Bruksela, dnia 9 maja 2018 r.

KANCELARIA SENATU
Przedstawiciel Kancelarii Senatu
przy Unii Europejskiej

Sprawozdanie nt. propozycji Komisji Europejskiej ws. budżetu na lata 2021-2027

Bruksela, 2 maja 2018 r.

Komisja przedstawiła w dniu 2 maja br. wniosek dotyczący, jak to określiła, „pragmatycznego, nowoczesnego, długoterminowego budżetu na lata 2021–2027". „Jest to nasza uczciwa odpowiedź na obecne realia, w których oczekuje się od Europy, aby odgrywała większą rolę w zapewnianiu bezpieczeństwa i stabilności w niestabilnym świecie, podczas gdy brexit pozostawi znaczną lukę w unijnym budżecie. Dzisiejszy wniosek odpowiada na to podwójne wyzwanie – proponujemy zrównoważenie niedoborów cięciami wydatków i nowymi zasobami, w równym stopniu. Finansowanie nowych i głównych priorytetów Unii zostanie utrzymane lub zwiększone, co oznacza, że nieuniknione będą pewne cięcia w innych obszarach. Stawka jest bardzo wysoka, dlatego musimy wykazać się odpowiedzialnością. Proponowany dzisiaj budżet jest ukierunkowany i realistyczny".

Celem wniosku Komisji jest dostosowanie budżetu Unii do priorytetów politycznych Komisji, wskazanych w pozytywnym programie zaproponowanym przez przewodniczącego Komisji Jeana-Claude'a Junckera w **orędziu o stanie Unii** w dniu 14 września 2016 i uzgodnionym przez przywódców UE-27 w Bratysławie 16 września 2016 r. oraz w deklaracji rzymskiej z dnia 25 marca 2017 r. Skupiając się na obszarach, w których Unia może osiągnąć najlepsze wynik, budżet ten jest przeznaczony dla Europy, która chroni, wspiera i broni.

Przewodniczący Komisji Europejskiej **Jean-Claude Juncker** powiedział: „Dziś jest ważny moment dla naszej Unii. Nowy budżet jest okazją, aby kształtować naszą przyszłość jako nowej, ambitnej Unii składającej się z 27 państw, połączonej więzami solidarności. W dzisiejszym wniosku przedstawiliśmy pragmatyczny plan, jak uzyskać więcej mniejszym nakładem środków. To, że nasze gospodarki złapały wiatr w żagle, daje nam pewną swobodę manewru, ale nie uchroni nas przed koniecznością cięć finansowych w pewnych obszarach. Zapewnimy należyte zarządzanie finansami dzięki wprowadzanemu po raz pierwszy mechanizmowi praworządności. Pokazujemy w ten sposób, na czym polega odpowiedzialne obchodzenie się z pieniędzmi podatników. Teraz decyzję w sprawie wniosku Komisji muszą

podjąć Parlament i Rada. Uważam, że powinniśmy starać się osiągnąć porozumienie przed przyszłorocznymi wyborami do Parlamentu Europejskiego".

Komisarz **Günther H. Oettinger**, odpowiedzialny za budżet i zasoby ludzkie, stwierdził: „Nasza propozycja budżetu naprawdę skupia się na unijnej wartości dodanej. Inwestujemy jeszcze więcej w obszarach, w których jedno państwo członkowskie nie może działać w pojedynkę albo w których wspólne działania są skuteczniejsze, takich jak badania naukowe, migracja, kontrola granic czy obronność. Musimy też kontynuować finansowanie tradycyjnych – chociaż zmodernizowanych – polityk, takich jak wspólna polityka rolna i polityka spójności, ponieważ wysoka jakość produktów rolnych i nadrabianie zaległości gospodarczych przez opóźnione regiony leżą w naszym wspólnym interesie".

1. Ukierunkowany budżet: wzajemne dopasowanie ambicji i zasobów

Unia Europejska złożona z 27 państw wyznaczyła swoje priorytety polityczne i teraz potrzebuje zasobów do ich realizacji. Komisja proponuje przyjęcie długoterminowego budżetu wynoszącego **1 135 mld euro w środkach na zobowiązania** (kwota wyrażona w cenach z 2018 r.) w okresie od 2021 r. do 2027 r., co stanowi równowartość **1,11 proc. dochodu narodowego brutto** (DNB) UE-27 (zob. załącznik 2; ogólne zestawienie informacji). Zobowiązania w tej wysokości przekładają się na 1 105 mld euro (czyli 1,08 proc. DNB) w środkach na płatności (w cenach z 2018 r.). Kwoty te uwzględniają włączenie do budżetu UE Europejskiego Funduszu Rozwoju, który jest głównym narzędziem UE służącym do finansowania współpracy na rzecz rozwoju z państwami Afryki, Karaibów i Pacyfiku i jak dotychczas stanowi umowę międzyrządową. Uwzględniając inflację, są to wartości porównywalne z obecnym budżetem na lata 2014–2020 (po wliczeniu Europejskiego Funduszu Rozwoju).

Obecny poziom finansowania będzie musiał zostać zwiększony, aby zapewnić środki na nowe i pilne priorytety. Obecne inwestycje w takie obszary, jak badania naukowe i innowacje, młodzież, gospodarka cyfrowa, zarządzanie granicami, bezpieczeństwo i obrona, zwrócą się w przyszłości w postaci większego dobrobytu, zrównoważonego rozwoju i bezpieczeństwa. Na przykład budżety Erasmus+ i Europejskiego Korpusu Solidarności zostaną podwojone.

Jednocześnie Komisja dokładnie przeanalizowała obszary, w których można poczynić **oszczędności** i zwiększyć **efektywność**. Komisja proponuje, aby finansowanie wspólnej polityki rolnej i polityki spójności zostało umiarkowanie zmniejszone – w obu przypadkach o około 5 proc. – w celu odzwierciedlenia nowych realiów Unii liczącej 27 państw członkowskich. Polityki te zostaną zmodernizowane, aby zagwarantować, że mogą wciąż

przynosić korzyści przy niższym wykorzystaniu środków, a nawet będą w stanie przyczyniać się do realizacji nowych priorytetów. Polityka spójności na przykład będzie odgrywać coraz ważniejszą rolę we wspieraniu reform strukturalnych i długoterminowej integracji migrantów. Wynikiem tych zmian będzie przywrócenie równowagi budżetowej i zwrócenie większej uwagi na obszary, w których budżet UE może przynieść największe korzyści.

2. Nowoczesny, prosty i elastyczny budżet

Budżet UE jest stosunkowo niewielki w porównaniu z rozmiarem gospodarki europejskiej i budżetami krajowymi. Mimo to może przynieść realne i praktyczne korzyści obywatelom i przedsiębiorstwom, pod warunkiem że będzie inwestowany w obszarach, w których środki unijne mogą mieć większy wpływ niż nakłady publiczne na szczeblu krajowym – tam, gdzie wnosi realną ***europejską*** **wartość dodaną**. Przykłady obejmują przełomowe projekty badawcze skupiające najlepszych naukowców z całej Europy, duże obiekty infrastrukturalne lub projekty promujące transformację cyfrową, czy też projekty wyposażające Unię w narzędzia, których potrzebuje, aby chronić i bronić swoich obywateli. Takie postępowanie jest niezbędne w obecnym szybko zmieniającym się świecie, w którym Europa napotyka wyzwania demograficzne, niestabilną sytuację w sąsiedztwie i wiele innych poważnych problemów o charakterze transgranicznym.

W związku z tym Komisja proponuje nowoczesny, prosty i elastyczny budżet.

- **Nowoczesność**: Nowa Unia składająca się z 27 państw potrzebuje nowego, nowoczesnego budżetu pokazującego, że Europa wyciągnęła wnioski z przeszłości. Oznacza to dalsze zmniejszenie obciążeń administracyjnych dla beneficjentów i instytucji zarządzających poprzez uspójnienie reguł za pomocą jednolitego zbioru przepisów, a także wytyczenie wyraźniejszych celów i skoncentrowanie się w większym stopniu na wynikach. Ułatwi to monitorowanie i pomiar wyników oraz wprowadzanie zmian w razie potrzeby.
- **Prostota:** Struktura budżetu będzie jaśniejsza i ściślej powiązana z priorytetami Unii. Fundusze są obecnie rozłożone na zbyt wiele programów i instrumentów, zarówno w ramach budżetu jak i poza nim. Komisja proponuje zatem zmniejszenie liczby programów o ponad jedną trzecią (z obecnych 58 do 37 w przyszłości), na przykład przez połączenie rozdrobnionych źródeł finansowania w nowe zintegrowane programy i radykalne uproszczenie korzystania z instrumentów finansowych, w tym za pomocą Funduszu InvestEU.
- **Elastyczność:** Niedawne wyzwania – zwłaszcza kryzys migracyjny i uchodźczy w 2015 r. – pokazały granice elastyczności obecnego budżetu UE w zakresie odpowiednio szybkiego i skutecznego reagowania. Wniosek Komisji przewiduje

zatem zapewnienie większej elastyczności wewnątrz- i międzyprogramowej, wzmocnienie instrumentów zarządzania kryzysowego i utworzenie nowej „unijnej rezerwy" na wypadek nieprzewidzianych wydarzeń oraz w celu podejmowania działań w sytuacjach kryzysowych w dziedzinach takich jak bezpieczeństwo i migracja.

3. Budżet UE i praworządność: należyte zarządzanie finansami

Najważniejsza zmiana w ramach proponowanego budżetu to wzmocnienie związku między finansowaniem UE i praworządnością. Poszanowanie praworządności jest koniecznym warunkiem należytego zarządzania finansami i efektywnego finansowania ze środków unijnych. Komisja proponuje zatem wprowadzenie nowego mechanizmu chroniącego budżet UE przed ryzykiem finansowym związanym z uogólnionymi brakami w zakresie praworządności w państwach członkowskich. Nowe proponowane narzędzia umożliwią Unii zawieszanie i zmniejszanie finansowania ze środków UE lub ograniczenia dostępu do niego w sposób proporcjonalny do charakteru, wagi i skali braków w zakresie praworządności. Wniosek w sprawie takiej decyzji będzie składany przez Komisję i przyjmowany przez Radę w drodze głosowania odwróconą kwalifikowaną większością głosów[3].

4. Budżet UE na rzecz silnej i stabilnej unii gospodarczej i walutowej

Stabilna strefa euro jest warunkiem koniecznym do tworzenia miejsc pracy, wzrostu gospodarczego, inwestycji i sprawiedliwości społecznej w całej Unii. W grudniu 2017 r. w ramach planu działania na rzecz pogłębienia unii gospodarczej i walutowej w Europie Komisja wskazała, w jaki sposób można opracować nowe instrumenty budżetowe w ramach unijnej polityki finansów publicznych w celu wsparcia stabilności strefy euro i konwergencji w kierunku strefy euro. W nowych wieloletnich ramach finansowych zaproponowano dwa nowe instrumenty:

- Nowy **Program wspierania reform**, który – dysponując całkowitym budżetem w wysokości **25 mld euro** – będzie oferować wszystkim państwom członkowskim wsparcie finansowe i techniczne przy realizacji priorytetowych reform, zwłaszcza w ramach europejskiego semestru. Ponadto Instrument Wsparcia Konwergencji zapewni specjalne wsparcie państwom członkowskim spoza strefy euro w przystąpieniu do wspólnej waluty.
- **Europejski Instrument Stabilizacji Inwestycji**, który przyczyni się do utrzymania poziomu inwestycji w przypadku dużych wstrząsów asymetrycznych. Jego funkcjonowanie rozpocznie się w formie pożyczek wzajemnych w ramach budżetu UE, **do wysokości 30 mld euro**, w połączeniu z pomocą finansową dla państw członkowskich na pokrycie kosztów odsetek. Pożyczki zapewnią dodatkowe wsparcie finansowe w czasie, gdy finanse publiczne są napięte, a priorytetowe inwestycje muszą być utrzymane.

5. Nowoczesne źródła finansowania dla budżetu UE

Nowe priorytety wymagają nowych inwestycji. Komisja proponuje w związku z tym, aby inwestycje te były finansowane z następujących źródeł: nowych środków finansowych (około 80 proc.) oraz oszczędności i przesunięć środków (około 20 proc.).

Opierając się na zaleceniach grupy wysokiego szczebla w sprawie „Przyszłego finansowania UE", Komisja proponuje unowocześnienie i uproszczenie obecnego ogólnego systemu finansowania – tj. „zasobów własnych" – i zróżnicowanie źródeł dochodów budżetowych.

- **Nowe źródła finansowania długoterminowego budżetu**

Komisja proponuje uproszczenie obecnych zasobów własnych opartych na podatku od wartości dodanej (VAT) oraz wprowadzenie koszyka nowych zasobów własnych, który jest powiązany z naszymi priorytetami politycznymi.
Proponowany koszyk nowych zasobów własnych obejmuje:
- 20 proc. dochodów z systemu handlu uprawnieniami do emisji;
- 3-procentową stawkę poboru mającą zastosowanie do nowej wspólnej skonsolidowanej podstawy opodatkowania osób prawnych (która będzie stopniowo wprowadzana po przyjęciu niezbędnych przepisów);
- wkład krajowy obliczany na podstawie ilości niepoddawanych recyklingowi odpadów opakowaniowych z tworzyw sztucznych w każdym państwie członkowskim (0,80 euro/kg).
Te nowe zasoby własne będą stanowić ok. 12 proc. łącznego budżetu UE i mogą wnieść nawet 22 mld euro rocznie na potrzeby finansowania nowych priorytetów.

- **Rabaty**

- Wyjście Zjednoczonego Królestwa z UE stanowi okazję, aby zająć się skomplikowanym systemem rabatów, a nawet „rabatów od rabatów". Komisja proponuje zlikwidowanie wszystkich rabatów oraz zmniejszenie z 20 proc. do 10 proc. odsetka dochodów z ceł (jednego z „zasobów własnych"), który państwa członkowskie zatrzymują podczas ich poboru dla budżetu UE. Oba te środki sprawią, że budżet UE będzie prostszy i bardziej sprawiedliwy.
- Aby uniknąć gwałtownego i znacznego wzrostu wkładów niektórych państw członkowskich, Komisja proponuje stopniowe znoszenie obecnych rabatów przez okres pięciu lat.

6. Co dalej?

Opierając się na ww. wnioskach, Komisja przedstawi w najbliższych tygodniach szczegółowe propozycje dotyczące przyszłych programów finansowych dla poszczególnych sektorów.
Decyzja w sprawie przyszłego długoterminowego budżetu UE zostanie podjęta przez Radę stanowiącą jednomyślnie, po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego. **Liczy się czas.** Negocjacje w sprawie obecnego długoterminowego budżetu UE trwały zbyt długo.

Spowodowało to opóźnienie głównych programów finansowych i odroczenie realizacji projektów, które byłyby w stanie realnie pobudzić ożywienie gospodarcze.
Negocjacje powinny więc być najważniejszym priorytetem, a porozumienie powinno zostać osiągnięte przed wyborami do Parlamentu Europejskiego i szczytem w Sibiu w dniu 9 maja 2019 r. Komisja uczyni wszystko, co w jej mocy, w celu umożliwienia szybkiego wypracowania porozumienia.

7. Informacje dodatkowe

7.1. Informacje ogólne

- ***Jaki jest długoterminowy budżet UE?***

Długoterminowy budżet UE, zwany również wieloletnimi ramami finansowymi („WRF"), zapewnia stabilne ramy dla wykonania corocznego budżetu UE. Przełożono w nim **priorytety polityczne** Unii na warunki finansowe, które będą obowiązywały przez okres kilku lat. Określa się w nim również maksymalne kwoty roczne („pułapy") dla łącznych wydatków UE oraz głównych kategorii/priorytetów wydatków (działów).

- ***Dlaczego potrzebny nam jest długoterminowy budżet UE?***

Określając limity wydatków dla każdej kategorii wydatków, długoterminowy budżet gwarantuje **odpowiednie finansowanie** priorytetów Unii w perspektywie średnioterminowej. Jednocześnie zapewnia **dyscyplinę** budżetową i gwarantuje dokonywanie wydatków UE w sposób usystematyzowany, zgodnie z celami polityki Unii i w granicach jej zasobów własnych. Ponadto daje **pewność** beneficjentom funduszy UE, takim jak małe i średnie przedsiębiorstwa, regiony nadrabiające zaległości, studenci, naukowcy, rolnicy, organizacje społeczeństwa obywatelskiego, a także władze krajowe, regionalne i lokalne.

- ***Czy UE zawsze realizowała długoterminowe budżety?***

Unia Europejska realizowała długoterminowy budżet od **1988 r.** Obejmował on okresy od 5 do 7 lat:
– pierwszy długoterminowy budżet, tzw. pierwszy pakiet Delorsa obejmował lata 1988–1992 i koncentrował się na utworzeniu jednolitego rynku i konsolidacji wieloletniego programu ramowego w zakresie badań i rozwoju;
– drugi długoterminowy budżet na lata 1993–1999, drugi pakiet Delorsa, dał pierwszeństwo polityce społecznej i polityce spójności oraz wprowadzeniu euro;
– długoterminowy budżet „Agenda 2000" obejmował lata 2000–2006 i koncentrował się na rozszerzeniu Unii;
– w celu utworzenia większej liczby miejsc pracy priorytetem długoterminowego budżetu na lata 2007–2013 były zrównoważony wzrost i konkurencyjność;

– celem długoterminowego budżetu na lata 2014–2020 jest wspieranie zatrudnienia i rozwoju gospodarczego w powiązaniu ze strategią „Europa 2020” na rzecz inteligentnego, trwałego i sprzyjającego włączeniu społecznemu wzrostu gospodarczego.
– długoterminowy budżet zaproponowany w dniu dzisiejszym na lata 2021–2027 jest nowym, nowoczesnym i pragmatycznym budżetem dla Unii, w której skład wchodzi 27 państw. Jest to jasny, prosty i elastyczny budżet, który ma odpowiadać głównym priorytetom i strategiom politycznym oraz zapewniać europejską wartość dodaną. Innymi słowy, jest to budżet inwestujący w Europę, która chroni, wspiera i broni – jak powiedział przewodniczący Juncker w swoim orędziu o stanie Unii z 2016 r. Umiarkowane zmniejszenie środków finansowych w programach wspólnej polityki rolnej i polityki spójności jest sprawiedliwą i wyważoną odpowiedzią na skutki budżetowe wystąpienia z UE Wielkiej Brytanii, która była ważnym płatnikiem w budżecie.

- ***Kto podejmuje decyzje w sprawie długoterminowego budżetu?***

Każdy długoterminowy budżet obejmuje kompleksowy pakiet legislacyjny:
– rozporządzenie w sprawie wieloletnich ram finansowych, w którym określa się główne priorytety polityki, obszary polityki i pułapy wydatków,
– bardziej szczegółowe przepisy sektorowe dotyczące różnych programów wydatków, np. w dziedzinie rolnictwa, polityki spójności, badań naukowych itp. Komisja przedstawi propozycje wszystkich przepisów sektorowych do połowy czerwca.
Rozporządzenie w sprawie wieloletnich ram finansowych (WRF) przyjmowane jest zgodnie ze specjalną procedurą ustawodawczą ustanowioną w art. 312 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Rada przyjmie rozporządzenie w sprawie WRF, stanowiąc **jednomyślnie** po uzyskaniu **zgody** Parlamentu Europejskiego. W ramach procedury zgody Parlament może zdecydować bezwzględną większością głosów o zatwierdzeniu lub odrzuceniu stanowiska Rady, ale nie może go zmienić. Z nielicznymi wyjątkami, ustawodawstwo sektorowe przyjmowane jest zgodnie ze **zwykłą procedurą ustawodawczą**, w której Rada i Parlament Europejski decydują wspólnie i na równych zasadach.
Zmiana ogólnego systemu finansowania UE (decyzja w sprawie zasobów własnych) wymaga **jednomyślności** państw członkowskich i **ratyfikacji przez parlamenty narodowe** (zob. poniżej).

- ***Dlaczego długoterminowy budżet powinien zostać uzgodniony przed wyborami do Parlamentu Europejskiego w 2019 r.?***

Wczesne porozumienie ma duże znaczenie praktyczne, ponieważ rozporządzenie w sprawie WRF musi zostać uzgodnione przed przepisami sektorowymi. Choć negocjacje mogą odbywać się równolegle, uzgodnienie przepisów sektorowych w odniesieniu do wszystkich programów wieloletnich zajmuje od 12 do 18 miesięcy. Aby programy te mogły rozpocząć

się w terminie w **styczniu 2021 r.** porozumienie w sprawie przepisów sektorowych powinno zostać osiągnięte nie później niż półtora roku przed jego wejściem w życie.

Aby móc skutecznie wydawać pieniądze od **stycznia 2021 r.**, należy podjąć wiele konkretnych **działań przygotowawczych**. Należy przygotować szczegółowe roczne dokumenty programowe i opublikować zaproszenia do składania wniosków. Wnioskodawcy muszą przygotować i złożyć swoje wnioski, które następnie zostaną poddane ocenie. W przypadku programów realizowanych w ramach zarządzania dzielonego instytucje zarządzające na szczeblu krajowym lub regionalnym muszą przygotować i przedłożyć dokumenty dotyczące planowania strategicznego, które zostaną uzgodnione z Komisją. Osiągnięcie w 2019 r. porozumienia w sprawie przyszłego budżetu długoterminowego umożliwi **płynne przejście** z obecnego długoterminowego budżetu (2014–2020) do nowego, a także zapewni **przewidywalność i ciągłość** finansowania z korzyścią dla wszystkich.

Dotychczasowe doświadczenie pokazuje, że opóźnione przyjęcie spowoduje opóźnienia w inwestycjach z negatywnymi konsekwencjami dla gospodarki UE, a w szczególności dla jej najsłabszych regionów (zob. Zmiany w pułapach zobowiązań w latach 2000–2020, w cenach bieżących).

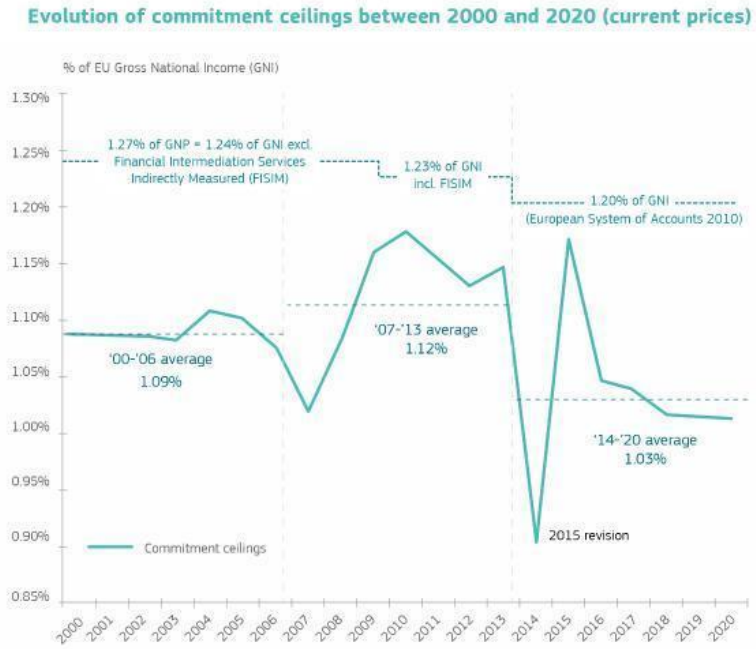

7.2. Najważniejsze elementy proponowanego nowego długoterminowego budżetu

- ***Jakie będą rozmiary przyszłego długoterminowego budżetu UE?***

Komisja proponuje przyjęcie długoterminowego budżetu wynoszącego 1 135 mld euro (wyrażonego w cenach z 2018 r.) w okresie od 2021 r. do 2027 r., co stanowi 1,11 proc. dochodu narodowego brutto (DNB) UE-27. (Kwota środków na zobowiązania wyrażona w cenach bieżących, z uwzględnieniem inflacji, wyniosłaby 1 279 mld euro.)

Zobowiązania w tej wysokości przekładają się na 1 105 mld euro (czyli 1,08 proc. DNB) w środkach na płatności (również w cenach z 2018 r.). Europejski Fundusz Rozwoju będący obecnie umową międzyrządową, w ramach której finansuje się w latach 2014–2020 politykę rozwojową w państwach Afryki, Karaibów i Pacyfiku w wysokości 30 mld euro, zostanie włączony do budżetu UE.

W ujęciu realnym przyszły budżet długoterminowy na lata 2021–2027 jest **zasadniczo podobny** do aktualnego budżetu na lata 2014–2020, jeżeli uwzględni się w nim Europejski Fundusz Rozwoju.

Komisja proponuje zwiększenie wydatków – głównie poprzez dodatkowe zasoby, ale również przez przesunięcie środków (w stosunku odpowiednio ok. 80 proc. i 20 proc.) – na finansowanie **nowych i naglących priorytetów** oraz wzmocnienie istniejących programów o wyraźnej europejskiej wartości dodanej (zob. poniżej). Wniosek Komisji uwzględnia jednocześnie w należyty sposób wystąpienie Wielkiej Brytanii z UE poprzez zrównoważone połączenie obniżek i przesunięć środków oraz wzrostu wydatków (w stosunku mniej więcej po 50 proc.). W związku z tym przewidziano obniżki o ok. 5 proc. w programach wspólnej polityki rolnej i polityki spójności, które dysponują największą pulą środków finansowych.

Propozycje Komisji opierają się na **wnikliwej ocenie** zasobów potrzebnych do skutecznego osiągania celów Unii oraz ocenie efektywności i wartości dodanej wydatków (czyli jeżeli budżet Unii ma większy wpływ niż nakłady publiczne na szczeblu krajowym) w każdym obszarze.

- ***W przedstawianym wniosku chodzi o ceny bieżące (uwzględniające inflację) czy o ceny stałe z 2018 r.?***

Komisja opublikowała – z zachowaniem pełnej przejrzystości – odpowiednie tabele zarówno w cenach stałych z 2018 r., jak i w cenach bieżących, aby zachować całkowitą jasność co do pul środków proponowanych dla poszczególnych obszarów polityki i programów.

Tabele w cenach stałych z 2018 r. są wprawdzie odpowiednie z prawnego punktu widzenia i odzwierciedlają rzeczywiste zmiany w tym okresie (bez uwzględnienia inflacji), Komisja publikuje jednak również dane w cenach bieżących, tak aby rządy i obywatele mieli jasny obraz proponowanych wydatków w całym okresie **7** lat. Z uwagi na to, że jest to budżet długoterminowy na okres **7** lat, uwzględnia on prognozowaną na ten okres inflację (ok. 2 proc. rocznie, czyli 14 proc. w całym okresie). Inflacja ma oczywiście wpływ na łączne kwoty – zarówno w budżecie UE, jak i w każdym budżecie krajowym.

- ***W jaki sposób Komisja określa obszary priorytetowe nowego budżetu długoterminowego?***

Priorytety i zasady będące u podstaw wniosku są wynikiem otwartej i **pluralistycznej debaty** rozpoczętej ponad rok temu wraz z Białą księgą w sprawie przyszłości Europy z 1 marca 2017 r. Stanowią one część pozytywnego programu działań zaproponowanego przez

przewodniczącego Komisji Jeana-Claude'a Junckera w orędziu o stanie Unii wygłoszonym przed Parlamentem Europejskim w dniu 14 września 2016 r., a uzgodnionego przez przywódców 27 państw członkowskich w Bratysławie w dniu 16 września 2016 r. oraz w deklaracji rzymskiej przyjętej w dniu 25 marca 2017 r.

W czerwcu 2017 r., w dokumencie otwierającym debatę na temat przyszłości finansów UE, przedstawiono następnie główne kwestie, a w dniu 14 lutego 2018 r. Komisja określiła konkretne warianty przyszłego budżetu UE.

Komisja uważnie **wysłuchała** uwag Parlamentu Europejskiego, państw członkowskich, parlamentów narodowych, beneficjentów unijnego finansowania i innych zainteresowanych stron. Komisarz Günther Oettinger spotkał się z przywódcami UE przy okazji wizyt w 27 państwach członkowskich UE. W przeprowadzonych na początku tego roku konsultacjach publicznych zebrano ponad 11 000 odpowiedzi.

Komisja przeprowadziła ponadto również szczegółowy **przegląd wydatków** w ramach obecnych programów wydatków UE (także opublikowany w ramach pakietu wniosków ustawodawczych). Pomogło to dokładnie określić, co dobrze funkcjonowało i powinno zostać utrzymane lub poprawione w przyszłym budżecie długoterminowym. Przegląd ten pokazał także, w jakich obszarach konieczna jest reforma, aby uwolnić pełen potencjał budżetu UE.

- ***Na czym polega „unijna wartość dodana”? W jaki sposób nowy budżet UE ją zapewnia?***

O „unijnej wartości dodanej” budżetu mówimy wtedy, gdy budżet Unii może mieć większy wpływ niż nakłady publiczne na szczeblu krajowym. Budżet UE jest stosunkowo niewielki w porównaniu z rozmiarem gospodarki europejskiej i budżetami krajowymi. W deklaracji rzymskiej przywódcy UE zgodzili się, że Unia Europejska powinna „działać na dużą skalę w sprawach istotnych, a na mniejszą w kwestiach mniej ważnych”. To samo odnosi się do budżetu UE – musi on inwestować w „duże” obszary, w których Unia może mieć większy wpływ niż w przypadku nakładów publicznych na szczeblu krajowym. Dotyczy to w szczególności wspierania **wspólnych celów**, jakim jest na przykład ochrona granic zewnętrznych UE.

Łączenie zasobów może przynieść efekty, których nie mogłyby osiągnąć działające samodzielnie państwa członkowskie. Przykładem mogą być nowatorskie projekty badawcze, które przyciągają najlepszych naukowców z całej Europy, lub działania pozwalające młodym ludziom i małym przedsiębiorstwom na pełne wykorzystanie możliwości jednolitego rynku i gospodarki cyfrowej. Innym przykładem są kluczowe inwestycje strategiczne, takie jak inwestycje w satelity, w kosztowne superkomputery czy też łączenie ze sobą różnych części UE. Inwestycje te są kluczem do przyszłego dobrobytu Europy i jej wiodącej roli w osiąganiu globalnych celów zrównoważonego rozwoju. To samo dotyczy zapewnienia odpowiednich środków Unii, aby mogła bronić i chronić swoich obywateli w szybko zmieniającym się świecie, gdzie wiele najbardziej palących problemów ma charakter ponadgraniczny.

Komisja jednocześnie krytycznie przeanalizowała, gdzie można dokonać **oszczędności** bez rezygnacji z najważniejszych celów programów UE. Wynikiem tych zmian będzie **przywrócenie równowagi** budżetowej i zwrócenie większej uwagi na obszary, w których europejska wartość dodana jest **największa**.

- ***W jaki sposób nowy długoterminowy budżet będzie jaśniejszy i prostszy?***

Komisja proponuje bardziej spójne, ukierunkowane i przejrzyste ramy budżetu UE. Struktura nowego budżetu będzie **jaśniejsza i ściślej powiązana z priorytetami politycznymi**. W tym kontekście liczba programów zostanie zmniejszona o około jedną trzecią (z 58 do 37), między innymi przez połączenie rozdrobnionych źródeł finansowania w nowe zintegrowane programy czy **radykalne usprawnienie** wykorzystania instrumentów finansowych.

Na przykład centralnie zarządzane instrumenty finansowe wspierające inwestycje strategiczne w całej UE zostaną zebrane w jeden program w ramach nowego i w pełni zintegrowanego Funduszu InvestEU. W praktyce oznacza to uniknięcie nakładania się działań przy jednoczesnym zapewnieniu dodatkowości inwestycji z innych źródeł publicznych i prywatnych. Zmniejszy się ponadto obciążenie administracyjne dla beneficjentów i pośredników.

Kolejnym ważnym elementem jest uspójnienie przepisów na podstawie **jednolitego zbioru przepisów**. Dzięki temu jeszcze bardziej zmniejszy się obciążenie administracyjne dla beneficjentów i instytucji zarządzających. Ułatwi to uczestnictwo w unijnych programach i przyspieszy wdrażanie. Ułatwi to też współdziałanie w ramach różnych programów i instrumentów celem zwiększenia wpływu budżetu UE. W szczególności, Komisja wystąpi z wnioskiem o uproszczenie i usprawnienie **zasad pomocy państwa**, aby ułatwić łączenie instrumentów z budżetu UE z finansowaniem krajowym.

W jaki sposób nowy długoterminowy budżet będzie sprawniejszy i elastyczniejszy i będzie pozwalał szybciej reagować na nieoczekiwane wydarzenia?

Chociaż budżet UE odgrywał kluczową rolę w finansowaniu wspólnych działań w odpowiedzi na różne aspekty kryzysu migracyjnego, szybko ujawniły się ograniczenia bieżących ram. W niestabilnym środowisku geopolitycznym Europa musi być w stanie **szybko** i **skutecznie** reagować na nieprzewidziane potrzeby. Komisja proponuje więc skonstruować budżet UE tak, aby był sprawniejszy, zwiększając jego elastyczność – w ramach programów i pomiędzy nimi, a także między działami i latami.

Komisja proponuje również ustanowić **rezerwę Unii**. Będzie ona finansowana z dostępnych marginesów (różnicy między pułapem a kwotą, na którą rzeczywiście zaciągnięto zobowiązania lub którą wypłacono w danym roku), jak również ze środków, na które zaciągnięto zobowiązania, ale których nie wykorzystano. Jest to nowe narzędzie o dużym potencjale, które umożliwi podejmowanie działań w razie wystąpienia nieprzewidzianych zdarzeń oraz w sytuacjach kryzysowych w takich obszarach jak bezpieczeństwo czy migracja.

Rezerwa pomoże też przeciwdziałać gospodarczym i społecznym skutkom zakłóceń w handlu, po wyczerpaniu innych dostępnych instrumentów.

- ***Jaki jest związek w nowym długoterminowym budżecie między należytym zarządzaniem finansami a poszanowaniem praworządności?***

Komisja wprowadza nowy mechanizm na rzecz praworządności, aby chronić pieniądze unijnych podatników. Jednym ze wstępnych warunków **należytego zarządzania finansami** i skutecznego finansowania UE jest właściwe funkcjonowanie **praworządności** w takich dziedzinach jak prawidłowe funkcjonowanie sądownictwa czy zapobieganie nadużyciom finansowym i korupcji oraz karanie ich. Celem proponowanych dzisiaj nowych przepisów (rozporządzenia) jest wzmocnienie budżetu UE i jego **ochrona przed zagrożeniami finansowymi** związanymi z uogólnionymi brakami w zakresie praworządności.

Już w obecnie obowiązujących przepisach wymaga się od państw członkowskich wykazania, że ich przepisy i procedury w dziedzinie zarządzania środkami finansowymi UE są solidne, a środki finansowe są odpowiednio chronione przed nadużyciami lub oszustwami. Nowe proponowane przepisy umożliwią Unii **zawieszanie i zmniejszanie finansowania ze środków UE lub ograniczenia dostępu do niego** w sposób **proporcjonalny** do charakteru, wagi i skali braków w zakresie praworządności.

Co ważniejsze, proponowany mechanizm nie miałby wpływu na indywidualnych beneficjentów środków UE, ponieważ nie mogą oni być pociągani do odpowiedzialności za ogólne funkcjonowanie zasady praworządności. Państwa członkowskie byłyby w dalszym ciągu zobowiązane do realizacji przedmiotowych programów i dokonywania płatności na rzecz studentów, badaczy, społeczeństwa obywatelskiego i innych beneficjentów końcowych.

7.3. Najważniejsze zmiany w nowym długoterminowym budżecie – wydatki

- ***W jakich dziedzinach proponowany jest wzrost wydatków w przyszłości?***

Inwestowanie teraz w takie obszary, jak badania naukowe i innowacje, młodzież i gospodarka cyfrowa, przyniosą ogromny zysk przyszłym pokoleniom. Dlatego też Komisja proponuje zwiększenie finansowania w wielu kluczowych obszarach, m.in. w następujący sposób:

- niemal **dziewięciokrotny** wzrost inwestycji w **transformację cyfrową i sieci**, do poziomu 12 mld euro (uzupełniony inwestycjami wspieranymi z Funduszu InvestEU w formie pożyczek, gwarancji i innych instrumentów finansowych),
- ponad **dwukrotny** wzrost finansowania programów skierowanych do **młodzieży** (takich jak ERASMUS+ z budżetem 30 mld euro i Europejski Korpus Solidarności z budżetem 1,3 mld euro), w tym kwota 700 mln euro przeznaczona na dopłaty do biletów Interrail Pass dla młodzieży,
- niemal **trzykrotny** wzrost wydatków na **zarządzanie granicami zewnętrznymi i politykę imigracyjną i azylową** – osiągną one poziom ok. 33 mld euro w porównaniu z obecnymi 13

mld euro; pozwoli to na zatrudnienie do 2027 r. 10 tys. funkcjonariuszy straży granicznej w Europejskiej Agencji Straży Granicznej i Przybrzeżnej,
- wzrost inwestycji w **badania i innowacje** o 50 proc. – z pulą środków w wysokości 100 mld euro na sztandarowe programy „Horyzont Europa" i Euratom,
- wzrost inwestycji w **bezpieczeństwo** o 40 proc. do 4,8 mld euro oraz stworzenie **Funduszu Obronnego** z budżetem 13 mld euro, który ma uzupełnić i mobilizować wydatki krajowe na badania i rozwój zdolności obronnych. Inwestycje potrzebne na ułatwienie **mobilności wojskowej** w całej UE będą finansowane w ramach instrumentu „Łącząc Europę" na kwotę w wysokości 6,5 mld euro,
- wzrost finansowania **działań zewnętrznych** o 26 proc., aby osiągnąć kwotę 120 mld euro, ze szczególnym naciskiem na europejską politykę sąsiedztwa oraz na zachowanie szczególnej (nieprzydzielonej z góry) rezerwy na nowe wyzwania, zwłaszcza w dziedzinie stabilności i migracji. W celu uzupełnienia programów finansowanych z budżetu UE w dziedzinie obronności Wysoki Przedstawiciel proponuje utworzenie pozabudżetowego **Europejskiego Instrumentu na rzecz Pokoju dysponującego budżetem 10,5 mld euro** na potrzeby ewentualnego wspólnego zaangażowania w państwach trzecich.

- ***Jaką rolę odgrywają polityka rolna i polityka spójności w nowym długoterminowym budżecie?***

Oba obszary polityki pozostają tak samo ważne jak wcześniej i w pełni zachowują swoją priorytetową pozycję w łącznym budżecie długoterminowym. Nadal służą realizacji ich podstawowych celów, zostaną jednak **zmodernizowane** pod kątem zwiększenia skuteczności działania i ukierunkowania wsparcia tam, gdzie jest ono najbardziej potrzebne.
Od czasu wprowadzenia tych polityk kilkadziesiąt lat temu UE zyskała **nowe kompetencje** w innych obszarach. Logiczne jest zatem, że ich względny udział w budżecie zmalał. Ponadto w związku z wystąpieniem Wielkiej Brytanii z Unii konieczne są obniżki o ok. 5 proc. w programach wspólnej polityki rolnej i polityki spójności, które stanowią największą część budżetu UE.

ROLNICTWO

Europa potrzebuje **stabilnego, zrównoważonego i konkurencyjnego sektora rolnictwa**, aby zapewnić swoim obywatelom produkcję wysokiej jakości, bezpiecznej i przystępnej cenowo żywności dla Europejczyków oraz solidną strukturę społeczno-gospodarczą na obszarach wiejskich. W związku z tym Komisja proponuje **reformę i modernizację wspólnej polityki rolnej**, które zapewnią dostęp do żywności wysokiej jakości przy jednoczesnym utrzymaniu w pełni zintegrowanego jednolitego rynku produktów rolnych w UE. Reforma ta pozwoli w większym stopniu uwzględniać w polityce ochronę środowiska i klimat oraz przyczyni się do lepszego zrównoważenia sektora rolnictwa i dynamicznego rozwoju obszarów wiejskich. Usprawnione i lepiej ukierunkowane zostaną **poziomy płatności bezpośrednich** na hektar w

poszczególnych państwach członkowskich. Będą one w dalszym ciągu będą zbliżane do średniej UE (tzw. konwergencja).
Większy nacisk zostanie położony na **wsparcie małych i średnich gospodarstw**.
W nowych przepisach państwa członkowskie będą bardziej odpowiedzialne za optymalne wykorzystanie budżetu rolnego. Będą one miały większą niż dziś elastyczność i będą mogły przesuwać środki między płatnościami bezpośrednimi a rozwojem obszarów wiejskich, zgodnie z krajowymi potrzebami i celami.
Aby umożliwić reagowanie na kryzysy spowodowane niemożliwymi do przewidzenia sytuacjami na rynkach międzynarodowych lub szczególnymi wstrząsami, na jakie narażony jest sektor rolny w wyniku działań państw spoza UE, stworzona zostanie **nowa rezerwa na wypadek kryzysów**.

POLITYKA SPÓJNOŚCI

Komisja proponuje podobnie **unowocześnić i wzmocnić europejską politykę spójności**. Współpracując z innymi programami, fundusze nadal oferować będą istotne wsparcie rozwoju państw członkowskich i regionów Europy. Celem jest zwiększenie konwergencji i **ograniczenie różnic gospodarczych, społecznych i terytorialnych** wewnątrz państw członkowskich i w Europie.
Polityka spójności odgrywać będzie w przyszłości jeszcze ważniejszą rolę, wspierając **trwający proces reform gospodarczych** w państwach członkowskich. Komisja proponuje wzmocnienie powiązania między budżetem UE a europejskim semestrem i koordynacją polityki gospodarczej.
W strukturze nowego budżetu UE odzwierciedlenie znalazł apel przewodniczącego Junckera o **przezwyciężenie podziałów** i uczynienie Unii bardziej zjednoczoną. Najważniejszym celem polityki spójności jest i nadal będzie **pomoc państwom członkowskim i regionom w nadrobieniu zaległości pod względem gospodarczym i strukturalnym** wobec reszty UE. Dlatego też relatywny poziom produktu krajowego brutto na mieszkańca będzie nadal głównym kryterium przyznawania środków finansowych. Pod uwagę będą brane też inne czynniki, np. stopa bezrobocia (zwłaszcza wśród młodzieży), zmiana klimatu oraz przyjmowanie i integracja migrantów. Szczegółowe informacje zostaną przedstawione w najbliższych tygodniach.

- ***Jakie instrumenty proponuje się na rzecz stabilnej i efektywnej unii gospodarczej i walutowej?***

Komisja proponuje 2 nowe instrumenty: **Program wspierania reform** oraz **Europejski Instrument Stabilizacji Inwestycji**. Te nowe instrumenty przyczynią się do wspierania konwergencji gospodarczej i społecznej oraz do **utrzymania stabilności makroekonomicznej** w strefie euro przez wspieranie reform zwiększających odporność

gospodarczą rynku krajowego oraz przyczynianie się do utrzymania poziomu inwestycji w przypadku dużych wstrząsów asymetrycznych.

Będą one **uzupełniać inne fundusze unijne**, zwłaszcza europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne oraz nowy Fundusz InvestEU. Ponadto wzmocnią powiązania między budżetem UE a europejskim semestrem.

Program wspierania reform – którego całkowity budżet wynosi 25 mld euro – będzie stanowić wsparcie finansowe i techniczne dla wszystkich państw członkowskich w realizacji priorytetowych reform, zwłaszcza w ramach europejskiego semestru. Ponadto **Instrument Wsparcia Konwergencji** zapewni specjalne wsparcie państwom członkowskim spoza strefy euro w przyjmowaniu wspólnej waluty.

Europejski Instrument Stabilizacji Inwestycji przyczyni się do utrzymania poziomu inwestycji w przypadku dużych wstrząsów asymetrycznych. Będzie on udzielał pożyczek wzajemnych gwarantowanych z budżetu UE do wysokości 30 mld euro, w połączeniu z pomocą finansową dla państwa członkowskiego na pokrycie płatności odsetek w wymaganym terminie. Pożyczki będą stanowić dodatkowe wsparcie finansowe w czasie, gdy finanse publiczne są napięte, a priorytetowe inwestycje muszą być utrzymane.

7.4. Najważniejsze zmiany w nowym długoterminowym budżecie – finansowanie i zasoby własne

- ***Skąd pochodzą środki w obecnym budżecie długoterminowym?***

Przez ostatnie dziesięciolecia źródła dochodów budżetu UE się nie zmieniały. Należą do nich: cła, wkłady państw członkowskich oparte na podatku od wartości dodanej (VAT) i na dochodzie narodowym brutto (DNB). Ponieważ wartość pobieranych ceł stopniowo się obniżyła, wkłady oparte na DNB są obecnie głównym źródłem finansowania unijnego budżetu (wraz z wkładami opartymi na VAT stanowią około 80 proc.).

- **Cła** pobiera się od podmiotów gospodarczych na granicach zewnętrznych UE i przekazuje bezpośrednio do budżetu UE. Państwa członkowskie zatrzymują obecnie 20 proc. pobranej kwoty tytułem kosztów poboru.

- Obecne podstawy **VAT** wszystkich państw członkowskich najpierw są harmonizowane z zastosowaniem skomplikowanego procesu statystycznego, a potem w odniesieniu do każdego państwa członkowskiego, z pewnymi wyjątkami, stosuje się jednolitą stawkę w wysokości 0,3 proc.

- Z zasobów własnych opartych na **DNB** finansuje się tę część budżetu, która nie została sfinansowana z innych dochodów. Kwota pobierana od każdego państwa członkowskiego wynika z zastosowania do jego DNB stopy procentowej, która jest taka sama dla wszystkich państw. Jej wysokość określa się co roku w ramach procedury budżetowej, przy czym niektóre państwa członkowskie korzystają z obniżki tej stopy.

- ***Jakie nowe rodzaje źródeł finansowania budżetu długoterminowego proponuje Komisja i dlaczego?***

Komisja proponuje wprowadzenie „koszyka” nowych zasobów własnych obejmującego:
- 20 proc. dochodów z **systemu handlu uprawnieniami do emisji**;
- 3-procentową stawkę poboru mającą zastosowanie do nowej **wspólnej skonsolidowanej podstawy opodatkowania** osób prawnych (która będzie stopniowo wprowadzana po przyjęciu niezbędnych przepisów);
- wkład krajowy obliczany na podstawie ilości **niepoddawanych recyklingowi odpadów opakowaniowych z tworzyw sztucznych** w każdym państwie członkowskim (0,80 euro za kilogram).

Przypisanie do budżetu UE części zharmonizowanych podstaw opodatkowania (takich jak wspólna skonsolidowana podstawa opodatkowania osób prawnych) oraz innych źródeł mających swoje podstawy w unijnych przepisach i strategiach politycznych (takich jak unijny system handlu uprawnieniami do emisji i niepoddawane recyklingowi odpady opakowaniowe z tworzyw sztucznych) jest sposobem na poprawę synergii między gospodarką unijną a gospodarkami krajowymi oraz na lepsze dopasowanie finansowania budżetu UE do priorytetów politycznych UE.

Zgodnie z wnioskami Komisji udział dochodów z nowych zasobów własnych szacuje się średnio na około 22 mld euro rocznie w okresie 2021–2027, co będzie odpowiadać około 12 proc. dochodów w budżecie UE. Dzięki temu możliwe będzie finansowanie nowych priorytetów oraz odpowiednie ograniczenie wkładów krajowych opartych na DNB.

Komisja proponuje jednocześnie oszczędności w niektórych głównych obszarach wydatkowania, a także reformy w całym budżecie, aby go usprawnić i optymalnie wykorzystać każde euro.

- ***Wskazanie nowych źródeł dochodów dla budżetu UE jest istotną decyzją o poważnych konsekwencjach. Kto podejmuje taką decyzję i w jaki sposób?***

Zmiana decyzji w sprawie zasobów własnych, która określa ogólny system finansowania UE, wymaga jednomyślności państw członkowskich i ratyfikacji przez parlamenty narodowe, a w związku z tym rzadko ma miejsce. Ostatnia znacząca, jakościowa zmiana pochodzi z lat 80. XX wieku, kiedy to przyjęto tzw. „pakiety Delorsa” i wprowadzono komponent oparty na dochodzie narodowym brutto, by podołać wzrostowi wydatków związanemu z wdrażaniem jednolitego rynku i rozszerzeniem o nowe państwa członkowskie.

- ***Dlaczego Komisja występuje z wnioskiem o podwyższenie pułapów zasobów własnych?***

W decyzji w sprawie zasobów własnych określa się również pułap rocznych poborów zasobów własnych, dzięki czemu państwa członkowskie zyskują pewność co do wysokości wkładów i mogą na tej podstawie kształtować swój budżet i plany finansowe. Obecnie pułap

ten wynosi 1,20 proc. DNB UE. Wraz z wyjściem Wielkiej Brytanii z UE wspomniany pułap automatycznie obniży się o około 16 proc. (tyle właśnie wynosi udział Wielkiej Brytanii w DNB UE).

Jednocześnie włączenie do budżetu UE Europejskiego Funduszu Rozwoju wymagać będzie zwiększenia wspomnianego pułapu. Wystarczający margines między tym pułapem a pułapem płatności jest także konieczny do zapewnienia, aby Unia była w stanie – w każdych warunkach – wypełniać swoje zobowiązania finansowe, nawet w okresach pogorszenia koniunktury gospodarczej. Jest to również ważne dla utrzymania ratingu UE na poziomie AAA.

Komisja występuje zatem z wnioskiem o podwyższenie pułapu zasobów własnych do 1,29 proc. DNB UE-27.

- ***Czy w związku z wyjściem Wielkiej Brytanii (która ma duży rabat) z UE nie należałoby znieść systemu rabatów i uczynić budżetu UE bardziej sprawiedliwym?***

Uproszczenie budżetu i uczynienie go bardziej sprawiedliwym wymaga, aby zająć się kwestią rabatów, wprowadzonych w niektórych przypadkach na początku lat 80. XX wieku. Niektóre państwa członkowskie korzystają ze skomplikowanego systemu korekt i rabatów, z których najważniejszy jest tzw. **„rabat brytyjski”**.

Liczba stosowanych mechanizmów korekty wzrosła z czasem. Od 2002 r. Austria, Niemcy, Holandia i Szwecja korzystają ze stałej redukcji swojego wkładu na rzecz finansowania rabatu brytyjskiego, czyli **rabatu od rabatu**. Dodatkowe obniżki zostały również przyznane niektórym państwom członkowskim, których obciążenie budżetowe uznano za nadmierne. Na lata 2014–2020 Niemcy, Holandia i Szwecja uzyskały tymczasową obniżkę stawki poboru zasobów własnych opartych na VAT. Austria, Holandia, Szwecja i Dania korzystały również z ryczałtowych obniżek wkładów opartych na DNB.

Obecna część przychodów z ceł (20 proc.) zatrzymywana przez państwa członkowskie również nie odpowiada rzeczywistym kosztom. Środki te nie są również wykorzystywane do wzmocnienia systemów kontroli celnych. Trafiają one do budżetów krajowych bez uwzględnienia potrzeb i wydatków związanych z ochroną unii celnej. Można zatem uznać, że jest to **pośredni rabat** udzielany niektórym państw członkowskich.

W rezultacie w obecnym budżecie długoterminowym kwota brutto poszczególnych korekt i rabatów (nawet bez uwzględnienia rabatu brytyjskiego) przekracza 5 mld euro rocznie. Wszystko to sprawia, że system finansowania budżetu UE stał się nadmiernie złożony i nieprzejrzysty, a przy tym mniej sprawiedliwy.

Wyjście Wielkiej Brytanii z UE stanowi **okazję, aby uprościć i zmienić** obecny, skomplikowany system rabatów i „rabatów od rabatu”. Komisja proponuje zlikwidowanie wszystkich korekt po stronie dochodów (rabatów) oraz zmniejszenie z 20 proc. do 10 proc. odsetka dochodów z ceł, który państwa członkowskie zatrzymują podczas poboru ceł dla

budżetu UE. Oba te środki sprawią, że budżet UE będzie **sprawiedliwszy i bardziej przejrzysty**.

W celu uniknięcia znacznego i nagłego podniesienia wysokości wkładów wnoszonych przez niektóre państwa członkowskie począwszy od 2021 r. Komisja proponuje jednocześnie **ryczałtowe obniżki** ich wkładów opartych na DNB, które byłyby stopniowo **wycofywane w ciągu najbliższych 5 lat**, czyli do 2026 r. Na podobnej zasadzie Komisja proponuje wprawdzie obniżyć część kosztów poboru zatrzymywaną przez państwa członkowskie, ale równocześnie zwiększyć wsparcie finansowe na sprzęt do kontroli celnej i technologie informacyjne, co lepiej odpowiada rzeczywistym potrzebom.

Więcej informacji:

- Komunikat wraz z załącznikiem opisującym poszczególne programy
- Rozporządzenie w sprawie wieloletnich ram finansowych (2 maja 2018 r.)
- Rozporządzenie w sprawie wykonania budżetu **zgodnie z zasadą państwa prawa**
- Porozumienie międzyinstytucjonalne w sprawie dyscypliny budżetowej, współpracy w kwestiach budżetowych i należytego zarządzania finansami
- Decyzja w sprawie zasobów własnych, akty wykonawcze i powiązany dokument roboczy służb Komisji
- Rozporządzenie, rozporządzenie wykonawcze, zmiana rozporządzenia nr 1553/89
- Ostateczne jednolite warunki poboru środków własnych pochodzących z podatku od wartości dodanej (rozporządzenie Rady (EWG, Euratom) nr 1553/89)
- Dokument roboczy służb Komisji w sprawie przeglądu wydatków
- Materiał informacyjny dla posłów w Parlamencie Europejskim – MSZ
- LTT ws. WRF po 2020 r. po publikacji propozycji KE

Opracowała:
Dr Magdalena Skulimowska[1]

[11] Na podstawie informacji KE, Rady i MSZ.

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 2.5.2018
COM(2018) 322 final

2018/0132 (APP)

Wniosek

ROZPORZĄDZENIE RADY

określające wieloletnie ramy finansowe na lata 2021–2027

UZASADNIENIE

1. KONTEKST WNIOSKU

Art. 312 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej („Traktat”) stanowi, że przyjęte jednomyślnie rozporządzenie Rady określa wieloletnie ramy finansowe („WRF”). Ramy finansowe *określają kwoty rocznych pułapów środków na zobowiązania z podziałem na kategorie wydatków oraz rocznego pułapu środków na płatności*, a także *zawierają wszelkie inne postanowienia wymagane dla prawidłowego prowadzenia rocznej procedury budżetowej*.

Pierwsze wieloletnie ramy finansowe (zwane wówczas perspektywą finansową) przyjęto trzydzieści lat temu wraz z przepisami dotyczącymi współpracy międzyinstytucjonalnej i dyscypliny budżetowej[1]. Te oraz kolejne ramy finansowe umożliwiły ulepszenie i usprawnienie corocznej procedury budżetowej oraz współpracy między instytucjami przy jednoczesnym zwiększeniu dyscypliny budżetowej oraz przewidywalności finansowania programów wieloletnich i inwestycji.

Wprowadzając wieloletnie ramy finansowe do prawa pierwotnego Unii, w Traktacie uznano ich znaczenie jako zasadniczego elementu struktury przepisów dotyczących budżetu Unii Europejskiej.

Obecnie obowiązujące rozporządzenie określające wieloletnie ramy finansowe na lata 2014–2020 przyjęto dnia 2 grudnia 2013 r.[2]. W tym samym dniu Parlament Europejski, Rada i Komisja zatwierdziły Porozumienie międzyinstytucjonalne w sprawie dyscypliny budżetowej, współpracy w kwestiach budżetowych i należytego zarządzania finansami[3]. Rozporządzenie w sprawie WRF poddano rewizji w 2015 r.[4] zgodnie z przepisami art. 19, aby uwzględnić opóźnienia w programowaniu w odniesieniu do funduszy objętych zarządzaniem dzielonym, oraz ponownie, dnia 20 czerwca 2017 r.[5], po jego przeglądzie śródokresowym.

W niniejszym uzasadnieniu skupiono się na elementach, które są nowe lub które Komisja proponuje zmienić w porównaniu z obowiązującym rozporządzeniem w sprawie WRF; odnosi się to zarówno do wniosku w sprawie rozporządzenia określającego wieloletnie ramy finansowe na lata 2021–2027 („rozporządzenie w sprawie WRF”), jak i projektu porozumienia międzyinstytucjonalnego w sprawie dyscypliny budżetowej i należytego zarządzania finansami[6] („projekt porozumienia międzyinstytucjonalnego”).

We wnioskach jako datę rozpoczęcia stosowania przepisów wyznacza się dzień 1 stycznia 2021 r.; wnioski przedstawia się w odniesieniu do Unii składającej się z 27 państw członkowskich, zgodnie z notyfikacją dokonaną przez Zjednoczone Królestwo informującą o jego zamiarze wystąpienia z Unii Europejskiej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (Euratom) na podstawie art. 50 Traktatu o Unii Europejskiej, którą Rada Europejska otrzymała dnia 29 marca 2017 r.

---

1 Porozumienie międzyinstytucjonalne w sprawie dyscypliny budżetowej i poprawy procedury budżetowej podpisane przez Parlament, Radę oraz Komisję w dniu 29 czerwca 1988 r. (Dz.U. L 185 z 15.7.1988, s. 33).

2 Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 884.

3 Dz.U. C 373 z 20.12.2013, s. 1.

4 Dz.U. L 103 z 22.4.2015, s. 1.

5 Dz.U. L 163 z 24.6.2017, s. 1.

6 COM(2018)323 z 2.5.2018.

2. NOWY I NOWOCZESNY BUDŻET

2.1. Główne wytyczne polityczne

Wniosek dotyczący rozporządzenia w sprawie WRF oraz projekt porozumienia międzyinstytucjonalnego są zgodne z zasadami i głównymi celami politycznymi wyznaczonymi w komunikacie Komisji pt. „Nowoczesny budżet dla Unii, która chroni, wspiera i broni: Wieloletnie ramy finansowe na lata 2021–2027", przyjętym dnia 2 maja 2018 r.[7] („komunikat w sprawie WRF"), w szczególności w odniesieniu do okresu ich obowiązywania, struktury odzwierciedlającej priorytety polityczne, potrzeby większej elastyczności oraz kwot przewidzianych w samych wieloletnich ramach finansowych.

2.2. Struktura WRF i pułapy w nich określone

Struktura „działów" wydatków w WRF odzwierciedla wniosek o uproszenie i zwiększenie przejrzystości budżetu oraz o położenie w nim głównego nacisku na jasno określone priorytety polityczne. Szczegółowy opis struktury i polityk, które mają wchodzić w zakres poszczególnych działów, zawarto w komunikacie w sprawie WRF.

WRF są podzielone na siedem działów i trzy poddziały: „Spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna" w dziale II, „Wydatki związane z rynkiem i płatności bezpośrednie" w dziale III oraz „Wydatki administracyjne instytucji" w dziale VII (zob. tabela w załączniku do niniejszego rozporządzenia).

Aby wspierać realizację priorytetów Unii wyznaczonych dla UE-27 oraz uwzględnić włączenie Europejskiego Funduszu Rozwoju do budżetu Unii, Komisja wnioskuje o zapisanie w WRF na lata 2021–2027 pułapu zobowiązań na poziomie 1 134,6 mld EUR w cenach stałych z 2018 r., co stanowi 1,11 % DNB UE, oraz odpowiadającego mu pułapu płatności na poziomie 1 104,8 mld EUR w cenach stałych z 2018 r., co stanowi 1,08 % DNB UE.

Wraz z niniejszym wnioskiem Komisja przedstawia pakiet legislacyjny dotyczący reformy systemu zasobów własnych Unii, obejmujący wniosek dotyczący decyzji Rady w sprawie systemu zasobów własnych Unii Europejskiej[8], w którym zakłada się m.in. podwyższenie pułapu rocznych wezwań do przekazania zasobów własnych z przeznaczeniem na płatności do 1,29 % DNB, oraz 1,35 % DNB w przypadku zobowiązań. To zwiększenie odzwierciedla wyższe potrzeby w zakresie płatności w związku z włączeniem Europejskiego Funduszu Rozwoju do budżetu oraz finansowaniem nowych priorytetów, przy jednoczesnym zachowaniu wystarczającego marginesu bezpieczeństwa, aby zapewnić Unii możliwość wywiązania się – w każdych warunkach – ze swoich zobowiązań finansowych.

2.3. Elastyczność

Ramy finansowe mają zapewniać dyscyplinę budżetową, ale jednocześnie muszą dopuszczać odpowiedni poziom elastyczności, który będzie umożliwiał Unii efektywną alokację zasobów i szybkie działanie w obliczu nieprzewidzianych okoliczności i sytuacji wyjątkowych.

W początkowym okresie obowiązywania wieloletnich ram finansowych na lata 2014–2020 Unia stanęła w obliczu nieprzewidzianych wyzwań na bezprecedensową skalę, które wynikały z braku stabilności w państwach sąsiadujących i pociągały za sobą zagrożenia dla bezpieczeństwa oraz masowe przepływy migracyjne. W celu pozyskania dodatkowych środków finansowych na działania, które podejmowano, aby poradzić sobie z tymi wyzwaniami, intensywnie wykorzystywano elastyczność, jaką dopuszczają WRF, w szczególności przez uruchomienie instrumentów szczególnych ustanowionych w ramach

[7] COM(2018)321 z 2.5.2018.
[8] COM(2018)325 z 2.5.2018.

rozporządzenia w sprawie WRF. Umożliwiło to Unii podejmowanie zdecydowanych działań, ale elastyczność budżetu została wystawiona na ciężką próbę.

W związku z tym w 2016 r. w ramach śródokresowego przeglądu/rewizji WRF na lata 2014–2020[9] szczegółowo przeanalizowano funkcjonowanie mechanizmów zapewniających elastyczność i w ramach rewizji rozporządzenia w sprawie WRF przeprowadzonej w 2017 r. wprowadzono dodatkowe udoskonalenia.

Na stopień elastyczności ram finansowych lub ich sztywność ma wpływ wiele czynników, takich jak długość okresu objętego ramami finansowymi, liczba i struktura działów wydatków, udział wydatków UE wstępnie przydzielonych państwom członkowskim i regionom lub wstępnie określonych w „kwotach odniesienia" w prawodawstwie podlegającym procedurze współdecyzji, marginesy dostępne w ramach każdego pułapu wydatków oraz marginesy pozostawione między pułapami ram finansowych a pułapem zasobów własnych. Podczas przygotowywania wniosków dotyczących kolejnych ram finansowych Komisja wzięła te elementy pod uwagę.

Z przyczyn podanych w komunikacie w sprawie WRF elastyczność budżetowa będzie w jeszcze większym stopniu niż dotychczas jedną z podstawowych zasad, na których będą opierać się kolejne wieloletnie ramy finansowe. W oparciu o innowacyjne przepisy już wprowadzone do WRF na lata 2014–2020 w przyszłości należy skoncentrować się na konsolidacji, wzmocnieniu i usprawnieniu mechanizmów elastyczności, aby stworzyć bardziej elastyczne ramy, a jednocześnie zapewnić stabilność, jaka wynika z ram wieloletnich.

Komisja proponuje zatem wprowadzenie do rozporządzenia w sprawie WRF oraz projektu porozumienia międzyinstytucjonalnego następujących przepisów zapewniających elastyczność:

1. Maksymalizacja wykorzystania pułapów wydatków dzięki określonej i jak największej elastyczności między poszczególnymi działami i latami: oprócz utrzymania wystarczającego poziomu nieprzydzielonych marginesów Komisja proponuje wykorzystanie w pełni mechanizmu wprowadzonego w obowiązujących ramach finansowych, jakim jest łączny margines na płatności. Jako nowe rozwiązanie proponuje zwiększenie i poszerzenie zakresu istniejącego łącznego marginesu na zobowiązania, aby ustanowić „rezerwę Unii" finansowaną z marginesów, które pozostały dostępne w ramach pułapów zobowiązań z poprzedniego roku budżetowego, a także ze środków finansowych, na które zaciągnięto zobowiązania z budżetu UE, ale które ostatecznie nie zostały wydane na realizację programów UE i zostały umorzone. Ponadto przewiduje się zachowanie marginesu na nieprzewidziane wydatki jako instrumentu do wykorzystania w ostateczności.

2. Aby zwiększyć elastyczność w ramach działów proponuje się zwiększyć z 10 % to 15 % dopuszczalną różnicę w stosunku do orientacyjnych kwot określonych w programach przyjętych w zwykłej procedurze ustawodawczej.

3. W odniesieniu do **instrumentów szczególnych**, które umożliwiają zapisanie środków w budżecie poza pułapami określonymi w WRF, należy doprecyzować, że ma to zastosowanie zarówno w przypadku uruchomionych środków na zobowiązania, jak i środków na płatności. Ponadto:

[9] Śródokresowy przegląd/rewizja wieloletnich ram finansowych na lata 2014–2020: Budżet UE ukierunkowany na wyniki, COM(2016)603final z 14.9.2016.

a) zrewidowano zakres instrumentów szczególnych, takich jak Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji i rezerwa na pomoc nadzwyczajną, a w stosownych przypadkach zakres ten poszerzono (np. aby umożliwić uruchomienie środków z rezerwy na pomoc nadzwyczajną w sytuacjach wyjątkowych na terenie Unii), a oprócz tego usprawniono procedury uruchamiania środków finansowych;

b) proponuje się zwiększyć maksymalne kwoty dostępne w każdym roku na Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji, Fundusz Solidarności Unii Europejskiej, rezerwę na pomoc nadzwyczajną oraz instrument elastyczności. Ponadto instrument elastyczności powinien także umożliwiać zagospodarowanie niewykorzystanej części rocznych kwot rezerwy na pomoc nadzwyczajną, jak ma to obecnie miejsce w przypadku Funduszu Solidarności Unii Europejskiej i Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji.

2.4. Dostosowania, przegląd i rewizja WRF

Kwoty w ramach finansowych na lata 2021–2027 podano w cenach z 2018 r. Utrzymuje się procedurę dostosowania technicznego ram oraz deflator na poziomie 2 %. Roczne dostosowanie techniczne obejmuje także obliczenia kwot związanych z łącznym marginesem na płatności, łącznym marginesem na zobowiązania („rezerwa Unii”), instrumentem elastyczności oraz marginesem na nieprzewidziane wydatki, zgodnie z przepisami dotyczącymi maksymalnych kwot rocznych oraz przeniesień niewykorzystanych kwot wynikających z lat poprzednich, przewidzianych w rozporządzeniu. Informacje o wynikach dostosowań należy przekazać władzy budżetowej przed rozpoczęciem procedury budżetowej dotyczącej roku n+1.

Dostosowania pułapów WRF mogą być także konieczne w innych okolicznościach. Na przykład wówczas, kiedy trzeba umożliwić ponowne wprowadzenie do budżetu zobowiązań w przypadku przyjęcia z opóźnieniem nowych zasad lub programów objętych zarządzaniem dzielonym lub kiedy trzeba dostosować pule środków finansowych na politykę spójności do najbardziej aktualnych statystyk w odniesieniu do metody alokacji. Może to być konieczne także wówczas, gdy trzeba umożliwić ponowne wprowadzenie środków do budżetu w następstwie zniesienia środków zawieszających, które mogły zostać wprowadzone decyzją przyjętą na mocy szczegółowych aktów podstawowych wiążących skuteczność funduszy z należytym zarządzaniem gospodarczym lub ochroną budżetu Unii w przypadku uogólnionych braków w zakresie praworządności w państwach członkowskich.

Właściwe wydaje się utrzymanie przepisów określających, w których przypadkach powinna być przewidziana rewizja WRF (rewizja Traktatów mająca wpływ na budżet, rozszerzenie Unii, ponowne zjednoczenie Cypru).

Śródokresowy przegląd WRF przewidywany jest na koniec 2023 r. Przeglądowi temu mogą towarzyszyć, w stosownych przypadkach, odpowiednie wnioski dotyczące rewizji rozporządzenia.

3. ASPEKTY PRAWNE WNIOSKU

3.1. Rozporządzenie określające wieloletnie ramy finansowe

Podobnie jak w obowiązującym rozporządzeniu 1311/2013, przepisy projektu rozporządzenia w sprawie WRF pogrupowano w rozdziały. Zmieniono kolejność niektórych przepisów, aby ułatwić zapoznanie się z tekstem.

Rozdział 1 – Przepisy ogólne

Artykuł 1 – Wieloletnie ramy finansowe

W art. 1 określono okres obowiązywania wieloletnich ram finansowych, który wynosi siedem lat (od 2021 do 2027 r.), a uzasadnienie tego przedstawiono w komunikacie w sprawie WRF.

Artykuł 2 – Przestrzeganie pułapów WRF

Art. 2 ustęp pierwszy zawiera odesłanie do załącznika, w którym znajduje się tabela z pułapami wieloletnich ram finansowych, oraz przepis nakładający na instytucje obowiązek przestrzegania pułapów podczas procedury budżetowej zgodnie z postanowieniami Traktatu.

Przewidziano w nim także możliwość dostosowania pułapu wydatków związanych z rynkiem i płatności bezpośrednich zgodnie z zasadami elastyczności pomiędzy obydwoma filarami wspólnej polityki rolnej (WPR) określonymi w przepisach z zakresu WPR.

Ustęp drugi zawiera przepisy ogólne wprowadzające instrumenty szczególne, które zdefiniowano bardziej szczegółowo w rozdziale 3 projektu rozporządzenia (art. 9–14), przy czym instrumenty te nie są objęte wieloletnimi ramami finansowymi, a ich finansowanie w określonych okolicznościach zapewnia się poza pułapami wieloletnich ram finansowych, zarówno jeżeli chodzi o środki na zobowiązania, jak i odpowiadające im środki na płatności. Aby utrzymać obecny poziom elastyczności oraz role instytucji w uruchamianiu tych instrumentów, w projekcie porozumienia międzyinstytucjonalnego uwzględniono procedury mające zastosowanie do ich uruchamiania.

Ustęp trzeci stanowi powtórzenie art. 3 ust. 3 w obecnym brzmieniu, który jednocześnie dostosowano do definicji pomocy finansowej na rzecz państw członkowskich zawartej w tytule X rozporządzenia finansowego[10]. Obejmuje ona wszelkie pożyczki, jakie mogą być udzielane państwom członkowskim w ramach instrumentu wsparcia bilansu płatniczego[11] oraz europejskiego mechanizmu stabilizacji finansowej[12], a także nowego Europejskiego Instrumentu Stabilizacji Inwestycji, w ramach którego dostępne są pożyczki dla państw członkowskich doświadczających poważnych wstrząsów asymetrycznych. Utrzymuje się zasadę, że jeżeli gwarantowana pożyczka udzielona w ramach pomocy finansowej na rzecz państw członkowskich musi zostać spłacona ze środków z budżetu Unii, takie potencjalne wydatki powinny być wyłączone z ram finansowych (tzn. odpowiednie kwoty zostałyby uruchomione poza pułapami wieloletnich ram finansowych).

Właściwym pułapem ograniczającym zdolność Unii do gwarantowania pożyczek z budżetu Unii jest pułap zasobów własnych, a nie pułap WRF.

Artykuł 3 – Przestrzeganie pułapu zasobów własnych

Niniejszy artykuł stanowi powtórzenie art. 4 obowiązującego rozporządzenia. Przestrzeganie pułapu zasobów własnych musi być zapewnione w odniesieniu do każdego roku. Gdyby pułapy środków na płatności skutkowały stawką poboru zasobów własnych, która przekraczałaby pułap zasobów własnych, pułapy określone w ramach finansowych należy skorygować.

Rozdział 2 – Dostosowania WRF

Artykuł 4 – Łączny margines na płatności

---

[10] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr [XXX/201X] z dnia […] r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii (Dz.U. L [...] z [...], s.[...]).

[11] Rozporządzenie Rady (WE) nr 332/2002 z dnia 18 lutego 2002 r. ustanawiające instrument średnioterminowej pomocy finansowej dla bilansów płatniczych państw członkowskich (Dz.U. L 53 z 23.2.2002, s.1).

[12] Rozporządzenie Rady (UE) nr 407/2010 z dnia 11 maja 2010 r. ustanawiające europejski mechanizm stabilizacji finansowej (Dz.U. L 118 z 12.5.2010, s. 1).

Niniejszy artykuł stanowi powtórzenie art. 5 obowiązującego rozporządzenia w odniesieniu do lat 2022–2027; nie przewiduje się w nim jednak żadnych ograniczeń co do kwoty dostosowania pułapów, aby zapewnić określoną i jak największą elastyczność.

Artykuł 5 – Dostosowania techniczne

Niniejszy artykuł stanowi powtórzenie art. 6 obowiązującego rozporządzenia. Kwoty w ramach finansowych podano w cenach z 2018 r. Utrzymuje się procedurę rocznego dostosowania technicznego ram oraz deflator na poziomie 2 %. W ust. 1 zmienia się kolejność liter d)–f), aby odzwierciedlić kolejność artykułów w rozdziale 3.

Artykuł 6 – Dostosowanie pul środków finansowych na politykę spójności

Niniejszy artykuł stanowi powtórzenie art. 7 obowiązującego rozporządzenia w odniesieniu do dostosowania pul środków finansowych na politykę spójności w oparciu o najbardziej aktualne dane statystyczne, z wyjątkiem przeglądu kwalifikowalności w przypadku Funduszu Spójności. Wprowadzone zmiany odzwierciedlają harmonogram przyjęty dla WRF na lata 2021–2027.

Artykuł 7 – Dostosowania dotyczące środków związanych z należytym zarządzaniem gospodarczym lub z ochroną budżetu Unii w przypadku uogólnionych braków w zakresie praworządności w państwach członkowskich

W odniesieniu do warunkowości makroekonomicznej artykuł ten stanowi powtórzenie art. 8 obowiązującego rozporządzenia. Proponuje się rozszerzenie tego mechanizmu w celu dostosowania pułapów WRF w razie zniesienia środków związanych z ochroną budżetu Unii wprowadzonych w przypadku uogólnionych braków w zakresie praworządności w państwach członkowskich [13]. W obu sytuacjach proponuje się, aby maksymalny okres, w którym dopuszcza się ponowne zapisanie w budżecie zawieszonych zobowiązań, wynosił n+2 lata.

Artykuł 8 – Dostosowanie w następstwie nowych zasad lub programów w ramach zarządzania dzielonego

W przypadku przyjęcia z opóźnieniem nowych zasad lub programów objętych zarządzaniem dzielonym proponuje się dokonywanie modyfikacji pułapów metodą dostosowania technicznego a nie metodą rewizji, jak ma to miejsce obecnie (art. 19 obowiązującego rozporządzenia w sprawie WRF), gdyż zasadniczo modyfikacja ta ma charakter automatyczny i mechaniczny, i musi zostać dokonana szybko, aby ułatwić dokończenie procesu programowania. Proponuje się przeniesienie środków przydzielonych, ale niewykorzystanych w 2021 r. w równych częściach na cztery kolejne lata (2022–2025).

Rozdział 3 – Instrumenty szczególne

Zmieniono kolejność, w której wymienia się instrumenty szczególne, aby na początku uwzględnić dwa instrumenty szczególne (Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji i Fundusz Solidarności Unii Europejskiej) związane ze szczegółowymi aktami podstawowymi. W rozporządzeniu i projekcie porozumienia międzyinstytucjonalnego uproszczono przepisy dotyczące uruchamiania tych instrumentów, biorąc pod uwagę przepisy, które są już zawarte w szczegółowych sektorowych aktach podstawowych oraz w rozporządzeniu finansowym.

Artykuł 9 – Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji

Niniejszy artykuł stanowi powtórzenie art. 12 obowiązującego rozporządzenia. Cele i zakres Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji zostaną określone w szczegółowym

[13] COM(2018)324 z 2.5.2018.

akcie podstawowym (rozporządzenie (UE) XXXX/XX[14]). Maksymalna kwota roczna zostaje zwiększona do 200 mln EUR (w cenach z 2018 r.).

Artykuł 10 – Fundusz Solidarności Unii Europejskiej

Niniejszy artykuł stanowi powtórzenie art. 10 obowiązującego rozporządzenia. Cele i zakres Funduszu Solidarności Unii Europejskiej określono w szczegółowym akcie podstawowym (rozporządzenie (WE) nr 2012/2002 zmienione rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 661/2014 z dnia 15 maja 2014 r.), w odniesieniu do którego nie proponuje się żadnych zmian. Maksymalna kwota roczna zostaje zwiększona do 600 mln EUR (w cenach z 2018 r.).

Artykuł 11 – Rezerwa na pomoc nadzwyczajną

Niniejszy artykuł odpowiada art. 9 obowiązującego rozporządzenia. Biorąc pod uwagę konieczność zapewnienia w razie potrzeby możliwości dynamicznego korzystania z budżetu Unii, a także nowe wyzwania, przed jakimi stawała i w dalszym ciągu staje Unia, proponuje się rozszerzenie zakresu rezerwy na pomoc nadzwyczajną, tak by obejmowała on operacje na terenie UE, dzięki czemu dostępny będzie wspólny mechanizm umożliwiający przekazanie dodatkowych środków finansowych na działania UE podejmowane w następstwie wszelkiego rodzaju kryzysów (klęski żywiołowe, sytuacje wyjątkowe w związku z zarządzaniem migracjami, nadzwyczajne sytuacje humanitarne, epidemie zagrażające zdrowiu itp.) na wszystkich obszarach geograficznych. Aby jak najbardziej zwiększyć możliwość skorzystania ze środków z rezerwy budżetowej UE w razie nagłej potrzeby, nie przeznacza się ich na określone cele ani priorytety w ramach określonych programów. W ciągu roku miałyby zastosowanie jednak czasowe ograniczenia, aby zapewnić zdolność reagowania na kryzysy zewnętrzne lub wewnętrzne w dowolnym momencie oraz możliwość uruchomienia środków finansowych na zaspokojenie potrzeb, które mogą wystąpić pod koniec roku. Maksymalna kwota roczna zostaje zwiększona do 600 mln EUR (w cenach z 2018 r.).

Artykuł 12 – Łączny margines na zobowiązania (rezerwa Unii)

Niniejszy artykuł odpowiada art. 14 obowiązującego rozporządzenia. Oprócz marginesów pozostawionych poniżej pułapów zobowiązań określonych w WRF na rok n-1, mających zastosowanie już w 2022 r., proponuje się, aby począwszy od 2023 r. zasoby w ramach łącznego marginesu na zobowiązania („rezerwa Unii") zostały zwiększone o kwoty odpowiadające środkom umorzonym z roku n-2, z wyjątkiem środków umorzonych udostępnionych ponownie na podstawie zasad szczegółowych określonych w art. [15] rozporządzenia finansowego. Przepisy dotyczące uruchomienia pozostają takie same jak w przypadku obecnego łącznego marginesu na zobowiązania.

Artykuł 13 – Instrument elastyczności

Niniejszy artykuł odpowiada art. 11 obowiązującego rozporządzenia. Maksymalna kwota roczna zostaje zwiększona do 1 mld EUR (w cenach z 2018 r.). Ponadto proponuje się dodanie do instrumentu elastyczności niewykorzystanych kwot z rezerwy na pomoc nadzwyczajną, które wygasły w roku poprzednim, jak zostało to już przewidziane w przepisach obowiązującego rozporządzenia w odniesieniu do Funduszu Solidarności Unii Europejskiej oraz Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji. Informacje o obliczeniu kwot dostępnych w obrębie instrumentu elastyczności będą w dalszym ciągu przekazywane w ramach rocznego dostosowania technicznego określonego w art. 5.

Artykuł 14 – Margines na nieprzewidziane wydatki

[14] Dz.U. L […] z […], s. […].

Niniejszy artykuł stanowi powtórzenie art. 13 obowiązującego rozporządzenia.

Rozdział 4 – Przegląd i rewizja WRF

Artykuł 15 – Rewizja WRF

Brzmienie niniejszego artykułu odpowiada brzmieniu art. 17 obowiązującego rozporządzenia. Uproszczono tekst ust. 3 w odniesieniu do analizy możliwości przegrupowania środków w ramach odpowiedniego działu WRF.

Artykuł 16 – Śródokresowy przegląd WRF

Niniejszy artykuł odpowiada art. 2 obowiązującego rozporządzenia. Proponuje się, że do końca 2023 r. Komisja przedstawi przegląd funkcjonowania WRF, któremu będą towarzyszyć stosowne wnioski dotyczące pozostałej części okresu, m.in. wniosek dotyczący rewizji WRF (art. 15 ust. 1).

Artykuł 17 – Rewizja związana z wykonaniem

Brzmienie niniejszego artykułu odpowiada brzmieniu art. 18 obowiązującego rozporządzenia. Zrezygnowano z ogólnej zasady dotyczącej terminu przyjęcia rewizji, aby nie ograniczać w czasie możliwości rewizji WRF na podstawie wykonania, gdyby zaszła taka potrzeba.

Artykuł 18 – Rewizja WRF w przypadku rewizji Traktatów

Niniejszy artykuł stanowi powtórzenie art. 20 obowiązującego rozporządzenia.

Artykuł 19 – Rewizja WRF w przypadku rozszerzenia Unii

Niniejszy artykuł stanowi powtórzenie art. 21 obowiązującego rozporządzenia.

Artykuł 20 – Rewizja WRF w przypadku ponownego zjednoczenia Cypru

Niniejszy artykuł stanowi powtórzenie art. 22 obowiązującego rozporządzenia.

Rozdział 5 – Wkład w finansowanie dużych projektów

Artykuł 21 – Wkład w finansowanie dużych projektów

Niniejszy artykuł odpowiada art. 16 obowiązującego rozporządzenia. Proponuje się utrzymanie na lata 2021–2027 przepisów określających maksymalne kwoty wkładów z budżetu Unii przeznaczonych na duże projekty infrastrukturalne, które są finansowane w ramach pułapów WRF, ale których okres realizacji wykracza poza okres ram finansowych.

Dotyczyłoby to dużych projektów w ramach proponowanego Europejskiego programu kosmicznego, a także międzynarodowego eksperymentalnego reaktora termojądrowego (ITER).

W proponowanym przepisie proponuje się zatem wyodrębnienie kwoty, jaka będzie dostępna w WRF na lata 2021–2027. Akty ustawodawcze dotyczące wyżej wymienionych programów muszą być zgodne z przepisami finansowymi zawartymi w niniejszym rozporządzeniu.

Rozdział 6 – Współpraca międzyinstytucjonalna w procedurze budżetowej

Artykuł 22 – Współpraca międzyinstytucjonalna w procedurze budżetowej

Niniejszy artykuł stanowi powtórzenie art. 23 obowiązującego rozporządzenia.

Artykuł 23 – Jedność budżetu

Niniejszy artykuł stanowi powtórzenie art. 24 obowiązującego rozporządzenia.

Rozdział 7 – Przepisy końcowe

Artykuł 24 – Przejście do następnych wieloletnich ram finansowych

Brzmienie niniejszego artykułu odpowiada brzmieniu art. 25 obowiązującego rozporządzenia. Zobowiązuje on Komisję do przedstawienia nowych ram finansowych przed dniem 1 lipca 2025 r.

Zasady na wypadek nieuzgodnienia nowych ram finansowych przed końcem obowiązywania ram finansowych będących przedmiotem rozporządzenia zawarte są w prawie pierwotnym (art. 312 ust. 4 TFUE) i nie ma konieczności ich powtarzania w rozporządzeniu. Przypomina się o nich w motywie 15.

Artykuł 25 – Wejście w życie

W ostatnim artykule projektu rozporządzenia w sprawie WRF określono datę wejścia w życie i datę rozpoczęcia stosowania rozporządzenia. Porozumienie międzyinstytucjonalne powinno wejść w życie w tym samym dniu, ponieważ te dwa akty prawne wzajemnie się uzupełniają.

3.2. Porozumienie międzyinstytucjonalne w sprawie współpracy w kwestiach budżetowych i należytego zarządzania finansami

Wprowadzenie – pkt 1–6 projektu porozumienia międzyinstytucjonalnego

W części wprowadzającej projektu porozumienia międzyinstytucjonalnego zawarto odniesienie do Traktatu (art. 295), zapis o wiążącym charakterze porozumienia, jego spójności z innymi aktami prawnymi związanymi z wieloletnimi ramami finansowymi i procedurą budżetową, opisano strukturę porozumienia oraz określono datę jego wejścia w życie (taką samą jak w przypadku rozporządzenia w sprawie WRF).

Część ta stanowi powtórzenie pkt 1–6 obowiązującego porozumienia międzyinstytucjonalnego.

Część I - przepisy dotyczące ram finansowych

A. Przepisy dotyczące ram finansowych

Pkt 7 porozumienia międzyinstytucjonalnego dotyczy marginesów poniżej pułapów. W rozporządzeniu w sprawie WRF dla wszystkich działów określa się pułapy, które muszą być przestrzegane podczas każdej rocznej procedury budżetowej, zgodnie z wymogami Traktatu. Należy jednak zachować praktykę mającą na celu zapewnienie w jak największym stopniu dostatecznych marginesów poniżej pułapów. Stanowi ona element współpracy międzyinstytucjonalnej oraz dobrej woli instytucji w procedurze budżetowej. Przepis ten zachowano bez zmian w stosunku do pkt 8 obowiązującego porozumienia międzyinstytucjonalnego, z wyjątkiem odniesienia do poddziału „Spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna", gdyż nie proponuje się go w nowej strukturze WRF.

Pkt 8 zawiera przepis umożliwiający aktualizację prognozy dotyczącej środków na płatności po 2027 r. w czwartym roku obowiązywania WRF zgodnie z obecną praktyką i pkt 9 obowiązującego porozumienia międzyinstytucjonalnego.

B. Przepisy dotyczące instrumentów szczególnych

Pkt 9–13 odpowiadają pkt 10–14 obowiązującego porozumienia międzyinstytucjonalnego i zawierają przepisy określające procedury mające zastosowanie do uruchomienia następujących instrumentów szczególnych, które określono w rozporządzeniu w sprawie WRF: Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji, Funduszu Solidarności Unii Europejskiej, rezerwy na pomoc nadzwyczajną, instrumentu elastyczności i marginesu na nieprzewidziane wydatki. Kolejność przepisów zmieniono, aby odzwierciedlić kolejność przyjętą w projekcie rozporządzenia w sprawie WRF.

Treść przepisów zmieniono, aby:

- dostosować zasady głosowania wymagane do uruchomienia Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji, Funduszu Solidarności Unii Europejskiej oraz instrumentu elastyczności do zasad mających zastosowanie do przyjęcia budżetu UE na podstawie art. 314 TFUE;
- uprościć i ujednolicić tekst w przypadkach, gdy przepisy szczegółowe są już zawarte w rozporządzeniu finansowym lub odpowiednim sektorowym akcie podstawowym: zasady mające zastosowanie do przesunięć (Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji i rezerwa na pomoc nadzwyczajną), decyzja o uruchomieniu (Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji i Fundusz Solidarności Unii Europejskiej).

Część II - poprawa współpracy międzyinstytucjonalnej w trakcie procedury budżetowej

A. Procedura współpracy międzyinstytucjonalnej

Pkt 14 zawiera odniesienie do szczegółów współpracy międzyinstytucjonalnej w trakcie procedury budżetowej przedstawionych w załączniku do porozumienia międzyinstytucjonalnego.

Pkt 15 dotyczący przejrzystości budżetu zachowuje brzmienie pkt 16 obowiązującego porozumienia międzyinstytucjonalnego, z modyfikacjami w celu uwzględnienia sprawozdań, do których odnoszą się szczegółowe przepisy zawarte obecnie w rozporządzeniu finansowym (np. fundusze powiernicze, o których mowa w art. 41 ust. 6 i art. 252, 5-letnia prognoza wpływów i wypływów, o której mowa w art. 247 ust. 1 lit. c)). W tekście wprowadzono również zmiany odzwierciedlające wniosek dotyczący włączenia Europejskiego Funduszu Rozwoju do budżetu Unii począwszy od 2021 r. Sprawozdawczość dotycząca Europejskiego Funduszu Rozwoju na podstawie pkt 15 porozumienia międzyinstytucjonalnego powinna zatem odnosić się jedynie do kwestii pozostających do uwzględnienia z poprzednich Europejskich Funduszy Rozwoju.

B. Włączenie przepisów finansowych do aktów ustawodawczych

Utrzymuje się przepisy obowiązującego porozumienia międzyinstytucjonalnego. Aby zwiększyć elastyczność w ramach działów (pkt 16), proponuje się zwiększyć z 10 % do 15 % dopuszczalne odstępstwo od kwot określonych w aktach ustawodawczych. Przepis ten nie ma zastosowania do kwoty wstępnie przydzielonej państwom członkowskim na cały okres obowiązywania ram finansowych ani do dużych projektów, o których mowa w art. 21 rozporządzenia w sprawie WRF.

Pkt 17 został przeredagowany, aby dostosować terminologię do TFUE. Skreśla się odniesienie do wspólnej deklaracji Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji z dnia 4 marca 1975 r., gdyż jest już nieaktualne.

C. Wydatki dotyczące umów w sprawie połowów

Utrzymuje się brzmienie przepisów obowiązującego porozumienia międzyinstytucjonalnego dotyczących współpracy i przekazywania informacji związanych ze sprawami budżetowymi w odniesieniu do umów w sprawie połowów; wyjątek stanowi uwzględnienie faktu, że ponieważ pozabudżetowa kwestia udziału w konferencjach, podczas których negocjowane są międzynarodowe porozumienia w sprawie połowów, została już uregulowana w pkt 25 i 26 Porozumienia ramowego w sprawie stosunków między Parlamentem Europejskim i Komisją Europejską z dnia 20 października 2010 r.[15], lepiej jest unikać zamieszczania w porozumieniu międzyinstytucjonalnym tekstu równoległego.

[15] Dz.U. L 304 z 20.11.2010, s. 47.

D. Finansowanie wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa

Pkt 20 stanowi powtórzenie pkt 23 obowiązującego porozumienia międzyinstytucjonalnego.

Brzmienie pkt 21 stanowi w dużej mierze powtórzenie brzmienia pkt 24 obowiązującego porozumienia międzyinstytucjonalnego, przy czym zmieniono kolejność akapitów i doprecyzowano terminologię („operacje” zamiast „instrumentów”). Usuwa się odniesienie do rezerwy na pomoc nadzwyczajną, mając na uwadze, że rozszerzony zakres jej wykorzystania zaproponowany w art. 11 projektu rozporządzenia w sprawie WRF nadal będzie umożliwiał uruchomienie rezerwy na pomoc nadzwyczajną w celu zasilenia, w razie pilnej potrzeby, budżetu wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa.

W pkt 22 proponuje się wyznaczenie stałego terminu (30 listopada każdego roku) na uzgodnienie rocznego harmonogramu wspólnych spotkań konsultacyjnych, które mają być organizowane w kolejnym roku w ramach regularnego dialogu między Parlamentem Europejskim a Wysokim Przedstawicielem.

E. Zaangażowanie instytucji w zakresie kwestii dotyczących polityki rozwojowej

Przepis zawarty w pkt 23 zostaje zmieniony, aby uwzględnić proponowane włączenie Europejskiego Funduszu Rozwoju do budżetu Unii.

Część III – należyte zarządzanie finansami w ramach funduszy UE

Skreśla się pkt 28 i 29 obowiązującego porozumienia międzyinstytucjonalnego, które dotyczą wspólnego zarządzania i rocznego sprawozdania oceniającego przewidzianego w art. 318 TFUE, ponieważ sprawozdania te wchodzą teraz w zakres przepisów szczegółowych rozporządzenia finansowego (odpowiednio art. 41 ust. 3 lit. g) i art. 247 ust. 1 lit. e)).

Pkt 24 dotyczący programowania finansowego stanowi powtórzenie pkt 30 obowiązującego porozumienia międzyinstytucjonalnego, z modyfikacjami w celu dostosowania dat do dat określonych w art. 41 ust. 2 rozporządzenia finansowego.

Sekcja B dotycząca agencji i szkół europejskich (pkt 25–28) pozostaje niezmieniona w stosunku do obowiązującego porozumienia międzyinstytucjonalnego.

Załącznik – Współpraca międzyinstytucjonalna w trakcie procedury budżetowej

Przepisy zawarte w tym załączniku pozostają niezmienione w stosunku do obowiązującego porozumienia międzyinstytucjonalnego, gdyż okazały się dobrą podstawą współpracy między instytucjami; wyjątek stanowią dwie modyfikacje:

– tekst pkt 9 w odniesieniu do listów w sprawie poprawek do projektu budżetu zostaje dostosowany do brzmienia art. 42 rozporządzenia finansowego;

– aby odzwierciedlić obecną praktykę oraz dostosować brzmienie do pkt 20 załącznika określenie „możliwość wykonania” zastępuje się słowem „wykonalność”.

2018/0132 (APP)

Wniosek

ROZPORZĄDZENIE RADY

określające wieloletnie ramy finansowe na lata 2021–2027

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 312,

uwzględniając Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Energii Atomowej, w szczególności jego art. 106a,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

uwzględniając zgodę Parlamentu Europejskiego[16],

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

stanowiąc zgodnie ze specjalną procedurą ustawodawczą,

a także mając na uwadze, co następuje:

(1) Biorąc pod uwagę konieczność zapewnienia odpowiedniego poziomu przewidywalności przy przygotowywaniu i realizacji inwestycji średnioterminowych, okres obowiązywania wieloletnich ram finansowych (WRF) należy określić na siedem lat począwszy od dnia 1 stycznia 2021 r.

(2) Roczne pułapy środków na zobowiązania według kategorii wydatków oraz roczne pułapy środków na płatności określone przepisami WRF muszą być zgodne z mającymi zastosowanie pułapami zobowiązań i zasobów własnych, określonymi zgodnie z decyzją Rady w sprawie systemu zasobów własnych Unii Europejskiej przyjętą zgodnie z art. 311 TFUE akapit trzeci.

(3) Jeżeli konieczne jest uruchomienie gwarancji udzielonych w ramach budżetu ogólnego Unii w odniesieniu do pomocy finansowej na rzecz państw członkowskich zatwierdzonej zgodnie z art. [208 ust. 1] rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr [xxx/201x] r.[17] („rozporządzenie finansowe”), niezbędną kwotę należy uruchomić poza pułapami środków na zobowiązania i środków na płatności określonymi w WRF, przestrzegając jednocześnie pułapu zasobów własnych.

(4) W WRF nie należy uwzględniać pozycji budżetu finansowanych z dochodów przeznaczonych na określony cel w rozumieniu rozporządzenia finansowego.

(5) Ramy finansowe należy określić w cenach z 2018 r. Należy także ustalić zasady dotyczące rocznych dostosowań technicznych WRF obejmujących ponowne obliczenie dostępnych pułapów i marginesów.

---

16 Dz.U. C […] z […], s. […].

17 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr [XXX/201X] z dnia […] r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii (Dz.U. L [...] z [...], s.[...]).

(6) Należy wprowadzić określoną i jak największą możliwą elastyczność, aby umożliwić Unii wypełnianie jej zobowiązań zgodnie z art. 323 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

(7) Następujące instrumenty szczególne są niezbędne, by umożliwić Unii podejmowanie działań w określonych nieprzewidzianych okolicznościach lub aby umożliwić finansowanie jasno określonych wydatków, których nie można sfinansować w ramach pułapów dostępnych dla jednego działu lub kilku działów określonych w WRF, tak by zapewnić sprawny przebieg procedury budżetowej: Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji, Fundusz Solidarności Unii Europejskiej, rezerwa na pomoc nadzwyczajną, łączny margines na zobowiązania („rezerwa Unii"), instrument elastyczności i margines na nieprzewidziane wydatki. Rezerwa na pomoc nadzwyczajną nie ma na celu łagodzenia konsekwencji kryzysów związanych z rynkiem, które mają wpływ na produkcję lub dystrybucję rolną. Należy zatem wprowadzić szczegółowy przepis, w którym przewidziana będzie możliwość zapisania w budżecie poza pułapami określonymi w WRF środków na zobowiązania i odpowiadających im środków na płatności, gdy konieczne będzie skorzystanie z instrumentów szczególnych.

(8) Pulę środków finansowych na politykę spójności dla poszczególnych krajów ustala się na podstawie danych statystycznych i prognoz wykorzystanych do przygotowania wniosku Komisji w sprawie niniejszego rozporządzenia z maja 2018 r. Biorąc pod uwagę niepewność prognoz oraz skutki dla państw członkowskich, wobec których zastosowanie ma górny limit środków, konieczne jest przeprowadzenie w okresie obowiązywania WRF przeglądu w celu porównania prognozowanych i rzeczywistych danych statystycznych, oraz – w przypadku znaczących różnic – umożliwienie dostosowania pul krajowych dla państw, których to dotyczy, oraz odpowiednich pułapów WRF.

(9) Należy określić zasady na wypadek innych sytuacji, które mogą wymagać dostosowania WRF. Dostosowania te mogą być związane z przyjęciem z opóźnieniem nowych zasad lub programów objętych zarządzaniem dzielonym lub ze środkami związanymi z należytym zarządzaniem gospodarczym lub ochroną budżetu Unii w przypadku uogólnionych braków w zakresie praworządności w państwach członkowskich, przyjętymi zgodnie z odpowiednimi aktami podstawowymi.

(10) Konieczne jest przeprowadzenie przeglądu funkcjonowania WRF w połowie okresu ich wdrażania. Wyniki tego przeglądu należy uwzględnić w ewentualnej rewizji niniejszego rozporządzenia w odniesieniu do pozostałych lat obowiązywania WRF.

(11) Trzeba uwzględnić możliwość rewizji WRF w przypadku rewizji Traktatów, ponownego zjednoczenia Cypru lub rozszerzenia Unii, a także w świetle wykonania budżetu.

(12) Może zaistnieć konieczność rewizji niniejszego rozporządzenia w przypadku wystąpienia nieprzewidzianych okoliczności, których nie da się uwzględnić w ramach pułapów określonych w WRF. Konieczne jest zatem wprowadzenie przepisów umożliwiających rewizję WRF w takich przypadkach.

(13) Konieczne jest również wprowadzenie przepisów dotyczących szczegółowych zasad postępowania w przypadku dużych projektów infrastrukturalnych, których czas realizacji znacznie przekracza wyznaczony okres obowiązywania WRF. Konieczne jest wyznaczenie maksymalnych kwot wkładu z budżetu ogólnego Unii w te projekty,

co pozwoli zapewnić, by nie miały one żadnego wpływu na inne projekty finansowane z tego budżetu.

(14) Konieczne jest wprowadzenie przepisów określających ogólne zasady współpracy międzyinstytucjonalnej w procedurze budżetowej.

(15) Komisja powinna przedstawić wniosek w sprawie nowych wieloletnich ram finansowych przed dniem 1 lipca 2025 r., by umożliwić instytucjom przyjęcie go z wystarczającym wyprzedzeniem przed wejściem w życie kolejnych wieloletnich ram finansowych. Zgodnie z art. 312 ust. 4 TFUE pułapy dotyczące ostatniego roku określone w niniejszym rozporządzeniu mają w dalszym ciągu zastosowanie, gdyby nowe ramy finansowe nie zostały przyjęte przed końcem okresu obowiązywania WRF określonych w niniejszym rozporządzeniu,

PRZYJMUJE NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Rozdział 1
Przepisy ogólne

Artykuł 1
Wieloletnie ramy finansowe

Niniejsze rozporządzenie określa wieloletnie ramy finansowe na lata 2021–2027 (WRF).

Artykuł 2
Przestrzeganie pułapów WRF

1. Parlament Europejski, Rada i Komisja podczas każdej procedury budżetowej oraz przy wykonywaniu budżetu na dany rok zachowują zgodność z rocznymi pułapami wydatków określonymi w załączniku („pułapy WRF”).

   Podpułap dla działu III określony w załączniku ustala się bez uszczerbku dla elastyczności między dwoma filarami wspólnej polityki rolnej (WPR). Dostosowany pułap, który ma mieć zastosowanie do filara I WPR po przesunięciach środków między Europejskim Funduszem Rolnym na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich a płatnościami bezpośrednimi, zostanie określony w odpowiednim akcie prawnym, a WRF zostaną odpowiednio dostosowane w drodze dostosowania technicznego przewidzianego w art. 5 niniejszego rozporządzenia.

2. Jeżeli konieczne jest wykorzystanie zasobów instrumentów szczególnych przewidzianych w art. 9–14, środki na zobowiązania i odpowiadające im środki na płatności zapisuje się w budżecie poza odpowiednimi pułapami WRF.

3. Jeżeli konieczne jest uruchomienie gwarancji w odniesieniu do pomocy finansowej na rzecz państw członkowskich zatwierdzonej zgodnie z art. [208 ust. 1] rozporządzenia UE nr [xxx/201x] r. („rozporządzenie finansowe”), niezbędną kwotę należy uruchomić poza pułapami określonymi w WRF.

Artykuł 3
Przestrzeganie pułapu zasobów własnych

1. W każdym roku w okresie objętym WRF obowiązuje zasada, że wymagana łączna kwota środków na płatności, po rocznym dostosowaniu i z uwzględnieniem wszelkich innych dostosowań i rewizji, jak również zastosowania art. 2 ust. 2 i 3, nie może skutkować taką stawką poboru zasobów własnych, która przekraczałaby pułap

zasobów własnych określony zgodnie z obowiązującą decyzją Rady w sprawie systemu zasobów własnych Unii Europejskiej przyjętą zgodnie z art. 311 akapit trzeci TFUE (decyzja w sprawie zasobów własnych).

2. W razie potrzeby pułapy określone w WRF obniża się, aby zapewnić przestrzeganie pułapu zasobów własnych określonego zgodnie z obowiązującą decyzją w sprawie zasobów własnych.

Rozdział 2
Dostosowania WRF

Artykuł 4
Łączny margines na płatności

1. Co roku, począwszy od 2022 r., w ramach dostosowań technicznych, o których mowa w art. 5, Komisja dostosowuje pułap płatności dla lat 2022–2027 w górę o kwotę odpowiadającą różnicy między wykonanymi płatnościami a pułapem płatności na rok n-1 określonym w wieloletnich ramach finansowych.

2. Wszelkie dostosowania w górę zostaną w pełni skompensowane odpowiednim obniżeniem pułapu płatności na rok n-1.

Artykuł 5
Dostosowania techniczne

1. Każdego roku Komisja, działając z wyprzedzeniem w stosunku do procedury budżetowej dotyczącej roku n+1, dokonuje następujących dostosowań technicznych WRF:

   a) przeszacowania (w cenach z roku n+1) pułapów oraz całkowitych kwot środków na zobowiązania i środków na płatności;

   b) obliczenia marginesu dostępnego w ramach pułapu zasobów własnych określonego zgodnie z obowiązującą decyzją w sprawie systemu zasobów własnych;

   c) obliczenia łącznego marginesu na płatności przewidzianego w art. 4;

   d) obliczenia łącznego marginesu na zobowiązania („rezerwa Unii") przewidzianego w art. 12;

   e) obliczenia kwot, które mają zostać udostępnione na rzecz instrumentu elastyczności na podstawie art. 13 ust. 1 akapit drugi;

   f) obliczenia bezwzględnej kwoty marginesu na nieprzewidziane wydatki przewidzianego w art. 14.

2. Dostosowania techniczne, o których mowa w ust. 1, są dokonywane na podstawie stałego deflatora w wysokości 2 % rocznie.

3. Komisja przekazuje wyniki dostosowań technicznych, o których mowa w ust. 1, i leżące u ich podstaw prognozy gospodarcze Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

4. Z zastrzeżeniem przepisów art. 6, 7 i 8, w stosunku do danego roku, nie można dokonywać żadnych dalszych dostosowań technicznych ani w ciągu tego roku, ani na zasadzie *ex post* w latach kolejnych.

Artykuł 6

Dostosowanie pul środków finansowych na politykę spójności

1. W 2024 r. Komisja – wraz z dostosowaniem technicznym na rok 2025 – dokona przeglądu łącznej kwoty środków przydzielonych wszystkim państwom członkowskim w obrębie celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia" w ramach polityki spójności na lata 2025–2027, wykorzystując metodę alokacji określoną w odnośnym akcie podstawowym w oparciu o najbardziej aktualne w tym momencie dostępne statystyki oraz porównania – w odniesieniu do państw członkowskich, dla których środki ograniczono – między skumulowanym PKB danego kraju odnotowanym w latach 2021–2023 a łącznym PKB danego kraju oszacowanym w 2018 r. Komisja dostosowuje wspomnianą łączną kwotę przydzielonych środków, w każdym przypadku, w którym występuje łączna rozbieżność wynosząca ponad +/– 5 %.

2. Wymagane dostosowania zostają rozłożone równo na lata 2025–2027, a odpowiadające im pułapy określone w WRF zostają odpowiednio dostosowane. Pułapy środków na płatności również zostają odpowiednio dostosowane celem zapewnienia należytego rozłożenia w czasie w odniesieniu do środków na zobowiązania.

3. Łączny wynik netto dostosowań, o których mowa w ust. 2, niezależnie od tego czy będzie on dodatni, czy ujemny, nie może przekroczyć 4 mld EUR.

Artykuł 7

Dostosowania dotyczące środków związanych z należytym zarządzaniem gospodarczym lub z ochroną budżetu Unii w przypadku uogólnionych braków w zakresie praworządności w państwach członkowskich

W razie zniesienia, zgodnie z odpowiednimi aktami podstawowymi, środków zawieszających zobowiązania budżetowe dotyczące funduszy Unii w kontekście środków związanych z należytym zarządzaniem gospodarczym lub z ochroną budżetu Unii w przypadku uogólnionych braków w zakresie praworządności w państwach członkowskich, kwoty odpowiadające zawieszonym zobowiązaniom zostają przeniesione na kolejne lata, a odpowiednie pułapy WRF zostają odpowiednio dostosowane.

Zawieszone zobowiązania z roku n nie mogą zostać ponownie zapisanie w budżecie później niż w roku n+2.

Artykuł 8

Dostosowanie w następstwie nowych zasad lub programów w ramach zarządzania dzielonego

W przypadku przyjęcia po dniu 1 stycznia 2021 r. nowych zasad lub programów w ramach zarządzania dzielonego odnoszących się do funduszy strukturalnych, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego, Funduszu Azylu i Migracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz instrumentu na rzecz zarządzania granicami i wiz w ramach Funduszu Zintegrowanego Zarządzania Granicami, kwoty odpowiadające środkom przydzielonym, ale niewykorzystanym w 2021 r., przenosi się w równych częściach na lata 2022–2025, dostosowując odpowiednio stosowne pułapy WRF.

Rozdział 3
Instrumenty szczególne

Artykuł 9
Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji

1. Środki Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji, którego cele i zakres zostały określone w [rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr XXXX/XX[18]], nie mogą przekroczyć maksymalnej rocznej kwoty 200 mln EUR (w cenach z 2018 r.).

2. Środki Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji zapisuje się w budżecie ogólnym Unii jako rezerwę.

Artykuł 10
Fundusz Solidarności Unii Europejskiej

1. Środki Funduszu Solidarności Unii Europejskiej, którego cele i zakres zostały określone w rozporządzeniu Rady (WE) nr 2012/2002[19], nie mogą przekroczyć maksymalnej rocznej kwoty 600 mln EUR (w cenach z 2018 r.). W dniu 1 października każdego roku co najmniej jedna czwarta tej rocznej kwoty powinna pozostać dostępna na zaspokojenie potrzeb, które mogą powstać do końca roku. Część rocznej kwoty, która nie została wykorzystana w roku n, może zostać wykorzystana do roku n+1. W pierwszej kolejności wykorzystuje się część rocznej kwoty wynikającą z roku poprzedniego. Ta część rocznej kwoty z roku n, która nie zostanie wykorzystana w roku n+1, wygasa.

2. W wyjątkowych przypadkach i jeżeli pozostające zasoby finansowe dostępne w ramach Funduszu Solidarności Unii Europejskiej w roku wystąpienia katastrofy nie są wystarczające do pokrycia kwoty pomocy uważanej za niezbędną, Komisja może zaproponować, aby różnica została sfinansowana z kwoty rocznej przeznaczonej na rok następny.

Artykuł 11
Rezerwa na pomoc nadzwyczajną

1. Rezerwa na pomoc nadzwyczajną może zostać wykorzystana, aby szybko zareagować na określone nadzwyczajne potrzeby na terenie Unii lub w państwach trzecich będące skutkiem zdarzeń, których nie można było przewidzieć w momencie uchwalania budżetu; w szczególności może być wykorzystana na działania w sytuacjach wyjątkowych i operacje w zakresie wsparcia w następstwie klęsk żywiołowych, katastrof spowodowanych przez człowieka, kryzysów humanitarnych, w przypadku zagrożeń na dużą skalę dla zdrowia publicznego, zagrożeń weterynaryjnych i fitosanitarnych, a także w sytuacjach szczególnej presji związanej z przepływami migracyjnymi na zewnętrznych granicach Unii, gdy okoliczności tego wymagają.

2. Roczną kwotę rezerwy ustala się na 600 mln EUR (w cenach z 2018 r.) i zgodnie z rozporządzeniem finansowym można ją wykorzystywać do roku n+1. Rezerwa ta

[18] Dz.U. L […] z […], s. […].

[19] Rozporządzenie Rady (WE) nr 2012/2002 z dnia 11 listopada 2002 r. ustanawiające Fundusz Solidarności Unii Europejskiej (Dz.U. L 311 z 14.11.2002, s. 3).

zostaje zapisana w budżecie ogólnym Unii jako rezerwa. W pierwszej kolejności wykorzystuje się część rocznej kwoty wynikającą z roku poprzedniego. Ta część rocznej kwoty z roku n, która nie zostanie wykorzystana w roku n+1, wygasa.

W dniu 1 października każdego roku co najmniej jedna czwarta rocznej kwoty na rok n powinna pozostać dostępna na zaspokojenie potrzeb, które mogą powstać do końca roku.

Odpowiednio na operacje wewnętrzne i zewnętrzne można uruchomić nie więcej niż połowę kwoty dostępnej do dnia 30 września każdego roku.

Od dnia 1 października pozostała część dostępnej kwoty może zostać uruchomiona na operacje wewnętrzne lub zewnętrzne, aby zaspokoić potrzeby, które mogą powstać do końca roku.

Artykuł 12
Łączny margines na zobowiązania („rezerwa Unii”)

1. Łączny margines na zobowiązania („rezerwa Unii”), który ma zostać udostępniony poza pułapami określonymi w WRF na lata 2022-2027, obejmuje, co następuje:

   a) marginesy pozostawione poniżej pułapów zobowiązań określonych w WRF na rok n-1;

   b) od 2023 r., oprócz marginesów, o których mowa w lit. a), kwotę równoważną umorzeniom środków dokonanym w trakcie roku n-2, z zastrzeżeniem art. [15] rozporządzenia finansowego.

2. Łączny margines na zobowiązania („rezerwa Unii”) lub jego część mogą zostać uruchomione przez Parlament Europejski i Radę w ramach procedury budżetowej przewidzianej w art. 314 TFUE.

Artykuł 13
Instrument elastyczności

Instrument elastyczności może być wykorzystywany na finansowanie w danym roku budżetowym i do wskazanej wysokości precyzyjnie określonych wydatków, których nie można było pokryć w ramach pułapów dostępnych w ramach co najmniej jednego innego działu. Z zastrzeżeniem akapitu drugiego pułap rocznej kwoty dostępnej na instrument elastyczności wyznacza się na 1 000 000 000 EUR (w cenach z 2018 r.).

Każdego roku roczna kwota dostępna na instrument elastyczności będzie zwiększana o następujące kwoty:

a) kwotę równoważną części rocznej kwoty przeznaczonej na Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji, która wygasła w poprzednim roku;

b) kwotę równoważną części rocznej kwoty przeznaczonej na Fundusz Solidarności Unii Europejskiej, która wygasła w poprzednim roku zgodnie z art. 10 ust. 1;

c) kwotę równoważną części rocznej kwoty przeznaczonej na rezerwę na pomoc nadzwyczajną, która wygasła w poprzednim roku zgodnie z art. 11 ust. 2.

Kwoty udostępnione na rzecz instrumentu elastyczności zgodnie z akapitem drugim wykorzystuje się na warunkach określonych w niniejszym artykule.

3. Niewykorzystana część rocznej kwoty przeznaczonej na instrument elastyczności może zostać wykorzystana do roku n+3. W pierwszej kolejności wykorzystuje się część rocznej kwoty wynikającą z lat poprzednich według porządku chronologicznego. Ta część rocznej kwoty z roku n, która nie zostanie wykorzystana w roku n+3, wygasa.

Artykuł 14
Margines na nieprzewidziane wydatki

1. Margines na nieprzewidziane wydatki, odpowiadający maksymalnie 0,03 % dochodu narodowego brutto Unii, ustanawia się poza pułapami WRF; ma to być ostateczny instrument umożliwiający działanie w nieprzewidzianych okolicznościach. Może on zostać uruchomiony wyłącznie w odniesieniu do budżetu korygującego lub budżetu rocznego.

2. Kwota wykorzystywana z marginesu na nieprzewidziane wydatki w każdym roku nie może przekraczać maksymalnej kwoty przewidzianej w rocznym dostosowaniu technicznym WRF i jest zgodna z pułapem zasobów własnych.

3. Kwoty udostępniane dzięki uruchomieniu marginesu na nieprzewidziane wydatki są w pełni kompensowane w marginesach co najmniej jednego działu WRF na bieżący rok budżetowy lub kolejne lata budżetowe.

4. Kwot kompensowanych zgodnie z ust. 3 nie uruchamia się w kontekście WRF. Skorzystanie z marginesu na nieprzewidziane wydatki nie może powodować przekroczenia łącznych kwot pułapów środków na zobowiązania i środków na płatności określonych w WRF na bieżący rok budżetowy i kolejne lata budżetowe.

Rozdział 4
Przegląd i rewizja WRF

Artykuł 15
Rewizja WRF

1. Z zastrzeżeniem przepisów art. 3 ust. 2, art. 16–20 oraz art. 24, w przypadku wystąpienia nieprzewidzianych okoliczności WRF mogą zostać poddane rewizji przy zachowaniu zgodności z pułapem zasobów własnych określonym zgodnie z obowiązującą decyzją w sprawie zasobów własnych.

2. Co do zasady, każdy wniosek dotyczący rewizji WRF zgodnie z ust. 1 zostaje przedstawiony i przyjęty przed rozpoczęciem procedury budżetowej dotyczącej danego roku lub pierwszego roku w okresie, którego wniosek dotyczy.

3. W przypadku każdego wniosku dotyczącego rewizji WRF zgodnie z ust. 1 analizuje się możliwości realokacji wydatków pomiędzy programami wchodzącymi w zakres działu, którego dotyczy rewizja, ze szczególnym uwzględnieniem przewidywanego niepełnego wykorzystania środków.

4. W przypadku każdej rewizji WRF zgodnie z ust. 1 uwzględnia się możliwości skompensowania podniesienia pułapu dla jednego działu poprzez obniżenie pułapu dla innego działu.

5. W przypadku każdej rewizji WRF zgodnie z ust. 1 utrzymuje się odpowiedni stosunek zobowiązań do płatności.

Artykuł 16
Śródokresowy przegląd WRF

Przed dniem 1 stycznia 2024 r. Komisja przedstawia przegląd funkcjonowania WRF. Przeglądowi towarzyszą w stosownych przypadkach odpowiednie wnioski.

Artykuł 17
Rewizja związana z wykonaniem

Powiadamiając Parlament Europejski i Radę o wynikach dostosowań technicznych WRF, Komisja przedstawia w stosownych przypadkach wszelkie wnioski w sprawie rewizji łącznej kwoty środków na płatności, jakie uzna za konieczne, w świetle wykonania, celem zapewnienia należytego zarządzania rocznymi pułapami płatności oraz, w szczególności, ich należytego rozłożenia w czasie w odniesieniu do środków na zobowiązania.

Artykuł 18
Rewizja WRF w przypadku rewizji Traktatów

Jeżeli dojdzie do rewizji Traktatów, która miałaby wpływ na budżet, dokonuje się odpowiedniej rewizji WRF.

Artykuł 19
Rewizja WRF w przypadku rozszerzenia Unii

W przypadku przystąpienia lub przystąpień do Unii dokonuje się rewizji WRF w celu uwzględnienia potrzeb w zakresie wynikających z tego wydatków.

Artykuł 20
Rewizja WRF w przypadku ponownego zjednoczenia Cypru

W przypadku ponownego zjednoczenia Cypru dokonuje się rewizji WRF w celu uwzględnienia kompleksowego rozwiązania sytuacji na Cyprze i dodatkowych potrzeb finansowych wynikających z ponownego zjednoczenia.

Rozdział 5
Wkład w finansowanie dużych projektów

Artykuł 21
Wkład w finansowanie dużych projektów

1. W ramach budżetu ogólnego Unii na lata 2021–2027 udostępnia się maksymalną kwotę w wysokości 14 196 mln EUR (w cenach z 2018 r.) na potrzeby dużych projektów realizowanych na podstawie [rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady XXXX/XX – *Program kosmiczny*][20].

2. W ramach budżetu ogólnego Unii na lata 2021–2027 udostępnia się maksymalną kwotę w wysokości 5 406 mln EUR (w cenach z 2018 r.) na potrzeby projektu dotyczącego międzynarodowego eksperymentalnego reaktora termojądrowego (ITER).

[20] Dz.U. C […] z […], s. […].

Rozdział 6
Współpraca międzyinstytucjonalna w procedurze budżetowej

Artykuł 22
Współpraca międzyinstytucjonalna w procedurze budżetowej

Parlament Europejski, Rada i Komisja (dalej „instytucje") podejmują działania w celu ułatwienia przebiegu corocznej procedury budżetowej.

Instytucje współpracują ze sobą w dobrej wierze podczas całej procedury w celu uzgodnienia zajmowanych stanowisk. Instytucje na wszystkich etapach procedury współdziałają w ramach kontaktów na właściwym szczeblu międzyinstytucjonalnym, tak aby monitorować postępy prac i analizować stopień zbliżenia stanowisk.

Instytucje zapewniają jak największy stopień koordynacji ich odpowiednich harmonogramów prac w celu umożliwienia przeprowadzenia procedury w sposób spójny i sprzyjający zbliżeniu stanowisk, prowadzący do ostatecznego przyjęcia budżetu ogólnego Unii.

Rozmowy trójstronne mogą być organizowane na wszystkich etapach procedury oraz z udziałem przedstawicieli różnych szczebli, w zależności od charakteru przewidywanej debaty. Każda instytucja, zgodnie ze swoim regulaminem wewnętrznym, wyznacza swoich przedstawicieli na każde posiedzenie, określa swój mandat negocjacyjny oraz z odpowiednim wyprzedzeniem informuje pozostałe instytucje o ustaleniach dotyczących posiedzenia.

Artykuł 23
Jedność budżetu

Wszystkie wydatki i dochody Unii i Euratomu ujmuje się w budżecie ogólnym Unii zgodnie z art. [7] rozporządzenia finansowego, w tym wydatki wynikające z wszelkich stosownych decyzji podjętych jednomyślnie przez Radę po konsultacji z Parlamentem Europejskim, w ramach art. 332 TFUE.

Rozdział 7
Przepisy końcowe

Artykuł 24
Przejście do następnych wieloletnich ram finansowych

Komisja przedstawi wniosek w sprawie nowych wieloletnich ram finansowych przed dniem 1 lipca 2025 r.

Artykuł 25
Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie trzeciego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia 1 stycznia 2021 r.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia […] r.

W imieniu Rady
Przewodniczący

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 2.5.2018
COM(2018) 325 final

ANNEX

ZAŁĄCZNIK

do

wniosku dotyczącego decyzji Rady

w sprawie systemu zasobów własnych Unii Europejskiej

{SWD(2018) 172 final}

ZAŁĄCZNIK

TABELA KORELACJI

Decyzja 2014/335/UE, Euratom	Niniejsza decyzja
Artykuł 1	Artykuł 1
Artykuł 2 ust. 1 lit. a)	Artykuł 2 ust. 1 lit. a)
Artykuł 2 ust. 1 lit. b)	Artykuł 2 ust. 1 lit. b)
Artykuł 2 ust. 1 lit. c)	Artykuł 2 ust. 1 lit. f)
-------	Artykuł 2 ust. 1 lit. d)
-------	Artykuł 2 ust. 1 lit. e)
-------	Artykuł 2 ust. 1 lit. c)
Artykuł 2 ust. 2	Artykuł 2 ust. 2
Artykuł 2 ust. 3	Artykuł 6 ust. 2
Artykuł 2 ust. 4	-------
Artykuł 2 ust. 5	-------
Artykuł 2 ust. 6	Artykuł 2 ust. 3
Artykuł 2 ust. 7	-------
Artykuł 3 ust. 1	Artykuł 3 ust. 1
Artykuł 3 ust. 2	Artykuł 3 ust. 2
Artykuł 3 ust. 2 akapit drugi	Artykuł 3 ust. 3
Artykuł 3 ust. 3	-------
Artykuł 3 ust. 4	-------
Artykuł 4	-------
Artykuł 5	-------
Artykuł 6	Artykuł 4
Artykuł 7	Artykuł 5
Artykuł 8 ust. 1	Artykuł 6 ust. 1
Artykuł 8 ust. 2	Artykuł 6 ust. 3

Artykuł 9	Artykuł 7
Artykuł 10 ust. 1	Artykuł 8 ust. 1
Artykuł 10 ust. 2	Artykuł 8 ust. 2
Artykuł 10 ust. 3	Artykuł 8 ust. 3
Artykuł 10 ust. 3 zdanie drugie	Artykuł 8 ust. 4
-------	Artykuł 8 ust. 5
Artykuł 10 ust. 4	Artykuł 8 ust. 6
Artykuł 11	Artykuł 9
Artykuł 12	Artykuł 10

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 2.5.2018r.
COM(2018) 321 final

ANNEX

ZAŁĄCZNIK

do

KOMUNIKATU KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY EUROPEJSKIEJ, RADY, EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU REGIONÓW

Nowoczesny budżet dla Unii, która chroni, wspiera i broni:

Wieloletnie ramy finansowe na lata 2021-2027

{SWD(2018) 171 final}

BADANIA NAUKOWE I INNOWACJE

„Horyzont Europa”

„Horyzont Europa” jest sztandarowym programem UE wspierającym badania naukowe i innowacje.

1. EUROPEJSKA WARTOŚĆ DODANA

Badania naukowe i innowacje stanowią kluczowy element społeczeństwa opartego na wiedzy, a silny wymiar europejski może przyciągnąć dodatkowe fundusze na poziomie krajowym, przy czym nie ma dowodów na to, że można go zastąpić. Zazwyczaj w przypadku projektów w dziedzinie badań naukowych i innowacji wybranych do finansowania ze środków UE osiąga się wyższy poziom współpracy w ramach UE lub międzynarodowej. Często ich skala, zakres i stopień złożoności uniemożliwiają finansowanie tylko ze środków krajowych: 83 % unijnych projektów w dziedzinie badań naukowych i innowacji ocenionych jako „doskonałe” nie powiodłoby się bez wsparcia ze strony UE. Żyjemy w czasach coraz większej konkurencji technologicznej i szybko zbliżamy się do społeczeństwa niskoemisyjnego, w którym technologie cyfrowe wtapiają się coraz bardziej w świat fizyczny i biologiczny. W tym kontekście brak inwestycji w badania naukowe i innowacje na skalę unijną doprowadziłby do spadku naszej konkurencyjności na świecie. Miałoby to negatywny wpływ na gospodarkę, społeczeństwo i środowisko. Szczególne korzyści płynące z inwestycji UE w dziedzinie badań naukowych i innowacji są następujące:

- połączenie publicznych i prywatnych zasobów i wiedzy w celu osiągnięcia większych skutków i masy krytycznej, aby sprostać globalnym wyzwaniom i podjąć przewodnią rolę na rynkach UE i światowych;
- zwiększanie konkurencyjności UE poprzez tworzenie międzynarodowych i wielodyscyplinarnych sieci, łańcuchów wartości i rynków oraz pozytywną wymianę wiedzy i transfery technologii w całej Unii w celu przygotowania i ułatwienia wprowadzania nowych produktów i usług;
- wzmocnienie doskonałości naukowej poprzez konkurencję i współpracę w całej UE;
- zwiększenie wsparcia dla przełomowych innowacji lub innowacji prowadzących do powstania nowych rynków, przy jednoczesnym poszanowaniu uczciwej konkurencji;
- zwiększenie atrakcyjności UE jako miejsca edukacji, badań naukowych, innowacji i przedsiębiorczości;
- pozytywny wpływ strukturyzujący na krajowe systemy badań naukowych i innowacji oraz ogólnoeuropejską infrastrukturę badawczą;
- wspieranie i wzmacnianie celów Unii oraz skuteczne przyczynianie się do realizacji priorytetów politycznych.

2. CELE

W programie „Horyzont Europa” skoncentrowano się na nauce i innowacjach, aby:

- wzmocnić bazę naukową i technologiczną UE;
- wspierać konkurencyjność UE i jej wyniki w zakresie innowacji;

- realizować strategiczne priorytety UE i stawiać czoła globalnym wyzwaniom.

3. WDROŻENIE I UPROSZCZENIE

Program opracowano w oparciu o trzy filary:

1) „Otwarta nauka” – w oparciu o sukces Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych, działań „Marie Skłodowska-Curie” oraz infrastruktur badawczych, w ramach tego filaru zwiększono środki na projekty o większym oddziaływaniu. Projekty wybierane są w ramach podejścia oddolnego, definiowane i prowadzone przez naukowców i sieci oraz oceniane wyłącznie na podstawie kryterium doskonałości. Celem takiego działania jest pielęgnowanie innowacyjności i przedsiębiorczości w ramach edukacji w całej Europie, co ma zapewnić umiejętności i kompetencje potrzebne, aby Europa stała się bardziej konkurencyjna w skali globalnej.

2) „Globalne wyzwania” i konkurencyjność przemysłowa – filar ten opiera się na klastrach, których celem jest wykorzystanie mocnych stron i atutów Europy poprzez tworzenie nowej wiedzy i przekładanie jej na przydatne innowacje, opracowywanie i stosowanie technologii cyfrowych i kluczowych technologii prorozwojowych, a także poprzez zastosowanie nowego podejścia opierającego się na misjach. Dzięki temu działania w zakresie badań naukowych i innowacji będą wspierać priorytety polityczne UE w obszarach takich jak osiąganie celów zrównoważonego rozwoju, zdrowie, żywność i zasoby naturalne, odporność i bezpieczeństwo, klimat, energia i mobilność, tak aby wdrożyć model społeczeństwa oparty na gospodarce niskoemisyjnej, odpornej na zmianę klimatu i o obiegu zamkniętym oraz konkurencyjny przemysł, a także sprostać innym wyzwaniom społecznym. **Czołowa pozycja w przemyśle** będzie ważnym elementem tego filaru oraz całego programu.

3) „Otwarte innowacje” – ten nowy filar stworzy punkt kompleksowej obsługi dla innowatorów o wysokim potencjale, mając na celu uzyskanie przez Europę pozycji lidera w dziedzinie innowacji prowadzących do powstania nowych rynków poprzez podejście oddolne. Umożliwi on powstanie przyszłych przełomowych technologii, a także przyciągniecie innowacyjnych przedsiębiorstw o potencjale rozwoju na poziomie międzynarodowym lub europejskim. W ramach filaru oferowane będą szybkie, elastyczne dotacje i instrumenty rynkowe we współpracy z inwestorami prywatnymi, przy jednoczesnym zapewnieniu, aby udzielanie wsparcia działaniom bliskim zastosowaniom rynkowym nie zakłócało nadmiernie konkurencji między innowatorami. Cele te będą realizowane poprzez utworzenie Europejskiej Rady ds. Innowacji.

Dodatkowe środki doprowadzą do zwiększenia wsparcia dla europejskiego ekosystemu innowacji, w szczególności poprzez inicjatywy dotyczące współfinansowania partnerstw oraz większe wykorzystanie zamówień publicznych na innowacje. Od rządów i organów administracji publicznej oczekuje się korzystania z innowacyjnych technologii oraz rozpowszechniania wyników europejskich badań naukowych i innowacji, co pozwoli zmaksymalizować korzyści płynące z innowacji dla obywateli i przedsiębiorstw w Europie.

W ramach programu **Wspólne Centrum Badawcze** będzie dostarczać decydentom w UE niezależnych dowodów naukowych i wsparcia technicznego w całym cyklu polityki. **Europejski Instytut Innowacji i Technologii** będzie wspierać wszystkie trzy filary i w szczególności będzie zajmować się globalnymi wyzwaniami, przede wszystkim poprzez wspólnoty wiedzy i innowacji łączące przedsiębiorstwa, badania naukowe, szkolnictwo wyższe i przedsiębiorczość.

W ramach programu kontynuowane będą wysiłki na rzecz dalszego uproszczenia zasad dla beneficjentów. Najważniejsze elementy operacyjne obejmą:

- działania mające na celu **dalsze uproszczenie** obecnego systemu zwrotu kosztów rzeczywistych, w tym uproszczenie modelu finansowania i zasadę jednego wskaźnika finansowania na jeden projekt. Ponadto, aby zmniejszyć obciążenie administracyjne, zostanie przeanalizowana opcja zwiększenia przyznawania projektom finansowania w postaci płatności ryczałtowej pod warunkiem realizacji działań, wraz z innymi uproszczonymi formami finansowania przewidzianymi w nowym rozporządzeniu finansowym;
- aby **zwiększyć elastyczność**, przyszły program umożliwi alokację środków pomiędzy filarami i w ich obrębie, aby szybko reagować na pojawiające się problemy lub wyzwania polityczne;
- **dalszą poprawę procesu składania i oceny wniosków**. Kryteria i proces oceny oraz zaangażowanie niezależnych ekspertów podkreślą doskonałość i oddziaływanie programu;
- **usprawnienie i koordynację instrumentów i systemów finansowania w dziedzinie badań naukowych i innowacji w UE** w celu poprawy działań w zakresie badań naukowych i innowacji. Partnerstwa zostaną udoskonalone w oparciu o sukcesy wspólnych przedsięwzięć i powiązane z konkretnymi misjami. W szczególności specjalne programy wsparcia na rzecz innowacji zostaną usprawnione w ramach nowo utworzonej Europejskiej Rady ds. Innowacji. Połączenie dotacji w ramach programu „Horyzont Europa", instrumentów finansowych w ramach Funduszu InvestEU oraz innych stosowanych programów finansowania UE będzie łatwiejsze;
- istnieje również możliwość dalszego **rozszerzania zakresu stosowania nowych trybów zarządzania**, w tym poprzez oddelegowanie zadań agencjom i uproszczone partnerstwa.

4. KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA Z INNYMI OBSZARAMI POLITYKI / ZGODNOŚĆ ŚRODKÓW UE Z ZASOBAMI KRAJOWYMI I REGIONALNYMI

W pełni wykorzystana zostanie komplementarność i synergia z innymi unijnymi programami finansowania. W tym celu **europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne** będą nadal zapewniać istotną część funduszy UE na rzecz badań naukowych i innowacji poprzez położenie większego nacisku na innowacje. Rozszerzony zostanie system „pieczęci doskonałości" umożliwiający uzyskanie przez projekty, które otrzymały pozytywną ocenę na podstawie kryteriów programu „Horyzont Europa", finansowania na poziomie regionalnym za pośrednictwem europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych.

W wielu przypadkach działania w zakresie badań naukowych i innowacji w ramach programu „Horyzont Europa" będą wspierały cele polityczne realizowane w ramach innych programów – programy takie jak **„Cyfrowa Europa"** skorzystają z przełomowych odkryć w dziedzinie badań naukowych i innowacji, zaś długofalowe postępy w takich dziedzinach jak cyberbezpieczeństwo i sztuczna inteligencja w znacznym stopniu zależą od przełomowych badań. To samo dotyczy rolnictwa i rybołówstwa, zdrowia, transportu, energii oraz wielu innych sektorów. Fundusze takie jak **Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego** i **Fundusz Zintegrowanego Zarządzania Granicami** będą mogły korzystać z osiągnięć badań naukowych i innowacji oraz stwarzać zachęty do korzystania z wyników badań. Dzięki

Funduszowi **InvestEU** możliwe będzie przeniesienie wyników uzyskanych w ramach programu „Horyzont Europa” na zastosowania rynkowe za pośrednictwem określonych pul przeznaczonych na badania naukowe i innowacje; możliwe będzie także wsparcie innowacyjnych MŚP. Zapewniona zostanie komplementarność i synergia z badaniami naukowymi prowadzonymi w ramach **Europejskiego Funduszu Obronnego** oraz **Programu kosmicznego**, dzięki czemu wyniki uzyskane w ramach tych programów przyczynią się do promowania ogólnej innowacyjności.

5. PROPONOWANY PRZYDZIAŁ ŚRODKÓW BUDŻETOWYCH NA LATA 2021–2027

Wartości w cenach bieżących	*w mln EUR*
Pula środków na program „Horyzont Europa”	97 600*
Pula środków na program badawczo-szkoleniowy Euratom	2 400
Łączna pula środków na lata 2021–2027	**100 000***

* Pula ta obejmuje 3,5 mld EUR przydzielone w ramach Funduszu InvestEU oraz 10 mld EUR na wsparcie badań naukowych i innowacji w dziedzinach żywności, rolnictwa, rozwoju obszarów wiejskich i biogospodarki.

BADANIA NAUKOWE I INNOWACJE

Program badawczo-szkoleniowy Euratom

Program badawczo-szkoleniowy Euratom zapewnia finansowanie **badań i szkoleń w dziedzinie jądrowej** w Unii Europejskiej.

1. EUROPEJSKA WARTOŚĆ DODANA

Kluczową europejską wartością dodaną programu Euratom jest mobilizacja większej puli doskonałości, wiedzy fachowej i wielodyscyplinarności w badaniach nad rozszczepieniem i syntezą jądrową, niż jest to możliwe na poziomie poszczególnych państw członkowskich. Technologie jądrowe i promieniowania jonizującego w dalszym ciągu odgrywają ważną rolę w życiu obywateli Europy, niezależnie od tego, czy dotyczą one energii i bezpieczeństwa dostaw, medycznych i przemysłowych zastosowań promieniowania czy gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi. Bezpieczne korzystanie z tych technologii jest sprawą najwyższej wagi, a programy badawcze pomagają utrzymać najwyższe normy bezpieczeństwa, ochrony i zabezpieczeń w tym obszarze. Program Euratom skupia się również na rozwoju energii termojądrowej – potencjalnie niewyczerpalnego i przyjaznego dla klimatu źródła energii.

Ogólnounijne podejście do bezpieczeństwa jądrowego jest również ważne, ponieważ wypadek jądrowy mógłby mieć negatywne konsekwencje dla państw w Europie i poza jej granicami. Program Euratom umożliwia także szerszą koordynację kształcenia i szkolenia w całej Europie, wykorzystanie infrastruktur badawczych i współpracę międzynarodową. Jest to szczególnie korzystne dla mniejszych państw członkowskich, które mogą wykorzystać korzyści skali wynikające z ogólnoeuropejskiego efektu łączenia i wspólnego korzystania z zasobów. Za pośrednictwem Wspólnego Centrum Badawczego program zapewnia ważne, niezależne doradztwo naukowe, wspierając realizację europejskiej polityki w dziedzinie bezpieczeństwa jądrowego, gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi oraz ochrony przed promieniowaniem. Dzięki niezależnej infrastrukturze Wspólne Centrum Badawcze świadczy również wyjątkowe usługi w dziedzinie bezpieczeństwa jądrowego i jądrowego bezpieczeństwa fizycznego oraz odgrywa kluczową rolę w systemie zabezpieczeń jądrowych Euratom. Zaangażowanie przemysłu europejskiego w działania w zakresie badań nad syntezą jądrową wspiera innowacje, np. poprzez rozwój produktów pochodnych wykorzystujących zaawansowane technologie w innych sektorach, takich jak sektor medyczny i lotniczy.

2. CELE

Celem programu badawczo-szkoleniowego Euratom jest prowadzenie i wspieranie badań dotyczących wszystkich aspektów **bezpieczeństwa jądrowego i jądrowego bezpieczeństwa fizycznego, ograniczania ryzyka związanego z narażeniem na promieniowanie, wspierania gotowości na wypadek sytuacji wyjątkowej i reagowania na wypadki związane z promieniowaniem, a także gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi**. Program ma również na celu wspieranie **rozwoju energii termojądrowej**, biorąc pod uwagę jej potencjalny znaczący wpływ na obniżenie emisyjności koszyka energetycznego.

3. WDROŻENIE I UPROSZCZENIE

Program Euratom zapewnia dotacje na badania w drodze konkurencyjnych zaproszeń do składania wniosków (działania pośrednie) oraz finansuje badania prowadzone przez Wspólne Centrum Badawcze Komisji (działania bezpośrednie). Program jest wdrażany z wykorzystaniem instrumentów i zasad programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji. Dalsze uproszczenie programu zostanie osiągnięte poprzez zaproponowanie jednego wspólnego wykazu celów dla działań bezpośrednich i pośrednich.

4. KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA Z INNYMI OBSZARAMI POLITYKI / ZGODNOŚĆ ŚRODKÓW UE Z ZASOBAMI KRAJOWYMI I REGIONALNYMI

Program Euratom uzupełnia i zapewnia synergię z programem **„Horyzont Europa”** w dziedzinach takich jak zdrowie (zastosowania medyczne promieniowania jonizującego), bezpieczeństwo, energia, kształcenie i szkolenie. Program badawczy Euratom w dziedzinie syntezy jądrowej będzie realizowany przy pełnej komplementarności i koordynacji z działalnością w ramach **międzynarodowego eksperymentalnego reaktora termojądrowego.** W ramach programu Euratom będą kontynuowane działania w celu uspójnienia krajowych programów w zakresie syntezy jądrowej, ochrony przed promieniowaniem oraz gospodarowania wypalonym paliwem jądrowym i odpadami promieniotwórczymi poprzez realizację wspólnych programów europejskich. **Ponadto oczekuje się synergii z programami likwidacji obiektów jądrowych w takich obszarach, jak rozwój i testowanie technologii, szkolenia i wymiana najlepszych praktyk.**

5. PROPONOWANY PRZYDZIAŁ ŚRODKÓW BUDŻETOWYCH NA LATA 2021–2027

Wartości w cenach bieżących	*w mln EUR*
Pula środków na program „Horyzont Europa”	97 600*
Pula środków na program badawczo-szkoleniowy Euratom	2 400
Łączna pula środków na lata 2021–2027	**100 000***

* Pula ta obejmuje 3,5 mld EUR przydzielone w ramach Funduszu InvestEU oraz 10 mld EUR na wsparcie badań naukowych i innowacji w dziedzinach żywności, rolnictwa, rozwoju obszarów wiejskich i biogospodarki.

BADANIA NAUKOWE I INNOWACJE

ITER – międzynarodowy eksperymentalny reaktor termojądrowy

ITER, międzynarodowy eksperymentalny reaktor termojądrowy jest **pierwszym w swoim rodzaju, długoterminowym projektem budowy i eksploatacji reaktora w celu przetestowania wykonalności wykorzystania syntezy jądrowej jako źródła energii**.

1. EUROPEJSKA WARTOŚĆ DODANA

Synteza jądrowa stanowi potencjalnie niewyczerpalne, przyjazne dla klimatu źródło energii, które nie wytwarza gazów cieplarnianych ani nie powoduje długotrwałego promieniowania. W sytuacji, w której dekarbonizacja gospodarki i przeciwdziałanie globalnej zmianie klimatu są naszymi priorytetami, synteza jądrowa oferuje możliwości, których nie można zignorować.

Ani przemysł, ani żaden z krajów nie byłby w stanie samodzielnie realizować tego projektu. Dlatego Europejska Wspólnota Energii Atomowej (Euratom) podpisała w 2006 r. traktat międzynarodowy („umowę ITER") z sześcioma partnerami (Stanami Zjednoczonymi, Rosją, Japonią, Chinami, Koreą Południową i Indiami). Z tego źródła pochodzi wkład w wysokości około 45 % kosztów budowy. Francja, jako kraj przyjmujący, finansuje 20 % wkładu Euratomu, a pozostałe 80 % pochodzi z budżetu UE. Działania na poziomie UE zapewniają korzyści skali, mniejszą fragmentację i masę krytyczną zasobów i wiedzy fachowej.

Osiągnięcie i wykorzystanie syntezy jądrowej jest długoterminowym celem, ale projekt przynosi już znaczne korzyści dla przemysłu i badań naukowych UE na etapie zamówień publicznych i budowy. Ponad trzysta przedsiębiorstw – w tym małe przedsiębiorstwa – z 20 państw członkowskich i ze Szwajcarii oraz około sześćdziesiąt organizacji badawczych zaangażowało się w nowatorskie badania naukowe i innowacje, aby zapewnić komponenty, co daje szansę na rozwój produktów pochodnych w innych sektorach (energetyka, opieka medyczna, lotnictwo, zaawansowane technologie).

2. CELE

Zgodnie ze zobowiązaniami międzynarodowymi Euratomu program wspiera **budowę reaktora** na przeznaczonym dla niego terenie w Cadarache (Francja) w celu rozpoczęcia eksperymentów w zakresie plazmy wodorowej do 2025 r., co ma doprowadzić do osiągnięcia pełnego etapu wytwarzania energii do 2035 r. Etapy te są niezbędne, aby synteza jądrowa stała się możliwym źródłem zrównoważonej energii.

Program nie tylko przyczynia się do osiągnięcia stabilnej unii energetycznej opartej na przyszłościowej polityce w dziedzinie klimatu. Wspiera również tworzenie nowych miejsc pracy i wzrostu gospodarczego, oferując europejskim sektorom zaawansowanych technologii i małym przedsiębiorstwom cenną okazję do innowacji i opracowywania produktów wykraczających poza syntezę jądrową. Terminowe dostarczanie komponentów pochodzących z UE oraz aktywne uczestnictwo w procesie zarządzania gwarantują utrzymanie przewodniej pozycji UE w projekcie.

3. WDROŻENIE I UPROSZCZENIE

Program będzie nadal realizowany w imieniu Unii przez wspólne przedsięwzięcie Fusion for Energy. UE utrzyma pułap wydatków w rozporządzeniu w sprawie wieloletnich ram

finansowych i zapewni, aby wypłata środków była uzależniona od wyników i faktycznej realizacji. W tym względzie radykalna zmiana w zarządzaniu projektem w 2015 r. oraz aktualizacja scenariusza odniesienia w 2016 r. zwiększyły wiarygodność harmonogramów i kosztów projektu do czasu jego zakończenia.

4. KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA Z INNYMI OBSZARAMI POLITYKI / ZGODNOŚĆ ŚRODKÓW UE Z ZASOBAMI KRAJOWYMI I REGIONALNYMI

Międzynarodowy eksperymentalny reaktor termojądrowy jest jednym z największych w historii projektów eksperymentalnych, a dzięki niemu UE utrzymuje czołową pozycję w dziedzinie badań naukowych i innowacji na arenie światowej. Projekt mobilizuje znaczne zasoby i wiedzę fachową, wywierając pozytywny wpływ na europejską społeczność badawczą bazy przemysłowej. Cechuje go pełna synergia z programem Euratom, który wspiera rozwój **przełomowych badań w dziedzinie syntezy jądrowej**. Jest też częścią ogólnego planu działania w zakresie syntezy jądrowej opracowanego przez europejską społeczność naukową zajmującą się syntezą jądrową. Ponadto program dodatkowo umocni miejsce UE jako wiarygodnego międzynarodowego lidera, który wypełnia swoje zobowiązania międzynarodowe i jest zaangażowany w wysiłki na rzecz przeciwdziałania zmianie klimatu.

5. PROPONOWANY PRZYDZIAŁ ŚRODKÓW BUDŻETOWYCH NA LATA 2021–2027

Wartości w cenach bieżących	*w mln EUR*
Łączna pula środków na lata 2021–2027	**6 070**

EUROPEJSKIE INWESTYCJE STRATEGICZNE

InvestEU

Fundusz InvestEU jest nowym instrumentem inwestycyjnym Unii. Fundusz InvestEU oferuje gwarancję UE, aby uruchamiać finansowanie publiczne i prywatne w postaci pożyczek, gwarancji, kapitału własnego lub innych instrumentów rynkowych na potrzeby strategicznych inwestycji wspierających polityki wewnętrzne UE. Wykorzystuje on doświadczenia zgromadzone w obecnym okresie programowania 2014–2020 podczas pomyślnego wdrażania Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych i innych instrumentów finansowych.

1. EUROPEJSKA WARTOŚĆ DODANA

Długoterminowe cele UE w zakresie zrównoważoności, konkurencyjności i wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu wymagają znacznych inwestycji w nowe modele mobilności, energię ze źródeł odnawialnych, efektywność energetyczną, badania i innowacje, cyfryzację, edukację i umiejętności, infrastrukturę społeczną, gospodarkę o obiegu zamkniętym, kapitał naturalny, działania w dziedzinie klimatu oraz tworzenie i rozwój małych przedsiębiorstw. Konieczne są dalsze starania, aby usunąć uporczywe niedoskonałości rynku wynikające z niechęci do ryzyka po stronie inwestorów prywatnych, ograniczonych możliwości sektora publicznego i strukturalnej niewydolności otoczenia inwestycyjnego. Państwa członkowskie nie zawsze są w stanie samodzielnie usunąć takie luki inwestycyjne.

Dotacje nie są wystarczającym instrumentem, aby wyeliminować poważne luki inwestycyjne. Wykorzystanie instrumentów finansowych, które dają efekt dźwigni i są bliższe rynkom, skutecznie uzupełnia dotacje wchodzące w skład zestawu narzędzi budżetowych UE. Interwencja na szczeblu Unii zapewnia korzyści skali związane ze stosowaniem innowacyjnych instrumentów finansowych, ponieważ przyśpiesza prywatne inwestycje w całej Unii oraz zapewnia optymalne wykorzystanie instytucji europejskich i ich doświadczenia w tym zakresie.

Interwencja UE zapewnia również dostęp do zdywersyfikowanego portfela projektów europejskich i umożliwia rozwój innowacyjnych rozwiązań w zakresie finansowania, które mogą być skalowane lub kopiowane we wszystkich państwach członkowskich. Efekt mnożnikowy oraz realny wpływ takiej interwencji przewyższają więc znacznie rezultaty, jakie można osiągnąć w ramach inicjatywy pojedynczego państwa członkowskiego, zwłaszcza w przypadku dużych programów inwestycyjnych. Interwencja na poziomie UE daje również elastyczność umożliwiającą wspieranie pośredników i beneficjentów końcowych tam, gdzie są najbardziej potrzebni – często na obszarach miejskich, które nie zawsze mają możliwość korzystania z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych. Umożliwia ona ponadto skuteczne reagowanie na potrzeby inwestycyjne związane z celami polityki ogólnounijnej, uzupełniając działania wspierające reformy strukturalne i poprawę otoczenia regulacyjnego; w ten sposób przyczyni się do wyeliminowania pozostałych luk inwestycyjnych w okresie po 2020 r.

2. CELE

Fundusz InvestEU ma na celu uruchamianie inwestycji w UE, aby wspierać priorytety polityczne oraz przyczyniać się do integracji europejskich rynków kapitałowych i wzmocnienia jednolitego rynku. **Będzie on ukierunkowany na inwestycje wspierające zrównoważoną infrastrukturę, badania naukowe i innowacje, transformację cyfrową, dostęp do finansowania dla małych i średnich przedsiębiorstw, edukację, umiejętności, infrastrukturę społeczną oraz rozwój i konsolidację struktur rynkowych mających kluczowe znaczenie dla mikrokredytów i gospodarki społecznej.** Inwestycje w technologie cyfrowe będą stanowić horyzontalny priorytet we wszystkich obszarach InvestEU. Fundusz InvestEU zapewnia ponadto wsparcie doradcze i wdraża dodatkowe środki pomocne w tworzeniu projektów i ich rozwoju.

3. WDROŻENIE I UPROSZCZENIE

Program InvestEU będzie obejmować Fundusz InvestEU, InvestEU Wsparcie i Portal InvestEU.

Fundusz InvestEU będzie skupiać wszystkie centralnie zarządzane instrumenty finansowe, grupując je w ramach jednego, elastycznego, obejmującego wiele polityk instrumentu gwarancyjnego na szczeblu UE[1], co przyniesie znaczne korzyści skali – umożliwiając osiągnięcie lepszych rezultatów mniejszym nakładem środków – i przyciągnie inwestorów prywatnych. Wykorzystując doświadczenia Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych, Fundusz InvestEU będzie wypełniać luki rynkowe i poprawiać niekorzystne warunki inwestycyjne przez udzielanie gwarancji UE strategicznemu partnerowi wykonawczemu Komisji – grupie EBI, a także innym partnerom, takim jak krajowe banki i instytucje prorozwojowe czy międzynarodowe instytucje finansowe (np. Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju). Aby zapewnić w całej UE optymalny dobór źródeł finansowania projektów strategicznych, Fundusz InvestEU będzie umożliwiać łączenie w prosty sposób dotacji z budżetu UE i z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych (na zasadzie dobrowolności).

InvestEU Wsparcie będzie stanowić pojedynczy punkt kontaktowy dla promotorów projektów, zapewniający wsparcie rozwoju projektów metodą 360 stopni, wykorzystując w tym celu Europejskie Centrum Doradztwa Inwestycyjnego. InvestEU Wsparcie będzie korzystać ze swojej silnej sieci partnerskiej, aby pomagać w uruchamianiu projektów i osiąganiu przez nie etapu gotowości inwestycyjnej. Portal InvestEU będzie skupiał inwestorów i promotorów projektów w oparciu o Europejski portal projektów inwestycyjnych.

4. KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA Z INNYMI OBSZARAMI POLITYKI / ZGODNOŚĆ ŚRODKÓW UE Z ZASOBAMI KRAJOWYMI I REGIONALNYMI

Jako narzędzie realizacji polityki UE Fundusz InvestEU będzie wspierał inwestycje w pełnej synergii z właściwymi politykami i programami unijnymi takimi jak instrument **„Łącząc Europę", programy „Horyzont Europa"** i **„Cyfrowa Europa"** czy też **Program na rzecz jednolitego rynku**. Zapewni on komplementarność z inwestycjami objętymi **europejskimi funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi** oraz z unijnym wsparciem udzielanym w formie dotacji w ramach innych odpowiednich programów wydatków. Program będzie

[1] Bez uszczerbku dla kompetencji poszczególnych Dyrekcji Generalnych.

także umożliwiać łączenie instrumentów finansowych z dotacjami z innych programów, zwłaszcza w przypadku projektów, które nie generują wystarczających zysków.

5. PROPONOWANY PRZYDZIAŁ ŚRODKÓW BUDŻETOWYCH NA LATA 2021–2027

Wartości w cenach bieżących *w mln EUR*

Obszar	**Gwarancja budżetowa**	**Uruchomione inwestycje (szacunki)**
Zrównoważona infrastruktura	11 500	185 000
Badania naukowe i innowacje	11 250	200 000
Inwestycje społeczne i umiejętności	4 000	50 000
Małe i średnie przedsiębiorstwa	11 250	215 000
Ogółem	**38 000**	**650 000**

Wartości w cenach bieżących	*w mln EUR*
Łączna pula środków na lata 2021–2027	**15 725***
w tym:	
Finansowanie funduszu gwarancyjnego	15 200*
Wsparcie rozwoju projektów	525

* Ta pula środków obejmuje 1 mld EUR przewidywanych środków powracających z bieżących instrumentów finansowych.

EUROPEJSKIE INWESTYCJE STRATEGICZNE

Instrument „Łącząc Europę”

Instrument „Łącząc Europę” służy wspieraniu **inwestycji w infrastruktury transgraniczne w sektorze transportu, energetyki i sektorze cyfrowym**.

1. EUROPEJSKA WARTOŚĆ DODANA

Trzonem jednolitego rynku jest gwarancja swobodnego przepływu towarów, kapitału, usług i pracowników między państwami członkowskimi. Nadal jednak istnieją luki między państwami członkowskimi i regionami, które powodują rozdrobnienie UE i utrudniają sprawne funkcjonowanie jednolitego rynku. Mogą one być na przykład wynikiem topografii lub braku interoperacyjnych standardów. W celu przezwyciężenia tego rozdrobnienia oraz dopilnowania, by jednolity rynek działał w pełnym wymiarze, w art. 170 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej przewidziano, że UE ma rozwijać sieci transeuropejskie w infrastrukturach transportu, telekomunikacji i energetyki. Ponadto ze względu na wymagania dotyczące ochrony środowiska polityka energetyczna UE powinna propagować połączenia międzysystemowe sieci energetycznych i transgraniczną integrację odnawialnych źródeł energii. Jest to również spójne z koniecznością sprostania wyzwaniom w zakresie dekarbonizacji i cyfryzacji gospodarki europejskiej.

Instrument został zaprojektowany w celu wspierania inwestycji w sieci transeuropejskie. Sieci te oraz współpraca transgraniczna mają nie tylko podstawowe znaczenie dla funkcjonowania jednolitego rynku, lecz także znaczenie strategiczne dla realizacji unii energetycznej, jednolitego rynku cyfrowego i rozwoju zrównoważonych rodzajów transportu. Interoperacyjne sieci transgraniczne odgrywają kluczową rolę w ograniczaniu obecnej fragmentacji. Bez interwencji UE podmioty prywatne i władze krajowe nie miałyby wystarczających zachęt do inwestowania w projekty dotyczące infrastruktury transgranicznej. Instrument stwarza również możliwość zastosowania technologii opracowanych na szczeblu UE, w szczególności w ramach unijnych programów ramowych w zakresie badań naukowych i innowacji, zwiększając ich absorpcję przez rynek i zapewniając wykorzystanie w sieciach transeuropejskich sprzętu o najwyższym dostępnym stopniu zaawansowania.

2. CELE

Instrument „Łącząc Europę” służy wspieraniu inwestycji i współpracy na rzecz rozwoju infrastruktury w sektorze transportu, energetyki i sektorze cyfrowym oraz rozwijaniu sieci łączności w UE i jej regionach. Ponadto wpisuje się on w realizację celów polityki dotyczących dekarbonizacji i cyfryzacji gospodarki europejskiej, obejmując trzy aspekty:

- w odniesieniu do **transportu**, celem instrumentu jest ukończenie obu poziomów sieci europejskiej dla wszystkich rodzajów transportu: strategicznego rdzenia (tj. sieci bazowej) – do roku 2030, oraz szerzej zakrojonego poziomu (tj. sieci kompleksowej) do roku 2050. Zapewnia on również wsparcie na uruchamianie **europejskich systemów zarządzania ruchem** w sektorze transportu lotniczego i kolejowego oraz pomaga w przechodzeniu w UE na **opartą na sieci, zrównoważoną. sprzyjającą włączeniu społecznemu i bezpieczną mobilność**. Instrument przyczynia się do **dekarbonizacji transportu**, na przykład poprzez tworzenie europejskiej sieci

infrastruktury na potrzeby ładowania i stosowania paliw alternatywnych lub priorytetowe traktowanie rodzajów transportu przyjaznych dla środowiska;

- w odniesieniu do **energetyki**, nacisk kładzie się na ukończenie priorytetowych odcinków sieci energetycznych mających podstawowe znaczenie dla rynku wewnętrznego. Dąży się również do realizacji **inteligentnych i scyfryzowanych sieci energetycznych**, aby osiągnąć cele w zakresie połączeń międzysystemowych i zwiększyć bezpieczeństwo dostaw. Kluczowe znaczenie będzie miało także wspieranie współpracy państw członkowskich przy realizacji integracyjnych **transgranicznych projektów dotyczących energii ze źródeł odnawialnych**;
- w odniesieniu do sektora **cyfrowego**, instrument potęguje korzyści, jakie wszyscy obywatele i przedsiębiorstwa mogą czerpać z jednolitego rynku cyfrowego. Uruchamianie **sieci cyfrowych o bardzo dużej przepustowości** wspiera rozwój wszelkich innowacyjnych usług cyfrowych, w tym mobilności opartej na sieci. Przyczynia się także do zapewnienia, by wszystkie elementy stanowiące główną siłę napędową rozwoju społeczno-gospodarczego, takie jak szkoły, szpitale, węzły transportowe, główni dostawcy usług publicznych i przedsiębiorstwa intensywnie korzystające z technologii cyfrowych, uzyskały do roku 2025 dostęp do **przyszłościowych łączy szerokopasmowych**.

3. WDROŻENIE I UPROSZCZENIE

Instrument „Łącząc Europę” będzie zarządzany centralnie przez Komisję, przy wsparciu Agencji Wykonawczej ds. Innowacyjności i Sieci. Agencja osiągnęła znakomite wyniki w optymalizacji wykorzystania tego instrumentu i zgromadziła ogromną wiedzę fachową w zakresie monitorowania projektów. Powierzenie jednej agencji zadań związanych z wszystkimi trzema sektorami objętymi tym instrumentem umożliwi również uzyskanie korzyści skali i synergii między komponentami transportowym, energetycznym i cyfrowym.

Preferowanym sposobem eliminowania luk mających negatywny wpływ na projekty infrastrukturalne nadal będzie udzielanie dotacji. Propagowane będzie dodatkowo stosowanie dotacji w uproszczonej formie.

W celu zwiększenia wsparcia inwestycyjnego dotacje będą również wykorzystywane w połączeniu z innymi instrumentami finansowymi, w szczególności środkami z Funduszu InvestEU, lub z finansowaniem ze strony publicznych lub prywatnych instytucji finansowych. Program nie będzie dysponował własnymi instrumentami finansowymi, zostaną one zapewnione przez Fundusz InvestEU, aby uniknąć nakładania się działań, jakie zdarzało się w obecnym okresie programowania, a także aby uprościć system instrumentów finansowych UE.

Instrument będzie w pełni wykorzystywał synergię między sektorami transportu, sektorem energetycznym i cyfrowym. W szczególności, aby osiągnąć cele określone w pakiecie „Czysta energia dla wszystkich Europejczyków” i pakiecie na rzecz ekologicznej mobilności, konieczne jest położenie szczególnego nacisku na innowacyjne rozwiązania infrastrukturalne (takie jak inteligentne sieci, magazynowanie energii, elektromobilność, infrastruktura do ładowania i paliwa alternatywne). Zasady i realizacja przyszłego programu będą w związku z tym wystarczająco elastyczne, by wspierać działania na styku różnych komponentów, na przykład działania dotyczące alternatywnych paliw i elektromobilności we wszystkich rodzajach transportu (mające wpływ na sektor energetyki i transportu), zautomatyzowanego prowadzenia pojazdów i statków (sektor transportu/sektor cyfrowy), włączenia technologii cyfrowych (w szczególności internetu rzeczy) w sieci energetyczne, stworzenia internetu

energii (mające wpływ na sektory energetyki, transportu i sektor cyfrowy) oraz integracji odnawialnych źródeł energii wspieranej przez funkcjonalną zieloną infrastrukturę transgraniczną (sektor energetyki i sektor cyfrowy).

4. KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA Z INNYMI OBSZARAMI POLITYKI / ZGODNOŚĆ ŚRODKÓW UE Z ZASOBAMI KRAJOWYMI I REGIONALNYMI

Oprócz synergii w obrębie programu, instrument będzie lepiej współdziałał z innymi programami UE. Na przykład prowadzone w jego ramach prace nad fizyczną infrastrukturą łączności w całej UE stanowić będą uzupełnienie rozwoju usług cyfrowych w ramach **programu „Cyfrowa Europa”**.

Program oraz **europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne** również będą się wzajemnie uzupełniać przy realizacji celów w zakresie inwestycji infrastrukturalnych. Przykładowo w sektorze transportu działania w ramach instrumentu zostaną ukierunkowane na transeuropejski wymiar sieci, w szczególności korytarze transgraniczne, natomiast priorytetem finansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności będą projekty transportowe ukierunkowane na sieci krajowe, regionalne i miejskie. Podobnie w sektorze energii, działania w ramach instrumentu skupiać się będą na infrastrukturze, w tym projektach istotnych dla integracji odnawialnych źródeł energii o znaczeniu transgranicznym, a europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne mogą wesprzeć lokalne projekty dotyczące inteligentnych sieci i energii odnawialnej. W komponencie cyfrowym główny nacisk zostanie położony na projekty mające duży wpływ transgraniczny i międzysektorowy oraz na maksymalizację efektywności inwestycji prywatnych. Ponadto celem będzie zwiększenie atrakcyjności wykorzystania tego instrumentu do tworzenia puli funduszy z budżetów krajowych w projektach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania w sektorze cyfrowym.

Program może wspierać wdrażanie innowacyjnych technologii opracowanych w ramach programu **„Horyzont Europa”**, który z kolei będzie wspierał rozwój technologii wyższego szczebla.

W oparciu o pozytywne doświadczenia z bieżącego okresu, na potrzeby komponentu transportowego udostępniony zostanie wkład z **Funduszu Spójności**, w ramach zarządzania bezpośredniego. Dodatkowo na potrzeby komponentu transportowego, jak również w celu zapewnienia, by infrastruktury transportowe o strategicznym znaczeniu były dostosowane do potrzeb mobilności wojskowej, udostępnione zostanie finansowanie z klastra **obronnego**.

5. PROPONOWANY PRZYDZIAŁ ŚRODKÓW BUDŻETOWYCH NA LATA 2021–2027

Wartości w cenach bieżących	*w mln EUR*
Łączna pula środków na lata 2021–2027	**42 265**
Sieci cyfrowe	**3 000**
Sieci energetyczne	**8 650**
Sieci transportowe	**30 615**
w tym:	
Ogólna pula środków	12 830
Wkład z Funduszu Spójności	11 285
Wsparcie na potrzeby mobilności wojskowej	6 500

EUROPEJSKIE INWESTYCJE STRATEGICZNE

Program „Cyfrowa Europa”

„Cyfrowa Europa” to nowy program, którego zadaniem jest wspieranie **cyfrowej transformacji** usług publicznych i przedsiębiorstw poprzez stymulowanie pierwszoplanowych inwestycji w **obliczenia wielkiej skali i przetwarzanie danych, sztuczną inteligencję**, **cyberbezpieczeństwo** oraz **zaawansowane umiejętności cyfrowe**, a także **szeroko zakrojone wdrażanie technologii cyfrowych** we wszystkich sektorach gospodarki europejskiej. Opiera się on na istniejących działaniach, takich jak rozwiązania interoperacyjne dla europejskich administracji publicznych, przedsiębiorstw i obywateli oraz projekty pilotażowe w dziedzinie cyberbezpieczeństwa i obliczeń wielkiej skali.

1. EUROPEJSKA WARTOŚĆ DODANA

Cyfryzacja jest zjawiskiem z natury transgranicznym i międzysektorowym. Działanie na szczeblu UE może sprawić, że jednolity rynek cyfrowy stanie się rzeczywistością, w której prowadzi się skoordynowane działania w zakresie polityki cyfrowej w całej UE, cyfrowe usługi publiczne i infrastruktury wdrażane przez państwa członkowskie nie są już rozdrobnione, a rozkład dostępu do technologii cyfrowych jest równomierny, eliminując luki między UE a krajowymi programami cyfryzacji i zapobiegając przepaści cyfrowej. Działanie ze strony UE przyniesie także wspólne inwestycje oraz korzyści skali dzięki wspólnemu udzielaniu zamówień na superkomputery oraz oszczędnościom wynikającym z dzielenia się kosztami obsługi.

Zdolności cyfrowe są niezbędne, by stawić czoła globalnej konkurencji i przeanalizować masę krytyczną dużych zbiorów danych na potrzeby innowacji w zakresie sztucznej inteligencji. Konkurencyjność Europy na arenie międzynarodowej ograniczana jest niskim poziomem cyfryzacji jej małych i średnich przedsiębiorstw, a rozwiązanie tego problemu wymaga ułatwienia dostępu do finansowania, technologii i umiejętności. Nacisk kładzie się na zdolności cyfrowe i zaawansowane umiejętności, które są niezbędne do tego, by stawić czoła globalnej konkurencji, pokonać wyzwania społeczne i zapewnić każdemu obywatelowi i przedsiębiorstwu możliwość czerpania korzyści z transformacji cyfrowej.

Program będzie wspierał zestaw ambitnych projektów, w których te zdolności cyfrowe i najnowsze technologie cyfrowe zostaną wykorzystane z jak największym pożytkiem w obszarach służących interesowi publicznemu, takich jak zdrowie, administracja publiczna, wymiar sprawiedliwości i edukacja, zapewniając dostępność i interoperacyjność rozwiązań w całej UE.

Cyberbezpieczeństwo ma kluczowe znaczenie w zapewnieniu zaufania do cyfrowych produktów i usług, a z uwagi na szybkość i skalę rozprzestrzeniania się cyberataków należy zająć się tą kwestią na szczeblu europejskim. Inwestycje na szczeblu UE zapewnią sektorowi publicznemu i prywatnemu bezpieczniejszą infrastrukturę i narzędzia oraz wiedzę fachową, umożliwiające rozwiązanie kwestii źródeł i rozprzestrzeniania się tych ataków, a także ich wykrywanie i zapobieganie im. Takie inwestycje stanowić będą zasadniczy wkład w zwiększanie zdolności do zapewnienia ochrony obywatelom, rządom i przedsiębiorstwom w całej UE.

2. CELE

Konieczne jest przyspieszenie transformacji cyfrowej Europy i zwiększenie jej międzynarodowej konkurencyjności poprzez:

- **zwiększenie zdolności** w dziedzinach obliczeń wielkiej skali, cyberbezpieczeństwa, sztucznej inteligencji i umiejętności cyfrowych;
- **rozpowszechnianie i jak najlepsze wykorzystanie technologii cyfrowych** w sektorze publicznym i prywatnym, w obszarach występowania niedoskonałości rynku (np. w przypadku małych i średnich przedsiębiorstw);
- **skorelowanie polityki UE, państw członkowskich i regionów oraz stworzenie wspólnej puli** zasobów prywatnych i przemysłowych w celu zwiększenia poziomu inwestycji i stopnia synergii.

3. WDROŻENIE I UPROSZCZENIE

Program będzie zarządzany centralnie przez Komisję i podzielony na pięć współzależnych i wzmacniających się wzajemnie filarów:

1) systemy **obliczeń wielkiej skali** i infrastruktury przetwarzania danych będą przedmiotem wspólnych zamówień do celów stworzeniu zintegrowanego europejskiego ekosystemu superkomputerów (obejmującego sprzęt, oprogramowanie i zastosowania), wykorzystywanego w szczególności w obszarach służących interesowi publicznemu;
2) zdolności w zakresie **cyberbezpieczeństwa** zarówno w administracji publicznej, jak i w przedsiębiorstwach zostaną zwiększone dzięki: (i) nabywaniu w drodze zamówień zaawansowanych rozwiązań, sprzętu, narzędzi i danych; (ii) zwiększeniu dostępu do zaplecza umożliwiającego testowanie i certyfikację; oraz (iii) zapewnieniu pomocy technicznej i wiedzy fachowej;
3) otwarte platformy i „wspólna przestrzeń danych” w zakresie **sztucznej inteligencji** zostaną pozyskane i szeroko udostępnione w całej UE za pośrednictwem ośrodków innowacji cyfrowych, zapewniających małym przedsiębiorstwom oraz lokalnym innowatorom zaplecze do testów i potrzebną wiedzę;
4) filar **zaawansowanych umiejętności cyfrowych** oferować będzie studentom i specjalistom w dziedzinie technologii możliwość kształcenia się w zakresie zaawansowanych technologii cyfrowych (analityka danych, robotyka, sztuczna inteligencja, łańcuch bloków, cyberbezpieczeństwo, obliczenia wielkiej skali, technologia kwantowa) i odbywania specjalistycznych kursów i staży w przedsiębiorstwach stosujących zaawansowane technologie;
5) projekty wdrażania na dużą skalę będą wspierać **wkraczanie obszarów służących ogólnemu interesowi publicznemu w epokę cyfrową**. Umożliwią one skorelowanie inwestycji państw członkowskich z inwestycjami UE w celu zapewnienia szerokiej dostępności i interoperacyjności wypracowanych rozwiązań, kontynuując działania i usługi realizowane w ramach wcześniejszych programów. Także małe i średnie przedsiębiorstwa otrzymają wsparcie, aby mogły włączyć się w transformację cyfrową, w szczególności w dziedzinach takich jak sztuczna inteligencja.

4. KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA Z INNYMI OBSZARAMI POLITYKI / ZGODNOŚĆ ŚRODKÓW UE Z ZASOBAMI KRAJOWYMI I REGIONALNYMI

Oprócz szeroko pojętego wspierania realizacji jednolitego rynku cyfrowego, program „Cyfrowa Europa" zapewni zwiększanie zdolności cyfrowych oraz szeroko zakrojone wdrażanie technologii na potrzeby szeregu innych programów UE. W wielu dziedzinach, takich jak zdrowie, administracja publiczna, wymiar sprawiedliwości i edukacja, program przyczyni się do realizacji działań UE na rzecz propagowania skutecznych i nowoczesnych usług publicznych. Wsparcie dla dynamicznego sektora gospodarki stanowić będzie również wkład w programy ukierunkowane na wzrost gospodarczy i politykę przemysłową. Tworzenie bezpiecznego otoczenia dla usług cyfrowych wspomoże wszystkie działania oparte na technologiach cyfrowych, a w obszarze cyberbezpieczeństwa program będzie w szczególności uzupełnieniem działania w ramach **Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego**.

Z kolei w samym programie można będzie wykorzystać przełomowe badania naukowe i innowacje zrealizowane w ramach **programu „Horyzont Europa"**, stopniowo wprowadzając ich stosowanie w obszarach służących interesowi publicznemu i przyczyniając się do ich komercjalizacji. **Instrument „Łącząc Europę"** będzie wspierał rozwój fizycznej infrastruktury łączności, jakiej wymagać będą usługi świadczone w ramach programu „Cyfrowa Europa". Ośrodki innowacji cyfrowych dla małych i średnich przedsiębiorstw oraz lokalnych innowatorów, a także skoordynowana cyfryzacja regionalnych administracji publicznych przyczynią się do poprawy interoperacyjności i zapewnią synergię z krajowymi/regionalnymi programami w ramach **europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych**. Ogłoszone zostanie otwarte zaproszenie do składania wniosków o udzielenie dotacji w celu utworzenia ośrodków innowacji cyfrowych we wszystkich regionach Europy, zapewniających zaplecze do testowania zastosowań sztucznej inteligencji i potrzebną wiedzę, aby ułatwić transformację cyfrową małych przedsiębiorstw.

Propagowane będą również efekty synergii z innymi instrumentami w zakresie innowacji, takimi jak **Europejski Instytut Innowacji i Technologii**, oraz wsparcie ze środków **Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego**. Zaawansowany program „Cyfrowe Możliwości" stanowi uzupełnienie celów **Europejskiego Funduszu Społecznego+** i programu **Erasmus+**, służąc zniwelowaniu różnicy między poziomem zapotrzebowania na ekspertów w dziedzinie nowych technologii cyfrowych a ich dostępnością.

5. PROPONOWANY PRZYDZIAŁ ŚRODKÓW BUDŻETOWYCH NA LATA 2021–2027

Wartości w cenach bieżących	*w mln EUR*
Łączna pula środków na lata 2021–2027	**9 194**

JEDNOLITY RYNEK

Program na rzecz jednolitego rynku

Nowy **Program na rzecz jednolitego rynku** wspiera skuteczne funkcjonowanie jednolitego rynku poprzez zapewnienie współpracy między organami oraz świadczenie usług na rzecz obywateli i firm, a w szczególności małych i średnich przedsiębiorstw. Program ten wspiera także ustanawianie przez UE norm i przepisów w takich obszarach jak: dostęp do rynków i finansowania, ochrona konsumentów, bezpieczeństwo żywności, przeciwdziałanie praniu pieniędzy, konkurencja, statystyka, sprawozdawczość finansowa i badanie sprawozdań finansowych. Program stanowi połączenie cieszących się powodzeniem działań, takich jak program COSME dla małych i średnich przedsiębiorstw oraz program dotyczący statystyk. Działania te zostaną uzupełnione narzędziami i usługami zarządzania rynkiem wewnętrznym, takimi jak: portal Twoja Europa, Twoja Europa – Porady, system wymiany informacji na rynku wewnętrznym oraz SOLVIT – system skutecznego rozwiązywania problemów rynku wewnętrznego.

1. EUROPEJSKA WARTOŚĆ DODANA

Jednolity rynek jest jednym z filarów UE. To właśnie płynące z niego korzyści są tym, czego obywatele i przedsiębiorstwa oczekują od UE i co najbardziej cenią. **Skuteczne funkcjonowanie jednolitego rynku** wymaga wsparcia na poziomie UE. Polega ono na zapewnieniu dobrego zarządzania tym rynkiem oraz zagwarantowaniu, by funkcjonował on w oparciu o solidne i adekwatne zasady. Oznacza to również wyposażenie obywateli i przedsiębiorstw w odpowiednie narzędzia pozwalające zrozumieć ten rynek i czerpać z niego korzyści.

Sprawnie funkcjonujący jednolity rynek potrzebuje świadomych obywateli i konsumentów o mocnej pozycji, a także przedsiębiorstw, szczególnie tych małych, które dają dwie trzecie miejsc pracy w Europie. Biorąc pod uwagę stały wzrost działalności transgranicznej, szybki postęp techniczny, pojawianie się nowych produktów/usług/praktyk, zwiększone oczekiwania konsumentów i publiczne wyzwania transgraniczne, konieczne są stałe i skoordynowane działania na szczeblu UE w celu rozwiązania **podwójnego problemu**. Po pierwsze należy przeciwdziałać utrzymującemu się **rozdrobnieniu** jednolitego rynku za pomocą ściślejszej współpracy, mechanizmów prewencyjnych, egzekwowania prawa, porad i informacji na temat przysługujących praw i dostępnych możliwości. Po drugie należy **dostosować** unijne przepisy i normy oraz ich egzekwowanie do pojawiających się złożonych wyzwań. Wyzwania te wynikają przede wszystkim z połączonego wpływu wyraźnych tendencji: cyfryzacji i globalizacji handlu oraz zwiększonej presji konkurencyjnej, jakiej można się spodziewać ze strony państw trzecich.

Ochrona przed transgranicznymi zagrożeniami dla bezpieczeństwa żywności może być skuteczna i wydajna tylko wówczas, gdy będzie koordynowana na poziomie UE. W tych obszarach unijna wartość dodana jest większa dzięki jednolitej normalizacji i ochronie konsumenta w całej UE.

Małe przedsiębiorstwa w Unii również borykają się ze wspólnymi problemami, które uniemożliwiają im czerpanie korzyści z jednolitego rynku, a nie mają wpływu na większe przedsiębiorstwa. Aby pokonać te przeszkody, konieczne jest wsparcie UE.

2. CELE

Dobrze funkcjonujący i zorientowany na przyszłość jednolity rynek wymaga interwencji, aby **wzmocnić pozycję konsumentów oraz umożliwić przedsiębiorstwom i organom administracji publicznej** czerpanie w pełni z korzyści płynących z integracji i otwarcia rynku. Taki rynek pomoże tym podmiotom zwiększyć swoje zdolności do wyrażania i obrony swoich interesów.

Będzie on uwzględniał **szczególne potrzeby przedsiębiorstw, w szczególności małych i średnich przedsiębiorstw** na różnych etapach rozwoju, pozwalając im lepiej wykorzystywać możliwości jednolitego rynku, również dzięki dostępowi do szybko rozwijających się rynków spoza UE oraz do globalnych łańcuchów wartości.

Program przyczyni się do zacieśnienia **współpracy regulacyjnej i administracyjnej** pomiędzy państwami członkowskimi oraz z Komisją. Zwiększy on zdolności operacyjne państw członkowskich w zakresie egzekwowania prawa, aby zapewnić większą konwergencję/integrację, zaufanie, skuteczne zapobieganie powstawaniu barier oraz ochronę obywateli.

Program zapewni skuteczność i wysoką jakość procesu **ustanawiania przepisów i norm**. Dzięki temu programowi podmioty odpowiedzialne za egzekwowanie przepisów dotyczących jednolitego rynku zostaną wyposażone w solidną podstawę dowodową i odpowiednie narzędzia służące rozwiązywaniu nowych i coraz poważniejszych problemów o wymiarze transgranicznym. Program umożliwi współpracę z partnerami międzynarodowymi w zakresie zbliżenia norm międzynarodowych i promowania interesów politycznych UE.

Program będzie wspierał wysoki poziom **zdrowia i dobrostanu zwierząt oraz zdrowia roślin**, chroniąc w ten sposób konsumentów i środowisko, także w ramach reagowania kryzysowego i gotowości na wypadek kryzysu oraz w ramach skutecznych kontroli urzędowych, jako produktywnych czynników wzrostu gospodarczego, tworzenia miejsc pracy i bezpieczeństwa, przyczyniając się do dobrego funkcjonowania jednolitego rynku i poprawy konkurencyjności UE.

Wynikiem programu będzie tworzenie i rozpowszechnianie wysokiej jakości **statystyk europejskich**, niezbędnych w procesie decyzyjnym we wszystkich obszarach polityki oraz przy pomiarach skuteczności realizacji inicjatyw UE.

3. WDROŻENIE I UPROSZCZENIE

Połączenie w jeden program różnych instrumentów związanych z jednolitym rynkiem i zarządzanych centralnie przez Komisję ma na celu: ograniczenie dublowania się instrumentów, zwiększenie synergii i ułatwienie komunikacji i tworzenia sieci kontaktów z różnymi grupami zainteresowanych stron. Taka konsolidacja działań przyniesie przy tych samych nakładach lepszy efekt i oszczędność kosztową.

W ramach odpowiedniego segmentu **Funduszu InvestEU** udostępnione zostaną gwarancje kredytowe dla małych i średnich przedsiębiorstw. Aby zmniejszyć obciążenia dla beneficjentów i administracji, w coraz większym stopniu wykorzystywane będą uproszczone formy kosztów (stawki ryczałtowe, kwoty ryczałtowe i koszty jednostkowe). W przypadku zarządzania bezpośredniego propagowane będzie korzystanie z e-zamówień i e-dotacji, a także możliwość zlecania bezpośredniego zarządzania funduszami agencjom wykonawczym. Przyszły program będzie umożliwiać przesuwanie funduszy między jego poszczególnymi filarami oraz w ich obrębie.

4. KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA Z INNYMI OBSZARAMI POLITYKI / ZGODNOŚĆ ŚRODKÓW UE Z ZASOBAMI KRAJOWYMI I REGIONALNYMI

Zapewniona będzie koordynacja z działaniami współpracy wspieranymi, odpowiednio, w ramach programów **Fiscalis** i **„Cła”**, które stanowią główne narzędzia starań na rzecz wzmocnienia jednolitego rynku UE. Program **„Cyfrowa Europa”** zapewni cyfrową interoperacyjność i infrastrukturę potrzebne przy wielu programach UE, w tym Programu na rzecz jednolitego rynku. Działania mające na celu wspieranie uczestnictwa w rynku pracy i mobilności młodzieży w ramach **Europejskiego Funduszu Społecznego+** i programu **ERASMUS+** będą stanowić katalizator dla swobodnego przepływu osób, który jest jedną z podstawowych wolności na jednolitym rynku. W tym samym duchu jednolity rynek wspierają również konkretnie działania transgraniczne i ponadnarodowe, mające na celu współpracę gospodarczą w ramach **europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych**. Ponadto program będzie zachęcać małe firmy do korzystania z innowacji przełomowych oraz innych rozwiązań opracowywanych w ramach pozostałych sztandarowych programów UE, takich jak **„Horyzont Europa”** i **Program kosmiczny**. Poprzez wsparcie działań w obszarze prawa spółek, prawa zobowiązań, przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz polityki ochrony konsumentów, w przyszłości Program na rzecz jednolitego rynku stworzy synergię z **Funduszem „Sprawiedliwość, Prawa i Wartości”**, przyczyniając się do stworzenia unijnego obszaru sprawiedliwości poprzez równy dostęp obywateli i przedsiębiorstw do wymiaru sprawiedliwości oraz odpowiednie szkolenia pracowników sądownictwa pod kątem zapewnienia przestrzegania przepisów dotyczących przedsiębiorstw i konsumentów.

5. PROPONOWANY PRZYDZIAŁ ŚRODKÓW BUDŻETOWYCH NA LATA 2021–2027

Wartości w cenach bieżących	*w mln EUR*
Łączna pula środków na lata 2021–2027	**6 089***
w tym:	
Konkurencyjność oraz małe i średnie przedsiębiorstwa (COSME)	3 000*
Bezpieczeństwo żywności	1 680
Statystyka	552
Usługi finansowe	528
Ochrona konsumentów	188
Konkurencja	140

* Pula ta obejmuje 2 mld EUR przydzielone w ramach Funduszu InvestEU.

Uwaga: suma poszczególnych kwot nie jest równa łącznej kwocie ze względu na zaokrąglenia.

JEDNOLITY RYNEK

Program UE w zakresie zwalczania nadużyć finansowych

Program UE w zakresie zwalczania nadużyć finansowych służy wspieraniu działań podejmowanych przez państwa członkowskie w celu zapobiegania nadużyciom finansowym godzącym w interesy finansowe UE i ich zwalczania.

1. EUROPEJSKA WARTOŚĆ DODANA

Za ochronę interesów finansowych UE odpowiadają wspólnie Unia Europejska i państwa członkowskie. UE nie toleruje oszustw finansowych i musi chronić swój budżet, szczególnie w czasach, kiedy zasoby są ograniczone. Po stronie wydatków budżet narażony jest na ryzyko oszustw finansowych i nieprawidłowości. Po stronie dochodów na to ryzyko narażone są przede wszystkim dwa ważne źródła dochodów zasilających budżet unijny: opłaty celne i podatek od wartości dodanej (VAT), pobierane przez państwa członkowskie. W unii celnej zakładającej swobodny przepływ towarów między państwami członkowskimi krajowe służby dochodzeniowe muszą również być w stanie połączyć swoje wysiłki i koordynować dochodzenia, a także prowadzić wymianę danych.

Ogólnoeuropejski zasięg programu sprzyja współpracy transgranicznej i wymianie danych. Umożliwia on sprawniejsze planowanie i monitorowanie, a ponadto bardziej efektywne wykorzystanie zasobów niż w trakcie dochodzeń prowadzonych na szczeblu krajowym lub regionalnym.

2. CELE

W ramach programu UE w zakresie zwalczania nadużyć finansowych zapewniony jest sprzęt techniczny oraz szkolenia, aby umożliwić (wspólne) dochodzenia w sprawie nadużyć finansowych i działania zwalczające to zjawisko. Ponadto program przyczynia się do tworzenia nowych struktur elektronicznych umożliwiających państwom członkowskim skuteczną walkę z nadużyciami finansowymi w ścisłej współpracy z instytucjami i organami Unii Europejskiej, np. z Prokuraturą Europejską.

3. WDROŻENIE I UPROSZCZENIE

Program UE w zakresie zwalczania nadużyć finansowych zakłada finansowanie, głównie w postaci dotacji i zamówień publicznych, szeregu działań zwalczających tego typu nadużycia. Nacisk położony będzie przede wszystkim na zakup sprzętu technicznego, organizowanie konferencji i szkoleń oraz na wymianę najlepszych praktyk między beneficjentami programu (głównie organami krajowymi). Program zapewni także finansowanie wspólnych systemów informacyjnych i baz danych w celu umożliwienia wzajemnej pomocy i współpracy celnej w obszarze zwalczania nadużyć finansowych, zwłaszcza poprzez zabezpieczenie wymiany informacji celnych między państwami członkowskimi, UE i państwami trzecimi. Środki dostępne w ramach programu przeznaczane będą także na finansowanie zgłaszania nieprawidłowości przez państwa członkowskie.

Program UE w zakresie zwalczania nadużyć finansowych będzie łączył finansowanie dwóch istniejących inicjatyw: programu Herkules III na rzecz wspierania walki z nadużyciami

finansowymi, korupcją i nieprawidłowościami; oraz systemu informacji w celu zwalczania nadużyć finansowych, który ma za zadanie wspierać wzajemną pomoc przede wszystkim w obszarze ceł. Środki dostępne w ramach programu będą w dalszym ciągu przeznaczane na finansowanie systemu zarządzania nieprawidłowościami, obecnie stanowiącego część systemu informacji w celu zwalczania nadużyć finansowych.

4. KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA Z INNYMI OBSZARAMI POLITYKI / ZGODNOŚĆ ŚRODKÓW UE Z ZASOBAMI KRAJOWYMI I REGIONALNYMI

Program będzie uzupełniał istniejące narzędzia przewidziane w polityce zwalczania nadużyć finansowych. Co więcej, zadaniem programu będzie stawianie czoła rozwojowi sytuacji i pojawiającym się wyzwaniom w obszarze ochrony interesów finansowych UE. Do takich szczególnych wyzwań należeć będzie transpozycja dyrektywy w sprawie ochrony interesów finansowych, której państwa członkowskie muszą dokonać do lipca 2019 r. Program zapewni także istotne współdziałanie z Prokuraturą Europejską, która pod koniec 2020 r. przystąpi do ścigania i karania nadużyć finansowych na szkodę budżetu UE. Program pozwoli uniknąć powielania działań, zapewni przyrost wydajności i większą elastyczność w reagowaniu na nowe priorytety w obszarze dochodzeń.

5. PROPONOWANY PRZYDZIAŁ ŚRODKÓW BUDŻETOWYCH NA LATA 2021–2027

Wartości w cenach bieżących	*w mln EUR*
Łączna pula środków na lata 2021–2027	**181**

JEDNOLITY RYNEK

FISCALIS – Współpraca w dziedzinie opodatkowania

Program Fiscalis jest unijnym programem współpracy, który umożliwia krajowym administracjom podatkowym zdobywanie i wymianę informacji oraz wiedzy specjalistycznej.

1. EUROPEJSKA WARTOŚĆ DODANA

Fiscalis przyczynia się do sprawnego funkcjonowania systemów podatkowych w Unii poprzez wspieranie współpracy między administracjami podatkowymi państw członkowskich oraz oferowanie opłacalnych i interoperacyjnych rozwiązań informatycznych, które państwa członkowskie musiałyby w przeciwnym razie opracować własnymi siłami.

Program ten zapewnia europejską wartość dodaną bowiem przyczynia się do walki z oszustwami podatkowymi, uchylaniem się od opodatkowania i unikaniem opodatkowania, poprawy sprawiedliwości podatkowej i przejrzystości, jak i wspierania funkcjonowania jednolitego rynku i konkurencyjności. Jest to możliwe jedynie dzięki wspólnemu działaniu na szczeblu Unii i państw członkowskich.

2. CELE

Fiscalis koncentruje się na utworzeniu skutecznych mechanizmów, w tym narzędzi technologii informacyjnej, umożliwiających usprawnienie administracji podatkowej i współpracy administracyjnej. Ich celem będzie przede wszystkim wyposażenie krajowych organów podatkowych w bardziej skuteczne środki do walki z oszustwami podatkowymi i uchylaniem się od opodatkowania, a jednocześnie ułatwienie przestrzegania przepisów prawa podatkowego. Ogólnie rzecz biorąc, program przyczynia się do odpowiedniego funkcjonowania systemów podatkowych Unii, tj.:

- pomaga **zapobiegać oszustwom podatkowym, uchylaniu się od opodatkowania i unikaniu opodatkowania oraz zwalczać te zjawiska**,
- pomaga **uniknąć niepotrzebnych obciążeń administracyjnych** dla obywateli i przedsiębiorstw (w tym małych i średnich przedsiębiorstw) w transakcjach transgranicznych,
- wspiera osiągnięcie pełnego potencjału **jednolitego rynku** i napędza konkurencyjność Unii,
- promuje i wspiera wspólne podejście Unii na **forach międzynarodowych**.

3. WDROŻENIE I UPROSZCZENIE

Ze względu na charakter działań w ramach programu oraz fakt, że jego beneficjentami są organy podatkowe, Fiscalis będzie nadal realizowany w ramach zarządzania bezpośredniego. Umożliwi to ukierunkowany i odpowiedni przydział środków, połączony z umiejętnością szybkiego dostosowania do pojawiających się priorytetów i potrzeb.

Zasady realizacji programu będą nadal upraszczane, i przewiduje się maksymalne wykorzystanie płatności ryczałtowych oraz kosztów jednostkowych w ramach dotacji.

Zamówienia publiczne będą również częścią mechanizmów realizacji w ramach tego programu.

4. KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA Z INNYMI OBSZARAMI POLITYKI / ZGODNOŚĆ ŚRODKÓW UE Z ZASOBAMI KRAJOWYMI I REGIONALNYMI

Fiscalis zapewnia synergię z innymi programami, takimi jak program „**Cła**”, szczególnie w zakresie systemów elektronicznych, zarządzania programem i wspólnych działań czy program „**Cyfrowa Europa**”. Istnieje również komplementarność z nowym programem na rzecz reform strukturalnych, obejmującym pomoc administracjom podatkowym.

5. PROPONOWANY PRZYDZIAŁ ŚRODKÓW BUDŻETOWYCH NA LATA 2021–2027

Wartości w cenach bieżących	*w mln EUR*
Łączna pula środków na lata 2021–2027	**270**

JEDNOLITY RYNEK

CŁA – Współpraca w dziedzinie ceł

Program „Cła” wspiera **pracę organów celnych i współpracę między nimi**, przez co chroni interesy finansowe i gospodarcze Unii i jej państw członkowskich. Umacnia on integralny charakter jednolitego rynku.

1. EUROPEJSKA WARTOŚĆ DODANA

Cła należą do wyłącznych kompetencji Unii, a prawodawstwo unijne w tej dziedzinie charakteryzuje się wysokim stopniem harmonizacji. Przepisy wdrażane są jednak na poziomie państw członkowskich. Dla większej integracji operacyjnej konieczna jest zatem ścisła współpraca, która umożliwi organom celnym w różnych państwach członkowskich jednolite działanie. Przyczyni się ona również do zapewnienia prawidłowego poboru należności celnych (suma równa 15 % budżetu UE, tj. 20 mld EUR w 2016 r.), podatku od wartości dodanej (VAT) od przywozu oraz akcyzy. Działania w obszarze ceł mają transgraniczny charakter, nie mogą zatem być skutecznie i wydajnie realizowane indywidualnie przez poszczególne państwa członkowskie.

Program „Cła” zapewnia unijne ramy dla współpracy krajowych administracji celnych, również w kwestiach dotyczących technologii informacyjnych. Współpraca w tym zakresie opiera się na wysoko zabezpieczonej specjalistycznej sieci komunikacyjnej oraz na wielu wzajemnie połączonych i interoperacyjnych transeuropejskich systemach elektronicznych używanych przez krajowe organy celne, również do celów wymiany z podmiotami gospodarczymi. Wynikająca z tego struktura jest znacznie bardziej racjonalna pod względem kosztów, niż gdyby każde państwo członkowskie miało utworzyć swoje własne ramy współpracy dwustronnej lub wielostronnej.

2. CELE

Celem programu jest **wspieranie organów celnych** w ochronie interesów finansowych i gospodarczych Unii i państw członkowskich. Program **upraszcza otoczenie administracyjne** dla międzynarodowych podmiotów handlowych, również jeśli chodzi o cyfryzację interakcji między handlem a cłami. Dodatkowo **wzmacnia on bezpieczeństwo i ochronę obywateli** oraz ma na celu modernizację ceł. Odgrywa podstawową rolę w optymalizacji funkcjonowania unii celnej we wszystkich jej aspektach, podnosząc tym samym atrakcyjność i wiarygodność UE jako partnera handlowego w zglobalizowanym świecie.

3. WDROŻENIE I UPROSZCZENIE

Program będzie dążył do osiągnięcia swoich celów poprzez bezpośrednio zarządzane zamówienia publiczne i dotacje na rzecz rozwoju interoperacyjnych transeuropejskich systemów elektronicznych i wspólnych działań. Realizacja programu będzie nadal upraszczana, przez maksymalne używanie płatności ryczałtowych oraz kosztów jednostkowych w ramach dotacji. Zwrot kosztów poniesionych przez ekspertów będzie również częścią mechanizmów realizacji w ramach tego programu.

Dane wymienione między organami celnymi na podstawie zasady jednorazowości również uproszczą działania w obszarze ceł. Również nowa generacja bezpiecznej infrastruktury sieciowej zapewni sprawniejszą i bezpieczniejszą wymianę danych.

4. KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA Z INNYMI OBSZARAMI POLITYKI / ZGODNOŚĆ ŚRODKÓW UE Z ZASOBAMI KRAJOWYMI I REGIONALNYMI

Program powiązany jest ściśle z programami **Fiscalis** i **Perykles** oraz **Programem UE w zakresie zwalczania nadużyć finansowych** jeśli chodzi o działania, mechanizmy realizacji i beneficjentów docelowych. Wytworzy on również efekt synergii z programem „**Cyfrowa Europa**”, w ramach którego opracowywane są standardowe rozwiązania dla architektury i infrastruktury systemu elektronicznego, ułatwiające dalsze usprawnianie systemów i korzyści skali. Programy już teraz współpracują ze sobą, m. in. w zakresie opracowywania niektórych komponentów systemu elektronicznego. Istnieją również powiązania z **Funduszem Zintegrowanego Zarządzania Granicami**, zwłaszcza z jego **komponentem dotyczącym sprzętu do kontroli celnej**, co pomoże krajowym urzędom celnym w zapewnieniu sprzętu, jak i z Funduszem Bezpieczeństwa Wewnętrznego Program jest również komplementarny z **Instrumentem Wsparcia Technicznego**, jeśli chodzi o pomoc w poprawie zdolności administracji celnych.

5. PROPONOWANY PRZYDZIAŁ ŚRODKÓW BUDŻETOWYCH NA LATA 2021–2027

Wartości w cenach bieżących	*w mln EUR*
Łączna pula środków na lata 2021–2027	**950**

PRZESTRZEŃ KOSMICZNA

Europejski program kosmiczny

Z Programu kosmicznego finansowane są: rozmieszczanie i eksploatacja **europejskiej infrastruktury kosmicznej** oraz powiązane usługi.

1. EUROPEJSKA WARTOŚĆ DODANA

Dzięki infrastrukturze kosmicznej powstały usługi, które stały się niezbędne w codziennym życiu Europejczyków: przy używaniu telefonów komórkowych, podczas prowadzenia pojazdów lub wyszukiwania miejsc za pomocą systemu nawigacji, podczas lotu samolotem lub żeglugi na morzu. Usługi te przyczyniają się również do ochrony ludzi (na przykład poprzez lepszą ocenę skutków klęsk żywiołowych i sposobów reagowania na nie), środowiska i kluczowych systemów gospodarczych (energetyka, działalność bankowa, bezpieczna łączność). Powstają nowe technologie kosmiczne i innowacyjne usługi, przybiera też na znaczeniu najnowocześniejsza infrastruktura kosmiczna.

Finansowanie sieci satelitów i realizacja programów kosmicznych przekracza możliwości finansowe i techniczne pojedynczych państw członkowskich. Gdyby każde państwo członkowskie budowało własne rakiety nośne i satelity, czy też opracowywało własne standardy regulacyjne, byłoby to dużym marnotrawstwem zasobów i prowadziło do niepotrzebnego rozdrobnienia. Przestrzeń kosmiczna jest strategicznym sektorem, a UE musi utrzymać wiodącą pozycję w tej branży i zachować autonomię, aby liczyć się na świecie. Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej zobowiązuje UE do opracowania europejskiej polityki kosmicznej, wspieranej przez Europejski program kosmiczny.

2. CELE

Program kosmiczny zapewnia pełne wykorzystanie przez UE potencjału społeczno-gospodarczego, jaki może zaoferować przestrzeń kosmiczna:

- zapewnienie **ciągłości funkcjonowania istniejącej infrastruktury kosmicznej i usług sektora kosmicznego oraz rozwoju nowej infrastruktury i usług.** UE realizuje trzy sztandarowe programy: *Copernicus* – wiodący system dostarczający dane pochodzące z obserwacji Ziemi; *Galileo* – globalny system nawigacji satelitarnej należący do UE; oraz *EGNOS* – system wspomagania usług nawigacyjnych na potrzeby użytkowników w przestrzeni powietrznej, na morzu i na lądzie. Aby w sposób ciągły można było przekazywać dane i wdrażać innowacyjne usługi, należy wynosić na orbitę nowe satelity oraz utrzymywać i modernizować infrastrukturę naziemną;
- wspieranie **innowacyjnego europejskiego sektora kosmicznego, który jest w stanie konkurować na rynku światowym**. Program wspiera konkurencyjność przemysłu, umiędzynarodowienie i rozwój umiejętności we wszystkich ogniwach łańcucha wartości w przemyśle kosmicznym, od silnego przemysłu produkcji satelitów po dynamiczny sektor usług *downstream*, jak również zapewnia strategiczną autonomię UE w przestrzeni kosmicznej. Jednocześnie program zachęca do transferu technologii do sektorów niezwiązanych z przestrzenią kosmiczną oraz do wymiany tych technologii między sektorami;

- zwiększenie zdolności UE do **zapewnienia dostępu do przestrzeni kosmicznej i usług sektora kosmicznego**. Strategiczne znaczenie ma zdolność do działania w sektorze kosmicznym, UE musi więc ograniczyć swoją zależność od podmiotów zewnętrznych przy budowie, wynoszeniu i eksploatacji satelitów; musi też zachować swobodę działania i autonomię podejmowania decyzji. W związku z tym Program kosmiczny wspiera innowacyjne działania UE na rzecz utrzymania konkurencyjności w sektorze rakiet nośnych i całym sektorze kosmicznym oraz zapewnia lepszą ochronę i śledzenie satelitów w przestrzeni kosmicznej (obserwacja i śledzenie obiektów kosmicznych, orientacja sytuacyjna w przestrzeni kosmicznej), a także gwarantuje Unii i krajowym organom publicznym bezpieczną łączność satelitarną.

3. WDROŻENIE I UPROSZCZENIE

Program kosmiczny będzie realizowany w głównej mierze w drodze udzielania zamówień publicznych. Niektóre szczegółowe działania zostaną zlecone agencjom i instytucjom międzynarodowym, w szczególności Agencji Europejskiego GNSS (GSA) i Europejskiej Agencji Kosmicznej. W stosownych przypadkach rozważane będą także dodatkowe mechanizmy realizacji, takie jak partnerstwa publiczno-prywatne i partnerstwa publiczno-publiczne.

W ramach przyszłego programu wszystkie dotychczasowe działania związane z sektorem kosmicznym zostaną uwzględnione w jednym rozporządzeniu. Zapewni to większą spójność, widoczność i elastyczność budżetową. Taka racjonalizacja powinna doprowadzić do większej wydajności, co w rezultacie będzie służyć rozwojowi nowych usług sektora kosmicznego.

4. KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA Z INNYMI OBSZARAMI POLITYKI / ZGODNOŚĆ ŚRODKÓW UE Z ZASOBAMI KRAJOWYMI I REGIONALNYMI

Program kosmiczny będzie czynnikiem rozwoju w wielu obszarach polityki UE. Przyczyni się do lepszego monitorowania zasobów naturalnych, zmiany klimatu i szlaków migracyjnych. Będzie wspierać rozwój rolnictwa precyzyjnego oraz inteligentnych i zrównoważonych rozwiązań w dziedzinie transportu. Dzięki niemu Unia będzie bezpieczniejsza. Program stworzy nowe możliwości rynkowe, a tym samym ogólnie pobudzi wzrost gospodarczy, zatrudnienie i inwestycje w UE. W duchu porozumienia klimatycznego z Paryża, niezależne zdolności w zakresie monitorowania i weryfikacji emisji dwutlenku węgla na świecie pozwolą Europie osiągnąć pozycję światowego lidera w walce ze zmianą klimatu oraz w rozwoju zielonej i zrównoważonej gospodarki. Zapewniona zostanie synergia i komplementarność z programem **„Horyzont Europa”**, szczególnie w odniesieniu do działań w zakresie badań naukowych i innowacji w sektorze kosmicznym. Ponadto Program kosmiczny przyczyni się do realizacji priorytetów polityki bezpieczeństwa i obrony, wykorzystując fakt, że z uwagi na jego charakter, potencjał sektora kosmicznego można wykorzystywać zarówno na potrzeby odbiorców cywilnych, jak i wojskowych).

5. PROPONOWANY PRZYDZIAŁ ŚRODKÓW BUDŻETOWYCH NA LATA 2021–2027

Wartości w cenach bieżących	*w mln EUR*
Łączna pula środków na lata 2021–2027	**16 000**

ROZWÓJ REGIONALNY I SPÓJNOŚĆ

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego i Fundusz Spójności

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego i Fundusz Spójności wspierają spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną Unii Europejskiej. Mają za zadanie zmniejszać utrzymujące się dysproporcje w poziomach rozwoju poszczególnych europejskich regionów i krajów. Pierwszy z nich pomaga w dostosowaniach strukturalnych i przemianach gospodarczych, drugi natomiast skupia się na inwestycjach w ochronę środowiska i infrastrukturę transportową. Wraz z Europejskim Funduszem Społecznym stanowią one podstawowe źródła finansowania unijnej polityki spójności.

1. EUROPEJSKA WARTOŚĆ DODANA

Różnice gospodarcze i społeczne pomiędzy poszczególnymi regionami Unii mają różny stopień nasilenia i utrudniają jej harmonijny rozwój. Zgodnie z art. 174 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej Unia ma na celu zmniejszenie dysproporcji w poziomach rozwoju poszczególnych regionów i wspieranie rozwoju najmniej uprzywilejowanych regionów. Polityka spójności jest zatem nie tylko wyrazem europejskiej solidarności, ale też **główną polityką inwestycyjną** UE. Wspieranie spójności gospodarczej w najsłabiej rozwiniętych regionach za pomocą Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności pozwala wzmocnić jednolity rynek oraz stworzyć nowe możliwości dla pracowników, konsumentów i przedsiębiorstw w całej Unii. W Europie regiony lepiej lub słabiej rozwinięte rozkładają się nierówno pomiędzy poszczególne państwa. Dlatego też strategie zmierzające do zmniejszenia dysproporcji w poziomie ich rozwoju muszą być opracowane na szczeblu wyższym niż krajowy.

Polityka spójności wspomaga dostosowania gospodarcze w państwach członkowskich. Odgrywa również ważną rolę w łagodzeniu wstrząsów gospodarczych i finansowych, stabilizując poziom inwestycji publicznych w okresach konsolidacji budżetowej.

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego i Fundusz Spójności wspierają rozwój dzięki współfinansowaniu inwestycji w obszarach takich jak badania i innowacje, zmiana klimatu i środowisko; wspieranie działalności małych przedsiębiorstw, usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym, telekomunikacja, energia oraz infrastruktura transportowa, zdrowie, edukacja, kultura i infrastruktura społeczna, zrównoważony rozwój obszarów miejskich i inteligentna wieś. Istnieją dowody na to, że nawet w bardziej rozwiniętych regionach i państwach członkowskich bez pomocy obu funduszy zrealizowano by zaledwie niewielką część takich inwestycji. Co więcej, inwestycje te nie odnosiłyby korzyści wynikających z ogólnych zasad działania tych funduszy, a mianowicie **programowania wieloletniego, zasady partnerstwa** oraz **strategii inteligentnej specjalizacji**.

Ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego finansuje się również programy **INTERREG**, zapewniające wysoką europejską wartość dodaną. Programy te służą wsparciu **współpracy transgranicznej, transnarodowej oraz międzyregionalnej** w całej Europie. Dzięki nim państwa członkowskie i regiony mogą wspólnie rozwiązywać problemy o wymiarze transgranicznym.

To właśnie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego od ponad 20 lat zapewnia się ukierunkowane finansowanie transgranicznych programów wspierających proces pokoju i pojednania w **Irlandii Północnej i regionie przygranicznym Irlandii**. Komisja zamierza zaproponować utrzymanie tych programów w oparciu o istniejące struktury zarządzania.

2. CELE

W latach 2021–2027 wsparcie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Funduszu Spójności pomoże państwom członkowskim w zmniejszeniu różnic gospodarczych, społecznych i terytorialnych dzięki interwencjom skoncentrowanym na pięciu celach:

- **Bardziej inteligentna Europa**: promowanie konkurencyjności, transformacji cyfrowej, przedsiębiorczości i innowacyjności (w tym wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu i przedsiębiorstw społecznych), poprawa otoczenia biznesu w ramach dostosowania przemysłu do wyzwań związanych z globalizacją, gospodarką o obiegu zamkniętym i zmianą klimatu;
- **Bardziej przyjazna dla środowiska bezemisyjna Europa:** czysta i sprawiedliwa transformacja energetyki w celu poprawy efektywności energetycznej, ułatwienia przejścia na gospodarkę niskoemisyjną, stymulowania rynku energii ze źródeł odnawialnych, wspierania innowacyjnego korzystania z technologii niskoemisyjnych, zachęcania do zielonych i niebieskich inwestycji, w tym inwestycji w zrównoważone gospodarowanie zasobami naturalnymi, promowania gospodarki o obiegu zamkniętym oraz działań mających na celu przystosowanie się do zmiany klimatu i jej łagodzenie.
- **Lepiej połączona Europa:** mobilność, połączenia energetyczne oraz regionalne połączenia teleinformatyczne w celu rozbudowy regionalnej sieci i systemów na potrzeby wsparcia zrównoważonego transportu, inteligentnych sieci energetycznych oraz dostępu do szybkiej infrastruktury cyfrowej, z myślą o poprawie jakości sieci połączeń regionalnych, lokalnych i transgranicznych, w tym ich bezpieczeństwa;
- **Europa o silniejszym wymiarze społecznym:** wprowadzenie w życie zasad Europejskiego filaru praw socjalnych, w szczególności dotyczących uczenia się przez całe życie, infrastruktury na potrzeby kształcenia i szkolenia, ochrony zdrowia, kultury i infrastruktury społecznej;
- **Europa bliżej obywateli:** zrównoważony i zintegrowany rozwój w celu wspierania za pośrednictwem lokalnych inicjatyw wzrostu oraz lokalnego rozwoju społeczno-ekonomicznego obszarów miejskich, wiejskich i przybrzeżnych.

3. WDROŻENIE I UPROSZCZENIE

Omawiane fundusze wdrażane są w ramach partnerskiej współpracy z państwami członkowskimi i poszczególnymi regionami w drodze zarządzania dzielonego. Współpraca ta przebiega przy silnym zaangażowaniu ze strony podmiotów krajowych, regionalnych i lokalnych oraz społeczeństwa obywatelskiego. Dzięki niej uczestniczą one w określaniu celów i czują się odpowiedzialne za ich osiągnięcie. To z kolei zbliża Europę do jej obywateli. Wspomniana współpraca pomaga również wzmocnić administrację krajową, regionalną i lokalną.

Kluczowym elementem proponowanych nowych rozporządzeń będzie uproszczone i skuteczniejsze podejście do realizacji polityki. Począwszy od 2021 r. przewidziano wprowadzenie następujących zmian:

- zmniejszenie obciążeń administracyjnych dzięki synergii oraz ujednoliceniu przepisów wykonawczych dotyczących poszczególnych funduszy, zwiększenie wzajemnego uznawania wyników audytów oraz możliwość utrzymania istniejących systemów zarządzania i kontroli;
- zróżnicowanie sposobów wdrażania za pośrednictwem uproszczonych systemów zarządzania i kontroli w odniesieniu do programów osiągających dobre wyniki;
- elastyczność w postaci przeglądów śródokresowych, które w razie potrzeby umożliwią dostosowanie priorytetów w ostatnich latach programowania, co pozwoli zareagować na pojawiające się pilne priorytety, uwzględnić postępy w realizacji wytycznych dotyczących inwestycji wydanych w związku z zaleceniami dla poszczególnych krajów, jak również uwzględnić osiągane wyniki;
- zwiększone wykorzystanie instrumentów finansowych m.in. dzięki dobrowolnemu uczestnictwu w nowym Funduszu InvestEU;
- położenie nacisku na rezultaty, a nie koszty.

Wyższy poziom współfinansowania krajowego pomoże zwiększyć odpowiedzialność państw za realizację polityki oraz nasilić jej ogólny wpływ.

Dzięki temu w całym okresie finansowania profil płatności będzie bardziej stabilny i przewidywalny. Ze względu na duże niewypłacone zobowiązania z okresu 2014–2020 poziom płatności zaliczkowych zostanie obniżony. Przywrócenie zasady „n +2” będzie prowadzić do lepszego zarządzania finansami oraz szybszego rozpoczęcia okresu programowania.

W celu maksymalnego zwiększenia wpływu polityki spójności inwestycjom majątkowym muszą towarzyszyć środki miękkie, w tym podnoszenie kwalifikacji siły roboczej. W tym celu w ramach programów możliwe będzie łączenie wsparcia z Europejskiego Funduszu Społecznego+, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Funduszu Spójności.

Dlatego też relatywny poziom produktu krajowego brutto na mieszkańca będzie nadal głównym kryterium przyznawania środków finansowych. Pod uwagę będą brane też inne czynniki, takie jak stopa bezrobocia, zmiana klimatu i przyjmowanie/integracja migrantów.

4. KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA Z INNYMI OBSZARAMI POLITYKI / ZGODNOŚĆ ŚRODKÓW UE Z ZASOBAMI KRAJOWYMI I REGIONALNYMI

Obowiązywać będą wspólne przepisy dla wszystkich funduszy w ramach zarządzania dzielonego (rozporządzenie w sprawie wspólnych przepisów), które będą obejmowały następujące fundusze: **Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Fundusz Spójności; Europejski Fundusz Społeczny+**, **Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, Europejski Fundusz Morski i Rybacki, Fundusz Azylu i Migracji, Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego** i **Fundusz Zintegrowanego Zarządzania Granicami**. Dzięki temu powstanie konwergencja przepisów, które zwiększą spójność i synergię pomiędzy wymienionymi funduszami.

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego i Fundusz Spójności będą ściślej powiązane z **europejskim semestrem na rzecz koordynacji polityki gospodarczej**, którego wymiar

społeczny również zostanie wzmocniony. Szczegółowa analiza wyzwań stojących przed poszczególnymi państwami członkowskimi w kontekście europejskiego semestru posłuży za podstawę programowania funduszy na początku i w połowie następnego okresu. Będzie ona stanowiła mapę drogową dla krótko-, średnio- i długoterminowego planowania i monitorowania funduszy. Utrzymany zostanie system warunków wstępnych i makroekonomicznych. Jeśli chodzi o wspieranie reform strukturalnych, dzięki procedurze europejskiego semestru Komisja i państwa członkowskie (za sprawą krajowych programów reform) będą mogły zapewnić koordynację i komplementarność finansowania z funduszy polityki spójności oraz z nowego **Programu wspierania reform**.

Większy nacisk położony zostanie na innowacje. Zwiększona zostanie również komplementarność z programami **Erasmus+** i „**Horyzont Europa**", a to za sprawą uspójnienia odpowiednich przepisów, wzmocnienia mechanizmów „pieczęci doskonałości" oraz wprowadzenia specjalnych warunków wstępnych. W dalszym stopniu rozwijana będzie koncepcja strategii inteligentnej specjalizacji.

Projekty dotyczące transeuropejskich sieci transportowych będą nadal finansowane z Funduszu Spójności w ramach zarówno zarządzania dzielonego, jak i – w przypadku instrumentu „**Łącząc Europę" – zarządzania bezpośredniego**. W tym celu na instrument „Łącząc Europę" zostanie z Funduszu Spójności przekazanych 11 mld EUR.

Aby zoptymalizować wykorzystanie funduszy wspierających inwestycje w ochronę środowiska, zapewniona zostanie synergia z **Programem działań na rzecz środowiska i klimatu (LIFE),** w szczególności za pomocą strategicznych projektów zintegrowanych realizowanych w ramach tego programu.

W odniesieniu do wyzwań związanych z migracją środki pochodzące z poszczególnych funduszy polityki spójności zostaną przeznaczone na zaspokojenie długoterminowych potrzeb związanych z integracją, potrzeby krótkoterminowe będą natomiast zaspokajane ze środków Funduszu Azylu i Migracji.

5. PROPONOWANY PRZYDZIAŁ ŚRODKÓW BUDŻETOWYCH NA LATA 2021–2027

Wartości w cenach bieżących	*w mln EUR*
Łączna pula środków na lata 2021–2027	**273 000**
w tym:	
Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	**226 308**
w tym:	
Inwestycje na rzecz wzrostu i miejsc pracy	215 172
Europejska współpraca terytorialna	9 500
Regiony najbardziej oddalone i obszary słabo zaludnione	1 637
Fundusz Spójności	**46 692**
w tym wkład w instrument „Łącząc Europę" – sieci transportowe	11 285

Uwaga: sumy poszczególnych kwot nie są równe łącznej kwocie ze względu na zaokrąglenia.

ROZWÓJ REGIONALNY I SPÓJNOŚĆ

Wsparcie dla społeczności Turków cypryjskich

Celem programu jest ułatwienie zjednoczenia Cypru poprzez stymulowanie rozwoju gospodarczego społeczności Turków cypryjskich.

1. EUROPEJSKA WARTOŚĆ DODANA

UE znajduje się na uprzywilejowanej pozycji, by zapewnić polityczne i gospodarcze wsparcie na rzecz zjednoczenia wyspy. W momencie przystąpienia Cypru do Unii Europejskiej w 2004 roku UE wyraziła swoją determinację, aby „położyć kres izolacji społeczności Turków cypryjskich i ułatwić zjednoczenie Cypru, wspierając rozwój gospodarczy społeczności Turków cypryjskich". W związku z tym, oprócz wspierania negocjacji dotyczących kompleksowego rozwiązania kwestii cypryjskiej, UE zapewnia wsparcie za pomocą odrębnego unijnego programu pomocy dla społeczności Turków cypryjskich.

2. CELE

Celem programu jest ułatwienie zjednoczenia Cypru poprzez stymulowanie rozwoju gospodarczego społeczności Turków cypryjskich, przy czym szczególny nacisk kładzie się na integrację gospodarczą wyspy, poprawę kontaktów między obiema społecznościami oraz kontaktów z UE oraz przygotowanie do przyjęcia dorobku prawnego UE. Program ma pięć celów szczegółowych: a) rozwój i restrukturyzacja infrastruktury; b) pobudzanie rozwoju społecznego i gospodarczego, c) wspieranie pojednania, działania służące budowaniu zaufania oraz wspieranie społeczeństwa obywatelskiego; d) przybliżanie społeczności Turków cypryjskich do Unii oraz e) przygotowanie społeczności Turków cypryjskich do wprowadzenia i wdrożenia dorobku prawnego UE po kompleksowym rozwiązaniu kwestii cypryjskiej.

3. WDROŻENIE I UPROSZCZENIE

Program jest wdrażany bezpośrednio przez Komisję Europejską. Niektóre projekty realizowane są w trybie zarządzania pośredniego przez organizacje międzynarodowe i agencje państw członkowskich.

4. KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA Z INNYMI OBSZARAMI POLITYKI / ZGODNOŚĆ ŚRODKÓW UE Z ZASOBAMI KRAJOWYMI I REGIONALNYMI

Ze względu na szczególną sytuację społeczności Turków cypryjskich jest to odrębny program UE bez powiązania z innymi instrumentami, choć w miarę możliwości dąży się do koordynacji z innymi darczyńcami.

5. PROPONOWANY PRZYDZIAŁ ŚRODKÓW BUDŻETOWYCH NA LATA 2021–2027

Wartości w cenach bieżących	*w mln EUR*
Łączna pula środków na lata 2021–2027	**240**

UNIA GOSPODARCZA I WALUTOWA

Program wspierania reform

Program wspierania reform ma na celu pomoc we wdrażaniu reform strukturalnych w państwach członkowskich. Wdrażanie reform strukturalnych ma zasadnicze znaczenie dla modernizacji gospodarek europejskich, poprawy odporności i wspierania większej konwergencji w ramach europejskiej unii gospodarczej i walutowej.

1. EUROPEJSKA WARTOŚĆ DODANA

Program wspierania reform przyczynia się do zwiększenia spójności, odporności, konkurencyjności i wydajności, a także wspiera tworzenie miejsc pracy, inwestycje i wzrost gospodarczy. Wzmacnia w ten sposób struktury społeczno-gospodarcze w UE i przyspiesza proces konwergencji między państwami członkowskimi. W tym celu program będzie zapewniać państwom członkowskim wsparcie techniczne i finansowe we wdrażaniu tego typu reform.

Wdrażanie reform strukturalnych w państwach członkowskich stanowi wprawdzie w dalszym ciągu kompetencję krajową, ale podczas wieloletniego kryzysu okazało się, że ze względu na silne powiązania pomiędzy gospodarkami państw członkowskich, zwłaszcza tych posiadających wspólną walutę, działania reformatorskie prowadzone przez jedno państwo członkowskie mają znaczenie dla pozostałych, a tym samym nie mogą być traktowane wyłącznie jako kwestia krajowa. Na szczeblu UE zwiększono koordynację polityki gospodarczej w kontekście europejskiego semestru (m.in. w celu położenia większego nacisku na priorytety strefy euro), ale państwa członkowskie osiągają jak dotąd nierówne postępy w realizacji skierowanych do nich zaleceń. Program ten zapewni dodatkowe wsparcie dla wdrażania reform w ramach europejskiego semestru, przyczyniając się w ten sposób do dobrej sytuacji gospodarczej i społecznej państw członkowskich oraz ich odporności. Jego korzystny wpływ będzie zatem odczuwalny nie tylko na szczeblu krajowym, ale również w całej Unii.

Program pomoże państwom członkowskim uporać się z wyzwaniami o charakterze strukturalnym, jakie napotykają w toku reform krajowych. Będzie także umożliwiać osiąganie korzyści skali i wymianę dobrych praktyk między państwami członkowskimi. Podczas wdrażania reform państwa członkowskie napotykają często podobne trudności i ograniczenia. Program pozwoli stworzyć ogólnounijną sieć wiedzy specjalistycznej, z której będą mogły korzystać wszystkie państwa członkowskie. Będzie ona sprzyjać budowie wzajemnego zaufania oraz zacieśnianiu współpracy między państwami członkowskimi a Komisją. Program zapewnia komplementarność i synergię z innymi programami unijnymi oraz politykami na szczeblu regionalnym, krajowym, unijnym i międzynarodowym; w szczególności uzupełnia on wytyczne polityczne przekazywane w ramach europejskiego semestru.

2. CELE

Program ma na celu propagowanie i wspieranie realizacji reform strukturalnych w państwach członkowskich. Dąży on do modernizacji gospodarek europejskich, poprawy odporności i wspierania większej konwergencji w ramach europejskiej unii gospodarczej i walutowej przez zwiększenie konkurencyjności i wydajności oraz wspieranie tworzenia miejsc pracy,

inwestycji i wzrostu gospodarczego. Posiadanie odpornych struktur gospodarczo-społecznych jest szczególnie ważne dla państw członkowskich, które posiadają wspólną walutę albo są na drodze do przyjęcia euro. W przypadku tych ostatnich odporne struktury są pomocne w sprawnym przyłączeniu się do strefy euro i uczestnictwie w niej.

Celem programu jest wspieranie szerokiego zakresu reform, zwłaszcza tych wskazanych w ramach europejskiego semestru na rzecz koordynacji polityki gospodarczej. Będzie on w szczególności odnosić się do wyzwań zidentyfikowanych w zaleceniach dla poszczególnych krajów. Nacisk jest położony na te reformy, które w największym stopniu mogą się przyczynić do zwiększenia odporności gospodarek krajowych i powstania pozytywnych efektów mnożnikowych w innych państwach członkowskich. Są to reformy rynków produktów i rynków pracy, reformy systemów podatkowych, rozwój rynków kapitałowych, reformy poprawiające otoczenie biznesu, a także reformy administracji publicznej.

3. WDROŻENIE I UPROSZCZENIE

Program składa się z trzech odrębnych i wzajemnie uzupełniających się instrumentów:

- **Narzędzie Realizacji Reform** będzie udzielać państwom członkowskim wsparcia finansowego w realizacji reform strukturalnych wskazanych w ramach europejskiego semestru na rzecz koordynacji polityki gospodarczej. Narzędzie Realizacji Reform będzie podlegać zarządzaniu bezpośredniemu. W ramach tego narzędzia państwa członkowskie otrzymają wkład finansowy po wypełnieniu zobowiązań dotyczących reform, które uzgodniono z Komisją. Państwa członkowskie będą proponować reformy na zasadzie dobrowolności i będą uwzględniać wyzwania określone w procedurze europejskiego semestru. Reformy te są szczególnie ważne w przypadku państw członkowskich doświadczających nadmiernego zakłócenia równowagi makroekonomicznej. Państwa członkowskie przedstawią szczegółowy zbiór środków, etapy ich wykonania oraz harmonogram realizacji nie dłuższy niż trzy lata. Po przeprowadzeniu dialogu między Komisją a danym państwem członkowskim Komisja przyjmie w drodze aktu wykonawczego decyzję określającą zobowiązania w zakresie reform (w tym etapy, cele i harmonogram), które mają zostać wdrożone przez państwa członkowskie, a także przyznany wkład finansowy. Państwa członkowskie będą zdawać sprawozdanie ze swoich postępów w krajowych programach reform, które są przedkładane w ramach europejskiego semestru.
- **Instrument Wsparcia Konwergencji** będzie przekazywać specjalne wsparcie techniczne i finansowe państwom członkowskim pragnącym przyłączyć się do strefy euro, które podjęły wyraźne działania zmierzające do przyjęcia wspólnej waluty w określonym terminie. Narzędzie to ma na celu wspieranie realizacji reform pomagających przygotować się do udanego członkostwa w strefie euro. Wnioski o pomoc techniczną w ramach tego instrumentu będą podlegać tym samym regułom jak w przypadku Instrumentu Wsparcia Technicznego. Wnioski dotyczące zobowiązań do przeprowadzenia reform podejmowanych przez państwa członkowskie w celu otrzymania wsparcia finansowego w ramach Instrumentu Wsparcia Konwergencji będą podlegać takim samym regułom jak określone dla Narzędzia Realizacji Reform. Przydzielone środki w ramach Instrumentu Wsparcia Konwergencji zostaną przesunięte do Narzędzia Realizacji Reform, jeżeli do końca 2023 r. kwalifikujące się państwo członkowskie nie podejmie niezbędnych kroków, by ubiegać się o wsparcie z Instrumentu Wsparcia Konwergencji.

- **Instrument Wsparcia Technicznego** zastąpi obecny program wspierania reform strukturalnych, aby zapewniać – na żądanie państwa członkowskiego – dostosowane do potrzeb wsparcie techniczne w zakresie wdrażania reform strukturalnych o charakterze instytucjonalnym i administracyjnym oraz pobudzających wzrost gospodarczy. Instrument ten ma zapewniać praktyczne wsparcie w terenie podczas całego procesu reform albo podczas określonych etapów tego procesu. Wsparcie techniczne jest udzielane bezpośrednio przez ekspertów wewnętrznych Komisji lub wspólnie z innymi ekspertami zewnętrznymi. W zależności od projektu mogą to być eksperci z administracji krajowych, organizacji międzynarodowych, prywatnych przedsiębiorstw i firm konsultingowych lub z sektora prywatnego. Wsparcie dla państw członkowskich jest udzielane w sposób zapewniający koordynację pomiędzy różnymi obszarami polityki; w odniesieniu do wszystkich sektorów przyjmowane jest zintegrowane podejście, utrzymywana jest jednak perspektywa państwa członkowskiego.

4. KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA Z INNYMI OBSZARAMI POLITYKI / ZGODNOŚĆ ŚRODKÓW UE Z ZASOBAMI KRAJOWYMI I REGIONALNYMI

Program będzie skutecznym uzupełnieniem silniejszego powiązania między **polityką spójności** i europejskim semestrem. Wraz z innymi instrumentami, takimi jak **Europejski Instrument Stabilizacji Inwestycji**, program ten jest częścią ogólnoświatowego podejścia do unowocześnionych ram UE na rzecz stabilnej unii gospodarczej i walutowej.

5. PROPONOWANY PRZYDZIAŁ ŚRODKÓW BUDŻETOWYCH NA LATA 2021–2027

Wartości w cenach bieżących	*w mln EUR*
Łączna pula środków na lata 2021–2027	**25 000**
w tym:	
Narzędzie Realizacji Reform	22 000
Instrument Wsparcia Konwergencji	2 160
Instrument Wsparcia Technicznego	840

UNIA GOSPODARCZA I WALUTOWA

Europejski Instrument Stabilizacji Inwestycji w Unii Gospodarczej i Walutowej

Europejski Instrument Stabilizacji Inwestycji pomoże łagodzić skutki wstrząsów asymetrycznych i zapobiegać ryzyku negatywnych skutków ubocznych w innych państwach członkowskich.

1. EUROPEJSKA WARTOŚĆ DODANA

Pogłębienie unii gospodarczej i walutowej jest wspólnym priorytetem. Proces ten wymaga zdecydowanych działań państw członkowskich, ale może być również wspomagany dzięki odpowiedniemu wsparciu ze strony unijnych instrumentów budżetowych i instrumentów koordynacji polityki.

Budżet UE od zawsze propaguje pozytywną konwergencję społeczną i gospodarczą. W ostatnich latach, w odpowiedzi na wyjątkowe okoliczności, zwiększono również zdolność pożyczkową dostępną na poziomie UE. Jak dotąd jednak makroekonomiczne wsparcie kryzysowe było ograniczoną lecz przydatną kompetencją budżetu UE, realizowaną między innymi za pomocą europejskiego mechanizmu stabilności finansowej i instrumentu na rzecz bilansów płatniczych, natomiast sama praktyka stosowania europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych w odniesieniu do państw członkowskich będących w trudniej sytuacji miała efekt stabilizujący.

Każde państwo jest inne, a wielkość oraz struktura gospodarki są ważnymi czynnikami determinującymi prawdopodobieństwo narażenia na wstrząs. Kryzys ujawnił jednak, jak ograniczonymi środkami dysponują poszczególne państwa członkowskie, aby radzić sobie z dużymi wstrząsami asymetrycznymi. Niektóre państwa tracą dostęp do rynków i możliwość samofinansowania. W niektórych przypadkach doprowadziło to do długotrwałej recesji i wystąpienia negatywnych skutków ubocznych w innych państwach członkowskich Wynika to z ogromnej współzależności gospodarek w strefie euro i – w mniejszym stopniu – w UE. Zapobieganie takim negatywnym skutkom ubocznym przy pomocy nowego narzędzia na poziomie strefy euro miałoby zatem niewątpliwe korzyści i wartość dodaną dla całej UE.

Specyfika tego nowego Europejskiego Instrumentu Stabilizacji Inwestycji wymaga wyraźnego skupienia się na państwach członkowskich strefy euro; pozostałe państwa powinny jednak otrzymać możliwość uczestnictwa. Nowy instrument uzupełnia rolę stabilizacyjną, jaką odgrywają budżety krajowe w przypadku dużych wstrząsów asymetrycznych. Zważywszy na ich centralną rolę w gospodarce, budżety krajowe w dalszym ciągu będą najważniejszym instrumentem polityki budżetowej stosowanym przez państwa członkowskie w celu dostosowań do zmieniających się warunków gospodarczych. Z tego powodu państwa członkowskie powinny nadal tworzyć i utrzymywać odpowiednie bufory fiskalne, przede wszystkim w czasie dobrej koniunktury, tak jak przewiduje to pakt stabilności i wzrostu, oraz wdrażać odpowiednie polityki gospodarcze, aby zapobiegać powstawaniu zakłóceń równowagi makroekonomicznej. W przypadku pogorszenia koniunktury gospodarczej państwa członkowskie będą stosować najpierw własne automatyczne stabilizatory i uznaniową politykę budżetową w zgodzie z wymogami paktu. Europejski Instrument Stabilizacji Inwestycji powinno się uruchamiać na poziomie europejskim tylko w sytuacji, gdy te bufory i stabilizatory nie okażą się wystarczające, tzn. w przypadku dużych wstrząsów asymetrycznych.

2. CELE

Europejski Instrument Stabilizacji Inwestycji ma na celu dostarczanie zasobów państwom członkowskim dotkniętym wstrząsem. Jego zastosowanie mogłoby mieć wpływ na sytuację danego państwa członkowskiego pod względem deficytu i długu.

Europejski Instrument Stabilizacji Inwestycji będzie różnić się od dotychczasowych instrumentów wchodzących w skład zestawu narzędzi w dziedzinie finansów publicznych UE, ale będzie je uzupełniać. Dostęp do Europejskiego Instrumentu Stabilizacji Inwestycji będzie uzależniony od spełnienia ścisłych kryteriów kwalifikowalności, co powinno przyczynić się do funkcjonowania należytej polityki budżetowej i gospodarczej i ograniczyć pokusy nadużycia.

3. WDROŻENIE I UPROSZCZENIE

Europejski Instrument Stabilizacji Inwestycji jest pomocny we wspieraniu i utrzymywaniu krajowych poziomów inwestycji. W trudnych okresach w pierwszej kolejności usuwa się z budżetów krajowych inwestycje, ze szkodą dla długoterminowej wydajności i wzrostu.

Europejski Instrument Stabilizacji Inwestycji będzie miał formę preferencyjnych pożyczek wzajemnych do wysokości 30 mld EUR w ramach budżetu UE, połączonych z komponentem dotacji na pokrycie kosztów odsetek. Z czasem zostaną wprowadzone dwa dodatkowe elementy składowe – jeden z ewentualnym udziałem Europejskiego Mechanizmu Stabilności lub przyszłego Europejskiego Funduszu Walutowego, a drugi w formie dobrowolnego mechanizmu ubezpieczeniowego ustanawianego przez państwa członkowskie. Komponent dotacji w ramach Europejskiego Instrumentu Stabilizacji Inwestycji będzie finansowany z wkładów państw członkowskich strefy euro, równoważnych udziałowi w rencie emisyjnej (senioracie). Wkłady państw członkowskich spoza strefy euro, które będą chciały uczestniczyć w Europejskim Instrumencie Stabilizacji Inwestycji, będą ustalane według klucza subskrypcji Europejskiego Banku Centralnego.

Dostęp do Europejskiego Instrumentu Stabilizacji Inwestycji jest uzależniony od spełnienia kryteriów kwalifikowalności oraz od uzgodnionego mechanizmu jego uruchamiania. Dostęp do instrumentu mają tylko te państwa członkowskie, które w okresie poprzedzającym duży wstrząs asymetryczny przestrzegały unijnych ram nadzoru gospodarczego i budżetowego. Pozwoli to uniknąć pokusy nadużycia i stworzy dodatkową zachętę do prowadzenia odpowiedzialnej polityki budżetowej i strukturalnej. Instrument będzie uruchamiany automatycznie i szybko, na podstawie określonych z góry parametrów.

4. KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA Z INNYMI OBSZARAMI POLITYKI / ZGODNOŚĆ ŚRODKÓW UE Z ZASOBAMI KRAJOWYMI I REGIONALNYMI

Europejski Instrument Stabilizacji Inwestycji różni się od dotychczasowych instrumentów wchodzących w skład zestawu narzędzi w dziedzinie finansów publicznych UE i uzupełnia je. Wypełnia on lukę między istniejącymi instrumentami finansowanymi z budżetu UE w zakresie zatrudnienia, wzrostu gospodarczego i inwestycji, z jednej strony, a pomocą finansową udzielaną w skrajnych przypadkach w ramach Europejskiego Mechanizmu Stabilności lub przyszłego Europejskiego Funduszu Walutowego, z drugiej strony.

Wraz z innymi nowymi instrumentami, takimi jak **Program wspierania reform**, Instrument Stabilizacji jest częścią ogólnoświatowego podejścia do unowocześnionych ram UE na rzecz stabilnej unii gospodarczej i walutowej.

5. ORIENTACYJNA KWOTA ROCZNA

Wartości w cenach bieżących	***w mln EUR***
Dotacje na spłatę odsetek	**600***

* *Dotacje na spłatę odsetek będą finansowane z zewnętrznych dochodów przeznaczonych na określony cel pochodzących z wkładów państw członkowskich strefy euro, odpowiadających ich udziałowi w dochodach z tytułu emisji pieniądza (seniorat).*

UNIA GOSPODARCZA I WALUTOWA

PERYKLES – Program ochrony euro przed fałszowaniem

Perykles to program UE, którego celem jest ochrona euro przed fałszowaniem i powiązanymi oszustwami w UE i poza jej granicami.

1. EUROPEJSKA WARTOŚĆ DODANA

Ochrona euro ma ogromne znaczenie dla funkcjonowania unii gospodarczej i walutowej i z definicji należy ją zapewnić na poziomie UE. Ochrona europejskiej wspólnej waluty jako dobra publicznego ma wyraźny **ponadnarodowy charakter**, wykracza zatem poza zakres odpowiedzialności i interesy poszczególnych państw członkowskich. Z uwagi na ponadgraniczny obrót euro oraz międzynarodową przestępczość zorganizowaną w obszarze fałszowania tej waluty konieczne jest uzupełnienie krajowych środków ochrony, aby zapewnić jednolitą współpracę międzynarodową i zapobiec pojawiającemu się ryzyku transgranicznemu. Program wspiera **transgraniczną i ponadgraniczną współpracę** w ramach UE, jak również zapewnia **międzynarodową**, ogólnoświatową ochronę euro przed fałszowaniem. Jego główne cele to przeciwdziałanie konkretnym pojawiającym się zagrożeniom, takim jak ciemna/głęboka sieć (*darknet*), oraz utrzymywanie stosunków z pewnymi **partnerami zewnętrznymi**, np. w formie dialogu z organami ds. zwalczania fałszowania lub wspierania działań w zakresie ochrony euro w krajach, w których fałszowanie euro jest szczególnie nasilone. Do tej kategorii zagadnień ponadgranicznych należą również badania nad nowoczesnymi zabezpieczeniami monet euro drugiej generacji.

2. CELE

Celem programu Perykles, działającego w oparciu o zapobieganie, zwalczanie i współpracę, jest wzmocnienie **budowania zdolności** oraz wspieranie **wymiany**, **pomocy** i **szkoleń** na rzecz ochrony banknotów i monet euro przed fałszowaniem w UE i poza jej granicami.

3. WDROŻENIE I UPROSZCZENIE

Internetowe składanie wniosków i przekazywanie odpowiednich dokumentów pomoże uprościć wdrożenie. Mechanizmy realizacji pozostaną stabilne, ponieważ środki wykorzystywane są na dotacje dla właściwych organów krajowych (policji, banków centralnych, organów sądowniczych i mennic) zainteresowanych wdrażaniem działań oraz na finansowanie działań realizowanych bezpośrednio przez Komisję.

4. KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA Z INNYMI OBSZARAMI POLITYKI / ZGODNOŚĆ ŚRODKÓW UE Z ZASOBAMI KRAJOWYMI I REGIONALNYMI

Program Perykles ma wyraźny charakter transnarodowy i wielodyscyplinarny oraz skupia się na budowaniu zdolności. Uzupełnieniem tych cech programu jest **Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego**, którego celem jest zapobieganie i zwalczanie przestępczości, a w szczególności działania na rzecz zapobiegania fałszowaniu powiązanemu z terroryzmem, przestępczością zorganizowaną, cyberprzestępczością i przestępstwami w zakresie ochrony środowiska i ich zwalczania. Występuje również synergia ze wspierającymi działaniami

instrumentu pomocy technicznej i wymiany informacji na rzecz krajów kandydujących związanymi z fałszowaniem euro. Program jest również uzupełnieniem innych działań w obszarze unii gospodarczej i walutowej, takich jak **Instrument Wsparcia Konwergencji** dla nowych członków strefy euro.

5. PROPONOWANY PRZYDZIAŁ ŚRODKÓW BUDŻETOWYCH NA LATA 2021–2027

Wartości w cenach bieżących	*w mln EUR*
Łączna pula środków na lata 2021–2027	**8**

INWESTOWANIE W LUDZI, SPÓJNOŚĆ SPOŁECZNA I WARTOŚCI EUROPEJSKIE

Europejski Fundusz Społeczny+

Europejski Fundusz Społeczny+ to główny instrument UE służący **inwestowaniu w kapitał ludzki** na rzecz zrównoważonego rozwoju gospodarczego. Fundusz **pomaga w zdobywaniu lepszych miejsc pracy** poprzez podnoszenie kwalifikacji i przekwalifikowanie, zapewnia bardziej sprawiedliwe możliwości zatrudnienia wszystkim obywatelom UE oraz zwiększa **włączenie społeczne.** Tym samym przyczynia się on do realizacji celów zrównoważonego rozwoju do roku 2030.

1. EUROPEJSKA WARTOŚĆ DODANA

Unijne finansowanie rozwoju kapitału ludzkiego, opierające się na zapisanych w traktatach celach dostępu do zatrudnienia, wysokiej jakości edukacji i spójności społecznej, stanowi jeden z konkretnych przykładów wartości dodanej UE. Od czasu utworzenia w 1957 r. Europejski Fundusz Społeczny inwestuje w kapitał ludzki, wspierając podnoszenie kwalifikacji dla większej liczby obywateli, równość, sprawiedliwość społeczną i postęp społeczny poprzez konkretne działania, a tym samym pokazując obywatelom, że UE może wzmacniać ich pozycję i zapewniać im ochronę. Europejski filar praw socjalnych proklamowany na Szczycie Społecznym w Göteborgu w listopadzie 2017 r. przypomniał, że na pierwszym miejscu należy stawiać ludzi oraz że dalej należy rozwijać społeczny wymiar Unii. Podkreślił wspólne zasady w obszarach równych szans i dostępu do rynku pracy, sprawiedliwych warunków pracy oraz ochrony socjalnej i włączenia społecznego.

Wsparcie finansowe UE stymuluje działania krajowe mające na celu stawienie czoła takim kluczowym wyzwaniom społecznym i wyzwaniom związanym z zatrudnieniem. Europejski Fundusz Społeczny wnosi również wartość dodaną poprzez rozszerzone wsparcie na rzecz konkretnych grup (takich jak ludzie młodzi i osoby najbardziej potrzebujące), jednocześnie wspierając innowacje, eksperymentowanie, współpracę ponadnarodową, budowanie zdolności i wymianę dobrych praktyk. Istnieją dowody wskazujące na to, że na każde euro wydane na poziomie UE w dziedzinie zatrudnienia i inwestycji społecznych wartość osiąganych wyników (zwiększenie stopy zatrudnienia, zapobieganie przedwczesnemu porzucaniu nauki szkolnej i ograniczenie ubóstwa) wynosi trzy euro. W szczególności podczas kryzysu gospodarczego fundusz przyczynił się do utrzymania inwestycji publicznych przy jednoczesnych wysiłkach państw członkowskich na rzecz konsolidacji budżetowej.

Ostatni kryzys gospodarczy i społeczny uwydatnił potrzebę dalszego wzmacniania gospodarczej i społecznej odporności oraz pozytywnej konwergencji społecznej w czasach gdy globalizacja, zmiany demograficzne, nowe technologie i wzorce wydajności zmieniają nasze sposoby życia i pracy. Fundusz może dostarczyć ważnego wsparcia w reagowaniu na te wyzwania, m.in. zwiększając wpływ reform realizowanych w ramach europejskiego semestru poprzez ich dofinansowanie. Bez jego wsparcia nie zostałyby opracowane istotne środki mające na celu złagodzenie skutków kryzysu oraz zwiększenie odporności gospodarki i instytucji rynkowych.

2. CELE

Europejski Fundusz Społeczny+ wspiera wdrażanie zasad Europejskiego filaru praw socjalnych. Pozwala przezwyciężyć obecne rozdrobnienie instrumentów finansowania

w obszarze polityki społecznej oraz umożliwia połączenie zakresu i zasobów Europejskiego Funduszu Społecznego+ w obecnej formie, Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych, Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym, programu na rzecz zatrudnienia i innowacji społecznych i programu w dziedzinie zdrowia w ramach jednolitego, kompleksowego i bardziej elastycznego instrumentu, ukierunkowanego na realizację następujących priorytetów UE:

- promowanie reform mających na celu **poprawę gospodarczej i społecznej odporności oraz pozytywnej konwergencji społecznej**, dostępności, odporności i efektywności **systemów opieki zdrowotnej oraz polityk w dziedzinie zdrowia publicznego**, zwłaszcza poprzez usprawnienie i lepsze dostosowanie programowania do zaleceń dla poszczególnych krajów w ramach europejskiego semestru;
- inwestowanie w **kształcenie i umiejętności** (zwłaszcza podstawowe umiejętności cyfrowe) w celu dostosowania ich do obecnych i przyszłych potrzeb gospodarki, wspieranie **zatrudnienia** poprzez aktywne interwencje umożliwiające integrację lub ponowną integrację na rynku pracy zwłaszcza w przypadku młodzieży i długotrwale bezrobotnych oraz reagowanie na nowe zagrożenia dla zdrowia związane z ewoluującymi formami organizacji pracy;
- szczególna uwaga zostanie również zwrócona na sytuację **migrantów** oraz ich integrację na rynku pracy;
- promowanie **włączenia społecznego**, zapewnianie wysokiego poziomu ochrony zdrowia, zapobieganie **ubóstwu i nierównościom** i ich zwalczanie;
- **wspieranie mobilności na rynku pracy i innowacji społecznych** za pośrednictwem ogólnounijnych partnerstw;
- zmniejszenie nierówności między państwami członkowskimi w **dostępie do wysokiej jakości publicznej opieki zdrowotnej**, **ochrona obywateli przed poważnymi transgranicznymi zagrożeniami dla zdrowia** przez zapobieganie i przeciwdziałanie kryzysom zdrowotnym, wzmocnienie systemów opieki zdrowotnej, z naciskiem na ich transformację cyfrową, wspieranie prawodawstwa UE w dziedzinie zdrowia.

3. WDROŻENIE I UPROSZCZENIE

Uproszczona i skuteczniejsza realizacja będzie jednym z kluczowych elementów Europejskiego Funduszu Społecznego+, w oparciu o trzy główne cele: zmniejszenie obciążenia administracyjnego, zapewnienie niezbędnej elastyczności pozwalającej reagować na nieoczekiwane wyzwania społeczne oraz położenie większego nacisku na rezultaty, a nie na koszty. Realizacja będzie się odbywała głównie w trybie zarządzania dzielonego, ale również, w mniejszym zakresie, w trybie zarządzania bezpośredniego. Środki te przełożą się na szybsze uruchamianie nowych programów, co doprowadzi do bardziej stabilnych i przewidywalnych profili płatności w całym okresie.

Zmniejszenie obciążeń administracyjnych będzie wynikiem zastosowania jednolitego zbioru zasad w zakresie dostosowania przepisów wykonawczych we wszystkich europejskich funduszach strukturalnych i inwestycyjnych, ograniczenia nakładania się działań i grup docelowych, zwiększenia wzajemnego uznawania wyników audytów, a także uproszczonych ram programowania i zachęty do rozwijania istniejących systemów zarządzania i kontroli.

Europejski Fundusz Społeczny+ zwiększy swoją elastyczność, aby móc szybciej reagować na **nieoczekiwane wyzwania społeczne i nieprzewidziane możliwości**. Jeśli chodzi o finansowanie, uproszczone zostaną procedury zmiany decyzji dotyczących programowania;

wprowadzone zostaną zasady zarządzania finansami funduszu, które umożliwią ujednolicenie kosztów i tym samym jeszcze bardziej przyczynią się do zwiększonej dostępności i elastyczności dla beneficjentów w terenie.

Finansowanie ze środków UE będzie w jeszcze większym stopniu skupione na osiąganiu rezultatów. Domyślne stosowanie „standardowych uproszczonych form kosztów" ułatwi dostęp do finansowania ze środków UE, obniży koszty kontroli i ukierunkuje zarządzanie programami na osiąganie wymiernych wyników i rezultatów. Nowe przepisy dotyczące płatności oparte na wynikach oraz zgodności z warunkami przyczynią się do dalszej poprawy realizacji celów funduszu. Wyższy stopień współfinansowania krajowego przyczyni się również do zwiększenia poczucia odpowiedzialności w terenie oraz zwiększenia wpływu wdrażanej polityki.

4. KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA Z INNYMI OBSZARAMI POLITYKI / ZGODNOŚĆ ŚRODKÓW UE Z ZASOBAMI KRAJOWYMI I REGIONALNYMI

Obowiązywać będą wspólne przepisy dla wszystkich funduszy w ramach zarządzania dzielonego (rozporządzenie w sprawie wspólnych przepisów), które będą obejmowały następujące fundusze: **Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Fundusz Spójności; Europejski Fundusz Społeczny+, Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, Europejski Fundusz Morski i Rybacki, Fundusz Azylu i Migracji, Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego** i **Fundusz Zintegrowanego Zarządzania Granicami**. Dzięki temu powstanie konwergencja przepisów, które zwiększą spójność i synergię pomiędzy wymienionymi funduszami.

Europejski Fundusz Społeczny+ będzie ściślej powiązany z **europejskim semestrem na rzecz koordynacji polityki gospodarczej**, który uwzględnia specyfikę regionalną. Szczegółowa analiza wyzwań stojących przed poszczególnymi państwami członkowskimi w kontekście europejskiego semestru posłuży za podstawę programowania funduszy na początku i w połowie następnego okresu. Będzie ona stanowiła mapę drogową dla krótko-, średnio- i długoterminowego planowania i monitorowania funduszy. Utrzymany zostanie system warunków wstępnych i makroekonomicznych. Jeśli chodzi o wspieranie reform strukturalnych, dzięki procedurze europejskiego semestru Komisja i państwa członkowskie (za sprawą krajowych programów reform) będą mogły zapewnić koordynację i komplementarność finansowania z funduszy polityki spójności oraz z nowego Programu wspierania reform.

Oprócz średnio- i długoterminowych interwencji strukturalnych wspieranych z Europejskiego Funduszu Społecznego+ **Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji** będzie wspierać pracowników dotkniętych negatywnym wpływem zmian związanych z globalizacją, w tym zmian w strukturze handlu na skutek decyzji państw trzecich.

W odniesieniu do innych instrumentów większa komplementarność umożliwi zintegrowane wsparcie dla łańcucha wartości wdrażanej polityki, na przykład umożliwiając zwiększenie skali ponadnarodowych projektów w ramach **Erasmus+**, wpisując je w kontekst polityki krajowej poprzez wsparcie z Europejskiego Funduszu Społecznego+, w szczególności w przypadku młodych ludzi znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, lub wspólnych zaproszeń do składania wniosków, mających na celu promowanie innowacyjnych wyników projektów z programów UE w różnych dziedzinach polityki krajowej, takich jak programy nauczania na rzecz umiejętności i kompetencji opracowane w ramach programu **„Horyzont Europa"**. Synergia z programem „**Cyfrowa Europa**" będzie zwiększana w dziedzinie

rozwoju umiejętności. Ponadto, w uzupełnieniu do **Funduszu Azylu i Migracji**, Europejski Fundusz Społeczny+ będzie wspierać długotrwałą integrację obywateli państw trzecich, w tym finansowanie potrzeb związanych z integracją relokowanych obywateli państw trzecich.

W zakresie inżynierii finansowej **Fundusz InvestEU** będzie odgrywał istotną rolę uzupełniającą, w szczególności poprzez promowanie dostępu do finansowania za pośrednictwem obszaru „inwestycje społeczne i umiejętności".

5. PROPONOWANY PRZYDZIAŁ ŚRODKÓW BUDŻETOWYCH NA LATA 2021–2027

Wartości w cenach bieżących	*w mln EUR*
Łączna pula środków na lata 2021–2027	**101 174**
w tym:	
Europejski Fundusz Społeczny	100 000
Zatrudnienie i innowacje społeczne	761
Zdrowie	413

INWESTOWANIE W LUDZI, SPÓJNOŚĆ SPOŁECZNA I WARTOŚCI EUROPEJSKIE

Erasmus+

Dzięki programowi Erasmus+ zwłaszcza młodzi ludzie zdobywają nową wiedzę i umiejętności **poprzez studia, staże, praktyki zawodowe, wymianę młodzieży, nauczanie, szkolenie, pracę z młodzieżą** i **zajęcia sportowe** w całej Europie i poza nią. Program wspiera państwa europejskie **w modernizowaniu i ulepszaniu ich systemów kształcenia i szkolenia** oraz ich polityk dotyczących młodzieży i sportu.

1. EUROPEJSKA WARTOŚĆ DODANA

Program oparty jest na trzech akcjach kluczowych: mobilność, współpracę i pobudzanie rozwoju polityki. Erasmus+ zwiększa szanse na skorzystanie z możliwości nauki za granicą. Stwarza on również możliwości nawiązywania współpracy i tworzenia sieci kontaktów, oraz działań na rzecz budowy potencjału w Unii oraz z państwami trzecimi. Obejmuje wzajemne uczenie się i wymianę dobrych praktyk. Erasmus+ wspiera innowacje w systemach i organizacjach i zapewnia uczestniczącym osobom i instytucjom konkretne rezultaty.

Działanie na szczeblu UE jest kluczowe, biorąc pod uwagę ponadnarodowy charakter i skalę programu. Erasmus+ jest gwarantem, że wszystkie państwa członkowskie skorzystają z mobilności i wymiany dobrych praktyk, oraz że wyniki działań zostaną optymalnie rozpowszechnione. Działanie UE w terenie jest sposobem na uzupełnienie brakujących połączeń, uniknięcie fragmentacji, realizację potencjału Europy bez wewnętrznych granic oraz poprawę przejrzystości i porównywalności systemów kształcenia i szkolenia w całej Unii. Inne programy finansujące podobne działania na szczeblu krajowym są znacznie mniejsze, zarówno pod względem wielkości, jak i zakresu działania i nie mają zdolności zastąpienia finansowania dostępnego w ramach programu Erasmus+.

Europejski filar praw socjalnych proklamowany przez trzy instytucje na Szczycie Społecznym w Göteborgu w listopadzie 2017 r. przypomniał, że na pierwszym miejscu należy stawiać ludzi oraz że dalej należy rozwijać społeczny wymiar Unii. Podkreślił wspólne zasady w obszarach równych szans i dostępu do rynku pracy, sprawiedliwych warunków pracy oraz ochrony socjalnej i włączenia społecznego. Aby ludzie mogli sprostać konkurencji na rynku pracy, przewidywać wyzwania społeczne i przyczyniać się do odporności gospodarek, należy ich wyposażyć w odpowiedni zestaw wiedzy, umiejętności i kompetencji wymaganych w szybko zmieniającym się świecie.

W związku z tym Erasmus+ wspierał będzie nabywanie przyszłościowej wiedzy, umiejętności i kompetencji, oraz tworzył nowe sojusze z zainteresowanymi stronami. Program w większym stopniu sprzyjał będzie włączeniu i będzie bardziej dostępny, zwłaszcza dla organizacji działających na niewielką skalę lub organizacji działających na poziomie najbliższym obywatelowi. Więcej młodych ludzi, w tym uczniów, będzie miało możliwość podróżowania do innego państwa w celach edukacyjnych, także uczniowie ze środowisk defaworyzowanych. Propagowanie wiedzy o kwestiach unijnych i wspieranie aktywnego udziału w życiu społecznym pomoże rozwiązać problem braku wiedzy o UE i jej działaniu. Również poziomy mobilności i współpracy na szczeblu europejskim i międzynarodowym ulegną zwiększeniu, a ich zakres zostanie rozszerzony.

2. CELE

Ogólnym celem programu jest wspieranie wdrażania celów politycznych UE w zakresie kształcenia i szkolenia, młodzieży i sportu, a tym samym przyczynianie się do trwałego wzrostu gospodarczego i spójności społecznej oraz promowanie wartości UE i poczucia przynależności do niej.

W przypadku kształcenia i szkolenia przekłada się to na utworzenie do 2025 r. **europejskiego obszaru edukacji**, w którym granice nie są przeszkodą w uczeniu się, studiowaniu i prowadzeniu badań, wdrażanie odpowiednich polityk unijnych w tym zakresie, w szczególności **Nowego europejskiego programu na rzecz umiejętności** oraz podjęcie działań następczych do deklaracji paryskiej w sprawie promowania – poprzez edukację – postaw obywatelskich oraz wspólnych wartości, takich jak wolność, tolerancja i niedyskryminacja.

Program będzie wspierał i wdrażał działania zgodnie z odnowionymi ramami europejskiej współpracy na rzecz młodzieży, podejmując kwestie **mobilności edukacyjnej, budowania zdolności** sektora młodzieży, **działań wzmacniających zaangażowaną pozycję młodych ludzi**, oraz wspierał państwa członkowskie w opracowywaniu krajowej polityki w dziedzinie młodzieży.

Pomoże on rozwijać europejski wymiar sportu i wspierać tożsamość europejską dzięki zapewnianiu młodzieży możliwości podróży z biletami Interrail.

3. WDROŻENIE I UPROSZCZENIE

W związku z dotychczasową pomyślną realizacją programu w przyszłości zachowana zostanie obecna podstawowa struktura zintegrowanego programu opartego na zasadzie uczenia się przez całe życie. Działania Erasmus+ obejmują wiele dziedzin, takich jak szkolnictwo wyższe, kształcenie i szkolenie zawodowe, edukacja szkolna, kształcenie dorosłych, młodzież i sport.

Budżet Erasmus+ realizować będą głównie agencje narodowe ustanowione w każdym państwie programu Erasmus+ oraz, w mniejszym stopniu, Agencja Wykonawcza ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego i Komisja.

Wszyscy odczują zmniejszenie obciążenia administracyjnego dzięki uproszczeniu procedur i procesów, optymalizacji narzędzi elektronicznych i ich większej interoperacyjności i przyjaźniejszym dla użytkownika charakterze, zmniejszeniu obowiązków sprawozdawczych i informacyjnych oraz większemu ujednoliceniu realizacji programów w agencjach narodowych. Uproszczenie i usprawnienie sposobów realizacji sprawi, że program Erasmus+ będzie łatwiej dostępny. Również mechanizm i zasady realizacji międzynarodowego komponentu programu zostaną znacznie uproszczone i usprawnione.

4. KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA Z INNYMI OBSZARAMI POLITYKI / ZGODNOŚĆ ŚRODKÓW UE Z ZASOBAMI KRAJOWYMI I REGIONALNYMI

Program uzupełnia działania na szczeblu krajowym i regionalnym i umożliwia zorganizowaną mobilność, współpracę i wsparcie polityki na skalę prawdziwie ponadnarodową.

Wzmocniony zostanie sposób, w jaki Erasmus+ istotnie uzupełnia inne instrumenty UE, w szczególności **Europejski Fundusz Społeczny+** i program „**Horyzont Europa**”. Ponadto

Europejski Korpus Solidarności ułatwi angażowanie się młodych ludzi w działania solidarnościowe w pełnej synergii z programem Erasmus+, jako że oba programy będą realizowane przy wsparciu Agencji Wykonawczej ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego oraz agencji narodowych.

5. PROPONOWANY PRZYDZIAŁ ŚRODKÓW BUDŻETOWYCH NA LATA 2021–2027

Wartości w cenach bieżących	w mln EUR
Łączna pula środków na lata 2021–2027	**30 000**

INWESTOWANIE W LUDZI, SPÓJNOŚĆ SPOŁECZNA I WARTOŚCI EUROPEJSKIE

Europejski Korpus Solidarności

Celem Europejskiego Korpusu Solidarności jest **ułatwianie angażowania się młodych ludzi w działania solidarnościowe** w Europie i poza jej granicami, co przyczyni się do poprawy ich umiejętności, kompetencji i zdolności do zatrudnienia celem zaradzenia konkretnym wyzwaniom społecznym.

1. EUROPEJSKA WARTOŚĆ DODANA

Solidarność leży u podstaw Unii Europejskiej i jest jedną z jej najważniejszych wartości.

W ramach Europejskiego Korpusu Solidarności od grudnia 2016 r. połączono wszystkie powiązane działania w ramach istniejących programów i umożliwiono młodym ludziom zaangażowanie się w działania solidarnościowe. Od 2014 r. obywatele UE mają wyjątkową okazję niesienia pomocy humanitarnej w państwach trzecich w ramach inicjatywy „Wolontariusze pomocy UE”.

Korzyści ze wspierania działań solidarnościowych na poziomie UE są znaczące. Zostało to ponownie podkreślone w przeglądzie śródokresowym programu Erasmus+, w którego to ramach istniały dotychczas głównie możliwości w zakresie wolontariatu, jak i w ramach inicjatywy „Wolontariusze pomocy UE”. Biorąc pod uwagę niedobór zasobów finansowych w tym obszarze, projekty finansowane ze środków unijnych – zwłaszcza te obejmujące działania wielonarodowe – nie mogłyby być realizowane, korzystając jednie z finansowania krajowego. Liczba chętnych do zaangażowania się przekracza oferowane możliwości: jedynie 8 % młodych osób wzięło udział w wolontariacie za granicą, zaś 76 % spośród tych, którzy nie mieli takiej okazji, skarżyło się na brak możliwości. W ujęciu ogólnym ponad czterech na dziesięciu młodych Europejczyków chciałoby podjąć pracę lub studia lub wzięłoby udział w szkoleniu na terenie innego państwa UE.

Ponad 53 000 młodych ludzi wyraziło do tej pory swoje zainteresowanie działaniami solidarnościowymi, dokonując rejestracji w portalu Europejskiego Korpusu Solidarności. Gdyby Europejski Korpus Solidarności i inicjatywa „Wolontariusze pomocy UE” nie istniały, istotny potencjał działań solidarnościowych zostałby niewykorzystany, co miałoby szkodliwe skutki dla dobrobytu społecznego, społeczności w trudnej sytuacji, rozwoju osób młodych i całego społeczeństwa. Europejski Korpus Solidarności umożliwi połączenie istniejących zasobów i wiedzy, aby osiągnąć masę krytyczną stałego finansowania skierowaną na radzenie

sobie z ogólnounijnymi wyzwaniami poprzez działania solidarnościowe. Aby staże w kraju zostały uznane za kwalifikowalne, muszą one mieć wystarczający wymiar UE, taki jak wspieranie polityki UE (np. w zakresie migracji czy ochrony środowiska).

Europejski Korpus Solidarności uzupełnia istniejące publiczne i prywatne polityki i współdziała z obecnymi programami krajowymi. Ten efekt uzupełniający jest gwarantowany, ponieważ celem programu jest uwzględnienie niezaspokojonych potrzeb społecznych.

2. CELE

Celem Europejskiego Korpusu Solidarności jest zwiększenie zaangażowania osób młodych i organizacji w dostępne działania solidarnościowe wysokiej jakości. Przyczynia się to do wzmocnienia spójności i solidarności w Europie i poza jej granicami, wspierania społeczności oraz reagowania na wyzwania społeczne. Europejski Korpus Solidarności opiera się na obecnym Europejskim Korpusie Solidarności i inicjatywie „Wolontariusze pomocy UE" z myślą o:

- uwzględnieniu ważnych niezaspokojonych **potrzeb społecznych** w wielu obszarach, takich jak rozwój czy pomoc humanitarna, edukacja, ochrona zdrowia, integracja społeczna, pomoc przy dystrybucji żywności, budowa schronisk, przyjmowanie imigrantów i uchodźców, ich wspieranie i integracja, ochrona środowiska naturalnego czy zapobieganie klęskom żywiołowym, przyczyniając się w ten sposób do osiągania celów UE w tych dziedzinach polityki;
- **wzmacnianiu pozycji młodzieży** poprzez jej zaangażowanie w europejskie działania solidarnościowe. Młodzi ludzie mogą doskonalić swe ludzkie i społeczne umiejętności, stając się tym samym aktywnymi i niezależnymi osobami. Jednocześnie kształtuje się ich europejska tożsamość i kompetencje międzykulturowe, które mają podstawowe znaczenie w czasach utrzymującego się w niektórych państwach Europy wysokiego bezrobocia młodzieży oraz wzrastającego ryzyka trwałego wykluczenia społecznego niektórych słabszych grup społecznych;
- **wzmocnieniu podstaw na rzecz angażowania się w działania solidarnościowe** oraz zapewnieniu większych możliwości wspierania organizacji w całej Europie. Przyczynia się to również do tworzenia otwartych społeczności sprzyjających włączeniu społecznemu i umacnianiu odporności społeczeństwa jako całości.

Integracja inicjatywy „**Wolontariusze pomocy UE**" to wyjątkowa możliwość dla młodych Europejczyków, aby okazać solidarność z ludźmi w potrzebie na całym świecie i wnieść wkład w operacje humanitarne i działania na rzecz rozwoju w państwach trzecich. Również organizacje mają możliwość uzyskania pomocy technicznej oraz budowania potencjału w zakresie zarządzania ryzykiem związanym z klęskami żywiołowymi, gotowości na wypadek klęsk żywiołowych i reakcji na nie.

Europejski Korpus Solidarności będzie również przyczyniać się do solidarności międzypokoleniowej, oferując młodym uczestnikom możliwość współpracy z osobami z innego pokolenia w ramach projektów, tak aby wytworzyć pozytywną synergię i okazję do wzajemnego uczenia się. Platformy i sieci uczestników będą nadal rozwijane i przyczynią się do powstania większej społeczności osób zaangażowanych w działania solidarnościowe.

3. WDROŻENIE I UPROSZCZENIE

Europejski Korpus Solidarności będzie wspierał staże uczestników w akredytowanych organizacjach zaangażowanych w projekty solidarnościowe. Program realizowany będzie w oparciu o udany model ustanowiony dla programu Erasmus+, zakładający jasny podział zadań z zakresu zarządzania programem między Komisję, agencje narodowe ustanowione w ramach programu „Erasmus+" oraz Agencję Wykonawczą ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego.

Zakres geograficzny nowego Europejskiego Korpusu Solidarności obejmuje, jeśli chodzi o pomoc humanitarną, cały świat. W przypadku działań z zakresu wolontariatu obejmie on potencjalnie wszystkie państwa uczestniczące obecnie w programie Erasmus+. Praktyki i miejsca pracy oferowane jednak będą jedynie w państwach członkowskich UE.

Europejski Korpus Solidarności będzie zapewniał:

- **całościowe podejście do solidarności** w ramach jednego instrumentu UE, obejmującego działania o wymiarze humanitarnym zarówno w UE, jak i poza jej granicami;
- punkt kompleksowej obsługi (**one-stop shop**) dla młodych ludzi zainteresowanych solidarnością, umożliwiający jasny i łatwy dostęp do programu;
- większą liczbę wolontariuszy, stażystów i pracowników dzięki **pojedynczemu instrumentowi**;
- **uproszczenie przepisów** istniejących programów i ustanowienie jednolitej procedury realizacji;
- redukcję kosztów dzięki **korzyściom skali i zakresowi** (ubezpieczenie, szkolenia, komunikacja, platforma internetowa itd.).

4. KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA Z INNYMI OBSZARAMI POLITYKI / ZGODNOŚĆ ŚRODKÓW UE Z ZASOBAMI KRAJOWYMI I REGIONALNYMI

Europejski Korpus Solidarności pozwoli na wprowadzenie jednego centrum działań solidarnościowych w UE i poza nią. Będzie ściśle współpracował i tworzył efekt synergii z krajowymi ramami i programami, takimi jak programy służby obywatelskiej. Zapewnione również zostaną komplementarność i synergia z działaniami na rzecz młodzieży w ramach przyszłych działań programu **Erasmus+** i **Europejskiego Funduszu Społecznego+**, skierowane na wspieranie zatrudnienia młodzieży. Wykorzystana zostanie także synergia z Programem działań UE na rzecz środowiska i klimatu (**LIFE**), mianowicie w postacie działań uzupełniających strategiczne projekty zintegrowane.

5. PROPONOWANY PRZYDZIAŁ ŚRODKÓW BUDŻETOWYCH NA LATA 2021–2027

Wartości w cenach bieżących	*w mln EUR*
Łączna pula środków na lata 2021–2027	**1 260**

INWESTOWANIE W LUDZI, SPÓJNOŚĆ SPOŁECZNA I WARTOŚCI EUROPEJSKIE

„Sprawiedliwość, Prawa i Wartości”

Fundusz „Sprawiedliwość, Prawa i Wartości” to nowy instrument UE składający się z dwóch programów finansowania: **Programu „Prawa i Wartości”**, służącego wspieraniu **równości i praw**, oraz programu „Sprawiedliwość”, wspierającego rozwój **unijnej przestrzeni sprawiedliwości.**

1. EUROPEJSKA WARTOŚĆ DODANA

Propagowanie, wzmacnianie i ochrona unijnych wartości, praw i sprawiedliwości przyczyniają się do tego, że Unia staje się bardziej autentyczna i namacalna dla wszystkich obywateli na co dzień. Dzięki propagowaniu oraz ochronie równości i praw w całej UE, zachęcaniu obywateli do udziału w życiu politycznym i obywatelskim oraz wspieraniu polityki na rzecz promowania równości, zwalczania dyskryminacji i przemocy fundusz przyczynia się do wzmacniania demokracji europejskiej, równości społecznej i instytucji obywatelskich.

Propagowanie unijnych wartości oznacza również ich ochronę oraz zapewnienie otoczenia respektującego zasady praworządności i niezależności sądownictwa, które to otoczenie stwarza solidny grunt dla wzajemnego uznawania i zaufania pomiędzy państwami członkowskimi. Stanowi to istotę europejskiej przestrzeni sprawiedliwości. Finansowane przez UE inicjatywy to najlepszy sposób, aby wyeliminować ciągle jeszcze istniejące przeszkody we współpracy sądowej w sprawach cywilnych i karnych oraz stawić czoła problemom związanym z niepełnym wdrożeniem prawa UE.

Oba programy w ramach Funduszu „Sprawiedliwość, Prawa i Wartości” będą również służyły wzmocnieniu i wsparciu kluczowej roli organizacji pozarządowych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego w propagowaniu i ochronie wspólnych wartości europejskich, podnoszeniu świadomości w tym względzie oraz przyczynianiu się do skutecznego korzystania z praw wynikających z przepisów UE.

2. CELE

Celem nadrzędnym Funduszu „Sprawiedliwość, Prawa i Wartości” jest utrzymanie otwartych, demokratycznych i integracyjnych społeczeństw. Fundusz ten ma za zadanie wzmocnić pozycję obywateli dzięki ochronie i propagowaniu praw i wartości przez dalsze rozwijanie unijnej przestrzeni sprawiedliwości.

Realizacja tego celu opiera się na następujących elementach:

- wzmacnianie pozycji obywateli poprzez propagowanie i ochronę praw, wartości i równości oraz stwarzanie możliwości aktywnego zaangażowania i udziału obywatelskiego;
- wkład w dalszy rozwój europejskiej przestrzeni sprawiedliwości opartej na zasadzie praworządności, wzajemnym uznawaniu i zaufaniu, w szczególności poprzez ułatwienie dostępu do sądów, promowanie współpracy sądowej w sprawach cywilnych i karnych i skuteczności krajowych systemów wymiaru sprawiedliwości.

3. WDROŻENIE I UPROSZCZENIE

Nowy instrument składa się z mniejszych programów z powiązanymi celami i beneficjentami, tak aby wzmocnić działania UE pod względem zarówno skuteczności, jak i efektywności. Konstrukcja instrumentu umożliwia synergię z aktualnie realizowanymi programami, a jednocześnie uwzględnia specyfikę właściwej mu polityki. Na podstawie doświadczeń zgromadzonych w ramach realizacji programów poprzedniej generacji wdrożenie instrumentu zostanie usprawnione, tak aby zwiększyć opłacalność i zredukować obciążenie administracyjne, np. dzięki zmniejszeniu liczby towarzyszących transakcji finansowych.

4. KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA Z INNYMI OBSZARAMI POLITYKI / ZGODNOŚĆ ŚRODKÓW UE Z ZASOBAMI KRAJOWYMI I REGIONALNYMI

Fundusz „Sprawiedliwość, Prawa i Wartości” wykazuje synergię w realizacji polityki z **Programem na rzecz jednolitego rynku**, ponieważ wspiera wzmacnianie pozycji konsumentów i działanie organów ochrony konsumentów. Dzięki finansowaniu działań w zakresie prawa spółek, prawa umów i przeciwdziałania praniu pieniędzy przyszły Program na rzecz jednolitego rynku przyczyni się bezpośrednio do wdrożenia unijnej polityki w obszarze sprawiedliwości. Rozwinie się i wzmocniona zostanie synergia w ramach **Europejskiego Funduszu Społecznego+**, który silnie i bezpośrednio oddziałuje na obywateli – w tym tych znajdujących się w najbardziej niekorzystnej sytuacji i najbardziej dyskryminowanych – i ma istotne znaczenie dla propagowania równouprawnienia płci i równości szans, wartości unijnych i poszanowania praw podstawowych. **Program „Cyfrowa Europa”** pozwoli przeprowadzić w państwach członkowskich transformację cyfrową systemów wymiaru sprawiedliwości, opracować przez przedsiębiorstwa w UE rozwiązania techniczne ułatwiające świadczenie usług prawnych („LegalTech”) oraz ustanowić wzajemne połączenia transgraniczne i transgraniczną interoperacyjność. Propagowanie wartości i praw w UE znajduje odzwierciedlenie w ich propagowaniu na poziomie globalnym, w tym poprzez powiązania z realizacją celów zrównoważonego rozwoju. W tym względzie możliwa jest również synergia z **działaniami zewnętrznymi** na szczeblu wielostronnym.

5. PROPONOWANY PRZYDZIAŁ ŚRODKÓW BUDŻETOWYCH NA LATA 2021–2027

Wartości w cenach bieżących	***w mln EUR***
Łączna pula środków na lata 2021–2027	**947**
w tym:	
„Prawa i Wartości”	642
„Sprawiedliwość”	305

INWESTOWANIE W LUDZI, SPÓJNOŚĆ SPOŁECZNA I WARTOŚCI EUROPEJSKIE

„Kreatywna Europa”

„Kreatywna Europa” to program unijny wspierający **kulturę europejską**, w tym głównie **działania** w ramach komponentu **MEDIA**.

1. EUROPEJSKA WARTOŚĆ DODANA

Propagowanie, wzmacnianie i ochrona europejskiej różnorodności kulturowej, dziedzictwa kulturowego i kreatywności Europy sprawiają, że Unia staje się autentyczna i namacalna dla obywateli na co dzień. Dlatego kultura odgrywa zasadniczą rolę w rozwiązywaniu kluczowych problemów społecznych i gospodarczych. Ponadto kultura ma duże znaczenie dla pobudzania innowacyjności i wzrostu gospodarczego i tworzenia miejsc pracy.

Wspieranie różnorodności kulturowej wyzwala wolność artystyczną i swobodę twórczą, a także wzmacnia świadomość posiadania wspólnej tożsamości europejskiej. Szerzenie wartości kulturowych wymaga istnienia konkurencyjnego i prężnie działającego sektora kultury i sektora kreatywnego, w szczególności przemysłu audiowizualnego, aby dotrzeć do obywateli w całej Europie, w szczególności w kontekście coraz bardziej zintegrowanego jednolitego rynku cyfrowego.

Inwestycje w kulturę na poziomie UE odgrywają ogromną rolę w tworzeniu różnorodnych integracyjnych społeczeństw i wspierają inne obszary polityki UE poprzez wzajemne oddziaływanie. Zapewniona zostanie znacznie większa wartość dodana w efekcie skoncentrowania się na obszarach, które nadają funduszom krajowym i regionalnym głęboki wymiar transgraniczny, a także w efekcie zaradzenia błędom na rynku i dzięki działaniom na rzecz korzyści skali i masy krytycznej.

Mobilność wysoko wykwalifikowanych pracowników w sektorze kultury i sektorze kreatywnym, wsparcie dla nowych talentów i promowanie artystów i ich twórczości na arenie międzynarodowej wzmacniają transgraniczne wyniki Unii Europejskiej w dziedzinie kultury. Promowanie zaangażowania odbiorców kultury i wspieranie artystycznej ekspresji wzmacniają kreatywny i innowacyjny potencjał Europy, który wykracza poza granice narodowe. Dotyczy to przede wszystkim pogłębionego procesu tworzenia, rozpowszechniania i promowania europejskiej kinematografii, która jest różnorodna i konkurencyjna. Konieczne jest tutaj zwiększenie skali europejskiego przemysłu audiowizualnego i jego konsolidacja.

W odniesieniu do tego przemysłu działania prowadzone w ramach komponentu MEDIA zwiększą konkurencyjność europejskiego przemysłu kreatywnego i audiowizualnego poprzez wspieranie rozwoju twórczości europejskiej zdolnej konkurować z głównymi produkcjami spoza UE, a także dzięki nowym technologiom służącym innowacyjnej narracji (np. wirtualna rzeczywistość), strategiom w zakresie marketingu, promowania i dystrybucji, i poprzez wspieranie wdrażania dyrektywy o audiowizualnych usługach medialnych.

2. CELE

Nadrzędnym celem programu „Kreatywna Europa” jest wspieranie otwartych, integracyjnych i kreatywnych społeczeństw, a także wzmacnianie konkurencyjności sektora kultury i sektora kreatywnego, co spowoduje ożywienie wzrostu gospodarczego i tworzenie nowych miejsc pracy. Celem programu jest:

- ochrona, rozwój i propagowanie europejskiej różnorodności kulturowej i dziedzictwa kulturowego Europy;
- wspieranie i rozpowszechnianie różnorodnych wartościowych dzieł europejskich wśród szerokich kręgów odbiorców w różnych krajach;
- wspieranie kreatywności opartej na kulturze w edukacji i innowacji;
- pogłębianie transgranicznego wymiaru sektora kultury i sektora kreatywnego;
- poprawa konkurencyjności i zdolności innowacyjnych europejskiego przemysłu kreatywnego i przemysłu audiowizualnego.

3. WDROŻENIE I UPROSZCZENIE

Program nadal będzie wdrażany głównie przez Agencję Wykonawczą ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego. Na podstawie doświadczeń zgromadzonych w ramach realizacji programów poprzedniej generacji wdrożenie instrumentu zostanie usprawnione, tak aby zwiększyć opłacalność i zredukować obciążenie administracyjne, np. dzięki zmniejszeniu liczby towarzyszących transakcji finansowych. Biura programu „Kreatywna Europa" będą zapewniać bardziej jednolitą i precyzyjną komunikację, rozpowszechnianie wyników i informacje zwrotne na ich temat.

4. KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA Z INNYMI OBSZARAMI POLITYKI / ZGODNOŚĆ ŚRODKÓW UE Z ZASOBAMI KRAJOWYMI I REGIONALNYMI

Między programem **„Kreatywna Europa"** i **Programem na rzecz jednolitego rynku** występuje silna synergia, gdyż promowanie kultury i mediów bezpośrednio przyczynia się do wdrożenia strategii jednolitego rynku cyfrowego. Dzięki bardziej systematycznemu uwzględnianiu potrzeb instytucji kształcenia i szkolenia w dziedzinie kultury wzmocniona zostanie synergia z programem **Erasmus+**. Program „**Cyfrowa Europa**" będzie również wsparciem dla cyfryzacji w sektorze dziedzictwa kulturowego (np. Europeana) i tym samym przyczyni się do wdrożenia strategii #digital4culture. Aby przyciągnąć prywatne inwestycje, małe i średnie przedsiębiorstwa działające w sektorze kultury i sektorze kreatywnym uzyskają dostęp do finansowania kapitałowego i dłużnego z **Funduszu InvestEU**. W ramach programu **„Horyzont Europa"** klaster dotyczący integracyjnych, odpornych i bezpiecznych społeczeństw będzie zapewniał wsparcie działaniom badawczym i innowacyjnym w obszarach konwergencji mediów i kultury.

5. PROPONOWANY PRZYDZIAŁ ŚRODKÓW BUDŻETOWYCH NA LATA 2021–2027

Wartości w cenach bieżących	***w mln EUR***
Łączna pula środków na lata 2021–2027	**1 850**
w tym:	
MEDIA	1 200
Kultura	650

ROLNICTWO I POLITYKA MORSKA

Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji i Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich

Wspólna polityka rolna jest podstawą polityki Unii na rzecz zwiększenia **wydajności produkcji rolnej**, zapewnienia **rolnikom godziwego poziomu życia**, **stabilizacji rynków** oraz **zwiększenia konkurencyjności**. Zmodernizowana wspólna polityka rolna ma wesprzeć przejście na w pełni zrównoważone rolnictwo oraz rozwój **dynamicznych obszarów wiejskich**, zapewniając **zaopatrzenie w bezpieczną żywność wysokiej jakości** dla ponad 500 mln konsumentów.

1. EUROPEJSKA WARTOŚĆ DODANA

Europa potrzebuje kreatywnego, stabilnego, zrównoważonego i konkurencyjnego sektora rolnictwa, aby zapewnić swym obywatelom produkcję bezpiecznej, wysokiej jakości, przystępnej cenowo, pożywnej i zróżnicowanej żywności oraz solidną strukturę społeczno-gospodarczą na obszarach wiejskich. Zmodernizowana wspólna polityka rolna powinna zwiększać europejską wartość dodaną, uwzględniając wysokie ambicje związane z ochroną środowiska i przeciwdziałaniem zmianie klimatu oraz spełniając oczekiwania obywateli dotyczące ich zdrowia, środowiska i klimatu. Globalny i transgraniczny charakter najważniejszych wyzwań, przed jakimi stoją unijne rolnictwo i obszary wiejskie, wymaga wspólnej odpowiedzi politycznej na poziomie UE. Wyzwaniom tym sprostamy poprzez:

- zapewnienie równych warunków działania na jednolitym rynku w oparciu o wspólny system zabezpieczenia dochodów oraz zapobieganie potencjalnym zakłóceniom konkurencji;
- zwiększenie odporności sektora rolnictwa UE – niezbędnej, aby wykorzystywać możliwości wynikające z globalizacji;
- podjęcie najważniejszych wyzwań związanych ze zrównoważonym rozwojem, takich jak zmiana klimatu i różnorodność biologiczna, a także jakość gleby, wody i powietrza.

Zmodernizowana polityka umożliwi też utrzymanie w UE w pełni zintegrowanego jednolitego rynku produktów rolnych, przy jednoczesnym zwiększeniu nacisku na zrównoważoną produkcję i wyznaczeniu ambitniejszych celów w zakresie środowiska i klimatu. Zniwelowane zostaną rozbieżności w rozwoju sektora rolnego, a zwiększona gotowość na wypadek sytuacji kryzysowych.

2. CELE

Wspólna polityka rolna po 2020 r. kładzie nacisk na cele obejmujące wszystkie trzy wymiary zrównoważonego rolnictwa w UE:

- wspieranie inteligentnego i odpornego sektora rolnictwa;
- zwiększenie troski o środowisko oraz intensyfikację działań w dziedzinie klimatu, aby przyczynić się do realizacji unijnych celów związanych ze środowiskiem i zmianą klimatu;
- umocnienie struktury społeczno-gospodarczej obszarów wiejskich.

Nadal konieczne będzie również reagowanie na oczekiwania społeczne dotyczące zrównoważonej produkcji żywności, w szczególności w odniesieniu do bezpieczeństwa żywności, jakości żywności, norm dotyczących ochrony środowiska i dobrostanu zwierząt. Polityka rolna w większym stopniu położy akcent na doradztwo, transfer wiedzy i współpracę.

3. WDROŻENIE I UPROSZCZENIE

Polityka rolna ta nadal będzie wdrażana głównie w ramach zarządzania dzielonego między UE a państwami członkowskimi. Będzie ona finansowana z dwóch funduszy: Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji i Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich. Wprowadzony zostanie **nowy model realizacji**, łączący działania w ramach jednego instrumentu programowania – **Planu strategicznego dotyczącego wspólnej polityki rolnej**. W oparciu o wspólny zbiór celów, ustalonych na poziomie UE przy pełnym poszanowaniu jej międzynarodowych zobowiązań, państwa członkowskie będą miały większą swobodę w dostosowywaniu programów interwencyjnych do swych potrzeb, o ile programy te będą pozwalały osiągnąć cele szczegółowe UE. Takie cele szczegółowe muszą być spójne z polityką UE w innych obszarach, takich jak środowisko i klimat.

Komisja będzie zatwierdzać Plany strategiczne dotyczące wspólnej polityki rolnej, jeśli będą one wewnętrznie spójne, a także będą w odpowiedni sposób przyczyniać się do realizacji unijnych celów i zadań. Ten nowy model polega na odejściu od obecnych wymogów zgodności na rzecz podejścia zorientowanego na wyniki i realizację wspólnych celów ustalonych na szczeblu UE. Da on również państwom członkowskim wystarczający margines swobody, by zaspokoić konkretne potrzeby na poziomie krajowym lub regionalnym. Do oceny wyników polityki w perspektywie długoterminowej posłuży zestaw wskaźników oddziaływania, natomiast w monitorowaniu wdrażania pomogą wspólne wskaźniki produktu i rezultatu. Nowy model realizacji pociągnie za sobą **daleko idące uproszczenie zasad dla rolników i administracji**.

- Płatności bezpośrednie pozostaną zasadniczym elementem tej polityki, ale zostaną one w pewnym stopniu ograniczone i lepiej ukierunkowane. Wsparcie podstawowego dochodu poprzez płatności bezpośrednie, w szczególności płatności niezwiązane z wielkością produkcji, będzie stanowić część interwencji objętych planem strategicznym ustanowionym przez dane państwo członkowskie.
- Państwa członkowskie będą miały możliwość przeznaczenia części swej alokacji na płatności bezpośrednie na rozwój obszarów wiejskich i odwrotnie.
- Obecnie 20 % rolników otrzymuje 80 % płatności bezpośrednich, gdyż system uzależnia płatności od posiadanych gruntów, a te skoncentrowane są w rękach mniejszości rolników.
- Promowana będzie bardziej zrównoważona dystrybucja dzięki wprowadzeniu na poziomie gospodarstw obowiązkowych limitów (z wyłączeniem kosztów pracy) lub płatności degresywnych, tj. malejących proporcjonalnie do wzrostu wielkości gospodarstwa. Zaoszczędzone środki pozostaną w państwie członkowskim, z puli którego pochodzą, i będą wykorzystywane do redystrybucji wsparcia na rozwój obszarów wiejskich lub dla średnich i małych gospodarstw.
- Poziomy płatności bezpośrednich na hektar wypłacane w poszczególnych państwach członkowskich będą coraz bardziej zbliżone (konwergencja zewnętrzna). We wszystkich państwach członkowskich, w których płatności bezpośrednie wynoszą

poniżej 90 % średniej UE-27, różnica między ich obecnym poziomem a poziomem 90 % średniej płatności bezpośrednich w UE zostanie zmniejszona o 50 %. Konwergencja ta zostanie sfinansowana przez wszystkie państwa członkowskie.

- Obecna forma „zazieleniania" zostanie zastąpiona przez połączenie obecnej zasady wzajemnej zgodności, płatności bezpośrednich z tytułu praktyk rolniczych korzystnych dla klimatu i środowiska oraz dobrowolnych działań rolno-środowiskowo-klimatycznych w lepiej ukierunkowane i bardziej ambitne, a zarazem elastyczne podejście, służące realizacji większych ambicji w zakresie ochrony środowiska i klimatu w ramach wspólnej polityki rolnej.
- Do planów strategicznych należy włączyć wsparcie instrumentów zarządzania ryzykiem, w tym narzędzi stabilizacji dochodów. W ramach Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji utworzona zostanie nowa rezerwa kryzysowa. Dostęp do niej będzie uzależniony od opracowania na poziomie krajowym odpowiednich strategii i narzędzi zarządzania ryzykiem (takich jak instrumenty ubezpieczeniowe).

4. KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA Z INNYMI OBSZARAMI POLITYKI / ZGODNOŚĆ ŚRODKÓW UE Z ZASOBAMI KRAJOWYMI I REGIONALNYMI

Modernizacja wspólnej polityki rolnej pomoże osiągnąć większy efekt synergii i zwiększyć jej spójność z innymi obszarami polityki UE, w szczególności w zakresie: środowiska, działań w dziedzinie klimatu, rozwoju regionalnego oraz badań i rozwoju. Poprawa spójności polityki doprowadzi do uproszczeń zarówno dla administracji, jak i dla rolników. Ambitniejszych celów w zakresie ochrony środowiska nie można zrealizować bez znaczącego wsparcia wiedzy, innowacji i technologii. Powodzenie synergii z programem „**Horyzont Europa**" zostanie zagwarantowane i będzie rozwijane w ramach klastra „Żywność i zasoby naturalne", którego celem jest wypracowanie całkowicie bezpiecznych, zrównoważonych, odpornych, zróżnicowanych i innowacyjnych systemów rolnictwa i produkcji żywności, które byłyby oparte na gospodarce o obiegu zamkniętym. Zwiększenie nacisku na rozwój i wykorzystywanie wiedzy naukowej w unijnym rolnictwie jest niezbędne do jego modernizacji i transformacji w kierunku zrównoważonego rolnictwa przyszłości. Dlatego właśnie w ramach programu „Horyzont Europa" przewidziana zostanie kwota 10 mld EUR na wsparcie badań naukowych i innowacji w dziedzinie żywności, rolnictwa, rozwoju obszarów wiejskich i biogospodarki. Zapewniona zostanie też synergia z programem **LIFE** – unijnym Programem działań na rzecz środowiska i klimatu, w celu optymalizacji wykorzystania funduszy na wspieranie inwestycji w dziedzinie ochrony środowiska. Jednocześnie przez wypracowanie ścisłej synergii z **Programem kosmicznym** zapewniona zostanie ocena operacyjna stanu środowiska rolnego i ocena skutków realizowanej polityki.

W możliwie największym stopniu ramy dotyczące celów i podstawowych zasad UE zostaną uproszczone i będą takie same, jak ramy innych **europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych**.

5. PROPONOWANY PRZYDZIAŁ ŚRODKÓW BUDŻETOWYCH NA LATA 2021–2027

Wartości w cenach bieżących	*w mln EUR*
Łączna pula środków na lata 2021–2027	**365 005**
w tym:	

Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji	286 195
Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich	78 811

ROLNICTWO I POLITYKA MORSKA

Europejski Fundusz Morski i Rybacki

Europejski Fundusz Morski i Rybacki to specjalny unijny program wspierania **zrównoważonego unijnego sektora rybołówstwa** i uzależnionych od niego **społeczności nadbrzeżnych**.

1. EUROPEJSKA WARTOŚĆ DODANA

Globalny charakter ekosystemu morskiego wymaga od UE podejmowania działań na rzecz ochrony, zachowania i zrównoważonego wykorzystywania oceanów i ich zasobów na szczeblu międzynarodowym. Działanie na poziomie UE jest znacznie bardziej efektywne i skuteczne niż na szczeblu poszczególnych państw członkowskich. Bez skoordynowanych działań UE żywe zasoby morza zostałyby w krótkim czasie przetrzebione, co miałoby bezpośredni wpływ na dostępność produktów rybołówstwa i wyniszczenie ekosystemu morskiego. Fundusz wykorzystywany jest do wspierania ochrony różnorodności biologicznej mórz i ekosystemów morskich, zwiększenia tempa wzrostu gospodarczego, tworzenia miejsc pracy i inwestycji, wspierania innowacji poprzez badania i rozwój oraz realizacji celów w zakresie energii i klimatu.

Nadmierna zdolność połowowa floty UE i przełowienie nadal stanowią problem w wielu obszarach i w różnych basenach morskich. W sektorze rybołówstwa, zwłaszcza w międzynarodowych basenach mórz i u wybrzeży kilku państw członkowskich, utrzymują się problemy strukturalne, których nie można skutecznie rozwiązać w pojedynkę. Zintegrowana polityka morska Unii Europejskiej wnosi spójne podejście do kwestii morskich dzięki ścisłej koordynacji i współpracy we wszystkich sektorach.

Wspieranie na poziomie UE niebieskiej gospodarki w rybołówstwie i akwakulturze, turystyce, energii oceanicznej lub niebieskiej biotechnologii w społecznościach nadbrzeżnych stanowi rzeczywistą europejską wartość dodaną, ponieważ zachęca rządy państw UE, przemysł i zainteresowane strony do opracowania wspólnego podejścia do pobudzania wzrostu przy jednoczesnej ochronie środowiska morskiego.

2. CELE

Europejski Fundusz Morski i Rybacki będzie miał trzy główne cele:

- **utrzymanie dobrego stanu mórz i oceanów oraz urzeczywistnienie zrównoważonego rybołówstwa i akwakultury** poprzez zmniejszenie wpływu rybołówstwa na środowisko morskie, przy jednoczesnym zwiększeniu konkurencyjności i atrakcyjności sektora rybołówstwa;
- **wspieranie niebieskiej gospodarki**, zwłaszcza przez wspieranie zrównoważonego rozwoju i dobrobytu społeczności nadbrzeżnych poprzez inwestycje, rozwijanie umiejętności, wiedzę i rozwój rynku;
- **poprawa skuteczności międzynarodowego zarządzania oceanami, a także bezpieczeństwa i ochrony przestrzeni morskiej** w obszarach, których nie objęto jeszcze międzynarodowymi umowami w sprawie połowów.

3. WDROŻENIE I UPROSZCZENIE

Program będzie wdrażany zarówno w trybie zarządzania dzielonego, jak i bezpośredniego. Głównymi instrumentami finansowania będą dotacje i instrumenty finansowe. W ramach zarządzania dzielonego beneficjenci będą wspierani bezpośrednio głównie przez państwa członkowskie. Do pobudzania rozwoju innowacyjnych rozwiązań polityki morskiej, mających natychmiastowe przełożenie na międzynarodowe zarządzanie oceanami i bezpieczeństwo morskie, posłuży zarządzanie bezpośrednie.

Fundusz będzie miał wspólną podstawę prawną z wszystkimi **europejskimi funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi**. Planuje się jednak rozporządzenie sektorowe oraz ograniczony zbiór aktów wykonawczych i delegowanych w tym zakresie.

Aby zmniejszyć obciążenie administracyjne, w coraz większym stopniu wykorzystywane będą **uproszczone formy kosztów** (stawki ryczałtowe, kwoty ryczałtowe i koszty jednostkowe). Państwa członkowskie będą miały też dużą swobodę w dobieraniu działań do celów ustalonych wcześniej na szczeblu UE. Oprócz tego w przypadku zarządzania bezpośredniego propagowane będzie korzystanie z e-zamówień i e-dotacji oraz możliwość zlecania bezpośredniego zarządzania funduszami agencjom wykonawczym.

W celu zwiększenia **elastyczności** zwiększone zostaną możliwości łączenia finansowania z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych, jak również łączenia zarządzania dzielonego i bezpośredniego. Dla wszystkich form wsparcia na rzecz rozwoju i poprawy rentowności przedsiębiorstw w sektorze rybołówstwa normą będzie ponadto większa dostępność instrumentów finansowych (pożyczek, gwarancji) i pomocy zwrotnej (jak np. dotacji podlegających zwrotowi na poziomie programu). Państwa członkowskie będą miały wreszcie więcej swobody w reagowaniu na nieprzewidziane okoliczności i zmieniające się priorytety w zakresie wydatków.

Fundusz będzie również zmierzać do wypracowania **modelu wsparcia w większym stopniu ukierunkowanego na wyniki**, opartego o ustalany na początku wykaz szczegółowych środków, spośród których państwa członkowskie mogą wybierać. Do zwiększenia oddziaływania polityki przyczyni się udoskonalenie systemów informacyjnych w oparciu o zintegrowane dane.

4. KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA Z INNYMI OBSZARAMI POLITYKI / ZGODNOŚĆ ŚRODKÓW UE Z ZASOBAMI KRAJOWYMI I REGIONALNYMI

Na rzecz polityki morskiej i niebieskiej gospodarki będzie wykorzystywana synergia, w szczególności z **Europejskim Funduszem Rozwoju Regionalnego** – przy inwestycjach w sektorach niebieskiego wzrostu i w przypadku strategii morskiej, z **Europejskim Funduszem Społecznym+** w odniesieniu do przekwalifikowania rybaków i nabywania przez nich nowych umiejętności, oraz z **Europejskim Funduszem Rolnym na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich** przy wsparciu dla akwakultury. Współpraca i synergia z programem „**Horyzont Europa**” na rzecz badań i innowacji w sektorze morskim, realizowana będzie na przykład przez wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw we wdrażaniu i powielaniu w warunkach rynkowych innowacyjnych rozwiązań na rzecz niebieskiego wzrostu i przez wspieranie tematycznej platformy inwestycyjnej na potrzeby badań i innowacji w niebieskiej gospodarce. Na potrzeby działań wspierających służących poprawie stanu środowiska morskiego wykorzystane zostaną również synergie z unijnym Programem działań na rzecz środowiska i klimatu (LIFE), przede wszystkim w formie działań uzupełniających

strategiczne projekty zintegrowane. Ważną rolę odgrywać będzie **Fundusz InvestEU**, wraz z instrumentami finansowymi na rzecz działań związanych z rynkiem, w szczególności poprzez wspieranie tematycznej platformy inwestycyjnej ds. badań naukowych i innowacji w niebieskiej gospodarce.

5. PROPONOWANY PRZYDZIAŁ ŚRODKÓW BUDŻETOWYCH NA LATA 2021–2027

Wartości w cenach bieżących	*w mln EUR*
Łączna pula środków na lata 2021–2027	**6 140**

ROLNICTWO I POLITYKA MORSKA

Międzynarodowe umowy w sprawie połowów

Międzynarodowe umowy w sprawie połowów otwierają unijnym flotom rybackim **dostęp do wód państw trzecich** i wymagają finansowania obowiązkowych rocznych wkładów wynikających z **członkostwa UE w regionalnych organizacjach ds. zarządzania rybołówstwem**.

1. EUROPEJSKA WARTOŚĆ DODANA

UE jest jednym z wiodących podmiotów gospodarki morskiej i rybołówstwa na świecie. Unia promuje zrównoważone zarządzanie międzynarodowymi zasobami rybnymi oraz broni swych interesów gospodarczych i społecznych. Promowanie zrównoważonego rybołówstwa w granicach UE należy do wyłącznych kompetencji Unii, ponieważ wielowymiarowość rybołówstwa wymaga działania na poziomie UE. Jest to jeszcze ważniejsze w działaniach na arenie międzynarodowej, zarówno podczas negocjowania umów w sprawie połowów, jak i w kontekście udziału w regionalnych organizacjach rybołówstwa.

UE zobowiązała się również do przyjęcia wiodącej roli w realizacji celu zrównoważonego rozwoju ONZ dotyczącego zachowania dobrego stanu oceanów, mórz i zasobów morskich oraz ich zrównoważonego wykorzystywania i pragnie w związku z tym kształtować międzynarodowe zarządzanie oceanami – w tym ochronę zasobów i ograniczanie nielegalnej działalności połowowej – przez zawierane międzynarodowych umów w sprawie połowów.

Ponad jedna czwarta połowów dokonywanych przez europejskie statki rybackie pochodzi spoza wód UE. Dzięki umowom w sprawie połowów UE zapewnia sobie zrównoważone dostawy żywności, a także rozwój sektora rybołówstwa i społeczności stref przybrzeżnych uzależnionych od tego sektora oraz rozwój zrównoważonej niebieskiej gospodarki. Pośrednie korzyści wynikające ze wspierania państw trzecich to także rozwiązywanie problemów związanych z migracją i lokalnym rozwojem społeczno-gospodarczym. W kontekście umów o partnerstwie w sprawie zrównoważonych połowów UE zapewnia wsparcie finansowe i techniczne w opracowywaniu prawnych, środowiskowych, gospodarczych i społecznych ram zarządzania działalnością połowową prowadzoną przez unijne statki rybackie w wodach państw trzecich. UE wykorzystuje metodę zarządzania wspólnego w odniesieniu do stad dzielonych z Norwegią, Islandią i Wyspami Owczymi. Umowy te odgrywają istotną rolę w zacieśnianiu stosunków z państwami trzecimi i promowaniu roli Unii Europejskiej na arenie międzynarodowej.

UE jest umawiającą się stroną Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza oraz Porozumienia ONZ w sprawie zasobów rybnych. Powinna współpracować z innymi państwami prowadzącymi działalność połowową i być członkiem regionalnych organizacji ds. zarządzania rybołówstwem zajmujących się połowami oceanicznymi. Jako jedyny podmiot reprezentujący wszystkie interesy połowowe UE Unia jest liderem na forum tych organizacji oraz ma siłę przebicia umożliwiającą skuteczniejszą i bardziej stanowczą obronę interesów niż państwa członkowskie UE osobno.

2. CELE

We wspólnym interesie UE i jej partnerów program międzynarodowych umów w sprawie połowów ma na celu:

- zabezpieczenie **dostępu floty unijnej do wód podlegających jurysdykcji państw trzecich**;
- zapewnienie finansowania na potrzeby **budowania zdolności państw nadbrzeżnych** do stworzenia zrównoważonego modelu zarządzania zasobami rybnymi oraz poprawy skuteczności **monitorowania, kontroli i nadzoru działalności połowowej** w wodach tych państw, w szczególności w celu walki z **nielegalnymi, nieraportowanymi i nieuregulowanymi połowami**;
- rozwijanie i wspieranie niezbędnych **instytucji naukowych i badawczych**;
- zwiększenie przejrzystości i promowanie **równych warunków działania dla wszystkich flot** prowadzących połowy na danych wodach;
- wzmocnienie i promowanie **zarządzania oceanami** za pośrednictwem organów regionalnych.

Członkostwo w organizacjach regionalnych, poza byciem wymogiem prawnym przy prowadzeniu połowów w wodach międzynarodowych, umożliwia UE promowanie w jak największym stopniu zasad **wspólnej polityki rybołówstwa** poza wodami UE, w celu stworzenia równych warunków działania dla podmiotów gospodarczych z UE. Jako członek tych organizacji, UE jest zobowiązana do uczestnictwa w finansowaniu działalności organizacji regionalnych w formie opłaty obowiązkowych składek.

3. WDROŻENIE I UPROSZCZENIE

Program jest wdrażany przez Komisję Europejską bezpośrednio, w formie wkładu finansowego.

4. KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA Z INNYMI OBSZARAMI POLITYKI / ZGODNOŚĆ ŚRODKÓW UE Z ZASOBAMI KRAJOWYMI I REGIONALNYMI

Synergia ze wspólną polityką rybołówstwa ma kluczowe znaczenie dla pomyślnej realizacji umów w sprawie połowów.

5. PROPONOWANY PRZYDZIAŁ ŚRODKÓW BUDŻETOWYCH NA LATA 2021–2027

Wartości w cenach bieżących	*w mln EUR*
Łączna pula środków na lata 2021–2027	**990**

ŚRODOWISKO I DZIAŁANIE W DZIEDZINIE KLIMATU

LIFE – Program działań na rzecz środowiska i klimatu

LIFE to unijny Program działań na rzecz środowiska i klimatu. Ukierunkowany jest on przede wszystkim na opracowywanie i wdrażanie **innowacyjnych metod reagowania na wyzwania związane ze środowiskiem i klimatem**, a tym samym służy, jako katalizator zmian przy opracowywaniu polityki, jej wdrażaniu i egzekwowaniu.

1. EUROPEJSKA WARTOŚĆ DODANA

Problemy związane ze środowiskiem, w tym zmiana klimatu, ze względu na swój charakter wykraczają poza granice polityczne, prawne i te ustanowione przez ludzi, więc nie mogą zostać rozwiązane przez same państwa członkowskie. Interwencja UE w postaci specjalnego instrumentu na rzecz ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianie klimatu, obejmującego kwestie efektywności energetycznej i energii wytwarzanej na małą skalę ze źródeł odnawialnych, jest konieczna by skutecznie rozwiązywać tego rodzaju problemy, uniknąć błędów w koordynacji i uzupełnić uwzględnianie kwestii środowiska i klimatu w całym budżecie UE ukierunkowanymi działaniami.

Większość zasobów środowiskowych to dobra publiczne, które są nierównomiernie rozłożone w całej UE. Obowiązek ich ochrony wymaga spójnego stosowania zasad podziału odpowiedzialności i solidarności. Najważniejsze jest spójne stosowanie unijnej polityki i przepisów prawnych dotyczących środowiska i klimatu w całej UE, a także stworzenie ogólnounijnej platformy wymiany najlepszych praktyk i wiedzy. Ułatwienie przejścia na czystą energię przyczynia się do realizacji celów w zakresie zarówno ochrony środowiska, jak i klimatu, a tym samym do poprawy jakości powietrza wewnątrz pomieszczeń i na zewnątrz, rozwoju gospodarki o obiegu zamkniętym oraz efektywnego wykorzystania zasobów. Ma ono dużą wartość dodaną gdyż stymuluje rozwój zrównoważonej i konkurencyjnej gospodarki UE. Wspieranie efektywności energetycznej jest ponadto jednym z najtańszych sposobów dekarbonizacji naszej gospodarki.

2. CELE

Program przyczyni się do:

- przejścia do **gospodarki o obiegu zamkniętym, zasobo- i energooszczędnej, niskoemisyjnej i odpornej na zmianę klimatu**;
- ochrony i poprawy **jakości środowiska naturalnego**;
- ochrony przyrody oraz zatrzymania i odwrócenia procesu **utraty różnorodności biologicznej**.

Celem programu będzie też budowanie zdolności, stymulowanie inwestycji i wspieranie wdrażania polityki w dziedzinach, w których **przejście na czystą energię** jest najtrudniejsze.

Cele programu będą realizowane albo poprzez interwencje bezpośrednie albo przez włączenie wymienionych celów do polityki w innych dziedzinach oraz w oparciu o upoważnienie do skoordynowanego wykorzystywania funduszy dostępnych w ramach innych unijnych programów finansowania.

3. WDROŻENIE I UPROSZCZENIE

Dwa główne obszary działań, wokół których koncentruje się program to:

- **środowisko: przyroda i różnorodność biologiczna**; oraz **gospodarka o obiegu zamkniętym** i **jakość życia**;
- **działanie w dziedzinie klimatu: łagodzenie zmiany klimatu i przystosowywanie się do niej**; oraz **przejście na czystą energię**.

Dotacje i zamówienia publiczne w ramach programu LIFE będą nadal zarządzane bezpośrednio przez Komisję przy wsparciu agencji wykonawczej.

Program zostanie uproszczony, w szczególności w odniesieniu do procedur dla wnioskodawców/beneficjentów. Nowe elementy obejmują również większą elastyczność strategii i sposoby doprowadzenia do lepszego zrównoważenia zasięgu terytorialnego.

Instrumenty finansowe na rzecz środowiska i klimatu będą realizowane poprzez **Fundusz InvestEU**, w szczególności w ramach jego segmentu na rzecz zrównoważonej infrastruktury.

4. KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA Z INNYMI OBSZARAMI POLITYKI / ZGODNOŚĆ ŚRODKÓW UE Z ZASOBAMI KRAJOWYMI I REGIONALNYMI

Program LIFE wpisuje się w aktualne unijne priorytety w dziedzinie środowiska, klimatu, energii i związanych z nimi polityk. Jest on komplementarny w stosunku do innych unijnych programów finansowania. Wykorzystywana będzie synergia w szczególności z: **Funduszem InvestEU**, przede wszystkim w ramach jego segmentu na rzecz zrównoważonej infrastruktury, programem „**Horyzont Europa**”, **Europejskim Funduszem Rozwoju Regionalnego**, **Europejskim Funduszem Społecznym+**, **Europejskim Funduszem Rolnym na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich** oraz **Europejskim Funduszem Morskim i Rybackim**. Aby zmaksymalizować korzyści, rozszerzony zostanie program „pieczęć doskonałości”, umożliwiający finansowanie ocenionych pozytywnie w ramach programu LIFE projektów z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych na poziomie regionalnym.

Program LIFE jest przeznaczony do wspierania technik demonstracji i najlepszych praktyk z potencjałem powielania i zastosowania na większą skalę przy dużych programach. Strategiczne projekty zintegrowane LIFE umożliwiają mobilizację innych europejskich, krajowych, regionalnych i prywatnych funduszy na realizację kluczowych planów środowiskowych i klimatycznych (np. planów gospodarowania wodami w dorzeczach, planów czystego powietrza itp.). Integracja **działań wspierających przejście na czystą energię** zwiększy ogólną spójność programu i synergię przy wdrażaniu wspieranych przez te projekty unijnych strategii dotyczących ochrony środowiska, przeciwdziałania zmianie klimatu i czystej energii.

Wszelkie działania podejmowane w ramach programu LIFE będą kompatybilne z unijnymi długoterminowymi celami w zakresie klimatu i środowiska.

5. PROPONOWANY PRZYDZIAŁ ŚRODKÓW BUDŻETOWYCH NA LATA 2021–2027

Wartości w cenach bieżących	*w mln EUR*
Łączna pula środków na lata 2021–2027	**5 450**

w tym:	
środowisko	3 500
klimat	1 950

MIGRACJA

Fundusz Azylu i Migracji

Fundusz Azylu i Migracji przyczynia się do **skutecznego zarządzania przepływami migracyjnymi**. Fundusz wspiera działania i środki związane z **azylem, legalną migracją** i **integracją** oraz **migracją nieuregulowaną** i **powrotami**.

1. EUROPEJSKA WARTOŚĆ DODANA

Kryzys migracyjny w 2015 r. pokazał, że państwa członkowskie nie są w stanie same uporać się z wyzwaniami związanymi z migracją. Działania UE w ramach Europejskiego programu w zakresie migracji umożliwiły kompleksową i szybką reakcję w odniesieniu do wsparcia zdolności państw członkowskich oraz reakcji politycznej. W programie tym nakreślono działania niezbędne do ratowania życia, zabezpieczenia granic zewnętrznych Unii, wspierania silnej wspólnej polityki azylowej, eliminowania czynników zachęcających do nieuregulowanej migracji oraz propagowania nowej polityki w zakresie legalnej migracji. Działania we wszystkich tych obszarach zostały podjęte. Konsekwentne wdrażanie oświadczenia UE–Turcja, ramy partnerstwa oraz wspólne działania na szlaku środkowośródziemnomorskim pozwoliły znacznie ograniczyć liczbę osób przybywających do Europy nielegalnie. Jednocześnie poczyniono poważny krok naprzód w zarządzaniu granicami zewnętrznymi UE dzięki ustanowieniu podejścia opartego na punktach szybkiej rejestracji migrantów („hotspotach") oraz znaczącemu wzmocnieniu Fronteksu przez utworzenie **Europejskiej Agencji Straży Granicznej i Przybrzeżnej**.

Wyzwania w dziedzinie azylu, migracji i granic zewnętrznych mają charakter ponadnarodowy i państwa członkowskie nie są w stanie poradzić sobie z nimi same, a wszystkie państwa członkowskie odnoszą korzyści z działań podejmowanych przez państwa „pierwszej linii" przy wsparciu z budżetu UE. Mimo że liczba obywateli państw trzecich przybywających obecnie nielegalnie do UE w sposób nieuregulowany jest stopniowo coraz mniejsza, migracja pozostanie wyzwaniem na nadchodzące lata. Ponadto zniesienie kontroli na granicach wewnętrznych wymaga wprowadzenia wspólnych środków w celu zapewnienia skutecznej kontroli i nadzoru zewnętrznych granic Unii, a także wspólnej polityki w dziedzinie azylu i migracji.

W art. 80 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej wyraźnie postanowiono, że wspólne polityki w dziedzinie azylu i migracji oraz granic zewnętrznych podlegają zasadzie solidarności i sprawiedliwego podziału odpowiedzialności między państwami członkowskimi. UE zapewnia konkretne środki finansowe pozwalające na zastosowanie tej zasady w praktyce.

Migracja stanowi wyzwanie strukturalne. UE potrzebuje stabilnych i odpowiednich narzędzi, aby sobie z nim poradzić. Propagowanie solidarności i podziału odpowiedzialności w drodze przesiedleń i relokacji, zwiększanie możliwości legalnego wjazdu do UE dla osób potrzebujących ochrony międzynarodowej, przyjmowanie, integracja i organizacja powrotów obywateli państw trzecich oraz zakończenie procesu tworzenia wspólnego europejskiego systemu azylowego będą miały skutki finansowe.

Reakcja na kryzys wymagała silnej mobilizacji środków z budżetu UE, które umożliwiły sprawne i skuteczne stawienie czoła pojawiającym się wyzwaniom. Jest to namacalny przykład na to, jak UE wspiera państwa członkowskie. Środki finansowe początkowo przeznaczone w obecnych wieloletnich ramach finansowych na finansowanie bezpieczeństwa

i migracji wymagały podwojenia w odpowiedzi na skalę potrzeb. Zaprzestanie lub stopniowe ograniczanie istniejących interwencji finansowych UE miałoby istotny, a nawet decydujący wpływ na realizację Europejskiego programu w zakresie migracji.

Przed UE będą pojawiały się kolejne wyzwania w dziedzinie migracji i oczywiste jest, że państwa członkowskie nie poradzą sobie z nimi same ani bez wsparcia finansowego i technicznego ze strony UE. Program przynosi znaczną unijną wartość dodaną we wspieraniu zarządzania dużą liczbą przybywających migrantów i osób ubiegających się o azyl, rozwijania zdolności poszukiwawczo-ratowniczych służących ratowaniu życia osób próbujących dostać się do Europy, zarządzania powrotami, a także w zakresie innych działań, które wymagają skoordynowanej reakcji ze strony UE, przekraczającej możliwości indywidualnych państw członkowskich.

2. CELE

Głównym celem **Funduszu Azylu i Migracji** będzie przyczynianie się do **skutecznego zarządzania przepływami migracyjnymi**. W szczególności fundusz przyczyni się do:

- wzmacniania i rozwijania **wspólnego europejskiego systemu azylowego**, obejmującego środki związane z polityką, prawodawstwem oraz budowaniem zdolności;
- doskonalenia **skutecznej i sprawiedliwej polityki powrotowej** i **zwalczania migracji nieuregulowanej**, z naciskiem na skuteczne procedury i struktury krajowe, trwały charakter powrotów oraz skuteczną readmisję do państw trzecich;
- **wzmocnienia solidarności i podziału odpowiedzialności** między państwami członkowskimi, zwłaszcza wobec państw najbardziej dotkniętych przepływami migracyjnymi i azylowymi, między innymi w drodze praktycznej współpracy;
- wspierania **legalnej migracji** do Europy i skutecznej integracji cudzoziemców w początkowej fazie integracji;
- wspierania **zewnętrznego wymiaru** unijnej polityki w dziedzinie migracji i azylu przy zachowaniu pełnej spójności i synergii z działaniami zewnętrznymi UE.

3. WDROŻENIE I UPROSZCZENIE

Głównym trybem wdrażania funduszu powinno być zarządzanie dzielone, ponieważ zapewni ono równe szanse i pozwoli uniknąć rozbieżności między potrzebami a rywalizacją o środki finansowe. Zapewni to przewidywalność pod względem finansowania i umożliwi długoterminowe planowanie oraz zagwarantuje środki na niezbędne wydatki każdego państwa członkowskiego, jednocześnie zapewniając zdolność do realizacji unijnych priorytetów w całej UE. Zarządzanie dzielone zostanie uzupełnione bezpośrednim – a w ograniczonym zakresie także pośrednim – zarządzaniem i wdrażaniem w drodze unijnych działań ponadnarodowych oraz za pośrednictwem **Pomocy w sytuacjach nadzwyczajnych**, które stanowią uzupełnienie programów krajowych państw członkowskich mających znaczne potrzeby w zakresie finansowania. Instrument Tematyczny umożliwiłby ukierunkowanie środków finansowych na wspieranie wcześniej ustalonych priorytetów poprzez działania Unii, finansowanie pomocy w sytuacjach nadzwyczajnych oraz uzupełnianie programów krajowych.

Agencje UE, w szczególności Europejska Agencja Straży Granicznej i Przybrzeżnej oraz Europejski Urząd Wsparcia w dziedzinie Azylu, odgrywają kluczową rolę operacyjną,

koordynacyjną i doradczą w realizacji priorytetów UE w dziedzinie azylu i migracji. Agencje te dysponują własnymi budżetami na wykonywanie swoich zadań, niezależnymi od Funduszu Azylu i Migracji.

Kluczowym elementem tego nowego instrumentu w dziedzinie azylu i migracji będzie **elastyczność**, gdyż wyzwań w dziedzinie migracji nie da się przewidzieć z wyprzedzeniem, a wydarzenia geopolityczne mogą mieć bezpośredni wpływ na przepływy migracyjne. Elastyczność jest konieczna w odniesieniu do przydziału środków państwom członkowskim. Część środków finansowych zostanie przydzielona z góry, podczas gdy znaczna pula środków zostałaby przydzielona później na potrzeby konkretnych priorytetów, tak by ukierunkować finansowanie odpowiednio do zmieniających się okoliczności lub nagłych potrzeb.

Zostaną usprawnione ramy monitorowania i oceny, tak aby zachęcać do terminowego wykonania programów krajowych oraz zagwarantować, że przeprowadzone oceny będą wnosiły faktyczny wkład we wszelkie przyszłe przeglądy działań politycznych. Poprawa wskaźników oraz wzmocnienie zasady partnerstwa w zarządzaniu funduszem przyczynią się do zapewnienia solidnego monitorowania i oceny.

Harmonizacja i uproszczenie: Nowy instrument skorzysta na nowym rozporządzeniu w sprawie zarządzania dzielonego, przewidującym uproszczenie i harmonizację przepisów we wszystkich dziedzinach.

4. KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA Z INNYMI OBSZARAMI POLITYKI / ZGODNOŚĆ ŚRODKÓW UE Z ZASOBAMI KRAJOWYMI I REGIONALNYMI

Zostanie zapewniona synergia z Funduszem Zintegrowanego Zarządzania Granicami oraz Funduszem Bezpieczeństwa Wewnętrznego, jak również: i) z **polityką spójności**, w odniesieniu do **integracji cudzoziemców w perspektywie średnio- i długoterminowej**, w tym integracji związanej z przeniesieniami, oraz ii) z nowym **Instrumentem Sąsiedztwa, Rozwoju i Współpracy Międzynarodowej**, który powinien obejmować silny nacisk na migrację, również jeśli chodzi o nieprzydzieloną część środków, zarezerwowaną na ewentualne nowe wyzwania.

5. PROPONOWANY PRZYDZIAŁ ŚRODKÓW BUDŻETOWYCH NA LATA 2021–2027*

Wartości w cenach bieżących	*w mln EUR*
Łączna pula środków na lata 2021–2027	**10 415**

* Zob. pula środków na Fundusz Zintegrowanego Zarządzania Granicami, wynosząca 9 318 mln EUR.

ZARZĄDZANIE GRANICAMI

Fundusz Zintegrowanego Zarządzania Granicami

Celem Funduszu Zintegrowanego Zarządzania Granicami jest zagwarantowanie lepszego **zintegrowanego zarządzania granicami zewnętrznymi UE**, wyższego poziomu **bezpieczeństwa granic** w Unii, a także **integralności łańcucha dostaw**, przy jednoczesnym zapewnieniu, że nie zostanie zakłócony swobodny przepływ osób i towarów oraz legalny handel.

1. EUROPEJSKA WARTOŚĆ DODANA

Fundusz Zintegrowanego Zarządzania Granicami będzie odgrywał kluczową rolę w zarządzaniu granicami zewnętrznymi, między innymi dzięki zapewnieniu państwom członkowskim niezbędnego wsparcia w zabezpieczaniu granic zewnętrznych Unii jako przejawu wspólnej odpowiedzialności za ochronę naszych wspólnych granic, a także dzięki wspieraniu państw członkowskich w pozyskiwaniu odpowiedniego sprzętu do kontroli celnej.

Instrument ten przyczyni się do dalszego rozwoju wspólnej polityki wizowej oraz do realizacji europejskiego zintegrowanego zarządzania granicami przez państwa członkowskie, dzięki czemu pomoże w zwalczaniu migracji nieuregulowanej i ułatwi legalne przemieszczanie się. Należy kontynuować finansowanie na rzecz wsparcia państw członkowskich w budowaniu i zwiększaniu ich zdolności w tych obszarach oraz wzmocnienia współpracy, w tym z właściwymi agencjami Unii.

Od czasu ustanowienia unii celnej organy celne przyjmują rosnącą liczbę obowiązków, które wykraczają daleko poza nadzór nad wymianą handlową w UE i jej ułatwianie i rozciągają się na dziedzinę bezpieczeństwa i ochrony. Fundusz będzie odgrywał rolę w zapewnianiu większej jednolitości wykonywania kontroli celnej na granicach zewnętrznych, przyczyniając się do zmniejszenia obecnych zaburzeń równowagi między państwami członkowskimi wynikających z różnic geograficznych oraz różnic w zdolnościach i dostępnych zasobach. Dzięki temu nie tylko zostałyby wzmocnione kontrole celne, ale także ułatwiłoby to legalny handel i przyczyniłoby się do bezpiecznej i efektywnej unii celnej.

Polityka dotycząca granic ma ze swej natury charakter ponadnarodowy. Zagrożenie dla jednego państwa członkowskiego ma wpływ na całą UE, co potwierdza potrzebę podjęcia działań na szczeblu UE. Poszczególne państwa członkowskie nie mogłyby same podołać wyzwaniom ostatnich lat związanym z migracją i terroryzmem, bez wsparcia finansowego i technicznego ze strony UE. Działań na szczeblu UE wymaga również zapewnienie, by wszystkie organy celne dysponowały narzędziami niezbędnymi do wypełniania powierzonych im zadań na granicach UE, co przyczyniłoby się do zmniejszenia ryzyka finansowego i zagrożeń dla bezpieczeństwa oraz umożliwiłoby unikanie sytuacji, w której wybiera się granicę najwygodniejszą do przekroczenia. Miałoby to wpływ na całą Unię.

2. CELE

Fundusz Zintegrowanego Zarządzania Granicami będzie złożony z dwóch elementów, które przyczynią się do:

w dziedzinie zarządzania granicami i wiz (osoby):

- promowania jednolitego wdrażania, dalszego rozwoju i modernizacji wspólnej polityki w zakresie **wiz krótkoterminowych**, w tym **cyfryzacji procesu rozpatrywania wniosków wizowych**;
- dalszego rozwoju różnych **form współpracy konsularnej**;
- **wzmocnienia kontroli granic przez wzmocnienie zdolności państw członkowskich**, w tym przez ułatwianie legalnego przekraczania granic, a w stosownych przypadkach wykrywanie terroryzmu i przestępstw transgranicznych, takich jak przemyt migrantów i handel ludźmi, oraz zapobieganie im, a także wspieranie państw członkowskich stojących w obliczu istniejącej lub potencjalnej nieproporcjonalnie dużej presji migracyjnej na zewnętrznych granicach UE;
- wspierania tworzenia, funkcjonowania i utrzymywania **systemów informacyjnych**, w tym interoperacyjności;
- wzmocnienia **współpracy na szczeblu krajowym między organami** krajowymi państw członkowskich odpowiedzialnymi za kontrolę graniczną lub inne zadania wykonywane na granicy;
- przeprowadzania **analiz ryzyka i określania zagrożeń**, które mogą wpłynąć na funkcjonowanie lub bezpieczeństwo granic zewnętrznych;
- zapewnienia **jednolitego stosowania dorobku Schengen** na granicach zewnętrznych;
- dalszego rozwoju **Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej** oraz wymiany lub oddelegowywania funkcjonariuszy straży granicznej i innych właściwych ekspertów między państwami członkowskimi lub między państwem członkowskim a państwem trzecim.

w dziedzinie sprzętu do kontroli celnej (towary):

- osiągnięcia pełnego potencjału unii celnej dzięki ochronie jej interesów finansowych, zapobieganiu nielegalnemu handlowi i oszustwom przez **równorzędne i odpowiednie kontrole celne na granicach UE**;
- propagowania możliwości **współdzielenia sprzętu do kontroli celnej** (np. urządzenia do prześwietlania wykorzystujące promienie rentgenowskie, systemy automatycznego rozpoznawania tablic rejestracyjnych itp.) przez wszystkie zainteresowane organy ścigania.

3. WDROŻENIE I UPROSZCZENIE

Element dotyczący zarządzania granicami i wiz będzie wdrażany przez państwa członkowskie za pośrednictwem programów wieloletnich w trybie zarządzania dzielonego, natomiast pula środków będzie przekazywana w trybie zarządzania i wdrażania bezpośredniego lub – w ograniczonym zakresie – pośredniego, za pomocą działań unijnych. W ramach **Pomocy w sytuacjach nadzwyczajnych** fundusz będzie reagować na nieprzewidziane okoliczności i uzupełniać programy państw członkowskich mających znaczne potrzeby w zakresie finansowania. Natomiast w ramach Instrumentu Tematycznego będą przydzielane środki finansowe na wcześniej ustalone strategiczne priorytety realizowane za pomocą działań unijnych, finansowanie w sytuacjach nadzwyczajnych oraz uzupełnianie programów państw członkowskich. Zarządzanie dzielone zapewni równe szanse i zmniejszy negatywne skutki rywalizacji o środki, co zapewni przewidywalność pod względem finansowania i umożliwi długoterminowe planowanie oraz zagwarantuje środki na niezbędne wydatki we wszystkich

państwach członkowskich, jednocześnie zapewniając zdolność do realizacji unijnych priorytetów w całej UE. Jeśli chodzi o komponent dotyczący sprzętu do kontroli celnej, to zostanie on wdrożony w ramach zarządzania bezpośredniego.

W działaniach w obszarze granic i wiz Unię wspiera szereg agencji, w szczególności **Europejska Agencja Straży Granicznej i Przybrzeżnej (FRONTEX), Europol** (Agencja UE ds. Współpracy Organów Ścigania) oraz **eu-LISA** (Europejska Agencja ds. Zarządzania Operacyjnego Wielkoskalowymi Systemami Informatycznymi w Przestrzeni Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości). Agencje te dysponują własnymi budżetami na wykonywanie swoich zadań, niezależnymi od Funduszu Zintegrowanego Zarządzania Granicami.

Funkcjonowanie funduszu powinno wiązać się z **większą elastycznością** reagowania na nieprzewidziane wydarzenia, które nie są czymś niezwykłym w dziedzinie zarządzania granicami. W przypadku zarządzania granicami i wiz część środków finansowych zostanie przydzielona z góry, podczas gdy znaczna pula środków byłaby przydzielana później, okresowo, na potrzeby konkretnych priorytetów, w celu reagowania na zmieniające się okoliczności lub nagłe przypadki. Fundusz skorzysta na stosowaniu **lżejszych, uproszczonych przepisów** mających zastosowanie do innych funduszy objętych zarządzaniem dzielonym. Umożliwiłoby to również zbliżenie się do utworzenia **jednolitego zbioru przepisów**, zgodnego z zasadą proporcjonalności, który byłby w równym stopniu odpowiedni dla wszystkich funduszy UE objętych zarządzaniem dzielonym.

Należy usprawnić **ramy monitorowania i oceny**, tak aby zachęcać do terminowego wykonania programów krajowych oraz zagwarantować, że przeprowadzone oceny będą wnosiły faktyczny wkład we wszelkie przyszłe przeglądy działań politycznych. Poprawa wskaźników, wzmocnienie zasady partnerstwa w zarządzaniu funduszem oraz przeprowadzanie śródokresowego przeglądu wyników powiązanego z nagradzaniem w oparciu o wyniki (nie dotyczy sprzętu do kontroli celnej) przyczynią się do zapewnienia solidnego monitorowania i oceny.

4. KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA Z INNYMI OBSZARAMI POLITYKI / ZGODNOŚĆ ŚRODKÓW UE Z ZASOBAMI KRAJOWYMI I REGIONALNYMI

W odniesieniu do granic i wiz zostanie zapewniona synergia między nowymi instrumentami w zakresie zintegrowanego zarządzania granicami a **Funduszem Azylu i Migracji** oraz **Funduszem Bezpieczeństwa Wewnętrznego**, a także innymi instrumentami, w szczególności funduszami i programami w obszarze bezpieczeństwa morskiego i nadzoru, badań w dziedzinie bezpieczeństwa, bezpieczeństwa infrastruktury, **polityki spójności** oraz instrumentów na rzecz wspierania zewnętrznego wymiaru zarządzania granicami. W szczególności w odniesieniu do sprzętu do kontroli celnej zostanie zapewniona synergia z **programem „Cła”**. Skuteczne mechanizmy koordynacji są niezbędne do maksymalnego zwiększenia skuteczności w osiąganiu celów politycznych i wykorzystywania korzyści skali. Zapewni to przejrzystość i komplementarność zakresów stosowania wszystkich instrumentów, w tym przejrzystość dla beneficjentów.

5. PROPONOWANY PRZYDZIAŁ ŚRODKÓW BUDŻETOWYCH NA LATA 2021–2027*

Wartości w cenach bieżących	*w mln EUR*

Łączna pula środków na lata 2021–2027	**9 318**
w tym:	
zarządzanie granicami i wizy	8 018
sprzęt do kontroli celnej	1 300

* Zob. również pula środków na Fundusz Azylu i Migracji, wynosząca 10 415 mln EUR.

BEZPIECZEŃSTWO

Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego

Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego przyczynia się do zapewnienia wysokiego poziomu bezpieczeństwa w Unii poprzez zwalczanie **terroryzmu i radykalizacji postaw**, **przestępczości zorganizowanej** i **cyberprzestępczości** oraz wspieranie i ochronę ofiar przestępstw.

1. EUROPEJSKA WARTOŚĆ DODANA

W ostatnich latach w Europie obserwuje się bardziej nasilone i zróżnicowane zagrożenia dla bezpieczeństwa. Ataki terrorystyczne, nowe możliwości przestępczości zorganizowanej i coraz większa cyberprzestępczość mają wymiar transgraniczny i wymagają zdecydowanej reakcji UE. Działania UE stanowiły kompleksową i szybką reakcję na te wyzwania, a ogólną odpowiedź polityczną sformułowano w 2015 r. w agendzie bezpieczeństwa. Bezpieczeństwo pozostanie kwestią o decydującym znaczeniu dla UE w nadchodzących latach. Obywatele Europy oczekują od Unii i rządów krajowych zapewnienia bezpieczeństwa w szybko zmieniającym się i niepewnym świecie.

Państwa członkowskie nie są w stanie samodzielnie sprostać wyzwaniom, przed jakimi stoi Unia, w szczególności ze strony międzynarodowego terroryzmu, bez wsparcia finansowego i technicznego ze strony UE. W czasach, kiedy terroryzm oraz inne poważne przestępstwa nabierają charakteru transgranicznego, zarówno Unia Europejska, jak i państwa członkowskie mają obowiązek zapewnić swoim obywatelom obszar bezpieczeństwa, na którym będą oni chronieni przy pełnym poszanowaniu praw podstawowych UE. W tym względzie w Traktatach przewidziano konieczność zapewnienia wysokiego poziomu bezpieczeństwa, m.in. przez działania zapobiegawcze, a także przez koordynację działań policji, organów sądowych i innych właściwych organów oraz ich współpracę. Musi się to odbywać na poziomie UE.

Wsparcie UE przynosi znaczną wartość dodaną do środków krajowych poprzez stymulowanie współpracy i wymiany informacji między funkcjonariuszami organów ścigania państw członkowskich i innymi właściwymi organami, w szczególności poprzez umożliwienie interoperacyjności różnych systemów zabezpieczeń i zwiększenie skuteczności i wydajności systemów informacyjnych UE, a także poprzez ułatwianie wspólnych działań operacyjnych i wsparcie w zakresie szkoleń, budowy najważniejszych pod względem bezpieczeństwa instalacji oraz zakupu niezbędnego wyposażenia technicznego. Na przykład w następstwie ataków terrorystycznych w Paryżu w 2015 r. dzięki między innymi Pomocy w sytuacjach nadzwyczajnych wprowadzono rozwiązanie cyfrowe służące przetwarzaniu dużych ilości danych dotyczących nadzoru, co zwiększyło gotowość Unii do reagowania na możliwe zagrożenia w przyszłości.

2. CELE

Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego ma w szczególności na celu:

- zwiększenie **wymiany informacji** między organami ścigania i innymi organami w ramach UE, w tym wymiany z Europolem i innymi odpowiednimi organami Unii, państwami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi, w odniesieniu do

zapobiegania, wykrywania i prowadzenia dochodzeń dotyczących poważnej i zorganizowanej przestępczości o wymiarze transgranicznym;

- zintensyfikowanie **wspólnych operacji transgranicznych** między organami ścigania i innymi właściwymi organami w ramach UE, w tym z unijnymi agencjami zajmującymi się kwestiami bezpieczeństwa i innymi unijnymi podmiotami, państwami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi, w zakresie zapobiegania, wykrywania i prowadzenia dochodzeń dotyczących poważnej i zorganizowanej przestępczości o wymiarze transgranicznym;
- zapewnienie wspólnego reagowania na zagrożenia dla bezpieczeństwa poprzez **zwiększanie zdolności i gotowości oraz odporności UE**, w tym dzięki usprawnianiu współpracy między organami publicznymi, podmiotami obywatelskimi i partnerami prywatnymi z różnych państw członkowskich UE i państw trzecich, włącznie z agencjami Unii i organizacjami międzynarodowymi.

3. WDROŻENIE I UPROSZCZENIE

Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego jest wdrażany głównie w trybie zarządzania dzielonego w ramach wieloletnich programów realizowanych przez państwa członkowskie, a także w trybie zarządzania bezpośredniego lub – w ograniczonym stopniu – zarządzania pośredniego. **Pomoc w sytuacjach nadzwyczajnych** może stanowić uzupełnienie programów państw członkowskich dzięki szybkiemu reagowaniu na sytuacje nadzwyczajne. Zarządzanie dzielone zapewnia przewidywalność pod względem finansowania i umożliwia planowanie długoterminowe; gwarantuje ono przydział zasobów wszystkim państwom członkowskim, jednocześnie zapewniając zdolność do wdrożenia wspólnych priorytetów w całej Unii. W celu lepszego ukierunkowania środków finansowych na priorytety UE zarządzanie dzielone uzupełnia się jednak Instrumentem Tematycznym, który umożliwiłby skierowanie środków na wsparcie działań będących realizacją wcześniej ustalonych priorytetów w ramach zarządzania bezpośredniego i pośredniego poprzez działania Unii, Pomoc w sytuacjach nadzwyczajnych oraz uzupełnianie programów państw członkowskich.

Wiele zdecentralizowanych agencji, takich jak **Europol** (Agencja UE ds. Współpracy Organów Ścigania) i **CEPOL** (Agencja Unii Europejskiej ds. Szkolenia w Dziedzinie Ścigania) odgrywa kluczowe role operacyjne, koordynacyjne i doradcze w odniesieniu do wdrażania unijnych priorytetów i celów w dziedzinie bezpieczeństwa. Agencje te dysponują własnymi budżetami na wykonywanie swoich zadań, niezależnymi od Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego.

W oparciu o doświadczenia z obecnego programu przepisy dla beneficjentów dotyczące funduszu będą w przyszłości w dalszym ciągu upraszczane. Najważniejsze cechy operacyjne funduszu obejmują:

- większą **elastyczność**, pozwalającą reagować na nieprzewidziane wydarzenia, która jest wspólną cechą obszaru bezpieczeństwa. Część środków finansowych zostanie przydzielona z góry, podczas gdy znaczna pula środków zostałaby przydzielona później na potrzeby konkretnych priorytetów, co pozwoli okresowo reagować na zmieniające się okoliczności lub nagłe potrzeby (za pośrednictwem Instrumentu Tematycznego);
- dalsze **uproszczenie**, gdyż fundusz skorzysta na nowym rozporządzeniu w sprawie zarządzania dzielonego, przewidującym uproszczenie i harmonizację przepisów we wszystkich dziedzinach;

- kolejne **usprawnienia ram monitorowania i oceny**, tak aby zachęcać do terminowego wykonywania programów krajowych oraz zagwarantować, że przeprowadzone oceny będą wnosiły faktyczny wkład we wszelkie przyszłe przeglądy działań politycznych. Poprawa wskaźników, wzmocnienie zasady partnerstwa w zarządzaniu funduszem oraz śródokresowy przegląd wyników przyczynią się do zapewnienia solidnego monitorowania i oceny.

4. KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA Z INNYMI OBSZARAMI POLITYKI / ZGODNOŚĆ ŚRODKÓW UE Z ZASOBAMI KRAJOWYMI I REGIONALNYMI

Bezpieczeństwo jest zagadnieniem przekrojowym i nowy Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego nie może zapewnić skutecznej reakcji UE bez innych instrumentów finansowania, w tym **europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych** oraz instrumentów zewnętrznych. Synergia Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego z innymi powiązanymi instrumentami zostanie zapewniona w szczególności w odniesieniu do następujących kwestii: sprzęt do kontroli celnej i zarządzania granicami, bezpieczeństwo infrastruktury i przestrzeni publicznej, cyberbezpieczeństwo (cyberbezpieczeństwo stanowi kluczowy element **programu „Cyfrowa Europa”**, w ramach którego fundusz skupia się na cyberprzestępczości), zapobieganie radykalizacji postaw, a także zewnętrzny wymiar bezpieczeństwa. Skuteczne mechanizmy koordynacji są niezbędne do maksymalnego zwiększenia skuteczności w osiąganiu celów polityki oraz wykorzystania korzyści skali, gdyż wówczas istniałyby komplementarność i przejrzystość między zakresami stosowania wszystkich instrumentów, w tym przejrzystość dla beneficjentów.

5. PROPONOWANY PRZYDZIAŁ ŚRODKÓW BUDŻETOWYCH NA LATA 2021–2027

Wartości w cenach bieżących	*w mln EUR*
Łączna pula środków na lata 2021–2027	**2 500**

BEZPIECZEŃSTWO

Likwidacja obiektów jądrowych na Litwie

Program zapewnia **wsparcie dla Litwy na potrzeby bezpiecznej likwidacji reaktorów jądrowych pierwszej generacji**.

1. EUROPEJSKA WARTOŚĆ DODANA

Warunkiem przystąpienia Litwy do Unii Europejskiej było zobowiązanie się do zamknięcia, a następnie likwidacji, dwóch zaprojektowanych przez Związek Sowiecki reaktorów jądrowych pierwszej generacji, co do których uznano, że ich modernizacja w celu spełnienia zachodnich norm bezpieczeństwa nie miała uzasadnienia ekonomicznego. UE zobowiązała się odpowiednio w art. 3 protokołu nr 4 do Aktu przystąpienia z 2003 r. do udzielenia finansowego wsparcia na rzecz tej likwidacji.

Do chwili obecnej działania w zakresie likwidacji są realizowane, a ich zakończenie przewidziano na rok 2038. W interesie Unii leży kontynuacja precyzyjnie ukierunkowanego wsparcia finansowego przyczyniającego się do zapewnienia najwyższego poziomu bezpieczeństwa działań. Program zapewnia znaczne i trwałe wsparcie w zakresie zdrowia pracowników i społeczeństwa, zapobiegania degradacji środowiska i zapewnienia rzeczywistych postępów w dziedzinie bezpieczeństwa jądrowego i jądrowego bezpieczeństwa fizycznego.

Program charakteryzuje się znacznym potencjałem do uznania go za unijny wzorzec w zakresie bezpiecznego rozwiązywania kwestii technologicznych związanych z likwidacją obiektów jądrowych, np. likwidacją reaktorów jądrowych moderowanych grafitem.

2. CELE

Celem programu jest **dalsze zapewnianie ukierunkowanej pomocy dla Litwy w zakresie radzenia sobie z wyzwaniami dotyczącymi bezpieczeństwa materiałów promieniotwórczych w ramach likwidacji** elektrowni jądrowej w Ignalinie.

Celem programu jest również **rozpowszechnianie wiedzy** na temat procesu likwidacji obiektów jądrowych we wszystkich państwach członkowskich.

3. WDROŻENIE I UPROSZCZENIE

Programem zarządza pośrednio krajowa agencja państwa członkowskiego. Pozostawienie likwidacji przedmiotowych reaktorów w specjalnie przeznaczonym programie wydatków oznacza, że wdrożenie będzie nadal przebiegało sprawnie za pośrednictwem ustalonego organu wykonawczego. W nowym okresie programowania będzie konieczne **wyższe krajowe współfinansowanie** programu zgodnie ze sprawozdaniem specjalnym Trybunału Obrachunkowego 22/2016 – „Program pomocy UE na rzecz likwidacji obiektów jądrowych na Litwie, w Bułgarii i na Słowacji – od 2011 r. poczyniono pewne postępy, lecz wciąż należy zmierzyć się z najpoważniejszymi wyzwaniami”.

4. KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA Z INNYMI OBSZARAMI POLITYKI / ZGODNOŚĆ ŚRODKÓW UE Z ZASOBAMI KRAJOWYMI I REGIONALNYMI

W kolejnym okresie programowania wzmocniona zostanie synergia z **polityką spójności**. W szczególności polityka ta stworzy możliwości wspierania danego regionu poprzez tworzenie nowych miejsc pracy oraz promowanie zrównoważonego wzrostu gospodarczego i innowacji. Analogicznie wykorzystywane będą efekty synergii z programem **„Horyzont Europa”** w takich dziedzinach, jak rozwój i testowanie technologii, a także szkolenia i edukacja.

5. PROPONOWANY PRZYDZIAŁ ŚRODKÓW BUDŻETOWYCH NA LATA 2021–2027

Wartości w cenach bieżących	*w mln EUR*
Łączna pula środków na lata 2021–2027	**552**

BEZPIECZEŃSTWO

Bezpieczeństwo jądrowe i likwidacja obiektów jądrowych

Celem jest zapewnienie **wsparcia dla Bułgarii i Słowacji w zakresie bezpiecznej likwidacji reaktorów jądrowych pierwszej generacji** oraz odrębnie finansowanie **procesu likwidacji i ostatecznego usuwania odpadów z instalacji jądrowych Komisji**.

1. EUROPEJSKA WARTOŚĆ DODANA

Warunkiem przystąpienia Bułgarii i Słowacji do Unii Europejskiej było zobowiązanie się do zamknięcia, a następnie likwidacji, sześciu zaprojektowanych przez Związek Sowiecki reaktorów jądrowych pierwszej generacji, co do których uznano, że ich modernizacja w celu spełnienia zachodnich norm bezpieczeństwa nie miała uzasadnienia ekonomicznego. UE zobowiązała się odpowiednio w kontekście art. 203 traktatu EURATOM do udzielenia finansowego wsparcia na rzecz tej likwidacji. Działania w zakresie likwidacji są realizowane, a ich zakończenie przewidziano na 2025 r. w przypadku elektrowni jądrowej Bohunice na Słowacji i na 2030 r. w przypadku elektrowni jądrowej Kozłoduj w Bułgarii. W interesie Unii leży kontynuacja wsparcia finansowego przyczyniającego się do zapewnienia najwyższego poziomu bezpieczeństwa działań. Znaczne i trwałe wsparcie zostanie zapewnione w zakresie zdrowia pracowników i społeczeństwa, zapobiegania degradacji środowiska i zapewnienia rzeczywistych postępów w dziedzinie bezpieczeństwa jądrowego i jądrowego bezpieczeństwa fizycznego.

W oddzielnym ujęciu Komisja, jako właściciel obiektów jądrowych, jest zobowiązana do zarządzania swoim zapleczem jądrowym. Proces likwidacji rozpoczął się w 1999 r. za pośrednictwem Programu likwidacji obiektów jądrowych i gospodarki odpadami.

Działania te charakteryzują się potencjałem do uznania za unijny wzorzec w zakresie bezpiecznego radzenia sobie z kwestiami technologicznymi związanymi z likwidacją obiektów jądrowych i rozpowszechnianiem wiedzy w innych państwach członkowskich.

2. CELE

Celem jest dalsze zapewnianie **pomocy dla Bułgarii i Słowacji w zakresie radzenia sobie z wyzwaniami dotyczącymi bezpieczeństwa materiałów promieniotwórczych w ramach likwidacji obiektów jądrowych**. Ponadto **likwidacja obiektów Komisji (Wspólne Centrum Badawcze)** pomoże w identyfikowaniu i opracowywaniu wariantów przewidywanego przeniesienia zobowiązań związanych z likwidacją obiektów i gospodarowaniem odpadami na państwa członkowskie, w których zlokalizowano JRC. Celem inicjatywy jest również **rozpowszechnianie w państwach członkowskich wiedzy** na temat programów likwidacji obiektów jądrowych.

3. WDROŻENIE I UPROSZCZENIE

W przypadku Bułgarii zarządzanie programem powierzono (zarządzanie pośrednie) Europejskiemu Bankowi Odbudowy i Rozwoju, a w przypadku Słowacji – agencji krajowej. Pozostawienie likwidacji przedmiotowych reaktorów w specjalnie przeznaczonym programie wydatków oznacza, że wdrożenie będzie nadal przebiegało sprawnie za pośrednictwem ustalonych organów wykonawczych.

Likwidacją obiektów Komisji zarządza bezpośrednio Wspólne Centrum Badawcze.

4. KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA Z INNYMI OBSZARAMI POLITYKI / ZGODNOŚĆ ŚRODKÓW UE Z ZASOBAMI KRAJOWYMI I REGIONALNYMI

Integracja działań likwidacyjnych w Bułgarii i na Słowacji oraz działań Komisji spowoduje powstanie synergii i dodatkowej wewnętrznej wiedzy eksperckiej Komisji, co pomoże w zbadaniu i opracowaniu możliwości planowanego przeniesienia zobowiązań z tytułu likwidacji i zarządzania odpadami na państwa członkowskie, w których zlokalizowano Wspólne Centrum Badawcze. W kolejnym okresie programowania wzmocniona zostanie synergia z **polityką spójności**. W szczególności polityka ta stworzy możliwości wspierania danego regionu poprzez tworzenie nowych miejsc pracy oraz promowanie zrównoważonego wzrostu gospodarczego i innowacji. Analogicznie powinny być wykorzystywane efekty synergii z programem **„Horyzont Europa”** w takich dziedzinach, jak rozwój i testowanie technologii, a także szkolenia i edukacja .

5. PROPONOWANY PRZYDZIAŁ ŚRODKÓW BUDŻETOWYCH NA LATA 2021–2027

Wartości w cenach bieżących	*w mln EUR*
Łączna pula środków na lata 2021–2027	**626**
w tym:	
Pomoc dla Bułgarii	63
Pomoc dla Słowacji	55
Likwidacja obiektów Komisji	348
Bezpieczeństwo jądrowe i zabezpieczenia materiałów jądrowych	160

OBRONA

Europejski Fundusz Obronny

Nowy Europejski Fundusz Obronny będzie stanowił zachętę dla wspólnych projektów w zakresie rozwoju zdolności obronnych i będzie uzupełniał inwestycje krajowe w dziedzinie obrony.

1. EUROPEJSKA WARTOŚĆ DODANA

W dzisiejszym świecie zagwarantowanie bezpieczeństwa oznacza konieczność radzenie sobie z zagrożeniami, których zasięg przekracza granice państw. Żaden kraj nie jest w stanie zwalczać takich zagrożeń jedynie własnymi siłami. Europa będzie musiała przejąć większą odpowiedzialność za ochronę swoich interesów, wartości i europejskiego stylu życia, dopełniając działania Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego i współpracując z nią. Starania mające na celu osiągnięcie poziomu ambicji UE w dziedzinie bezpieczeństwa i obrony (zatwierdzone przez Radę Europejską w 2016 r.) przyczynią się do realizacji tego celu. Aby przygotować się na przyszłe zagrożenia i chronić swoich obywateli, Europa musi zwiększyć swoją strategiczną autonomię. Wymaga to opracowania kluczowych technologii w najważniejszych obszarach i budowania zdolności strategicznych w celu zapewnienia przewagi technologicznej. Współpraca na wszystkich szczeblach jest jedynym sposobem na spełnienie oczekiwań obywateli UE. Poprzez zachęcanie do współpracy Unia Europejska może pomóc zmaksymalizować wydajność i jakość inwestycji państw członkowskich w dziedzinie obrony. Europejski Fundusz Obronny przyczyni się do zwiększenia wartości dodanej UE poprzez wkład w rozwój wspólnych badań i zdolności w dziedzinie obrony w celu zwiększenia efektywności wydatków publicznych i rozwoju autonomii operacyjnej Unii.

Choć Unia nie jest w stanie zastąpić wysiłków państw członkowskich w dziedzinie obrony, to w granicach traktatowych może uzupełniać i wzmacniać ich współpracę w zakresie rozwijania produktów związanych z obronnością, które są niezbędne, aby sprostać wspólnym wyzwaniom w obszarze bezpieczeństwa. Umożliwiłoby to ograniczenie powielania działań i bardziej efektywne wykorzystanie pieniędzy podatników. Koszty braku współpracy między państwami członkowskimi w dziedzinie obrony i bezpieczeństwa szacuje się na kwotę od 25 do 100 mld euro rocznie. Ponad 80 proc. zamówień publicznych i ponad 90 proc. działań w zakresie badań i technologii realizowanych jest na poziomie krajowym. Europejskie poziomy inwestycji w rozwój i nabywanie przyszłych zdolności są niewystarczające i pozostają w tyle za inwestycjami innych państw. Istnieje również duża różnica między poziomami wydatków na obronę w poszczególnych państwach członkowskich. Ponadto koszty wyposażenia wojskowego rosną szybciej niż budżety krajowe w dziedzinie obrony. W zakresie sprzętu wojskowego utrzymuje się duże zróżnicowanie – w Europie stosuje się np. 178 różnych systemów uzbrojenia, natomiast w Stanach Zjednoczonych liczba ta wynosi 30. Niski poziom koordynacji narodowego planowania obronnego prowadzi do nieefektywnego wykorzystania pieniędzy podatników i zbędnego powielania działań. Ponadto słaba współpraca, fragmentacja i systematyczne powielanie zasobów mają wpływ na możliwość rozmieszczenia i ograniczają zdolność UE do działania i ochrony.

Korzyści płynące ze ściślejszej współpracy w dziedzinie obrony obejmują:

- zwiększenie efektywności krajowych wydatków na obronę poprzez osiąganie większej korzyści w stosunku do ceny;

- ograniczenie powielania systemów obronnych;
- zapewnienie lepszej interoperacyjności wyposażenia wojskowego umożliwiającego wspólne operacje w zakresie obrony;
- minimalizowanie fragmentacji oraz pobudzanie konkurencyjności i innowacyjności przemysłu obronnego UE.

2. CELE

Europejski Fundusz Obronny jest instrumentem na potrzeby rozwoju zdolności obronnych, który ma na celu wzmocnienie strategicznej autonomii UE. Jego celem jest uruchomienie programów współpracy, które nie mogłyby zostać zrealizowane bez wkładu Unii, oraz zapewnienie zachęt koniecznych do pobudzania współpracy na każdym etapie cyklu przemysłowego, w tym działań badawczo–rozwojowych. Cele Europejskiego Funduszu Obronnego są następujące:

a) wspieranie **konkurencyjności i potencjału innowacyjnego przemysłu obronnego** w całej Unii poprzez **wspieranie wspólnych działań na każdym etapie cyklu przemysłowego**, zwłaszcza od etapu badań do etapu rozwoju;

b) wspieranie i zwiększanie **współpracy transgranicznej między przedsiębiorstwami** w całej Unii, w tym między małymi i średnimi przedsiębiorstwami, w zakresie badań i rozwoju technologii lub produktów zgodnie z priorytetami zdolności obronnych uzgodnionymi wspólnie przez państwa członkowskie w UE w ramach planu rozwoju zdolności, również przy uwzględnieniu skoordynowanego rocznego przeglądu w zakresie obrony;

c) wspieranie **projektów współpracy w całym cyklu badań i rozwoju** ukierunkowanych na produkty i technologie obronne.

Ze szczególną uwagą zostanie potraktowane wspieranie projektów współpracy realizowanych w ramach współpracy z istotnym transgranicznym udziałem małych i średnich przedsiębiorstw. Dzięki temu fundusz będzie otwarty na beneficjentów ze wszystkich państw członkowskich, bez względu na ich wielkość i lokalizację w Unii.

3. WDROŻENIE I UPROSZCZENIE

Projekt i struktura Europejskiego Funduszu Obronnego odzwierciedlają doświadczenia z realizacji działania przygotowawczego Unii w zakresie badań nad obroną oraz wniosek dotyczący rozporządzenia ustanawiającego europejski program rozwoju przemysłu obronnego.

Spójny Europejski Fundusz Obronny obejmujący działania w zakresie badań i rozwoju umożliwia zintegrowane, wzajemne wzmacnianie, tj. unikanie ryzyka utraty wyników badań w przypadku braku stałego wsparcia dla dalszego rozwoju i testowania technologii. Przyczyni się to do upowszechnienia stosowania produktów i technologii, które są wspierane ze środków UE. Zintegrowany fundusz umożliwi ponadto nowe formy wsparcia, w stosownych przypadkach, między innymi poprzez przedkomercyjne zamówienia publiczne. Pozwoli to na zidentyfikowanie rozwiązań dających największe korzyści w stosunku do ceny, które rynek może zapewnić, aby zaspokoić potrzeby Europy w zakresie badań i rozwoju w dziedzinie obrony.

W zależności od etapu rozwoju przewiduje się różną intensywność wsparcia. Wielkości finansowania na rzecz badań w dziedzinie obrony będą zazwyczaj wyższe niż w przypadku finansowania opracowywania prototypów. Pozwoli to na zapewnienie odpowiednich zachęt wspierających uruchomienie projektów współpracy przy jednoczesnym uwzględnieniu istotnej roli, jaką państwa członkowskie odgrywają w tym obszarze. Zasady uczestnictwa w Europejskim Funduszu Obronnym uwzględnią specyfikę sektora obrony, w szczególności w odniesieniu do bezwzględnej konieczności zapewnienia bezpieczeństwa informacji, zarządzania prawami własności intelektualnej itp.

Szczególna uwaga zostanie zwrócona na zapewnienie odpowiedniego udziału małych przedsiębiorstw poprzez zwiększone stawki finansowania w celu zachęcenia małych i średnich przedsiębiorstw do transgranicznego udziału w projektach współpracy.

Program będzie realizowany przez Komisję w ramach zarządzania bezpośredniego w celu maksymalizacji skuteczności i efektywności realizacji. Państwa członkowskie będą mocno zaangażowane w realizację programu obronnego.

4. KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA Z INNYMI OBSZARAMI POLITYKI / ZGODNOŚĆ ŚRODKÓW UE Z ZASOBAMI KRAJOWYMI I REGIONALNYMI

Zapewniona zostanie komplementarność i synergia z programem **„Horyzont Europa”**, tak aby wyniki badań cywilnych mogły zostać wykorzystane na potrzeby zdolności obronnych i odwrotnie. Pomoże to uniknąć ewentualnego niepotrzebnego powielania działań.

Europejski Fundusz Obronny będzie skoordynowany z innymi działaniami Komisji i Wysokiego Przedstawiciela w dziedzinie obrony. Będą one obejmować środki służące zapewnieniu odpowiednich efektów synergii z pracami Komisji w zakresie zestawu instrumentów finansowych, które mają na celu dalsze ułatwienie wspólnego tworzenia i nabywania zdolności obronnych poprzez standaryzację unijnych i krajowych mechanizmów finansowania, począwszy od łączenia zasobów i dzielenia kosztów po współwłasność. Powyższe efekty synergii będą obejmować odpowiednią pomoc dla państw członkowskich na rzecz inicjowania wspólnych projektów badawczo–rozwojowych.

Zapewnione są ścisłe powiązania między Europejskim Funduszem Obronnym a projektami realizowanymi w ramach stałej współpracy strukturalnej w dziedzinie obrony (PESCO). Po otrzymaniu oceny kwalifikującej do objęcia pomocą „bonus PESCO” w formie zwiększonej stopy finansowania zostanie przyznany na rzecz rozwoju projektów w ramach stałej współpracy strukturalnej. Będzie to wymagało wczesnych konsultacji wstępnych z Komisją, aby pomóc w ocenie ewentualnej kwalifikowalności projektów stałej współpracy strukturalnej w ramach funduszu.

Fundusz uwzględni europejski plan rozwoju zdolności oraz skoordynowany roczny przegląd w zakresie obronności Europejskiej Agencji Obrony, w szczególności w odniesieniu do realizacji priorytetów i identyfikacji nowych możliwości współpracy. Realizacja nastąpi z uwzględnieniem odpowiednich działań Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego i innych partnerów.

Fundusz uzupełnia również działania związane z obroną, które są realizowane za pośrednictwem **Europejskiego Instrumentu na rzecz Pokoju** i stanowią instrument pozabudżetowy zaproponowany poza wieloletnimi ramami finansowymi.

5. PROPONOWANY PRZYDZIAŁ ŚRODKÓW BUDŻETOWYCH NA LATA 2021–2027

Wartości w cenach bieżących	*w mln EUR*
Łączna pula środków na lata 2021–2027	**13 000**
w tym:	
Badania naukowe	4 100
Rozwój zdolności	8 900

REAGOWANIE W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH

rescEU – Unijny Mechanizm Ochrony Ludności

rescEU, Unijny Mechanizm Ochrony Ludności, wspiera państwa członkowskie UE w celu zapobiegania klęskom żywiołowym i katastrofom spowodowanym przez człowieka, przygotowania się do nich i reagowania na nie, w szczególności poprzez szybkie i dobrze skoordynowane udzielanie sobie przez nie wzajemnej pomocy.

1. EUROPEJSKA WARTOŚĆ DODANA

W ostatnich latach UE doświadczyła szeregu katastrof, które spowodowały ofiary śmiertelne i pociągnęły za sobą szkody i straty dla obywateli, przedsiębiorstw, społeczności i środowiska. W samym tylko 2017 r. w wyniku klęsk żywiołowych śmierć poniosły 304 osoby. W 2016 r. w Europie odnotowano szkody w wysokości niemal 10 mld EUR. Klęski żywiołowe stały się tak wielowymiarowe, że często przerastają zdolności reagowania poszczególnych krajów i ich zdolności w zakresie pomocy wzajemnej.

Na tym dokładnie polega europejska wartość dodana Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności, a w szczególności nowej inicjatywy – rescEU. Państwa członkowskie UE oraz inne państwa uczestniczące (Islandia, Norwegia, Serbia, Czarnogóra, była jugosłowiańska republika Macedonii oraz Turcja) mogą łączyć swoje zdolności i wiedzę specjalistyczną w zakresie ochrony ludności, aby sprawniej i skuteczniej chronić ludność w przypadku klęsk i katastrof.

Oprócz krajowych zdolności oferowanych przez państwa członkowskie Unia może polegać na specjalnej rezerwie zdolności, obejmującej zasoby do zwalczania pożarów z powietrza, wysoko wydajne pompy na wypadek powodzi, zdolności w zakresie poszukiwań i ratownictwa oraz zespoły ratownictwa medycznego. Te zdolności w ramach rescEU są uruchamiane, gdy zdolności krajowe zostaną wyczerpane, a wzajemna pomoc między państwami członkowskimi okaże się niewystarczająca do zapewnienia skutecznej reakcji. Budowanie zdolności na poziomie UE, które wykorzystywane są tylko w ostateczności, umożliwia zwiększenie efektu korzyści skali. Państwa członkowskie muszą być przygotowane do stawiania czoła „normalnym" sytuacjom ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi na swoim własnym terytorium, ale mogą zwracać się do innych państw członkowskich o pomoc i, ostatecznie, skorzystać ze zdolności w ramach rescEU w przypadku sytuacji nadzwyczajnych i nieprzewidywalnych lub w przypadku katastrof wymagających rzadkich i drogich zasobów.

2. CELE

Unijny Mechanizm Ochrony Ludności jest do dyspozycji państw członkowskich i państw trzecich w przypadku katastrof lub klęsk. Umożliwia współpracę i koordynację działań między UE i państwami członkowskimi w celu przygotowania się do klęsk żywiołowych i katastrof spowodowanych przez człowieka i zareagowania na nie.

Aby osiągnąć ten ogólny cel, rescEU skupia się na trzech głównych celach:

- **Zwiększa wspólne zdolności UE do reagowania na katastrofy**. rescEU oferuje specjalną rezerwę zdolności w zakresie ochrony ludności – zapewnianą częściowo przez UE, a częściowo za pośrednictwem europejskiej puli ochrony ludności czyli

dobrowolnej puli aktywów zgłoszonych wcześniej przez państwa członkowskie do wykorzystania w operacjach UE;

- Usprawnia **zapobieganie klęskom i** katastrofom i zwiększa gotowość do reagowania na nie, zarówno na szczeblu krajowym, jak i na szczeblu UE, poprzez skuteczną ocenę zagrożeń, przed którymi stoją państwa członkowskie, uwzględnianą w doradztwie i zaleceniach w zakresie inwestycji, jeżeli zaistnieje taka potrzeba;
- Ułatwia szybkie, skuteczne i skoordynowane reagowanie na katastrofy, którego zasadniczym elementem jest komisyjne **Centrum Koordynacji Reagowania Kryzysowego**. To centrum koordynacji działające 24 godziny na dobę, 7 dni w tygodniu, monitoruje wnioski o wsparcie złożone przez państwa uczestniczące i odpowiednio powiadamia wszystkie pozostałe państwa.

3. WDROŻENIE I UPROSZCZENIE

Aby ograniczyć procedury administracyjne do minimum, a tym samym zmniejszyć obciążenia i opóźnienia w rozmieszczaniu pomocy, dokonano znaczących wysiłków. W duchu uproszczeń administracyjnych zachęcać się będzie do stosowania w miarę możliwości kosztów jednostkowych, kwot ryczałtowych i stawek ryczałtowych. Każde uruchomienie przedmiotowego mechanizmu będzie ograniczone w czasie, tak aby przyspieszyć wdrożenie pomocy.

W szczególności:

- **różne poziomy współfinansowania istniejące w ramach obecnego mechanizmu zostają ujednolicone** na poziomie 75 % w odniesieniu do wszystkich działań związanych z europejską pulą ochrony ludności. Działania te obejmują w szczególności działania przeprowadzane z wykorzystaniem zdolności na terytorium uczestniczących państw, rozbudowę zdolności wyłącznie krajowych do użytku międzynarodowego (tak jak to ma miejsce obecnie) i ich poprawę. Zdecydowanie wykracza to poza koszty transportu, które pokrywane są w obecnym mechanizmie, a także wyraźnie zwiększa wsparcie dla państw członkowskich na rzecz zapewnienia gotowości na wypadek klęsk żywiołowych i reakcji na nie.
- Celem nowego podejścia proponowanego przez Komisję jest pokrycie całości kosztów związanych z dostępnością i rozmieszczaniem zdolności w ramach rescEU.
- Wzmocniony Unijny Mechanizm Ochrony Ludności będzie ponadto oferować wsparcie dla działań unijnej sieci wiedzy w zakresie ochrony ludności – składającej się z odpowiednich podmiotów i instytucji – w obszarze szkoleń, ćwiczeń i rozpowszechniania wiedzy.

4. KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA Z INNYMI OBSZARAMI POLITYKI / ZGODNOŚĆ ŚRODKÓW UE Z ZASOBAMI KRAJOWYMI I REGIONALNYMI

Zarządzanie ryzykiem związanym z klęskami żywiołowymi jest w coraz większym stopniu uwzględniane w ramach innych polityk i programów UE. Na przykład zapobieganie klęskom żywiołowym i katastrofom oraz zarządzanie nimi jest ważną kwestią w ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych i w obrębie Funduszu Solidarności Unii Europejskiej (w celu finansowego wsparcia działań nadzwyczajnych i działań służących odbudowie po poważnych klęskach żywiołowych). Dzięki rescEU powstają dalsze i silniejsze

synergie między obszarem ochrony ludności i innymi powiązanymi obszarami, takimi jak polityki regionalne, obszarów wiejskich, ochrony środowiska, które również mają ogromne znaczenie dla zarządzania ryzykiem związanym z klęskami żywiołowymi. rescEU będzie obejmować wyłącznie sytuacje nadzwyczajne, które nie zostaną rozwiązane dzięki finansowaniu kryzysowemu w ramach innych programów. Wyklucza to na przykład kryzysy rynkowe w sektorze rolnictwa.

5. PROPONOWANY PRZYDZIAŁ ŚRODKÓW BUDŻETOWYCH NA LATA 2021–2027

Wartości w cenach bieżących	*w mln EUR*
Łączna pula środków na lata 2021–2027	**1 400**

DZIAŁANIA ZEWNĘTRZNE

Instrument Sąsiedztwa, Rozwoju i Współpracy Międzynarodowej

Instrument Sąsiedztwa, Rozwoju i Współpracy Międzynarodowej jest programem, który pozwala Unii Europejskiej na **rozpowszechnianie unijnych interesów, polityki i wartości poza jej granicami**. Wspiera on partnerów UE w ich politycznej i gospodarczej transformacji umożliwiającej zrównoważony rozwój, stabilizację, utrwalenie demokracji, przezwyciężanie ubóstwa, a w odniesieniu do polityki sąsiedztwa – stopniową integrację gospodarczą z unijnym jednolitym rynkiem i dostosowanie się do przepisów UE oraz norm w przypadku sąsiadujących państw, które wybrały ten wariant.

1. EUROPEJSKA WARTOŚĆ DODANA

Zwiększające się wzajemne powiązania państw i regionów stwarzają obecnie wiele szans. Jednocześnie niektóre części świata stawiają czoła coraz większym wyzwaniom i destabilizacji – czy to w naszym sąsiedztwie, czy też poza nim – ze skutkami transgranicznymi i bezpośrednim wpływem na Unię. Ostatnie lata charakteryzowały się konfliktami regionalnymi, terroryzmem, presją migracyjną, niezrównoważonym wykorzystaniem zasobów i wzrastającym protekcjonizmem. Poszczególne państwa członkowskie nie byłyby w stanie skutecznie zareagować na te ogólnoświatowe zmiany, ale wspólnie Unia Europejska i państwa członkowskie mogą sprostać wyzwaniom i wykorzystać szanse płynące z szybko zmieniającego się świata oraz odegrać kluczową rolę w czerpaniu korzyści z globalizacji, upowszechnianiu wartości UE i zapewnieniu obywatelom zarówno bezpieczeństwa, jak i stabilności. Unijne programy działań zewnętrznych i inne unijne instrumenty są nieodzowną częścią tego działania.

Art. 21 Traktatu o Unii Europejskiej odzwierciedla zasady i cele, które kierują działaniami zewnętrznymi Unii, w tym zasady demokracji, praworządności, poszanowania praw człowieka i podstawowych wolności, godności ludzkiej, równości i solidarności oraz zasad Karty Narodów Zjednoczonych i prawa międzynarodowego.

Ponadto w art. 8 przewidziano, że Unia rozwija szczególne stosunki z państwami z nią sąsiadującymi, dążąc do utworzenia przestrzeni dobrobytu i dobrego sąsiedztwa, opartej na wartościach Unii i charakteryzującej się bliskimi i pokojowymi stosunkami opartymi na współpracy.

Wartość dodana interwencji Unii w działaniach zewnętrznych wynika z:

- jej podstawowych kompetencji i obszarów specjalizacji (takich jak współpraca na rzecz rozwoju, zarządzanie kryzysowe, zapobieganie konfliktom, prawa człowieka, demokracja, ochrona środowiska, handel, dyplomacja publiczna i budowanie odporności);
- jej wartości oraz wiarygodności jako podmiotu działającego na rzecz pokoju oraz obrońcy demokracji i praw człowieka, jak również podmiotu odgrywającego wiodącą rolę w walce ze zmianą klimatu i w działaniach na rzecz ochrony środowiska;
- jej ponadnarodowego charakteru, siły przebicia na światowym forum oraz wpływu i znaczenia przy wprowadzaniu reform – co wynika z jej wagi politycznej i gospodarczej oraz doświadczenia na arenie międzynarodowej;

- jej zasięgu geograficznego/geopolitycznego (opartego na sieci delegatur UE oraz terenowych biur ds. pomocy humanitarnej na całym świecie) oraz kwot przeznaczonych na współpracę;
- zakresu, spójności i zestawu instrumentów oraz szerokiego wachlarza narzędzi, jakie pozostają do jej dyspozycji na potrzeby realizacji działań w terenie.

Unia Europejska – odgrywająca wiodącą rolę we współpracy humanitarnej i rozwojowej – znajduje się w wyjątkowej pozycji, pozwalającej na rozpowszechnianie unijnych wartości, propagowanie celów zrównoważonego rozwoju na całym świecie oraz reagowanie na globalne wyzwania, w tym migrację, konflikty, destabilizację, ubóstwo, nierówności, zmianę klimatu, degradację środowiska i bezpieczeństwo energetyczne. Nowy instrument finansowania zewnętrznego zapewni spójne ramy i środki finansowe na działania zewnętrzne, których poszczególne państwa członkowskie nie byłyby w stanie samodzielnie zrealizować.

2. CELE

Cele instrumentu wynikają zarówno z kierunków polityk zewnętrznych UE – zdefiniowanych np. w globalnej strategii UE „Wspólna wizja, wspólne działanie: silniejsza Europa", agendzie UE na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030, nowym konsensusie europejskim w sprawie rozwoju „Nasz świat, nasza godność, nasza przyszłość" oraz przeglądzie europejskiej polityki sąsiedztwa – jak i przekrojowych celów wieloletnich ram finansowych, jakimi są elastyczność, spójność, tworzenie synergii, uproszczenie oraz nacisk na wyniki. Cele strategiczne UE – zarówno geograficzne, jak i tematyczne – odzwierciedlone są w koncentracji tematycznej.

Unia Europejska potrzebuje narzędzi, dzięki którym można realizować działania służące osiąganiu celów działań zewnętrznych Unii, w szczególności działań o następujących celach ogólnych:

- wspieranie **demokracji, praworządności, dobrych rządów, praw człowieka i zasad prawa międzynarodowego**;
- przyczynianie się do **bezpieczeństwa** i zachowania **pokoju** przez zapobieganie **konfliktom i kryzysom** oraz skuteczne reagowanie na takie zjawiska; wspieranie **stabilizacji** i **odporności**;
- sprzyjanie **trwałemu rozwojowi gospodarczemu i społecznemu oraz środowiskowemu krajów rozwijających** się przy nadrzędnym celu, jakim jest likwidacja ubóstwa;
- wspieranie **szczególnych stosunków z państwami z nią sąsiadującymi**, przy jednoczesnym dążeniu do utworzenia przestrzeni wspólnego dobrobytu, zapewnienia rozwoju społeczno-ekonomicznego i dobrego sąsiedztwa;
- rozwiązywanie problemu **migracji nieuregulowanej** i zwalczanie jej pierwotnych przyczyn, przy jednoczesnym tworzeniu warunków na potrzeby lepszej organizacji legalnej migracji i dobrze zarządzanej mobilności;
- wspieranie **dyplomacji UE** we wszystkich jej aspektach, **upowszechnianie polityk wewnętrznych UE w ich wymiarze międzynarodowym** oraz wspieranie **polityki handlowej** i **współpracy gospodarczej**;
- zachęcanie do zawierania partnerstw, upowszechnianie dialogu merytorycznego oraz wspólnego podejścia do wyzwań ogólnoświatowych, w tym dotyczących środowiska i zmiany klimatu.

3. WDROŻENIE I UPROSZCZENIE

Aby zapewnić większą spójność, korzyści skali, efekt synergii oraz prostsze procesy, Komisja proponuje strategiczne uproszczenie instrumentów finansowych Unii w dziedzinie działań zewnętrznych na lata 2021–2027, w tym **włączenie Europejskiego Funduszu Rozwoju do budżetu UE** w celu dalszej poprawy skuteczności i wydajności.

Kilka instrumentów i metod stosowanych na podstawie wieloletnich ram finansowych na lata 2014–2020 zostanie **usprawnionych i włączonych do Instrumentu Sąsiedztwa, Rozwoju i Współpracy Międzynarodowej**, który będzie miał zasięg światowy. Są to: Europejski Fundusz Rozwoju, Instrument Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju, Europejski Instrument Sąsiedztwa, Europejski Instrument na rzecz Wspierania Demokracji i Praw Człowieka na Świecie, Instrument Partnerstwa, Instrument na rzecz Przyczyniania się do Stabilności i Pokoju, Instrument Współpracy w dziedzinie Bezpieczeństwa Jądrowego oraz wspólne rozporządzenie wykonawcze. Instrument Pomocy Przedakcesyjnej wraz z pomocą humanitarną, wspólną polityką zagraniczną i bezpieczeństwa oraz współpracą z krajami i terytoriami zamorskimi, w tym z Grenlandią, pozostaną odrębnymi instrumentami ze względu na ich szczególny charakter lub inną podstawę prawną.

Instrument Sąsiedztwa, Rozwoju i Współpracy Międzynarodowej przyczyni się również do usprawnienia obecnej struktury gwarancji finansowych dla działań zewnętrznych, obejmującej: Europejski Fundusz na rzecz Zrównoważonego Rozwoju, będący podstawowym filarem europejskiego planu inwestycji zewnętrznych; finansowanie pomocy makrofinansowej; upoważnienie EBI do udzielania pożyczek na rzecz państw trzecich; Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych oraz pomoc rozwojową dla państw Afryki, Karaibów i Pacyfiku. Instrument zapewni też środki na ewentualny wkład kapitałowy do europejskich lub międzynarodowych banków rozwoju lub instytucji finansowych, które realizowałyby cele UE w zakresie działań zewnętrznych.

Włączenie Europejskiego Funduszu Rozwoju do wieloletnich ram finansowych doprowadzi do zwiększenia ogólnego pułapu wydatków, przy jednoczesnym zachowaniu istniejącej elastyczności. Wspólne rozporządzenie wykonawcze, które miało zastosowanie do sześciu instrumentów finansowych na podstawie wieloletnich ram finansowych na lata 2014–2020, zostanie włączone do nowego Instrumentu Sąsiedztwa, Rozwoju i Współpracy Międzynarodowej. Przepisy te nadal będą miały zastosowanie do Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej.

W skład Instrumentu Sąsiedztwa, Rozwoju i Współpracy Międzynarodowej będą wchodziły cztery główne elementy. Instrument będzie obejmował współpracę z państwami trzecimi w ramach podejścia geograficznego i tematycznego, przy zachowaniu elastyczności w reagowaniu na nieprzewidziane wydarzenia i wariantów działań realizowanych w myśl unijnych celów (w szczególności jeżeli chodzi o politykę sąsiedztwa, Afrykę, prawa człowieka, stabilność i migrację).

Trzonem Instrumentu Sąsiedztwa, Rozwoju i Współpracy Międzynarodowej będzie filar geograficzny – z określonymi obszarami geograficznymi – uzupełniony przez filar tematyczny i filar szybkiego reagowania.

- **Filar geograficzny** („zaangażowanie partnerów”) może objąć zaprogramowaną współpracę z państwami sąsiadującymi i wszystkimi innymi państwami trzecimi (z wyjątkiem tych objętych Instrumentem Pomocy Przedakcesyjnej i programem współpracy z krajami i terytoriami zamorskimi, w tym z Grenlandią). Na program będzie się składać kilka pul środków finansowych przeznaczonych na poszczególne obszary geograficzne, przy czym na każdą z nich przeznaczona będzie kwota

minimalna, a szczególnie obiecująca jest pula na działania z zakresu polityki sąsiedztwa z dodatkowymi szczególnymi elementami, takimi jak wsparcie skoncentrowane na zbliżaniu przepisów, stosunkach opartych na zachętach i współpracy transgranicznej. Przeznaczenie środków na programy geograficzne będzie odzwierciedlać priorytety strategiczne UE – w myśl głównych celów strategicznych UE – mianowicie kraje objęte polityką sąsiedztwa i Afrykę. Ten filar obejmie również zewnętrzny wymiar programu **Erasmus+.**

- **Filar tematyczny** („osiągnięcie wspólnych celów") będzie obejmował działania, których nie można włączyć do programów geograficznych, ponieważ mają one charakter przekrojowy lub są inicjatywami przewodnimi, na przykład dotyczącymi praw człowieka i demokracji, organizacji społeczeństwa obywatelskiego, pokoju i stabilności, migracji, innych zagadnień związanych z wdrażaniem celów zrównoważonego rozwoju na całym świecie, w tym dyplomacji gospodarczej i handlu.
- Światowy i przekrojowy zasięg (polityczny, gospodarczy i z zakresu bezpieczeństwa) będzie miał **filar szybkiego reagowania** (na skalę światową) w celu utrzymania zdolności szybkiego reagowania na potrzeby zarządzania kryzysowego i zapobiegania konfliktom, budowania odporności, w tym łączenia pomocy doraźnej, odbudowy i rozwoju, oraz krótkoterminowych reakcji w zakresie polityki zagranicznej. Filar ten zastąpi w szczególności mechanizm amortyzowania wstrząsów Europejskiego Funduszu Rozwoju, art. 3 Instrumentu na rzecz Przyczyniania się do Stabilności i Pokoju, w tym część poświęconą budowaniu zdolności na rzecz bezpieczeństwa i rozwoju, oraz elementy Instrumentu Partnerstwa. Przepisy i procedury w ramach tego filaru zagwarantują, że zachowa on swój szybki i elastyczny charakter oraz zdolność do szybkiego reagowania.

Ponadto instrument ten zawierać będzie również **rezerwę na nowe wyzwania i priorytety** obejmującą nieprzydzielone środki, aby umożliwić elastyczność w reakcji na istniejące lub pojawiające się pilne priorytety. Istotnym celem rezerwy jest zaradzenie presji migracyjnej, ale ma ona również służyć rozwiązywaniu nieprzewidzianych problemów, realizacji potrzeb z zakresie stabilności oraz nowych międzynarodowych inicjatyw i priorytetów. Ta nieprzydzielona kwota będzie uruchamiana na podstawie kryteriów określonych w rozporządzeniu.

Za pomocą tego instrumentu do głównego nurtu polityki zostaną włączone ważne przekrojowe priorytety dotyczące takich obszarów jak środowisko i działania klimatyczne oraz płeć społeczno-kulturowa. **Migracja** jest priorytetem, który zostanie określony i będzie realizowany w ramach całego instrumentu oraz w ramach poszczególnych filarów, w tym przy wykorzystaniu nieprzydzielonych środków.

Obecne zasady elastyczności Europejskiego Funduszu Rozwoju – w szczególności zaś możliwość przenoszenia niezarezerwowanych kwot i ponownego wykorzystania kwot umorzonych – zostaną włączone do Instrumentu Sąsiedztwa, Rozwoju i Współpracy Międzynarodowej.

Jeżeli chodzi o metody wdrażania, wszystkie formy wsparcia zostaną objęte rozporządzeniem, które będzie realizowane za pośrednictwem zarządzania bezpośredniego i pośredniego w zależności od charakteru realizowanego programu i danego kraju lub regionu. Zgodnie z zasadami określonymi w konsensusie europejskim w sprawie rozwoju najbardziej preferencyjne formy pomocy – mianowicie dotacje – będą udzielane w dziedzinach, w których są najbardziej potrzebne, szczególnie w krajach najsłabiej rozwiniętych (niezależnie od ich położenia geograficznego) i krajach, w których panuje niestabilna sytuacja

lub trwa konflikt. Współpraca z bardziej rozwiniętymi państwami będzie oparta głównie na innowacyjnych formach zaangażowania, biorąc pod uwagę mniejsze potrzeby udzielania preferencyjnych form pomocy. Utrzymany zostanie szczególny charakter Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa, zwłaszcza w kontekście podejścia „więcej za więcej" oraz podejścia zakładającego zróżnicowanie. Część zewnętrzna programu Erasmus+ będzie nadal ważnym narzędziem działań zewnętrznych i jednym filarem szeregu priorytetów realizowanych wspólnie z państwami partnerskimi w celu poprawy systemów kształcenia, zwalczania bezrobocia i zapobiegania radykalizacji. Mechanizm i zasady realizacji zewnętrznego komponentu programu zostaną znacznie uproszczone.

Rozporządzenie będzie również wspierać **nową unijną strukturę inwestycji zewnętrznych**, która pozwoli na lepszą realizację celów polityki UE w działaniach zewnętrznych, przy jednoczesnym umożliwieniu zebrania dodatkowych środków z sektora prywatnego na potrzeby wyeliminowania wyzwań rozwojowych. Przewidziana w nim zostanie możliwość udzielania gwarancji finansowych na wspieranie inwestycji w krajach partnerskich, z naciskiem na Afrykę, kraje objęte polityką sąsiedztwa, a potencjalnie także Bałkany Zachodnie. Szczególna uwaga będzie ukierunkowana na państwa doświadczające destabilizacji oraz takie, w których trwa konflikt, i na innych regionach, w których występuje zapotrzebowanie na dostęp do infrastruktury krytycznej i internetu. Działania łączone i gwarancje budżetowe będą finansowane w ramach filaru geograficznego. Zaproponowany zestaw instrumentów obejmuje możliwość udzielania gwarancji z budżetu UE lub wniesienia wkładu kapitałowego do europejskich lub międzynarodowych banków rozwoju bądź instytucji finansowych pod warunkiem, że spełniają pewne kryteria związane z wartością dodaną, zdolnością podejmowania ryzyka i ukierunkowaniem na cele polityki UE.

Z Instrumentu Sąsiedztwa, Rozwoju i Współpracy Międzynarodowej pokrywane będzie również finansowanie **pomocy makrofinansowej**, ale konkretne operacje nadal będą uruchamiane na podstawie odrębnych doraźnych decyzji wydawanych w miarę potrzeby.

4. KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA Z INNYMI OBSZARAMI POLITYKI / ZGODNOŚĆ ŚRODKÓW UE Z ZASOBAMI KRAJOWYMI I REGIONALNYMI

W pogrupowanych według polityk działaniach zewnętrznych i pomocy przedakcesyjnej uwzględnionych w wieloletnich ramach finansowych powstanie silna komplementarność między różnymi instrumentami, jak również synergia z odpowiednimi politykami wewnętrznymi i instrumentami polityki wewnętrznej, w takich dziedzinach jak migracja, bezpieczeństwo i klimat. W celu zapewnienia zdecydowanego i spójnego działania UE zostanie również zapewniona komplementarność między instrumentami finansowanymi z budżetu UE a proponowanym **Europejskim Instrumentem na rzecz Pokoju** (który ma być ustalony poza wieloletnimi ramami finansowymi).

Mniejsza liczba instrumentów w linii budżetowej dotyczącej polityki zagranicznej pozwoli zmniejszyć sztuczne granice, które powstały w poprzednim zestawie instrumentów geograficznych i tematycznych. Zapewni to również właściwą kombinację działań politycznych Unii Europejskiej w każdym państwie/regionie bez ryzyka nakładania się działań i stosowania niespójnego podejścia. Usprawni to również procedury zarządzania programem i w ten sposób zwiększy jego skuteczność i przejrzystość.

Wzajemne oddziaływanie i komplementarność z **pomocą humanitarną** zostaną zapewnione za pośrednictwem programów geograficznych, jak również za pośrednictwem filara

dotyczącego budowania odporności oraz łączącego pomoc doraźną, odbudowę i rozwój, co pozwoli na płynność w przechodzeniu z działania do działania.

Odświeżony unijny mechanizm ochrony ludności **rescEU** również obejmuje działania poza UE. Zapewni on komplementarność w dziedzinach zapobiegania klęskom żywiołowym, gotowości i reagowania na nie.

Zostanie zapewniona synergia i koordynacja – przy jednoczesnym uniknięciu luk i nakładania się działań – między działaniami w zakresie bezpieczeństwa Instrumentu Sąsiedztwa, Rozwoju i Współpracy Międzynarodowej a **wspólną polityką zagraniczną i bezpieczeństwa**, jak również przyszłym **Europejskim Instrumentem na rzecz Pokoju**.

Mimo celów **Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej**, które różnią się od celów pozostałych instrumentów działań zewnętrznych, instrument ten będzie służył realizacji celów uzupełniających w dziedzinie wspierania praw człowieka i wartości podstawowych, jak również w obszarze bezpieczeństwa. Synergia będzie również istniała na poziomie działań tematycznych tego instrumentu, w obszarze finansowania działań ogólnoświatowych.

Współpraca z krajami i terytoriami zamorskimi, w tym z Grenlandią, będzie wykazywać synergię, jako że będzie w szczególności powiązana z działaniami prowadzonymi w ramach geograficznego i tematycznego komponentu Instrumentu Sąsiedztwa, Rozwoju i Współpracy Międzynarodowej, w przypadku gdy działanie do realizacji będzie miało charakter ogólnoświatowy, transregionalny lub regionalny.

5. PROPONOWANY PRZYDZIAŁ ŚRODKÓW BUDŻETOWYCH NA LATA 2021–2027

Wartości w cenach bieżących	*w mln EUR*
Łączna pula środków na lata 2021–2027	**89 500**

DZIAŁANIA ZEWNĘTRZNE

Pomoc humanitarna

W ramach unijnego Programu na rzecz pomocy humanitarnej osobom poszkodowanym w wyniku klęsk żywiołowych lub katastrof spowodowanych przez człowieka, w szczególności osobom znajdującym się w najtrudniejszej sytuacji, zapewnia się ratującą życie pomoc nadzwyczajną.

1. EUROPEJSKA WARTOŚĆ DODANA

UE uznaje się za wiodący podmiot w dziedzinie pomocy humanitarnej, zarówno pod względem zdolności do szybkiego i elastycznego udzielania wsparcia w wielu sytuacjach kryzysowych, jak i z uwagi na jej wpływ na kształtowanie światowego programu polityki humanitarnej. W związku ze światowym zasięgiem działań humanitarnych Unii i ich wagą finansową (UE i jej państwa członkowskie są wspólnie największym darczyńcą pomocy humanitarnej na świecie) UE może także zachęcać innych darczyńców pomocy humanitarnej do wdrażania skutecznych i opartych na określonych zasadach strategii w zakresie pomocy humanitarnej. Najważniejszą zaletą pomocy humanitarnej jest fakt, że często jest to jedyny instrument UE, za pośrednictwem którego możliwa jest interwencja w przypadku poważnych sytuacji konfliktowych i kryzysowych. Dzięki swojej elastyczności pomoc humanitarna wyraźnie przyczyniła się również do poprawy warunków w wielu państwach dotkniętych globalnym kryzysem uchodźczym i migracyjnym.

W sytuacji, gdy środki finansowe są niewystarczające, by zaspokoić stale rosnące światowe potrzeby, UE jest również w stanie wypełniać luki w światowej pomocy humanitarnej poprzez zaspokajanie potrzeb na trudno dostępnych obszarach oraz poprzez reagowanie nie tylko na największe i najbardziej widoczne kryzysy humanitarne, ale także na zapomniane kryzysy (które nie przyciągają pomocy międzynarodowej ani uwagi polityków czy mediów w wystarczającym stopniu lub wcale). Ponadto państwa członkowskie często uznają UE za darczyńcę udzielającego pomocy w sytuacjach kryzysowych, w których one same nie są w stanie interweniować w charakterze krajowym.

Państwa członkowskie korzystają też z „dyplomacji humanitarnej" UE, co prowadzi do skuteczniejszego udzielania pomocy humanitarnej. Kolejnym istotnym elementem europejskiej wartości dodanej dla państw członkowskich jest solidna wiedza operacyjna i techniczna wiedza specjalistyczna w ramach wyjątkowej unijnej sieci biur terenowych ds. pomocy humanitarnej, znajdujących się w ponad 40 krajach.

2. CELE

Zgodnie z rozporządzeniem w sprawie pomocy humanitarnej, które w dalszym ciągu ma zastosowanie, unijna pomoc humanitarna trafia bezpośrednio do ludzi dotkniętych klęską lub konfliktem, niezależnie od ich rasy, grupy etnicznej, religii, płci, wieku, narodowości lub przynależności politycznej, i nie wolno jej w żaden sposób uzależniać od względów politycznych. UE działa na podstawie międzynarodowych humanitarnych zasad, tj. humanitaryzmu, neutralności, bezstronności i niezależności. Głównymi celami są:

- zapewnianie, **stosownie do potrzeb, wsparcia ze strony UE w celu ratowania i ochrony życia, przynoszenia ludziom ulgi w cierpieniu i zapobiegania mu, a także ochrony integralności i godności osób dotkniętych klęskami**

żywiołowymi lub katastrofami spowodowanymi przez człowieka, w tym przedłużającymi się kryzysami;

- budowanie **odporności i zdolności powrotu do normalnego funkcjonowania społeczności narażonych na zagrożenia lub dotkniętych klęskami żywiołowymi**, w uzupełnieniu do innych instrumentów UE.

Cele te przyczyniają się do realizowania ogólnych celów, zasad i działań w zakresie działań zewnętrznych Unii, określonych w art. 21 Traktatu o Unii Europejskiej.

3. WDROŻENIE I UPROSZCZENIE

Komisja realizuje działania UE w obszarze pomocy humanitarnej za pośrednictwem ponad 200 organizacji partnerskich, w tym agencji ONZ, innych organizacji międzynarodowych takich jak Międzynarodowy Ruch Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca oraz organizacji pozarządowych. Komisja stworzyła stałą sieć międzynarodowych i lokalnych ekspertów terenowych ds. pomocy humanitarnej, którzy pracują w strefach kryzysowych na całym świecie. UE odgrywa wiodącą rolę w opracowywaniu nowych strategii politycznych i innowacyjnych sposobów finansowania (np. pomoc gotówkowa).

4. KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA Z INNYMI OBSZARAMI POLITYKI / ZGODNOŚĆ ŚRODKÓW UE Z ZASOBAMI KRAJOWYMI I REGIONALNYMI

Nawet jeśli prace ze strony UE nad **rescEU** służą przede wszystkim działaniom wewnątrz Unii, inicjatywa ta uzupełnia również pomoc humanitarną świadczoną poza UE poprzez monitorowanie operacji w czasie rzeczywistym za pośrednictwem Centrum Koordynacji Reagowania Kryzysowego oraz rozmieszczenie zespołów ekspertów i sprzętu ratunkowego zapewnianych przez państwa członkowskie i inne państwa uczestniczące jako natychmiastowego wsparcia w sytuacjach nadzwyczajnych w państwach trzecich. Ponadto dodatkową elastyczność umożliwia **rezerwa na pomoc nadzwyczajną**, szczególny instrument reagowania na sytuacje nadzwyczajne i katastrofy na terytorium Unii i poza nim, w przypadkach gdy finansowanie w ramach specjalnych programów okazuje się niewystarczające.

W wielu sytuacjach kryzysowych duży nacisk kładzie się na komplementarność pomocy humanitarnej i pomocy rozwojowej w celu zapewnienia płynnego przejścia od pomocy do zrównoważonego rozwoju przy wsparciu ze strony **Instrumentu** Sąsiedztwa, Rozwoju i **Współpracy Międzynarodowej**.

Instrument Pomocy Humanitarnej UE może potencjalnie wpłynąć na pozyskiwanie funduszy od państw członkowskich dzięki wykorzystaniu zewnętrznych dochodów przeznaczonych na określony cel. Może się to przyczynić do zwiększenia komplementarności z zasobami krajowymi.

5. PROPONOWANY PRZYDZIAŁ ŚRODKÓW BUDŻETOWYCH NA LATA 2021–2027

Wartości w cenach bieżących	*w mln EUR*
Łączna pula środków na lata 2021–2027	**11 000**

DZIAŁANIA ZEWNĘTRZNE

Wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa

Wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa umożliwia UE zajmowanie w tym obszarze jednolitego stanowiska. Przyczynia się ona do utrzymania pokoju, zapobiegania konfliktom i umacniania bezpieczeństwa międzynarodowego. Polityka ta jest podstawą działań UE w tym obszarze na arenie międzynarodowej i jest jednym z głównych instrumentów wdrażania **globalnej strategii na rzecz polityki zagranicznej i bezpieczeństwa Unii Europejskiej**. Instrumenty na rzecz działań zewnętrznych powinny służyć realizacji celów UE i propagowaniu wartości UE na całym świecie.

W Traktacie o Unii Europejskiej (tytuł V: Postanowienia ogólne o działaniach zewnętrznych Unii i postanowienia szczególne dotyczące wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa) wzmocniono ten obszar polityki, tworząc stanowisko **Wysokiego Przedstawiciela UE do spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa** oraz Europejską Służbę Działań Zewnętrznych. Wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa pomaga chronić unijne wartości, zasady i interesy. Art. 21 Traktatu o Unii Europejskiej odzwierciedla zasady i cele, które kierują działaniami zewnętrznymi Unii, w tym zasady demokracji, praworządności, poszanowania praw człowieka i podstawowych wolności, godności ludzkiej, równości i solidarności oraz zasad Karty Narodów Zjednoczonych i prawa międzynarodowego.

1. EUROPEJSKA WARTOŚĆ DODANA

Wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa umożliwia Unii działanie na arenie międzynarodowej w imieniu państw członkowskich i razem z nimi. Ponieważ umożliwia ona wspólne działania, UE zapewnia wartość dodaną w porównaniu z operacjami poszczególnych państw członkowskich, osiągając masę krytyczną podczas reagowania na wyzwania o skali międzynarodowej. Dzięki bezstronnej pozycji UE podczas podejmowania działań zewnętrznych w imieniu państw członkowskich i wspólnie z nimi operacje prowadzone w ramach wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa są bardziej wiarygodne i cieszą się większym zaufaniem państw, na terenie których są prowadzone. Demograficzne i gospodarcze znaczenie Unii Europejskiej i jej zdolność do podejmowania wspólnych decyzji w zakresie polityki zagranicznej wzmacniają jej wpływ.

Indywidualne działania państw członkowskich niewątpliwie przyczyniają się do osiągania celów unijnej wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, jednak to właśnie wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa pozwala osiągnąć masę krytyczną, aby stawiać czoła globalnym wyzwaniom. Współodpowiedzialność po stronie UE w połączeniu z wpływem i efektem dźwigni w zakresie reform, jakie ma ona jako podmiot działający na arenie międzynarodowej, a także silny polityczny sygnał, że mechanizmy unijne są solidne, pomagają zapewnić państwom partnerskim bezpieczeństwo i zaspokoić ich potrzeby w zakresie stabilności.

Unia Europejska – odgrywająca wiodącą rolę we współpracy humanitarnej i rozwojowej – ma wyjątkowe możliwości propagowania unijnych wartości oraz reagowania na globalne wyzwania, takie jak konflikty, brak stabilności oraz zagrożenia dla bezpieczeństwa, w tym światowego. Wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa, wraz z innymi instrumentami na rzecz działań zewnętrznych, zapewnia spójne ramy i środki finansowe na działania zewnętrzne, jakich nie byłoby w stanie zapewnić żadne pojedyncze państwo członkowskie.

2. CELE

Ze względu na priorytety polityczne i globalne wyzwania, wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa będzie nadal fundamentalnym filarem globalnej strategii (lub jej następcy) po 2020 r., wspierając trzy strategiczne priorytety: 1) reagowanie na zewnętrzne konflikty i kryzysy, 2) budowanie zdolności partnerów oraz 3) ochrona Unii i jej obywateli. Aby wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa była skuteczna, UE musi być w stanie reagować szybko i zdecydowanie na pojawiające się zagrożenia dla jej strategicznych interesów.

3. WDROŻENIE I UPROSZCZENIE

Ogólny wpływ wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa oraz wynikające z niej osiągnięcia mają dużo większą wartość niż suma jej poszczególnych działań. Szczególnie jeśli chodzi o misje w dziedzinie wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony, zakres i zasięg uzgodnionych działań przekracza możliwości pojedynczego państwa członkowskiego. Wielonarodowy charakter UE w szczególności przynosi korzyści misjom w dziedzinie wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony zarówno pod względem wizerunku – wiarygodność UE jako podmiotu działającego na rzecz pokoju – jak i dostępu do większych zasobów ludzkich i wiedzy eksperckiej, również z zainteresowanych państw trzecich biorących udział w operacjach prowadzonych przez UE. Działania w ramach wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony w konkretny sposób przyczyniają się do wdrażania polityki dzięki: 1) zapewnianiu budowania zdolności, wsparcia i doradztwa za pośrednictwem cywilnych i wojskowych misji szkoleniowych w dziedzinie wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony, 2) szerzeniu pokoju i stabilności oraz propagowaniu i wspieraniu wartości UE przez specjalnych przedstawicieli oraz 3) promowaniu wielostronnego reagowania na zagrożenia bezpieczeństwa, w tym przez zwalczanie rozprzestrzeniania broni masowego rażenia oraz nielegalnego rozprzestrzeniania innej broni konwencjonalnej i handlu nią.

Za pośrednictwem swych operacji w dziedzinie wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa UE zapewnia również środki dla Europejskiego Kolegium Bezpieczeństwa i Obrony oraz na działanie wyspecjalizowanych izb sądowych w Kosowie. W ramach wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa można również prowadzić działania na podstawie art. 28 Traktatu o Unii Europejskiej.

Konieczność szybkich i zdecydowanych działań oznacza, że wielu operacji w zakresie wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa nie można zaplanować z wyprzedzeniem, należy więc co roku przewidzieć w budżecie wystarczający margines środków, aby umożliwić szybką reakcję w sytuacjach kryzysowych.

Budżetem wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa zarządza (i wdraża go) Służba Komisji ds. Instrumentów Polityki Zagranicznej.

4. KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA Z INNYMI OBSZARAMI POLITYKI / ZGODNOŚĆ ŚRODKÓW UE Z ZASOBAMI KRAJOWYMI I REGIONALNYMI

W pogrupowanych według polityk działaniach zewnętrznych i działaniach w zakresie pomocy przedakcesyjnej uwzględnionych w wieloletnich ramach finansowych zapewniona zostanie silna komplementarność między różnymi instrumentami. Aby zapewnić solidne i spójne działania zewnętrzne UE, pożądane będzie również wzajemne oddziaływanie i synergia między instrumentami finansowanymi z budżetu UE. Chodzi przede wszystkim

o **Instrument** Sąsiedztwa, Rozwoju i **Współpracy Międzynarodowej**, **Instrument Pomocy Przedakcesyjnej**, pomoc humanitarną, zmieniony **Unijny Mechanizm Ochrony Ludności – rescEU** oraz proponowany **Europejski Instrument na rzecz Pokoju** (który będzie funkcjonował poza wieloletnimi ramami finansowymi z uwagi na ograniczenia związane z finansowaniem działań obronnych określone w Traktacie o Unii Europejskiej).

5. PROPONOWANY PRZYDZIAŁ ŚRODKÓW BUDŻETOWYCH NA LATA 2021–2027

Wartości w cenach bieżących	*w mln EUR*
Łączna pula środków na lata 2021–2027	**3 000**

DZIAŁANIA ZEWNĘTRZNE

Współpraca z krajami i terytoriami zamorskimi (włącznie z Grenlandią)

Celem programu jest **wsparcie i wzmocnienie więzi gospodarczych, politycznych i kulturowych pomiędzy Unią Europejską i 13 krajami i terytoriami zamorskimi** powiązanymi z Danią, Francją i Niderlandami. Metody stosowane w ramach programu będą uwzględniały szczególne potrzeby krajów i terytoriów zamorskich i wyzwania przed nimi stojące, jak również specyficzną sytuację Grenlandii.

1. EUROPEJSKA WARTOŚĆ DODANA

Kraje i terytoria zamorskie, rozciągające się od biegunów po tropiki, są stowarzyszone z UE. Odgrywają one ważną rolę jako wysunięte placówki Unii na obszarach, na których są położone, nie stanowią jednak części terytorium Unii ani nie należą do jednolitego rynku UE.

Celem stowarzyszenia krajów i terytoriów zamorskich jest promowanie ich rozwoju gospodarczego i społecznego oraz ustanowienie ścisłych stosunków gospodarczych między nimi i Unią jako całością.

Dzięki wsparciu kraje i terytoria zamorskie są mniej uzależnione od UE i jej państw członkowskich oraz lepiej współpracują ze sobą nawzajem oraz ze swoimi regionalnymi, europejskimi i międzynarodowymi partnerami. Umożliwia to promowanie unijnych wartości, kultury, prawa i partnerstw gospodarczych na całym świecie.

2. CELE

Celem wsparcia krajów i terytoriów zamorskich jest **utrzymanie ścisłych i trwałych związków pomiędzy partnerami, przyczynianie się do ich zrównoważonego rozwoju** oraz **zwiększanie ich konkurencyjności i odporności gospodarczej**.

3. WDROŻENIE I UPROSZCZENIE

W przeszłości wspieranie krajów i terytoriów zamorskich (poza Grenlandią) przebiegało za pośrednictwem Europejskiego Funduszu Rozwoju. Programy są wdrażane bezpośrednio przez Komisję Europejską, głównie w formie bezpośredniego wsparcia budżetowego, lecz w niektórych przypadkach również za pośrednictwem dotacji.

4. KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA Z INNYMI OBSZARAMI POLITYKI / ZGODNOŚĆ ŚRODKÓW UE Z ZASOBAMI KRAJOWYMI I REGIONALNYMI

Współpraca z krajami i terytoriami zamorskimi jest ściśle powiązana i skoordynowana z krajową polityką wsparcia Danii, Francji i Niderlandów. Wykorzystane zostaną ponadto synergie z odrębnymi europejskimi programami rozwoju dla unijnych regionów najbardziej oddalonych oraz z Instrumentem Sąsiedztwa, Rozwoju i Współpracy Międzynarodowej.

5. PROPONOWANY PRZYDZIAŁ ŚRODKÓW BUDŻETOWYCH NA LATA 2021–2027

Wartości w cenach bieżących	*w mln EUR*
Łączna pula środków na lata 2021–2027	**500**

POMOC PRZEDAKCESYJNA

Instrument Pomocy Przedakcesyjnej

Instrument Pomocy Przedakcesyjnej **wspiera kraje kandydujące i potencjalne kraje kandydujące w procesie spełniania kryteriów przystąpienia**. Instrument związany jest ze strategią dla Bałkanów Zachodnich i odzwierciedla rozwój stosunków z Turcją.

1. EUROPEJSKA WARTOŚĆ DODANA

Wspieranie rozszerzenia UE jest ze swej natury zadaniem, które najlepiej realizowane jest na szczeblu UE. Przyznanie pomocy przedakcesyjnej w ramach jednego instrumentu w oparciu o jeden zestaw kryteriów jest skuteczniejsze niż udzielanie pomocy z różnych źródeł, w tym z budżetów krajowych państw członkowskich, zgodnie z różnymi procedurami i priorytetami. Ponadto wpływ polityczny i znaczenie UE pozwalają jej na zaangażowanie organów krajowych z większym autorytetem i pewnością prawa niż pojedyncze państwo członkowskie. Instrument uzupełnia politykę rozszerzenia Unii, wspierając reformy polityczne i gospodarcze, w tym w odniesieniu do wartości UE i poszanowania zasad praworządności i właściwego funkcjonowania instytucji, zapewniając należyte zarządzanie finansami w krajach kandydujących i potencjalnych krajach kandydujących. Jest on aktywnie używany do przyspieszenia negocjacji z rządami państw beneficjentów służących realizacji kryteriów kopenhaskich oraz jako warunek układów o stabilizacji i stowarzyszeniu.

Instrument Pomocy Przedakcesyjnej przyczynia się do osiągnięcia szerzej zakrojonych europejskich celów zapewnienia stabilności, bezpieczeństwa i dobrobytu w bezpośrednim sąsiedztwie Unii. Zbliżenie między państwami członkowskimi i beneficjentami oraz związana z tym potrzeba koordynacji również zapewnia, aby wsparcie udzielane beneficjentom pomagało UE w osiągnięciu jej własnych celów w zakresie trwałego wzrostu gospodarczego, migracji, bezpieczeństwa, dostaw energii, transportu, ochrony środowiska i zmiany klimatu.

2. CELE

Instrument Pomocy Przedakcesyjnej ma na celu **wspieranie krajów kandydujących i potencjalnych krajów kandydujących w przyjmowaniu i realizowaniu reform politycznych, instytucjonalnych, prawnych, administracyjnych, społecznych i gospodarczych, tak aby kraje te przestrzegały wartości unijnych i stopniowo przyjmowały przepisy, normy, strategie polityczne i praktyki Unii, mając w perspektywie członkostwo w Unii**.

Kluczowe priorytety, na których opierał się będzie instrument: **praworządność, prawa podstawowe** i **migracja** – przy zacieśnieniu **współpracy w dziedzinie bezpieczeństwa, bardziej zdecydowanym zwalczaniu radykalizacji i przestępczości zorganizowanej** oraz **wsparciu zintegrowanej polityki migracyjnej obejmującej zarządzanie granicami; obszary polityki UE** i **unijny dorobek prawny**; **rozwój społeczno-gospodarczy; inwestycje na rzecz wzrostu; wysiłki na rzecz pojednania, stosunki dobrosąsiedzkie** oraz **współpraca regionalna i transgraniczna**. Cele te wynikają z działań prowadzonych w ramach poprzedniego programu.

3. WDROŻENIE I UPROSZCZENIE

Zapewniona zostanie ciągłość z instrumentem na lata 2014–2020. Istotny element pomocy uzależnionej od wyników zostanie utrzymany lecz uproszczony, tak aby łatwiejsze było monitorowanie i składanie sprawozdań. Zapewni on rzeczywistą zachętę dla beneficjentów. Istotne znaczenie ma szybka i elastyczna mobilizacja środków oraz zapewnienie niezbędnych środków finansowych w celu przygotowania kolejnych przystąpień, zaś w stosownych przypadkach w celu zapewnienia stopniowego i sprawnego przejścia od etapu przedakcesyjnego do etapu bycia państwem członkowskim, tak aby gotowa była możliwość zwiększenia zdolności absorpcyjnej.

W rozporządzeniu znajdą się wszelkie możliwe sposoby udzielania pomocy (dotacje, zamówienia, nagrody, wkłady w fundusze powiernicze UE, wsparcie budżetowe, instrumenty finansowe i gwarancje budżetowe). Pomoc będzie realizowana w ramach zarządzania bezpośredniego, pośredniego i dzielonego, w zależności od rodzaju programu i państwa partnerskiego.

Jeśli chodzi o strukturę inwestycyjną obecnie realizowane w regionie instrumenty finansowe pozostaną aktywne w świetle uzyskanych dotąd pozytywnych wyników.

4. KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA Z INNYMI OBSZARAMI POLITYKI / ZGODNOŚĆ ŚRODKÓW UE Z ZASOBAMI KRAJOWYMI I REGIONALNYMI

Program będzie dążył do komplementarności z pełną gamą unijnych programów, w tym programów polityki wewnętrznej (synergia z polityką w zakresie bezpieczeństwa, migracji i z polityką energetyczną oraz **Instrumentem Sąsiedztwa, Rozwoju i Współpracy Międzynarodowej**, z komponentem inwestycyjnym), jak również do wspierania zewnętrznego wymiaru programu **Erasmus+**. Państwa beneficjenci nadal będą korzystać z programów tematycznych, zwłaszcza z zakresu praw człowieka. Nadal istnieć będzie również synergia z **polityką spójności** i **wspólną polityką rolną** przy przygotowywaniu państw beneficjentów do absorpcji przyszłego finansowania unijnego i zarządzania nim.

Należy zachować spójność **Funduszu InvestEU**, nowego jednolitego narzędzia inwestycyjnego na rzecz polityki wewnętrznej UE, z Instrumentem Pomocy Przedakcesyjnej, tak aby zapewnić potencjalny dostęp państw na etapie przedakcesyjnym do tego nowego funduszu. Niezbędny wzrost potrzeb inwestycyjnych zostanie pokryty głównie z **Europejskiego Funduszu na rzecz Zrównoważonego Rozwoju+**, który zostanie zintegrowany z Instrumentem Sąsiedztwa, Rozwoju i Współpracy Międzynarodowej. Zapewni to znaczne korzyści skali oraz możliwość rozszerzenia operacji na Bałkanach Zachodnich, w zależności od potrzeb.

5. PROPONOWANY PRZYDZIAŁ ŚRODKÓW BUDŻETOWYCH NA LATA 2021–2027

Wartości w cenach bieżących	*w mln EUR*
Łączna pula środków na lata 2021–2027	**14 500**

INSTRUMENTY NIEUJĘTE W PUŁAPACH WIELOLETNICH RAM FINANSOWYCH

INSTRUMENTY SZCZEGÓLNE

Rezerwa na pomoc nadzwyczajną

Rezerwa na pomoc nadzwyczajną to instrument zapewniający dodatkowe środki na rzecz wielu programów sektorowych w razie sytuacji kryzysowej, zarówno wewnątrz UE, jak i poza nią.

1. EUROPEJSKA WARTOŚĆ DODANA

Ze względu na niestabilną sytuację geopolityczną i wewnętrzną, która może pociągać za sobą nieprzewidziane wydatki, budżet UE musi być coraz bardziej reaktywny. O ile szereg programów, zarówno tych realizowanych w UE, jak i poza nią, zawiera szczegółowe przepisy dotyczące pokrycia wydatków na działania nadzwyczajne, dostępne środki finansowe mogą zostać szybko wyczerpane i konieczne może okazać się – czasami w krótkim czasie – dodatkowe zasilenie. Na przykład zasoby dostępne na pomoc w sytuacjach nadzwyczajnych w ramach Funduszu Azylu, Migracji i Integracji oraz Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego były niewystarczające do spełnienia wszystkich postulatów państw członkowskich w obliczu kryzysu migracyjnego i kryzysu bezpieczeństwa, które rozpoczęły się w 2015 r. Podobnie program „Żywność i pasze" okazał się w dużej mierze niewystarczający dla zaspokojenia potrzeb państw członkowskich dotkniętych ptasią grypą w 2016 i 2017 r. W związku z tym środki z innych programów musiały zostać przesunięte i konieczne było uruchomienie szeregu elastycznych mechanizmów w celu uzupełnienia luk w finansowaniu.

Wielkie katastrofy, zarówno naturalne, jak i te spowodowane przez człowieka, mogą przerastać możliwości pojedynczego państwa członkowskiego i mieć wyraźny wymiar transgraniczny. Takie katastrofy występują coraz częściej i są coraz intensywniejsze z powodu zmieniających się warunków klimatycznych lub nowo pojawiających się zagrożeń, a ich konsekwencje ekonomiczne, środowiskowe i społeczne są coraz poważniejsze. UE musi być w związku z tym w stanie lepiej na nie reagować, zgodnie z następującymi zasadami:

- elastyczne ramy prawne, które pozwolą na interwencję budżetu UE w wielu różnych sytuacjach kryzysowych, nawet w dziedzinach, których tradycyjnie nie postrzega się jako obszary wysokiego ryzyka; odnośne programy wydatkowania środków powinny obejmować odpowiednie przepisy dotyczące reagowania w sytuacjach kryzysowych, które umożliwią UE podjęcie działania, jak tylko dochodzi do nadzwyczajnego zdarzenia;
- wystarczające środki finansowe, które dostępne są w razie potrzeby; poważnych kryzysów nie można przewidzieć, dlatego rezerwa budżetowa, z której można szybko czerpać dodatkowe środki, jest niezbędna.

2. CELE

Wśród instrumentów szczególnych, które mogą być uruchamiane poza i ponad pułapami wieloletnich ram finansowych, rezerwa na pomoc nadzwyczajną jest przewidziana konkretnie

na dostarczanie **dodatkowych środków w przypadku sytuacji kryzysowych**. Ma ona postać wstępnej rocznej kwoty środków ponad przyjętymi pułapami, która może zostać dodana w ciągu kilku tygodni do budżetu danego programu na pokrycie kosztów **nieprzewidzianych wydarzeń**.

3. WDROŻENIE I UPROSZCZENIE

Zakres rezerwy na pomoc nadzwyczajną zostanie rozszerzony, by objąć operacje na terytorium UE, co pozwoli na wykorzystanie istniejących procedur i optymalizację przydziału środków budżetowych. Powstanie w ten sposób wspólny mechanizm umożliwiający finansowe zasilenie działań UE podejmowanych w odpowiedzi na wszelkiego rodzaju kryzysy (klęski żywiołowe, kryzysy ekologiczne, nadzwyczajne sytuacje humanitarne, epidemie chorób itp.) i we wszystkich obszarach geograficznych.

Aby uniknąć konkurowania o środki i zapewnić sprawiedliwe podejście do potrzeb w sytuacjach nadzwyczajnych, przez pierwsze 9 miesięcy w roku stosowany będzie czasowy pułap w wysokości 50 % zarówno w przypadku wymiaru wewnętrznego, jak i zewnętrznego. Ponadto 25 % rocznego pułapu zostanie zachowane na ostatni kwartał roku, aby zagwarantować, że środki są dostępne również i na wydarzenia pojawiające się pod koniec roku.

Obecny proces uruchamiania środków z rezerwy na pomoc nadzwyczajną jest sprawnie zorganizowany i sprawdzony. Przewiduje się utrzymanie jego głównych aspektów, a mianowicie:

- jako instrument szczególny przeznaczony do reagowania na nieprzewidziane wydarzenia i potrzeby w zakresie finansowania, rezerwa będzie uruchamiana poza i ponad pułapami wieloletnich ram finansowych;
- instrument ten zapisuje się w budżecie jako rezerwę; jest ona uruchamiana wspólnie przez Parlament Europejski i Radę w drodze przesunięcia środków zgodnie z rozporządzeniem finansowym;
- w celu maksymalizacji możliwości rezerwy niewykorzystane kwoty mogą być przenoszone na następny rok.

Aby zapewnić jak największą reaktywność budżetu UE, w odniesieniu do wszystkich programów i linii budżetowych, w których rezerwa może być uruchomiona, obowiązywać będą wspólne zasady dotyczące jej wykorzystania. Oznacza to, że środki nie będą przeznaczane na konkretne cele lub priorytety, na przykład na wewnętrzne, a nie zewnętrzne sytuacje kryzysowe, ani na poszczególne obszary polityki.

W wyjątkowych latach, w których cała roczna kwota rezerwy zostanie wykorzystana, dodatkowe potrzeby będzie można pokryć w ramach innych mechanizmów elastyczności (takich jak Instrument Elastyczności, margines na nieprzewidziane wydatki), przewidujących niemniej jednak bardziej złożoną procedurę uruchamiania (np. budżet korygujący).

4. KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA Z INNYMI OBSZARAMI POLITYKI / ZGODNOŚĆ ŚRODKÓW UE Z ZASOBAMI KRAJOWYMI I REGIONALNYMI

Rezerwa na pomoc nadzwyczajną będzie wykorzystywana w nadzwyczajnych sytuacjach, których nie można rozwiązać, wykorzystując środki finansowania kryzysowego przewidziane

w poszczególnych programach. Rezerwa nie będzie służyć na przykład do zaradzenia skutkom kryzysów rynkowych dotykających produkcję lub dystrybucję produktów rolnych.

Innym instrumentem szczególnym przeznaczonym do reagowania w sytuacjach kryzysowych jest **Fundusz Solidarności Unii Europejskiej**. I w tym wypadku przewidziana jest maksymalna kwota roczna, ale charakter tego instrumentu jest bardzo odmienny od charakteru rezerwy. Środki z Funduszu Solidarności przyznawane są państwom członkowskim jako wyraz solidarności UE i mają pomóc im w uporaniu się ze skutkami poważnej klęski żywiołowej. Wsparcie przyznawane jest w formie dotacji, zwrotu części kosztów poniesionych przez państwo członkowskie w związku z naprawą i odbudową po wystąpieniu klęski, przy czym na szczeblu UE nie zarządza się żadnymi konkretnymi działaniami ani nie sporządza programu wydatkowania środków.

5. PROPONOWANA MAKSYMALNA KWOTA ROCZNA

Wartości w cenach za 2018 r.	*w mln EUR*
Maksymalna kwota roczna	**600**

INSTRUMENTY SZCZEGÓLNE

Fundusz Solidarności Unii Europejskiej

Fundusz Solidarności Unii Europejskiej to instrument solidarności, który uruchamiany jest na wniosek państwa członkowskiego lub kraju biorącego udział w negocjacjach w sprawie przystąpienia do Unii, w odpowiedzi na **poważne klęski żywiołowe**. Jest on wyrazem solidarności europejskiej wobec regionów dotkniętych tymi klęskami i pozwala zmniejszyć koszty działań na poziomie krajowym.

1. EUROPEJSKA WARTOŚĆ DODANA

Solidarność między państwami członkowskimi jest jedną z podstawowych zasad, na jakich opiera się Unia, a Fundusz Solidarności UE jest wyraźnym przejawem tej zasady. Obywatele zwracają na nią szczególną uwagę. Klęski żywiołowe prawdopodobnie będą występować coraz częściej i będą miały coraz poważniejsze skutki ze względu na zmieniające się warunki klimatyczne, zatem ten instrument szczególny nieujęty w wieloletnich ramach finansowych przyczynia się również do łagodzenia negatywnych skutków zmiany klimatu.

Ze względu na swój ukierunkowany zakres działania stanowi on uzupełnienie interwencji programów wieloletnich, które skupiają się na średniookresowych priorytetach inwestycyjnych, i może również pomóc w przezwyciężeniu trudności wynikających z międzyregionalnej koordynacji, w przypadku gdy katastrofa dotknie kilka regionów.

2. CELE

Fundusz Solidarności UE zapewnia wsparcie finansowe na pokrycie części **kosztów działań nadzwyczajnych i działań służących odbudowie** poniesionych przez budżety publiczne państw kwalifikujących się do objęcia wsparciem. Fundusz interweniuje, aby zapewnić wsparcie budżetowe na rzecz **odbudowy kluczowej infrastruktury**, wspierania społeczeństwa poprzez zapewnienie **czasowego zakwaterowania i finansowania służb ratowniczych**, zapewnienia **infrastruktury prewencyjnej** i środków **ochrony dziedzictwa kulturowego**, a także pomocy w **oczyszczeniu obszarów dotkniętych katastrofą**, włącznie ze strefami naturalnymi.

3. WDROŻENIE I UPROSZCZENIE

Ze względu na charakter interwencji mechanizm realizacji funduszu jest prosty i ukierunkowany na wyniki. **Elastyczność** umożliwiająca przenoszenie niewykorzystanych środków z poprzedniego roku budżetowego zostanie utrzymana, a jednocześnie umożliwi się wyższe kwoty płatności zaliczkowych.

4. KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA Z INNYMI OBSZARAMI POLITYKI / ZGODNOŚĆ ŚRODKÓW UE Z ZASOBAMI KRAJOWYMI I REGIONALNYMI

Przegląd z 2014 roku wzmocnił powiązanie z polityką ograniczania ryzyka klęsk żywiołowych i zachęcił państwa członkowskie do zintensyfikowania inwestycji w ramach

europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych na zapobieganie i przystosowanie się do zmiany klimatu oraz budowanie odporności na klęski żywiołowe.

Jako że interwencja Funduszu Solidarności Unii Europejskiej następuje ex post, fundusz ten stanowi uzupełnienie dla **rescEU** i innych narzędzi reagowania kryzysowego, które uruchamiane są natychmiast w przypadku klęsk żywiołowych lub katastrof spowodowanych przez człowieka.

5. PROPONOWANA MAKSYMALNA KWOTA ROCZNA

Wartości w cenach za 2018 r.	*w mln EUR*
Maksymalna kwota roczna	**600**

INSTRUMENTY SZCZEGÓLNE

Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji

Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji to instrument solidarnościowy i pomocowy, który zapewnia **jednorazową pomoc dla pracowników zwalnianych w ramach dość dużej liczby nieoczekiwanych zwolnień spowodowanych niekorzystnymi skutkami przemian gospodarczych**.

1. EUROPEJSKA WARTOŚĆ DODANA

Wsparcie z Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji jest uzupełnieniem zwykłych krajowych środków zapewniających odporność (zasiłki dla bezrobotnych, pomoc społeczna) oraz interwencji strukturalnych z Europejskiego Funduszu Społecznego i pozwala zwiększyć nie tylko liczbę i różnorodność oferowanych usług, ale również ich poziom intensywności.

Ze względu na taki ukierunkowany zakres fundusz stanowi uzupełnienie interwencji w ramach finansowanych przez UE programów wieloletnich, które skupiają się na średnioterminowych priorytetach, i może również pomóc w przezwyciężeniu trudności wynikających z koordynacji między służbami na szczeblu krajowym/regionalnym, jako że duże zwolnienia grupowe mogą wymagać połączenia środków.

Ponadto Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji przyczynia się również do bezpośredniego wprowadzenia w życie niektórych zasad Europejskiego filaru praw socjalnych, takich jak szkolenia i uczenie się przez całe życie lub aktywne wsparcie na rzecz zatrudnienia.

2. CELE

Począwszy od 2021 r. Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji będzie wspierać pracowników zwalnianych w ramach masowych zwolnień ze względu na szerszy zakres zmian (globalizacja, kryzys, zmiany technologiczne itp.).

W związku z tym środki będą miały na celu: (i) udzielanie **zindywidualizowanego wsparcia, aby pomóc w reintegracji na rynku pracy**, (ii) zwiększenie nacisku na zdobywanie **umiejętności cyfrowych** oraz (iii) **wspieranie mobilności** we wszystkich stosownych przypadkach.

3. WDROŻENIE I UPROSZCZENIE

Uruchamianie Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji zostanie usprawnione w dwojaki sposób, tak aby lepiej odpowiadało szczególnym cechom instrumentu reagowania kryzysowego: (i) szerszy zakres interwencji, obejmujący **rozszerzone kryteria interwencji** (np. zmiany technologiczne) oraz (ii) wprowadzenie uproszczeń proceduralnych, na przykład łatwiejszych procedur składania wniosków, udzielania pomocy technicznej w celu ułatwienia dostępu do finansowania.

4. KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA Z INNYMI OBSZARAMI POLITYKI / ZGODNOŚĆ ŚRODKÓW UE Z ZASOBAMI KRAJOWYMI I REGIONALNYMI

Poziomy współfinansowania zostaną dostosowane do poziomów obowiązujących w ramach **polityki spójności**.

5. PROPONOWANA MAKSYMALNA KWOTA ROCZNA

Wartości w cenach za 2018 r.	*w mln EUR*
Maksymalna kwota roczna	**200**

POZABUDŻETOWE

Europejski Instrument na rzecz Pokoju

Celem Europejskiego Instrumentu na rzecz Pokoju jest finansowanie wspólnych kosztów operacji wojskowych prowadzonych w ramach wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony, udział w finansowaniu wojskowych operacji utrzymania pokoju realizowanych przez inne międzynarodowe podmioty oraz udzielanie wsparcia siłom zbrojnym stron trzecich w celu zapobiegania konfliktom, budowania pokoju i umacniania bezpieczeństwa międzynarodowego.

1. EUROPEJSKA WARTOŚĆ DODANA

UE jest uznawana za wiarygodny podmiot na arenie światowej. Daje jej to uprzywilejowaną pozycję, jeśli chodzi o zapobieganie konfliktom i utrzymywanie pokoju. Interwencje UE w tych dziedzinach mogą przybierać różne formy, począwszy od wspierania operacji pokojowych realizowanych przez państwa trzecie lub organizacje międzynarodowe (np. w ramach Instrumentu na rzecz Pokoju w Afryce), przez bezpośrednie wsparcie zdolności partnerów, po wysyłanie sił zbrojnych do udziału w operacjach w ramach wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa. Ta zdolność UE do przyczyniania się do zapobiegania kryzysom, przywracania pokoju, porządku publicznego i stabilizacji w krajach i regionach dotkniętych konfliktami lub zamieszkami ma kluczowe znaczenie. Ma ona nie tylko zapewnić ochronę UE i jej obywatelom, lecz również ustabilizować inne kraje, umożliwić im rozwój i zapobiec masowym przesiedleniom osób.

UE uczestniczyła w operacjach pokojowych w różnych miejscach w Afryce, na Bliskim Wschodzie i Bałkanach Zachodnich lub zapewniała wsparcie na ich rzecz, między innymi poprzez wysyłanie do tych regionów sił zbrojnych UE. Operacje te udowodniły, że europejski wymiar ma rzeczywistą wartość dodaną, umożliwia bowiem uczestniczącym państwom członkowskim łączenie zasobów i podział kosztów, i pokazały prawdziwe europejskie zaangażowanie w terenie. Jednak w ciągu ostatnich lat pojawiało się coraz więcej wyzwań dla bezpieczeństwa i stabilności w naszym sąsiedztwie i poza nim, wzrosły też więc potrzeby w zakresie utrzymywania pokoju.

Wymaga to większego zaangażowania ze strony UE i reagowania na konflikty i kryzysy zewnętrzne poprzez operacje utrzymywania pokoju i rozwiązywanie konfliktów. Ten cel można skuteczniej osiągnąć na poziomie UE. Tylko nieliczne państwa członkowskie posiadają wystarczające zasoby do wspierania lub przeprowadzenia skutecznych operacji

wojskowych we własnym zakresie, a państwa członkowskie, które je realizują, nie powinny ponosić wszystkich kosztów operacji, które przynoszą korzyści całej UE. Solidarność między państwami członkowskimi i łączenie zasobów ma zatem zasadnicze znaczenie. Ponadto zaangażowanie na poziomie UE może ułatwić współpracę z organizacjami międzynarodowymi i regionalnymi oraz państwami na całym świecie za pośrednictwem sieci delegatur UE. Niewiele państw członkowskich może zaoferować taki zakres kontaktów.

2. CELE

Instrument ma pozwolić Unii działać szybciej i na większą skalę w celu **zapobiegania konfliktom, wspierania bezpieczeństwa ludzkiego, przeciwdziałania niestabilności oraz budowania bardziej bezpiecznego świata, również przy użyciu środków wojskowych i obronnych, jeżeli zajdzie taka potrzeba.**

Traktat o Unii Europejskiej nie zezwala na finansowanie z budżetu UE operacji z zakresu wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa mających wpływ na kwestie wojskowe lub obronne. Głównym celem instrumentu będzie zatem realizacja działań z zakresu unijnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa mających wpływ na kwestie wojskowe lub obronne, które nie mogą być finansowane z budżetu UE. O ile Rada nie zdecyduje inaczej, działania z zakresu wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, które mogą być finansowane z budżetu UE, powinny być nadal finansowane w ten sposób. Wdrożenie instrumentu będzie wymagało pełnej spójności i zgodności z budżetem UE, które należy zapewnić na wszystkich poziomach jego funkcjonowania.

Instrument ten to nowy jednolity instrument pozabudżetowy. Połączy on w sobie wsparcie, które w ramach wieloletnich ram finansowych na lata 2014–2020 częściowo wchodziło w zakres **Instrumentu na rzecz Pokoju w Afryce** (finansowanego z pozabudżetowego Europejskiego Funduszu Rozwoju), oraz **mechanizm ATHENA**. Wojskowe operacje w ramach wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony są finansowane poza budżetem UE głównie przez uczestniczące państwa członkowskie, natomiast niewielki odsetek wspólnych kosztów finansowany jest poprzez mechanizm ATHENA.

Te istniejące mechanizmy finansowania, choć mają wyraźną wartość dodaną, dotychczas jedynie częściowo sprostały oczekiwaniom partnerów oraz zaspokoiły potrzebę zapewnienia stabilności zewnętrznej UE w świetle bezprecedensowych wyzwań zewnętrznych. Instrument ma zatem na celu:

1. wzmocnienie finansowania **wojskowych operacji w ramach wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony**, tak by stało się bardziej elastyczne i skuteczne;
2. rozszerzenie zakresu **wsparcia UE dla operacji wojskowych utrzymania pokoju** prowadzonych przez państwa trzecie i organizacje międzynarodowe na całym świecie oraz budowanie zdolności wojskowych państw trzecich i organizacji międzynarodowych w celu zapobiegania konfliktom, budowania pokoju i umacniania bezpieczeństwa międzynarodowego;
3. ułatwienie finansowania **innych działań operacyjnych z zakresu wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa mających wpływ na kwestie wojskowe lub obronne**, jeśli Rada tak zdecyduje.

Instrument zostanie ustanowiony w drodze decyzji Rady w ramach wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa. Jako że jest to instrument wchodzący w zakres wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, za jego wdrażanie odpowiadał będzie Wysoki Przedstawiciel. W odniesieniu do realizacji finansowej instrumentu zgodnie

z rozporządzeniem finansowym Wysokiego Przedstawiciela wspierać będzie komisyjna Służba ds. Instrumentów Polityki Zagranicznej.

3. WDROŻENIE I UPROSZCZENIE

Instrument będzie finansowany z rocznych składek państw członkowskich, których wysokość obliczana będzie na podstawie dochodu narodowego brutto. Przyczyni się on do poprawy elastyczności i zdolności reagowania na kryzys, opierając się na doświadczeniach z wdrażania obecnych instrumentów i mechanizmów. Instrument zapewni, że finansowanie UE będzie stale dostępne, umożliwi też szybką reakcję w sytuacjach kryzysowych i w odpowiedzi na inne pilne wnioski. Ułatwi on także dostarczanie zintegrowanych pakietów obejmujących szkolenia wojskowe organizowane przez unijne szkoleniowe misje wojskowe, sprzęt wojskowy i wsparcie. W celu uwzględnienia różnorodnego charakteru realizowanych w jego ramach działań, Europejski Instrument na rzecz Pokoju opracowano w sposób zapewniający wydajność i elastyczność. Ważna rola partnerów zostanie jasno określona.

4. KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA Z INNYMI OBSZARAMI POLITYKI / ZGODNOŚĆ ŚRODKÓW UE Z ZASOBAMI KRAJOWYMI I REGIONALNYMI

Instrumentem zarządzać się będzie zgodnie z zasadami spójności i komplementarności, przy zapewnieniu pełnej spójności i synergii z odpowiednimi instrumentami działań zewnętrznych i środkami w ramach budżetu UE, w szczególności wspólną polityką zagraniczną i bezpieczeństwa, budowaniem zdolności na rzecz bezpieczeństwa i rozwoju i innymi formami pomocy związanej z bezpieczeństwem oraz działaniami w ramach realizacji celów unijnej polityki sąsiedztwa i rozwoju dotyczących bezpieczeństwa i pokoju. Elastyczność i zdolność reagowania pozwolą zapewnić, by wsparcie było dostępne w odpowiednim czasie i zaspokajało zewnętrzne potrzeby militarne zgodnie z ustaleniami. Zapewni się również uproszczenie i usprawnienie struktur i źródeł finansowania. Instrument będzie w znacznym stopniu sterowany politycznie, aby zapewnić jego skuteczność i spójność z ogólnym podejściem do polityki zewnętrznej UE.

Wprowadzenie instrumentu pokazuje, że UE musi znaleźć wyraz dla swojej roli w dziedzinie obronności, ale jest on wyraźnie odrębny od Europejskiego Funduszu Obronnego, który ma na celu uzupełnienie i wzmocnienie krajowych inwestycji na badania w dziedzinie obronności i rozwoju przemysłowego. Niemniej jednak Europejski Fundusz Obronny może stanowić istotny bodziec dla autonomii strategicznej UE oraz konkurencyjności przemysłu obronnego w Europie, a tym samym pośrednio umożliwić UE zapewnienie skuteczniejszego wsparcia dla wojskowych operacji utrzymywania pokoju za granicą.

5. PROPONOWANY PRZYDZIAŁ ŚRODKÓW BUDŻETOWYCH NA LATA 2021–2027

Europejski Instrument na rzecz Pokoju jest instrumentem pozabudżetowym.

Wartości w cenach bieżących	*w mln EUR*
Łączna pula środków na lata 2021–2027	**10 500**

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 2.5.2018r.
COM(2018) 323 final

ANNEX

ZAŁĄCZNIK

do

wniosku dotyczącego Porozumienia międzyinstytucjonalnego

pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą i Komisją w sprawie dyscypliny budżetowej, współpracy w kwestiach budżetowych i należytego zarządzania finansami

ZAŁĄCZNIK - WSPÓŁPRACA MIĘDZYINSTYTUCJONALNA W TRAKCIE PROCEDURY BUDŻETOWEJ

Część A. Harmonogram procedury budżetowej

1. Z odpowiednim wyprzedzeniem przed rozpoczęciem procedury budżetowej instytucje uzgadniają co roku praktyczny harmonogram prac na podstawie stosowanej praktyki.

Część B. Priorytety procedury budżetowej

2. Z odpowiednim wyprzedzeniem przed przyjęciem projektu budżetu przez Komisję zwoływane są rozmowy trójstronne w celu omówienia ewentualnych priorytetów budżetu na kolejny rok budżetowy.

Część C. Uchwalenie projektu budżetu i aktualizacja preliminarzy

3. Instytucje inne niż Komisja są proszone o przyjęcie swoich preliminarzy do końca marca.

4. Każdego roku Komisja przedstawia projekt budżetu ukazujący rzeczywiste potrzeby Unii w zakresie finansowania.

   Komisja bierze pod uwagę:

   a) przedstawione przez państwa członkowskie prognozy dotyczące funduszy strukturalnych;

   b) możliwość wykorzystania środków, przy dążeniu do zachowania ścisłej zależności między środkami na zobowiązania i środkami na płatności;

   c) możliwości rozpoczęcia realizacji nowych polityk poprzez projekty pilotażowe, nowe działania przygotowawcze lub obydwa lub kontynuację dobiegających końca działań wieloletnich, po uprzednim ocenieniu możliwości przyjęcia aktu podstawowego w rozumieniu rozporządzenia finansowego (definicja aktu podstawowego, uwarunkowanie wykonania przyjęciem aktu podstawowego oraz wyjątki);

   d) konieczność zagwarantowania, że wszelkie zmiany wydatków w odniesieniu do poprzedniego roku będą zgodne z ograniczeniami wynikającymi z dyscypliny budżetowej.

5. Instytucje unikają, na ile to możliwe, wprowadzania do budżetu pozycji obejmujących nieznaczne kwoty wydatków operacyjnych.

6. Parlament Europejski i Rada zobowiązują się również mieć na względzie ocenę możliwości wykonania budżetu zawartą w projektach sporządzanych przez Komisję oraz w związku z wykonaniem bieżącego budżetu.

7. W interesie należytego zarządzania finansami i ze względu na skutki istotnych zmian nomenklatury budżetowej w odniesieniu do tytułów i rozdziałów dotyczących obowiązków departamentów Komisji w zakresie sprawozdań z zarządzania Parlament Europejski i Rada zobowiązują się omawiać wszelkie istotne zmiany z Komisją podczas procedury pojednawczej.

8. W interesie lojalnej i należytej współpracy instytucjonalnej Parlament Europejski i Rada zobowiązują się do utrzymywania regularnych i aktywnych kontaktów na wszystkich szczeblach, za pośrednictwem swoich negocjatorów, podczas całej procedury budżetowej, a w szczególności podczas okresu pojednawczego. Parlament

Europejski i Rada zobowiązują się do zapewniania terminowej i stałej wzajemnej wymiany właściwych informacji i dokumentów zarówno na szczeblu formalnym, jak i nieformalnym oraz do odbywania w razie potrzeby i we współpracy z Komisją posiedzeń technicznych lub informacyjnych podczas okresu pojednawczego. Komisja zapewnia terminowy i równy dostęp do informacji i dokumentów Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

9. Do czasu zwołania komitetu pojednawczego Komisja może w razie potrzeby przedłożyć listy w sprawie poprawek do projektu budżetu zgodnie z art. 314 ust. 2 TFUE, w tym list w sprawie poprawek aktualizujący w szczególności preliminarz wydatków na rolnictwo. Komisja bezzwłocznie przedkłada informacje dotyczące aktualizacji Parlamentowi Europejskiemu i Radzie. Ponadto przedstawia Parlamentowi Europejskiemu i Radzie wszelkie stosowne uzasadnienia, jakich mogą oni wymagać.

Część D. Procedura budżetowa przed procedurą pojednawczą

10. Rozmowy trójstronne są zwoływane z odpowiednim wyprzedzeniem przed czytaniem w Radzie, tak aby umożliwić instytucjom wymianę poglądów na temat projektu budżetu.

11. Aby Komisja mogła w odpowiednim czasie ocenić wykonalność poprawek przewidzianych przez Parlament Europejski i Radę, dotyczących utworzenia nowych działań przygotowawczych lub projektów pilotażowych lub przedłużenia istniejących, Parlament Europejski i Rada informują Komisję o swoich zamiarach w tym względzie, tak aby pierwsze rozmowy mogły się odbyć już podczas tych rozmów trójstronnych.

12. Rozmowy trójstronne można zwołać przed głosowaniem na posiedzeniu plenarnym Parlamentu Europejskiego.

Część E. Procedura pojednawcza

13. Jeżeli Parlament Europejski przyjmuje poprawki do stanowiska Rady, przewodniczący Rady – w trakcie tego samego posiedzenia plenarnego – zapoznaje się z rozbieżnościami w stanowiskach obu instytucji i udziela przewodniczącemu Parlamentu Europejskiego zgody na bezzwłoczne zwołanie komitetu pojednawczego. Pismo zwołujące komitet pojednawczy zostaje przesłane nie później niż w pierwszym dniu roboczym w tygodniu następującym po zakończeniu miesięcznej sesji parlamentarnej, w trakcie której przeprowadzono głosowanie plenarne, a okres pojednawczy rozpoczyna się następnego dnia. Trwający 21 dni okres oblicza się zgodnie z rozporządzeniem Rady (EWG, Euratom) nr 1182/71 ([1]).

14. Jeżeli Rada nie może wyrazić zgody na wszystkie poprawki przyjęte przez Parlament Europejski, powinna ona potwierdzić swoje stanowisko w piśmie przesłanym przed zaplanowanym terminem pierwszego posiedzenia podczas okresu pojednawczego. W takim przypadku komitet pojednawczy postępuje zgodnie z warunkami określonymi poniżej.

15. Komitet pojednawczy obraduje pod wspólnym przewodnictwem przedstawicieli Parlamentu Europejskiego i Rady. Posiedzeniom komitetu pojednawczego przewodniczy współprzewodniczący z instytucji będącej gospodarzem posiedzenia. Każda instytucja wyznacza zgodnie ze swym regulaminem reprezentujących ją

[1] Rozporządzenie Rady (EWG, Euratom) nr 1182/71 z dnia 3 czerwca 1971 r. określające zasady mające zastosowanie do okresów, dat i terminów (Dz.U. L 124 z 8.6.1971, s. 1).

uczestników na każde posiedzenie oraz określa mandat negocjacyjny. Parlament Europejski i Rada są reprezentowane w komitecie pojednawczym na właściwym szczeblu, co pozwala każdej delegacji na polityczne zobowiązanie jej instytucji i umożliwia czynienie rzeczywistych postępów w wypracowywaniu ostatecznego porozumienia.

16. Zgodnie z art. 314 ust. 5 akapit drugi TFUE Komisja uczestniczy w pracach komitetu pojednawczego i podejmuje wszelkie niezbędne inicjatywy na rzecz zbliżenia stanowisk Parlamentu Europejskiego i Rady.

17. Rozmowy trójstronne odbywają się na różnych szczeblach reprezentacji przez cały czas trwania procedury pojednawczej, w celu rozstrzygnięcia nierozwiązanych kwestii i przygotowania porozumienia w ramach komitetu pojednawczego.

18. Posiedzenia komitetu pojednawczego i rozmowy trójstronne odbywają się na zmianę w pomieszczeniach Parlamentu Europejskiego i Rady, tak aby zapewnić równy podział zasobów, w tym w zakresie tłumaczenia konferencyjnego.

19. Daty posiedzeń komitetu pojednawczego oraz rozmów trójstronnych ustala się z wyprzedzeniem w drodze porozumienia między trzema instytucjami.

20. Komitetowi pojednawczemu zostaje udostępniony wspólny pakiet dokumentów („dokumenty bazowe”) zawierających porównanie poszczególnych etapów procedury budżetowej([2]). Dokumenty te obejmują dane liczbowe według poszczególnych linii, całkowite kwoty według działów wieloletnich ram finansowych, a także skonsolidowany dokument zawierający dane liczbowe i uwagi odnoszące się do wszystkich linii budżetowych uznanych za technicznie „otwarte”. Bez uszczerbku dla ostatecznej decyzji komitetu pojednawczego, w odrębnym dokumencie zostają wyszczególnione wszystkie linie budżetowe uznane za technicznie zamknięte([3]). Dokumenty te są klasyfikowane według nomenklatury budżetowej.

    Do dokumentów bazowych przeznaczonych dla komitetu pojednawczego dołącza się również inne dokumenty, w tym pismo Komisji w sprawie wykonalności dotyczące stanowiska Rady i poprawek Parlamentu Europejskiego oraz wszelkie pisma z innych instytucji dotyczące stanowiska Rady lub poprawek Parlamentu Europejskiego.

21. W celu osiągnięcia porozumienia przed upływem okresu pojednawczego, w trakcie rozmów trójstronnych:

    – zostaje określony zakres negocjacji kwestii budżetowych, którymi należy się zająć,

    – zostaje zatwierdzony wykaz linii budżetowych uznanych za technicznie zamknięte, z zastrzeżeniem ostatecznego porozumienia w sprawie całego budżetu na dany rok budżetowy,

---

[2] Poszczególne kroki obejmują: budżet na bieżący rok budżetowy (w tym przyjęte budżety korygujące); wstępny projekt budżetu; stanowisko Rady w sprawie projektu budżetu; poprawki Parlamentu Europejskiego do stanowiska Rady oraz listy w sprawie poprawek przedstawione przez Komisję (o ile nie zostały one jeszcze w pełni zatwierdzone przez wszystkie instytucje).

3 Linia budżetowa uznana za technicznie zamkniętą to linia, w odniesieniu do której nie istnieją rozbieżności między Parlamentem Europejskim a Radą i w odniesieniu do której nie przedstawiono listu w sprawie poprawek.

– zostają omówione kwestie określone w tiret pierwszym w celu wypracowania ewentualnych porozumień, które zatwierdzi komitet pojednawczy,

– zostają omówione kwestie tematyczne, również według działów wieloletnich ram finansowych.

Wstępne wnioski zostają wyciągnięte wspólnie podczas lub w bezpośrednim następstwie każdej rundy rozmów trójstronnych; jednocześnie zostaje ustalony porządek obrad kolejnego posiedzenia. Wnioski te zostają zapisane przez instytucję organizującą dane posiedzenie trójstronne i zostają uznane za tymczasowo zatwierdzone po upływie 24 godzin, bez uszczerbku dla ostatecznej decyzji komitetu pojednawczego.

22. Wnioski z rozmów trójstronnych oraz dokument zawierający linie budżetowe są dostępne na posiedzeniach komitetu pojednawczego wraz z liniami budżetowymi, w odniesieniu do których zostało wypracowane wstępne porozumienie w trakcie rozmów trójstronnych.

23. Wspólny projekt przewidziany w art. 314 ust. 5 TFUE opracowuje sekretariat Parlamentu Europejskiego i sekretariat Rady, przy pomocy Komisji. Projekt ten składa się z pisma przewodniego kierowanego przez przewodniczących obu delegacji do przewodniczącego Parlamentu Europejskiego i przewodniczącego Rady, zawierającego datę porozumienia osiągniętego na posiedzeniu komitetu pojednawczego, i załączników, które obejmują:

– dane liczbowe według poszczególnych linii w odniesieniu do wszystkich pozycji budżetowych oraz zbiorcze dane liczbowe według działów ram finansowych,

– skonsolidowany dokument zawierający dane liczbowe i końcowy tekst wszystkich linii, które zostały zmienione w trakcie procedury pojednawczej,

– wykaz linii, które nie zostały zmienione względem projektu budżetu lub stanowiska Rady w sprawie tego projektu.

Komitet pojednawczy może również zatwierdzić wnioski i ewentualne wspólne oświadczenia odnoszące się do budżetu.

24. Wspólny projekt zostaje przetłumaczony na wszystkie języki urzędowe instytucji Unii (przez służby Parlamentu Europejskiego) i jest przedkładany do zatwierdzenia Parlamentowi Europejskiemu i Radzie w okresie 14 dni od daty tego porozumienia w sprawie wspólnego projektu zgodnie z pkt 23.

Budżet podlega ostatecznej redakcji dokonanej przez prawników lingwistów po przyjęciu wspólnego projektu; redakcja ta polega na połączeniu załączników do wspólnego projektu z liniami budżetowymi, które nie zostały zmienione w trakcie procedury pojednawczej.

25. Instytucja organizująca posiedzenie (rozmowy trójstronne lub posiedzenie pojednawcze) zapewnia tłumaczenie obrad na wszystkie języki zgodnie z pełnym systemem językowym mającym zastosowanie do posiedzeń komitetu pojednawczego oraz doraźnym systemem językowym w odniesieniu do rozmów trójstronnych.

Instytucja organizująca posiedzenie zapewnia powielenie i rozprowadzenie dokumentów roboczych.

Służby wszystkich trzech instytucji współpracują w zakresie rejestrowania wyników negocjacji w celu sfinalizowania wspólnego projektu.

Część F. Budżety korygujące

Zasady ogólne

26. Mając na uwadze, że budżety korygujące często koncentrują się na konkretnych, a niekiedy pilnych kwestiach, instytucje uzgadniają następujące zasady, aby zapewnić odpowiednią współpracę międzyinstytucjonalną umożliwiającą płynny i sprawny proces decyzyjny dotyczący budżetów korygujących, o ile to możliwe, bez konieczności zwoływania w tym celu posiedzenia pojednawczego.

27. Na ile to możliwe, instytucje dokładają starań, aby ograniczyć liczbę budżetów korygujących.

Harmonogram prac

28. Komisja informuje z wyprzedzeniem Parlament Europejski i Radę o ewentualnych datach przyjęcia projektów budżetów korygujących, nie przesądzając jednak o ostatecznej dacie ich przyjęcia.

29. Zgodnie ze swoim regulaminem wewnętrznym Parlament Europejski i Rada dokładają starań, aby rozpatrzyć przedłożony przez Komisję projekt budżetu korygującego jak najszybciej po przyjęciu go przez Komisję.

30. W celu przyspieszenia procedury Parlament Europejski i Rada zapewniają, aby ich harmonogramy prac były w miarę możliwości skoordynowane, tak aby procedura mogła zostać przeprowadzona w sposób spójny i sprzyjający zbliżeniu stanowisk. Postarają się zatem jak najszybciej opracować orientacyjny harmonogram poszczególnych etapów kończących się ostatecznym przyjęciem budżetu korygującego.

    Parlament Europejski i Rada wezmą pod uwagę stosunkowo pilny charakter budżetu korygującego oraz konieczność zatwierdzenia go w należytym terminie, tak aby mógł on wejść w życie w roku budżetowym, którego dotyczy.

Współpraca podczas czytania

31. Instytucje współpracują ze sobą w dobrej wierze podczas całej procedury, aby umożliwić w najwyższym możliwym stopniu przyjęcie budżetów korygujących na wczesnym etapie procedury.

    W odpowiednich przypadkach, gdy istnieje ryzyko rozbieżności opinii, Parlament Europejski lub Rada, przed zajęciem ostatecznego stanowiska w sprawie budżetu korygującego przez każdą z tych instytucji, lub też Komisja, w każdym czasie, może zaproponować zwołanie specjalnych rozmów trójstronnych w celu omówienia rozbieżności oraz osiągnięcia kompromisu.

32. Wszystkie projekty budżetów korygujących przedstawione przez Komisję, ale jeszcze nie zatwierdzone, są systematycznie wpisywane do porządku obrad rozmów trójstronnych planowanych w toku corocznej procedury budżetowej. Komisja przedstawia projekty budżetów korygujących, a Parlament Europejski i Rada informują o swoim stanowisku, o ile to możliwe, przed datą rozmów trójstronnych.

33. Jeżeli w trakcie rozmów trójstronnych dojdzie do zawarcia kompromisu, Parlament Europejski i Rada zobowiążą się do uwzględnienia wyniku tych rozmów podczas debaty nad budżetem korygującym zgodnie z TFUE i swoimi regulaminami wewnętrznymi.

Współpraca po czytaniu

34. W przypadku gdy Parlament Europejski zatwierdza stanowisko Rady bez poprawek, budżet korygujący zostaje przyjęty, zgodnie z TFUE.

35. Jeżeli Parlament Europejski przyjmie poprawki większością głosów swoich członków, zastosowanie ma art. 314 ust. 4 lit. c) TFUE. Przed posiedzeniem komitetu pojednawczego zwołane jednak zostaną rozmowy trójstronne:

- jeżeli w trakcie rozmów trójstronnych osiągnięte zostanie porozumienie, a Parlament Europejski i Rada zatwierdzą wyniki tych rozmów, procedura pojednawcza zostaje zakończona wymianą listów bez posiedzenia komitetu pojednawczego,
- jeżeli w trakcie posiedzenia trójstronnego nie zostanie osiągnięte porozumienie, komitet pojednawczy spotyka się i organizuje swoje prace stosownie do okoliczności, w celu zakończenia w miarę możliwości procesu decyzyjnego przed upływem terminu wynoszącego 21 dni, określonego w art. 314 ust. 5 TFUE. Prace komitetu pojednawczego mogą zakończyć się wymianą listów.

Część G. Zobowiązania pozostające do realizacji

36. Z uwagi na potrzebę zapewnienia systematycznej progresji całkowitych środków na płatności względem środków na zobowiązania, tak aby uniknąć wszelkich nieprawidłowych przeniesień zobowiązań pozostających do realizacji na kolejny rok, Parlament Europejski, Rada i Komisja uzgadniają, że będą ściśle monitorować poziom zobowiązań pozostających do realizacji, aby ograniczyć ryzyko utrudniania realizacji programów Unii z powodu braku środków na płatności pod koniec obowiązywania wieloletnich ram finansowych.

Aby zapewnić kontrolowalny poziom i profil płatności we wszystkich działach, zasady dotyczące umorzeń stosuje się ściśle w odniesieniu do wszystkich działów, w szczególności zasady dotyczące umorzeń automatycznych.

Podczas procedury budżetowej instytucje regularnie spotykają się, by wspólnie ocenić aktualną sytuację i prognozy wykonania budżetu w danym roku i w kolejnych latach. Spotkania takie przybierają formę specjalnych międzyinstytucjonalnych posiedzeń na właściwym szczeblu, przed którymi Komisja przedstawia szczegółowo aktualną sytuację, w podziale na poszczególne fundusze i państwa członkowskie, dotyczącą realizacji płatności, otrzymanych wniosków o zwrot kosztów i zmienionych prognoz. W szczególności, by zapewnić możliwość wypełniania przez Unię jej obowiązków finansowych wynikających z istniejących i przyszłych zobowiązań w latach 2021–2027 zgodnie z art. 323 TFUE, Parlament Europejski i Rada analizują i omawiają szacunki Komisji dotyczące wymaganego poziomu środków na płatności.

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 2.5.2018
COM(2018) 325 final

2018/0135 (CNS)

Wniosek

DECYZJA RADY

w sprawie systemu zasobów własnych Unii Europejskiej

{SWD(2018) 172 final}

UZASADNIENIE

1. ARGUMENTY NA RZECZ REFORMY – WPROWADZENIE

1.1. System finansowania, który nie był reformowany od 1988 r.

Wniosek dotyczący kolejnego okresu wieloletnich ram finansowych jest okazją do zmodernizowania unijnych ram finansowych. Jak wskazano w komunikacie „Nowoczesny budżet dla Unii, która chroni, wspiera i broni: wieloletnie ramy finansowe na lata 2021–2027”[1], Unia stoi w obliczu konieczności finansowania nowych priorytetów unijnych i europejskich dóbr publicznych. Jednocześnie zmiany gospodarcze i globalizacja stawiają przed krajowymi systemami podatkowymi nowe wyzwania; pojawiły się także nowe strategie polityczne, które można wzmocnić, zapewniając na ten cel zachęty finansowe na poziomie UE. Ponadto z wielu stron słychać wezwanie do reformy budżetu po stronie dochodów, aby zwiększyć jego jasność, sprawiedliwość i przejrzystość.

W tym kontekście strona dochodów budżetu UE nie może pozostawać bez związku z najważniejszymi wydarzeniami na szczeblu UE. Większy nacisk na dobra publiczne o wymiarze europejskim, jak również efektywne i należyte zarządzanie finansami publicznymi musi charakteryzować budżet UE po stronie wydatków, ale musi również stać się znakiem rozpoznawczym zmian po stronie dochodów.

Głównym czynnikiem wpływającym na kształt budżetu UE nie jest dostępność dochodów, lecz raczej strona wydatków. Oznacza to, że po stronie dochodów budżet jest zazwyczaj automatycznie dostosowywany w zależności od poziomu wydatków, zgodnie z zasadami określonymi w przepisach dotyczących zasobów własnych. Ogólnie rzecz biorąc, system „zasobów własnych” musi zapewnić wiarygodne i stabilne ramy, które są w pełni zgodne z zasadą równowagi.

Obecny system zasobów własnych opiera się na trzech głównych kategoriach dochodów: (i) tzw. tradycyjnych zasobach własnych (głównie cłach); (ii) zasobach własnych opartych na podatku od wartości dodanej; oraz (iii) zasobach własnych opartych na dochodzie narodowym brutto. Podczas gdy tradycyjne zasoby własne są bezpośrednim źródłem dochodów budżetu UE, a tym samym zostały określone jako „autentyczne” zasoby własne UE, to dwie ostatnie kategorie stanowią w istocie wkłady krajowe udostępniane przez państwa członkowskie do budżetu UE. Zasoby własne oparte na dochodzie narodowym brutto zostały ustanowione jako uzupełniająca podstawa systemu zasobów własnych gwarantująca pełne sfinansowanie uzgodnionych wydatków. Z biegiem czasu zasoby te stały się jednak głównym elementem systemu. Stanowią one ponad 70 % dochodów UE. Zapewniają stabilność i wystarczalność, ale ich dominujący charakter pozycja utrwala pogląd, że krajowe wkłady do budżetu UE są zwykłym czynnikiem kosztów.

Ogólny system finansowania okazał się trudny zreformowania. Zgodnie z art. 311 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej „Unia pozyskuje środki niezbędne do osiągnięcia swoich celów i należytego prowadzenia swoich polityk”. Decyzja w sprawie zasobów własnych oparta na tym artykule stanowi solidną podstawę prawną systemu finansowania budżetu UE. Zważywszy na jej wagę wymagane są jednomyślność państw członkowskich i ratyfikacja przez parlamenty narodowe. Jednocześnie jest to również duża przeszkoda proceduralna, którą muszą pokonać decydenci, nawet jeśli kwestia reformy jest dla większości

[1] COM(2018) 321.

przekonująca. To nie przypadek, że ostatnia znacząca, jakościowa zmiana systemu zasobów własnych datuje się na lata 80. XX wieku, kiedy to przyjęto tzw. „pakiet Delorsa" i wprowadzono komponent oparty na dochodzie narodowym brutto, by podołać wzrostowi wydatków związanemu z wdrażaniem jednolitego rynku i rozszerzeniem Unii o nowe państwa członkowskie.

W 2011 r. Komisja zaproponowała wprowadzenie nowych zasobów własnych, by wesprzeć wysiłki państw członkowskich na rzecz konsolidacji budżetowej w związku z kryzysem finansowym[2]. Zaproponowała uproszczenie zasobów własnych opartych na podatku od wartości dodanej oraz utworzenie nowej kategorii zasobów własnych opartych na podatku od transakcji finansowych. Parlament Europejski poparł te wnioski Komisji. Jednomyślnego porozumienia między państwami członkowskimi nie udało się osiągnąć, ale panowała powszechna zgodność co do tego, że reforma jest konieczna. Uznając, że system ten można byłoby poprawić, w konkluzjach Rady Europejskiej z dnia 7 i 8 lutego 2013 r. wezwano Radę do kontynuowania prac nad wnioskami Komisji.

1.2. Konieczność reformy

W ramach ostatecznego porozumienia w sprawie wieloletnich ram finansowych na lata 2014–2020 utworzono w grudniu 2013 r. Grupę Wysokiego Szczebla ds. Zasobów Własnych, kiedy to Rada, Parlament Europejski i Komisja przyjęły „wspólne oświadczenie w sprawie zasobów własnych". We wspólnym oświadczeniu stwierdzono, że kwestia zasobów własnych wymaga dalszych prac i że powołana zostanie międzyinstytucjonalna grupa wysokiego szczebla, która dokona ogólnego przeglądu systemu zasobów własnych. W grudniu 2016 r. grupa opublikowała sprawozdanie końcowe[3]. Jej zalecenia obejmowały wprowadzenie nowych kategorii zasobów własnych ze ściślejszym ich powiązaniem z politykami UE oraz likwidację mechanizmów korekty.

W czerwcu 2017 r. Komisja przyjęła dokument otwierający debatę na temat przyszłości finansów UE[4]. W dokumencie tym Komisja proponuje szereg możliwości bardziej widocznego powiązania zasobów własnych z politykami UE, w szczególności dotyczącymi jednolitego rynku i zrównoważonego wzrostu gospodarczego. W dokumencie stwierdzono, że przy wprowadzaniu nowych zasobów własnych należy zwrócić uwagę na (i) ich przejrzystość, prostotę i stabilność; (ii) ich spójność z celami polityki UE; (iii) ich wpływ na konkurencyjność i zrównoważony wzrost gospodarczy; oraz (iv) ich sprawiedliwy podział między państwa członkowskie. W lutym 2018 r. Komisja[5] potwierdziła, że reforma dochodów budżetu UE mogłaby pomóc skoncentrować debatę na celach i na tych obszarach, w których Unia Europejska może przynieść rzeczywistą wartość dodaną.

W marcu 2018 r. Parlament Europejski przyjął rezolucję w sprawie reformy systemu zasobów własnych UE[6]. Zgodnie z głównymi przesłaniami sprawozdania końcowego Grupy Wysokiego Szczebla ds. Zasobów Własnych („sprawozdanie Montiego") w rezolucji podkreśla się niedoskonałość obecnego sposobu finansowania budżetu UE i apeluje o podjęcie daleko idących reform, wzywając w szczególności do wprowadzenia różnych nowych kategorii zasobów własnych i zniesienia wszystkich korekt.

---

2 COM(2011) 510 final.

3 Przyszłe finansowanie UE. Sprawozdanie końcowe i zalecenia Grupy Wysokiego Szczebla ds. Zasobów Własnych. Grudzień 2016 r.

4 COM(2017) 358 final.

5 COM(2018) 98 final.

6 P8_TA-PROV(2018)0076, Reforma systemu zasobów własnych Unii Europejskiej – G. Deprez i J. Lewandowski.

1.3. Propozycja reformy systemu finansowania: aby sprostać wyzwaniom gospodarczym i środowiskowym, przed którymi stoi UE

Konieczność zwrócenia szczególnej uwagi na architekturę systemu zasobów własnych wynika obecnie z szeregu nowych priorytetów politycznych mających konsekwencje budżetowe oraz z wystąpienia Zjednoczonego Królestwa z UE. Ponadto cyfryzacja, globalizacja i inne zmiany gospodarcze stawiają przed krajowymi urzędami statystycznymi coraz to nowe wyzwania. W związku z tym należy się spodziewać gruntowniejszych i częstszych rewizji danych dotyczących dochodu narodowego brutto, by odpowiednio odzwierciedlić dochód narodowy poszczególnych gospodarek. Integracja rynkowa, swobodny przepływ kapitału oraz wzrost znaczenia wartości niematerialnych i prawnych zrodziły w ogólnym kontekście opodatkowania pytania o to, czy krajowe ramy podatkowe są adekwatne do odpowiedniego reagowania na rozwój sytuacji w tych dziedzinach. Ponadto zmiana klimatu i zanieczyszczenie środowiska powodują negatywne efekty zewnętrzne, które wymagają reakcji na szczeblu UE, a nawet na całym świecie.

Poza spełnieniem podstawowego wymogu, jakim jest zapewnienie wystarczających dochodów na pokrycie wydatków, system zasobów własnych powinien zostać zreformowany, by pomóc w sprostaniu tym nowym wyzwaniom, i powinien zostać zaprojektowany w sposób, który przynosi więcej korzyści niż tylko regularne wpływy dochodów podatkowych. W oparciu o istniejący system finansowania Komisja proponuje również zmodernizowanie strony dochodów budżetu UE poprzez uproszczenie obecnych zasobów własnych opartych na podatku od wartości dodanej, dywersyfikację źródeł dochodów oraz zwiększenie synergii między budżetem UE a budżetami krajowymi.

W obecnym wniosku nie proponuje się wprowadzenia żadnego nowego podatku dla obywateli UE. Unia nie ma uprawnień do nakładania podatków. W związku z tym wprowadzenie nowych kategorii zasobów własnych w pełni respektuje suwerenność podatkową państw członkowskich. Istniejące instrumenty podatkowe funkcjonują głównie na poziomie krajowym, chociaż Unia Europejska przyjęła w niektórych obszarach przepisy służące harmonizacji sposobu stosowania podatków. Zwiększa to sprawiedliwość dla obywateli i przedsiębiorstw w różnych krajach UE, a jednocześnie zapewnia środki umożliwiające pozyskiwanie dochodów budżetowych, których nie mogą pozyskać organy krajowe. Przypisanie części określonych zharmonizowanych podstaw opodatkowania lub innych źródeł umocowanych w unijnych politykach lub przepisach do budżetu UE jest jednym ze sposobów na poprawę synergii między UE a gospodarkami krajowymi.

Niniejszy wniosek zachowuje ścisłą dyscyplinę budżetową poprzez zasadę zrównoważonego budżetu. Zależności między różnymi kategoriami zasobów własnych stanowią potencjalne źródło synergii, które nie zostało jednak jak dotąd w pełni wykorzystane. Pozwoli to na lepsze wykorzystanie możliwości wynikających z Traktatu w zakresie, w jakim różne rodzaje zasobów własnych – wkłady krajowe, cześć obecnych lub przyszłych podatków i „autentyczne” dochody UE – przynoszą korzyści, które się uzupełniają i wzajemnie potęgują. Dzięki dywersyfikacji źródeł dochodów zwiększy się odporność i elastyczność budżetu UE, na czym ostatecznie skorzystają wszystkie państwa członkowskie.

Niniejszy wniosek przyczyni się do uproszczenia głównych elementów obecnego systemu finansowania UE i uczyni go bardziej przejrzystym. Istniejące zasoby własne zostaną zmienione i zmodernizowane. Kwoty zatrzymywane przez państwa członkowskie na poczet kosztów poboru zostaną zmniejszone z 20 % do ich pierwotnego poziomu w wysokości 10 %. Stopniowo likwidowane będą korekty przy pomocy mechanizmu przejściowego.

I wreszcie, w obliczu pogłębiania unii gospodarczej i walutowej należy zastanowić się nad konkretną odpowiedzią na pytanie, w jaki sposób można pomóc w łagodzeniu wstrząsów gospodarczych. Biorąc pod uwagę zamierzony zakres i cel Europejskiego Instrumentu Stabilizacji Inwestycji, Komisja proponuje, by udostępnić kwotę odpowiadającą wkładowi proporcjonalnie do dochodu pieniężnego generowanego corocznie w Eurosystemie, by wesprzeć finansowanie komponentu dotacji Europejskiego Instrumentu Stabilizacji Inwestycji. Kwoty te będą pobierane od państw członkowskich uczestniczących w strefie euro i zapisywane w budżecie UE jako zewnętrzne dochody przeznaczone na określony cel.

Komisja proponuje:

1. modernizację istniejących zasobów własnych poprzez
   - utrzymanie ceł jako **tradycyjnych zasobów własnych** UE w niezmienionej formie, ale zmniejszenie odsetka zatrzymywanego przez państwa członkowskie na poczet „kosztów poboru” do 10 %;
   - utrzymanie zasobów własnych opartych na **dochodzie narodowym brutto** i traktowanie ich jako zasoby równoważące;
   - **uproszczenie zasobów własnych opartych na podatku od wartości dodanej;**
2. wprowadzenie koszyka nowych zasobów własnych składających się z:
   - udziału w ponownie zaproponowanej **wspólnej skonsolidowanej podstawie opodatkowania osób prawnych**, która będzie stopniowo wprowadzana, gdy tylko zostaną przyjęte odpowiednie przepisy. Będzie to stanowiło bezpośrednie powiązanie finansowania budżetu UE z korzyściami, jakie czerpią przedsiębiorstwa działające na jednolitym rynku;
   - części dochodów **europejskiego systemu handlu uprawnieniami do emisji**, pochodzących ze sprzedaży aukcyjnej: europejski system handlu uprawnieniami do emisji jest jednym z kluczowych narzędzi działań UE w celu skutecznego ograniczania kosztów emisji gazów cieplarnianych i ma bezpośredni związek z funkcjonowaniem jednolitego rynku;
   - krajowego wkładu obliczonego na podstawie ilości **odpadów opakowaniowych z tworzyw sztucznych niepoddawanych recyklingowi**. Będzie to stanowiło zachętę dla państw członkowskich do ograniczania ilości odpadów opakowaniowych i stymulowało przechodzenie Europy na gospodarkę o obiegu zamkniętym poprzez wdrażanie europejskiej strategii w dziedzinie tworzyw sztucznych;
3. ustanowienie zasady, że przyszłe dochody, które będą wynikać bezpośrednio z polityk UE, powinny wpływać do budżetu UE;
4. stopniową likwidację korekt;
5. podwyższenie pułapu zasobów własnych.

2. MODERNIZACJA ISTNIEJĄCYCH ZASOBÓW WŁASNYCH

2.1. Utrzymanie ceł (tradycyjne zasoby własne) przy zmniejszonych kosztach poboru

„Tradycyjne zasoby własne” składające się obecnie głównie z ceł wpływają bezpośrednio do budżetu UE i są ogólnie uznawane za wynikające „w sposób naturalny” z funkcjonowania unii celnej i wspólnej zewnętrznej polityki handlowej. Cła nakłada się na przywóz produktów pochodzących z państw nienależących do UE według stawek określonych we wspólnej taryfie celnej[7].

Obecny poziom 20 % na poczet kosztów poboru należności celnych można uznać za wyższy od tego, co byłoby rzeczywiście konieczne jako odpowiednia zachęta do starannego poboru ceł przez organy krajowe w imieniu Unii. W związku z tym proponuje się obniżenie udziału kosztów poboru, jaki państwa członkowskie mają prawo zatrzymywać, i sprowadzenie go do tradycyjnego poziomu 10 %, przy jednoczesnym zwiększeniu wsparcia finansowego na wyposażenie służb celnych i technologie informacyjne i ukierunkowaniu go większym stopniu na rzeczywiste potrzeby.

Kwoty pobieranych ceł i intensywność kontroli wykazują odmienne tendencje. Dane zawarte w ostatnim sprawozdaniu dotyczącym skuteczności unii celnej wskazują na tendencję spadkową, jeśli chodzi o liczbę kontroli w ciągu ostatnich kilku lat, podczas gdy odsetek zatrzymania na poczet kosztów poboru wzrósł jednocześnie z 10 do 25 %. W 2016 r. kontrolą podczas odprawy celnej objęto na poziomie UE 2,1 % przywożonych towarów, ale odsetek ten jest bardzo różny w poszczególnych państwach członkowskich. Ponadto stosowanie uproszczonych procedur i automatyzacji przyczynia się do poprawy efektywności kontroli pod względem kosztów.

Kwoty zatrzymane przez państwa członkowskie jako koszty poboru nie zawsze przy tym służą bezpośredniemu wsparciu działań służb celnych. Ostatnie tendencje wskazują na to, że w administracjach krajowych jest coraz mniej zasobów ludzkich do przeprowadzania kontroli[8], co oznacza, że tylko ograniczona część dostępnych zasobów przeznacza się na operacje celne i inspekcje należności celnych.

2.2. Utrzymanie zasobów własnych opartych na dochodzie narodowym brutto oraz uzupełnienie ich w celu jak najlepszego odzwierciedlenia wymiaru UE

Zasoby własne oparte na dochodzie narodowym brutto stanowią obecnie największą część dochodów budżetu UE. Stabilność, wystarczalność i możliwości dostosowania – zapewniane w szczególności poprzez uzupełniające wkłady oparte na dochodzie narodowym brutto – to bezsporne zalety obecnych zasobów własnych. Ten rodzaj zasobów własnych powinien zatem pozostać podstawą budżetu UE po stronie dochodów.

Najnowsze trendy gospodarcze stwarzają jednak dla organów krajowych wyzwanie, jeśli chodzi o dokładny pomiar dochodu narodowego brutto, co jest pierwszą podstawą do oceny dobrobytu. Globalizacja i postęp techniczny spowodowały głębokie zmiany w strukturze przedsiębiorstw i lokalizacji produkcji. Organy krajowe stoją w obliczu wyzwań spowodowanych dematerializacją wielu usług, szybkim rozpowszechnieniem się handlu

[7] Państwa członkowskie pobierają cła w imieniu UE i udostępniają je Komisji po odjęciu 20 %, które mogą zatrzymać na poczet „kosztów poboru”. Odsetek ten, który w latach 1970–2000 wynosił 10 %, został w 2001 r. podniesiony na kolejne lata do 25 %. Na mocy decyzji w sprawie zasobów własnych z 2014 r. odsetek ten został obniżony do 20 % w wyniku kompromisu politycznego w następstwie propozycji Komisji, by zmniejszyć ten odsetek z powrotem do 10 %.

[8] Skuteczność unii celnej, 2016.

elektronicznego, coraz większym znaczeniem wartości niematerialnych i prawnych oraz znacznymi i nagłymi wahaniami inwestycji kapitału zagranicznego. Na rachunki narodowe może mieć przykładowo wpływ szybkie i masowe przenoszenie aktywów niematerialnych i prawnych między krajami, na które decydują się duże przedsiębiorstwa wielonarodowe w odpowiedzi na zachęty podatkowe lub regulacyjne[9].

Ponieważ zmiany te nie zawsze są odzwierciedlone w krajowych systemach podatku od osób prawnych lub innych źródłach danych, stanowi to w ostatecznym rozrachunku problem zarówno dla krajowych organów podatkowych, jak i krajowych urzędów statystycznych. Jest to jeden z powodów, dla których Komisja przedstawiła inicjatywy dotyczące wspólnej skonsolidowanej podstawy opodatkowania osób prawnych oraz sprawiedliwego opodatkowania działalności cyfrowej. Wspólna skonsolidowana podstawa opodatkowania osób prawnych poprawi funkcjonowanie jednolitego rynku i ograniczy niedoskonałości i zakłócenia związane z planowaniem podatkowym i wysokimi kosztami przestrzegania przepisów. Podatek od usług cyfrowych stanowi natomiast tymczasowe rozwiązanie problemu polegającego na tym, że obecne przepisy dotyczące podatku od osób prawnych są nieadekwatne do gospodarki cyfrowej.

W związku z powyższym istnieje możliwość uzupełnienia zasobów własnych opartych na dochodzie narodowym brutto i zmniejszenia ich wagi dla budżetu Unii poprzez wprowadzenie koszyka zasobów własnych związanych bezpośrednio z kompetencjami i celami Unii, który będzie zróżnicowany i odporny na zmiany. Te nowe komponenty dochodów wniosą dodatkowe elementy, które lepiej odzwierciedlą wahania w cyklach gospodarczych państw członkowskich, i przyczynią się do zapewnienia proporcjonalności, sprawiedliwości i stabilizującego wpływu budżetu UE.

Aby utrzymać wystarczalność, stabilność i przewidywalność dochodów, przyjęto, że wkład oparty na dochodzie narodowym brutto pozostaje zasobem „równoważącym", tj. pozycją w dochodach, w przypadku której stawka poboru jest korygowana w zależności od ogólnych potrzeb po stronie dochodów w celu pokrycia wydatków po uwzględnieniu innych dochodów i innych zasobów własnych. Oznacza to, że zasoby własne oparte na dochodzie narodowym brutto zasobów gwarantują, że budżet ogólny Unii jest zawsze zbilansowany *ex ante*, tj. na etapie jego przyjmowania. Koszyk zasobów własnych pozwoli uwypuklić równoważącą rolę dochodu narodowego brutto i zapewnieni sprawiedliwy podział obciążeń między państwa członkowskie.

2.3. Uproszczenie zasobów własnych opartych na podatku od wartości dodanej

Komponent oparty na podatku od wartości dodanej stanowi nieodłączną część decyzji w sprawie zasobów własnych od 1980 r. i sprawia, że budżet UE jest powiązany z jednolitym rynkiem i harmonizacją podatków. Podstawa opodatkowania jest wystarczająco szeroka, by zapewnić stabilne i przewidywalne wpływy dochodów.

W ramach aktualnego systemu podstawy podatku od wartości dodanej wszystkich państw członkowskich są zharmonizowane zgodnie z przepisami UE. Wymaga to licznych korekt i kompensat oraz skomplikowanego obliczania średniej ważonej stawki. Podstawy te są następnie ograniczane do 50 % podstawy dochodu narodowego brutto w celu uniknięcia aspektów regresywnych zasobów opartych na podatku od wartości dodanej. Na koniec pobierana jest jednolita stawka w wysokości 0,3 % od zharmonizowanej podstawy podatku od

[9] W kontekście globalizacji krajowe urzędy statystyczne pracują obecnie nad spójnością, wiarygodnością i porównywalnością danych we wszystkich państwach członkowskich.

wartości dodanej każdego państwa członkowskiego z wyjątkiem Niemiec, Niderlandów i Szwecji, które korzystają z obniżonej stawki poboru.

Proponowane uproszczenie opiera się na następujących zasadach: (i) skoncentrowanie się na dostawach objętych stawką podstawową; (ii) usprawnienie procedury obliczania podstawy podatku od towarów i usług; oraz (iii) zastosowanie jednolitej stawki poboru do podstawy objętej stawką podstawową. To nowe podejście stanowi odpowiedź na wezwanie ze strony Parlamentu Europejskiego i Europejskiego Trybunału Obrachunkowego do zbliżenia zasobów własnych do faktycznej podstawy podatku od wartości dodanej i znaczącego uproszczenia jej obliczania. Doprowadzi to do większej przejrzystości i rozliczalności. Uproszczone zasoby własne oparte na podatku od wartości dodanej będą w pełni zgodne z wnioskiem Komisji dotyczącym planu działania w sprawie podatku od wartości dodanej i jej kolejnymi wnioskami[10].

Dochody budżetu UE pochodzące z zasobów własnych opartych na podatku od wartości dodanej wynoszą obecnie około 15–20 mld EUR rocznie i jest to poziom, który mógłby zostać utrzymany przy uproszczonym obliczaniu poprzez odpowiednie podniesienie stawki poboru.

3. KOSZYK NOWYCH ZASOBÓW WŁASNYCH

Komisja proponuje wprowadzenie trzech nowych kategorii zasobów własnych. Każda z nich ma swoje indywidualne zalety i uzasadnienie, ale dopiero wprowadzenie ich w pakiecie przynosi dodatkowe korzyści.

Podejście na zasadzie „koszyka” wprowadza autentyczne zasoby własne, które są powiązane z kluczowymi strategiami politycznymi UE, w szczególności dotyczącymi zmiany klimatu, ochrony środowiska, tworzyw sztucznych, gospodarki o obiegu zamkniętym i jednolitego rynku. Ukazuje ono silny związek z politykami UE i unijną wartością dodaną. Przykładowo, problemu erozji bazy podatkowej i przenoszenia zysków nie można odpowiednio rozwiązać, działając tylko na szczeblu krajowym. W tym kontekście inicjatywy UE dotyczące podatku od wartości dodanej i opodatkowania osób prawnych przyczyniają się do stworzenia równych warunków działania dla przedsiębiorstw i konsumentów. Podobnie, podatki ekologiczne mogą pomóc skorygować negatywne efekty zewnętrzne i wpłynąć na zmianę zachowań. Na przykład zmiana klimatu i zanieczyszczenie mórz odpadami z tworzyw sztucznych stanowią problemy, które mają charakter globalny, i należy się nimi zająć na szczeblu UE, między innymi poprzez zachęty podatkowe. Unia Europejska utworzyła już unijne instrumenty w celu sprostania tym wyzwaniom.

Koszyk nowych zasobów własnych zapewni nowe środki do budżetu UE i może pomóc zaradzić skutkom odejścia jednego ze znaczących płatników netto do budżetu UE. Chociaż większość proponowanych nowych źródeł dochodów nie będzie stanowiła całkowicie nowych dochodów, to źródła te są wyraźnie powiązane ze szczeblem unijnym i odzwierciedlają bezpośrednio lub pośrednio wartość dodaną systemu zasobów własnych. Jeśli chodzi o szacowane dochody, nowe zasoby własne zapewnią znaczny odsetek potrzebnych dochodów, ale zastąpią jedynie część wkładów opartych na dochodzie narodowym brutto. Podstawy opodatkowania i stawki poboru w odniesieniu do zasobów własnych zostały pomyślane w ten sposób, że w latach 2021–2027 średnio około 12 % budżetu będzie finansowana z nowych źródeł dochodów.

[10] COM(2016)148 final i późniejsze wnioski.

Koszyk nowych zasobów własnych wynikających z dywersyfikacji źródeł dochodów sprawi, że system zasobów własnych stanie się bardziej odporny na wahania poszczególnych komponentów. Doprowadzi on również do lepszej „pionowej" spójności z budżetami krajowymi, gdyż będzie zawierał komponenty związane z bardziej bezpośrednio ze środowiskiem, konsumpcją i opodatkowaniem osób prawnych.

I wreszcie, większy i bardziej zróżnicowany koszyk zasobów własnych będzie ściślej powiązany z cyklicznymi wahaniami gospodarek państw członkowskich. Zasoby własne oparte na dochodzie narodowym brutto będą więc jako takie nadal pełnić rolę równoważącą, ale ich funkcja bilansująca, czyli polegająca na łagodzeniu wahań różnych pozycji dochodów, będzie bardziej wyraźna i dzielona między państwa członkowskie. System dochodów zapewni zatem pewien stopień podziału obciążeń w ściśle określonych ramach dyscypliny budżetowej.

3.1. Zasoby własne oparte na wspólnej skonsolidowanej podstawie opodatkowania osób prawnych

Zasoby własne budżetu UE oparte na opodatkowaniu osób prawnych były już od dłuższego czasu przedmiotem dyskusji. Uzasadnienie tkwi w ich nierozerwalnym związku z korzyściami wynikającymi z jednolitego rynku, na którym działają przedsiębiorstwa. Wprawdzie różnice stawek podatkowych między państwami członkowskimi jako takie nie stanowią poważnej przeszkody we wprowadzeniu zasobów własnych opartych na opodatkowaniu osób prawnych, ale brak ujednoliconej podstawy podatku od osób prawnych uniemożliwiał dotychczas Unii Europejskiej podjęcie konkretnych działań w tej dziedzinie. Wnioski ustawodawcze Komisji z 2016 r. dotyczące wspólnej podstawy opodatkowania osób prawnych[11] i wspólnej skonsolidowanej podstawy opodatkowania osób prawnych[12], przyczynią się jednak, po ich przyjęciu, do stworzenia zharmonizowanego systemu opodatkowania osób prawnych, który stworzy fundament pod sprawiedliwą i przejrzystą nową kategorię zasobów własnych poprzez konsolidację i podział skonsolidowanej podstawy opodatkowania.

Zasoby własne oparte na podatku od osób prawnych byłyby o tyle uzasadnione, że przedsiębiorstwa wielonarodowe czerpią korzyści ze swobód jednolitego rynku. Wspólna skonsolidowana podstawa opodatkowania osób prawnych pomoże Unii w wysiłkach na rzecz przeciwdziałania unikaniu opodatkowania. Podatek dochodowy od osób prawnych mógłby wnieść znaczący wkład do budżetu UE. Gdy tylko osiągnięta zostanie zgoda co do wspólnej skonsolidowanej podstawy opodatkowania osób prawnych zgodnie z wnioskami Komisji z 2016 r., nowa kategoria zasobów własnych opartych na tej nowej podstawie będzie łatwa do wprowadzenia.

Na mocy tych nowych przepisów wkład oparty na podstawie opodatkowania osób prawnych, tj. na zyskach przedsiębiorstw przypisanych na szczeblu krajowym, będzie prosty w zastosowaniu. Wspólna skonsolidowana podstawa opodatkowania osób prawnych zapewni stabilne i stosunkowo duże kwoty dochodów do budżetu UE, a jednocześnie nie zakłóci prerogatyw budżetowych państw członkowskich. W proponowanych zasobach własnych opartych na wspólnej skonsolidowanej podstawie opodatkowania osób prawnych stawka poboru miałaby zastosowanie do samej wspólnej skonsolidowanej podstawy. Przy stawce poboru w wysokości 3 % dla UE wspólna skonsolidowana podstawa opodatkowania osób prawnych mogłaby w ciągu całego okresu przynieść rocznie średnio około 12 mld EUR. Zasoby własne będą pobierane dopiero po pełnym wdrożeniu nowych przepisów podatkowych w państwach członkowskich.

[11] COM(2016) 685 final.
[12] COM(2016) 683 final.

3.2. Zasoby własne oparte na unijnym systemie handlu uprawnieniami do emisji

Przy pomocy unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji Unia stworzyła wspólny instrument na rzecz walki ze zmianą klimatu. Unijny system handlu uprawnieniami do emisji wpisuje się we wspólne cele dotyczące klimatu, strategie łagodzenia zmiany klimatu i międzynarodowe zobowiązania oraz wywołuje ten sam sygnał cenowy dla objętych nim sektorów we wszystkich państwach członkowskich. Unijny system handlu uprawnieniami do emisji jest zharmonizowany na poziomie unijnym, a dochody z niego wpływają do budżetów krajowych.

Proponuje się wprowadzenie wkładu z unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji do budżetu Unii jako kategorii zasobów własnych[13]. Oznaczałoby to przydzielenie do budżetu UE 20 % określonych dochodów pochodzących z łącznej liczby uprawnień dostępnych do sprzedaży aukcyjnej.

Znaczna część dochodów z europejskiego systemu handlu uprawnieniami do emisji w państwach członkowskich o niższym poziomie dochodów pochodzi ze sprzedaży aukcyjnej uprawnień rozdzielonych wtórnie w interesie solidarności, wzrostu i zapewnienia połączeń międzysystemowych. Dla zapewnienia sprawiedliwości te wtórnie rozdzielone uprawnienia nie będą uwzględniane przy obliczaniu wkładu do zasobów własnych. Ponadto w zmienionej dyrektywie w sprawie unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji ustanowiono fundusz na rzecz innowacji w celu wspierania rozwoju przełomowych technologii oraz fundusz na rzecz modernizacji w celu modernizowania sektora energetycznego w państwach członkowskich o niższych dochodach. Kwota przeznaczona na finansowanie funduszu na rzecz innowacji i funduszu na rzecz modernizacji[14] również nie będzie uwzględniana przy obliczaniu wkładu do zasobów własnych. Uprawnienia dostępne do sprzedaży aukcyjnej, które państwo członkowskie może przydzielić nieodpłatnie sektorowi energetycznemu, powinny jednak być zaliczane na poczet wkładu do zasobów własnych, tak by zagwarantować, że decyzja o ewentualnym skorzystaniu z tej możliwości będzie oparta na względach ekonomicznych.

Szacunkowe średnie roczne dochody mogłyby wynieść od 1,2 do 3,0 mld EUR w zależności od ceny rynkowej uprawnień w unijnym systemie handlu emisjami. Kwota tych dochodów mogłaby być również różna w zależności od rocznej wielkości sprzedaży aukcyjnej, która zależy między innymi od funkcjonowania rezerwy stabilności rynkowej systemu handlu uprawnieniami do emisji.

3.3. Zasoby własne oparte na odpadach opakowaniowych z tworzyw sztucznych

W dniu 18 stycznia 2018 r. Komisja przyjęła Europejską strategię na rzecz tworzyw sztucznych w gospodarce o obiegu zamkniętym[15]. Strategia ta przyczyni się do rozwiązania problemów związanych z ochroną środowiska, w szczególności poprzez poprawę opłacalności recyklingu i ograniczenie strumienia odpadów z tworzyw sztucznych trafiających do środowiska. Strategia ta ma także zwiększyć zrównoważony charakter tworzyw sztucznych, a jednocześnie stymulować i nagradzać innowację, konkurencyjność i tworzenie miejsc pracy. W komunikacie[16] wskazano, że środki o charakterze fiskalnym mogłyby zachęcać do zachowań przyjaznych dla środowiska. W dniu 22 marca 2018 r. Komisja zorganizowała spotkanie z udziałem zainteresowanych stron, aby przedyskutować

[13] Uprawnienia do emisji w lotnictwie w ramach systemu handlu emisjami nie są uwzględniane przy obliczaniu wkładu do zasobów własnych.

[14] 2 % całkowitego pułapu unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji.

[15] COM(2018)28 final.

[16] COM(2018)28 final.

kwestię tego, jak budżet UE mógłby przyczynić się do realizacji strategii dotyczącej tworzyw sztucznych. Ogólnie rzecz biorąc, istnieje zgodność co do potrzeby ograniczenia zanieczyszczania mórz odpadami z tworzyw sztucznych przy wykorzystaniu różnych środków. Wprowadzenie specjalnego nowego podatku na szczeblu UE byłoby problematyczne pod kątem konkurencyjności i pomocniczości. Jednocześnie ogólnie przyznano, że budżet UE może potencjalnie odegrać rolę w rozwiązywaniu tego problemu.

Wkład do proponowanych zasobów własnych byłby wprost proporcjonalny do ilości odpadów opakowaniowych z tworzyw sztucznych niepoddawanych recyklingowi, wytworzonych w każdym państwie członkowskim. Wkład ten będzie zatem stanowił zachętę dla państw członkowskich do zmniejszenia tych strumieni odpadów. W ten sposób budżet UE przyczyniłby się do osiągnięcia celów strategii dotyczących tworzyw sztucznych i gospodarki o obiegu zamkniętym.

Wkład do zasobów własnych byłby wprost proporcjonalny do ilości odpadów opakowaniowych z tworzyw sztucznych niepoddawanych recyklingowi, zgłaszanej każdego roku Eurostatowi. Wkłady państw członkowskich do zasobów własnych byłyby obliczane przez zastosowanie do tych ilości stawki poboru w wysokości 0,80 EUR/kg, co mogłoby przynieść 7 mld EUR rocznie.

3.4. Szacunkowe zmiany struktury finansowania UE do 2027 r.

Porównanie obecnej struktury dochodów w 2018 r. ze strukturą dochodów na lata 2021–2027 ukazuje zarówno kontynuację, jak i elementy innowacyjne we wniosku Komisji. W obecnym systemie zasoby własne oparte na dochodzie narodowym brutto stanowią – w zależności od danego roku i etapu rocznego cyklu budżetowego – od dwóch trzecich do trzech czwartych dochodów ogółem. Oczekuje się, że po zatwierdzeniu proponowanych zmian zasoby te będą stanowiły od 50 % do 60 % dochodów ogółem.

Szacunkowe zmiany struktury finansowania UE

	Budżet 2018		**Szacunkowa średnia w latach 2021–2027**	
	W mld EUR	W % dochodów ogółem	W mld EUR	W % dochodów ogółem
Tradycyjne zasoby własne	**23**	**15,8 %**	**26**	**15 %**
Aktualne wkłady krajowe w tym	**120**	**82,9 %**	**128**	**72 %**
(Zreformowane) zasoby własne oparte na podatku od wartości dodanej	*17*	*11,9 %*	*25*	*14 %*
Zasoby własne oparte na dochodzie narodowym brutto	*103*	*71,0 %*	*103*	*58 %*
Nowe zasoby własne w tym	**-**		**22**	**12 %**
Zasoby własne oparte na wspólnej skonsolidowanej podstawie opodatkowania osób prawnych	-	-	12	6 %
Zasoby własne oparte na unijnym systemie handlu uprawnieniami do emisji	-	-	3	2 %
Zasoby własne oparte na odpadach opakowaniowych z tworzyw sztucznych	-	-	7	4 %
Zasoby własne ogółem	**143**	**98,7 %**	**176**	**99 %**
Dochody inne niż zasoby własne	2	1,3 %	**2**	**1 %**
Dochody ogółem	**145**	**100,0 %**	**178**	**100 %**

Kwoty na lata 2021–2027 są oparte na mających zastosowanie stawkach poboru określonych we wniosku Komisji w sprawie rozporządzenia Rady określającego środki wykonawcze dotyczące systemu zasobów własnych Unii Europejskiej (COM(2018) 327, art. 1).

4. USTANOWIENIE ZASADY, ŻE PRZYSZŁE DOCHODY Z POLITYK UE WPŁYWAJĄ DO BUDŻETU UE

Istnieją również inne dochody, które – mimo że nie wchodzą w zakres niniejszej decyzji – są jednak potencjalnie interesującym, dodatkowym źródłem dochodów budżetowych, które należy wziąć pod uwagę przy opracowywaniu programów i polityk na kolejny okres wieloletnich ram finansowych.

„Inne dochody" są oceniane raczej wysoko pod kątem większości tradycyjnych kryteriów oceny, z wyjątkiem kryterium „wystarczalność i stabilność". Są one bezpośrednio związane z politykami UE i jej kompetencjami prawnymi, łatwo nimi zarządzać i – jeżeli zostaną przeznaczone na określony cel – nie będą powodowały wypierania wydatków w ramach pułapów wieloletnich ram finansowych ani zasobów własnych w ramach pułapu zasobów własnych. Ponadto, ponieważ dochody te nie są przekazywane z budżetów krajowych, to nie są one ujęte we wkładach krajowych, które byłyby włączane do operacyjnych sald budżetowych, a zatem stanowią niezależne, „autentyczne" źródło dochodów UE.

Powinno to stać się zasadą, że dochody, które są bezpośrednio generowane przez wdrażanie unijnej polityki i egzekwowanie wspólnych przepisów na szczeblu Unii, powinny domyślnie

trafiać do budżetu UE. Jednym z przykładów dochodów, które mogłyby trafiać do budżetu UE na podstawie aktów prawnych innych niż decyzja w sprawie zasobów własnych lub harmonizacja podatkowa, jest europejski system informacji o podróży oraz zezwoleń na podróż (ETIAS). We wniosku Komisji przewidziano, że opłaty wnoszone przez gości z państw trzecich wjeżdżających do strefy Schengen stanowią dochody przeznaczone na określony cel (w celu zapewnienia dodatkowych środków w odpowiednich liniach budżetowych). Dochody te będą stanowiły uzupełniające finansowanie kosztów operacyjnych europejskiego systemu informacji o podróży oraz zezwoleń na podróż, a ponadto wsparcie dla budżetu ogólnego. Dochody przeznaczone na określony cel nie będą wliczane do pułapu zasobów własnych, ponieważ nie będą obciążać budżetów krajowych. Inne lub „różne" dochody, które nie są przeznaczone na określony cel, lecz traktowane jako dochody ogólne (takie jak grzywny lub odsetki za zwłokę), przyczynią się do obniżenia krajowych wkładów opartych na dochodzie narodowym brutto.

5. STOPNIOWA LIKWIDACJA KOREKT

Niektóre państwa członkowskie korzystały – głównie ze względów historycznych – ze złożonego systemu korekt i rabatów. W konkluzjach ze szczytu europejskiego w Fontainebleau w czerwcu 1984 r. stwierdzono, że „każde państwo członkowskie, które ponosi obciążenie budżetowe nadmierne w stosunku do jego względnej zamożności, może w stosownym czasie skorzystać z korekty". Najważniejszym z tych mechanizmów był rabat brytyjski, który został wprowadzony 34 lata temu ze względów słuszności.

Oprócz rabatu brytyjskiego z czasem powstawało coraz więcej innych mechanizmów korekty. Od 2002 r. Austria, Niderlandy, Niemcy i Szwecja korzystają z „rabatów od rabatu", tj. stałego obniżenia ich wkładu w finansowanie rabatu brytyjskiego. Dodatkowe obniżenia przyznano również niektórymi państwom członkowskim, których obciążenie budżetowe uznawano nadal za nadmierne. Niderlandy, Niemcy i Szwecja uzyskały czasowe obniżenie stawek poboru podatku od wartości dodanej na lata 2014–2020. Austria, Dania, Niderlandy i Szwecja skorzystały również z ryczałtowego obniżenia wkładów opartych na dochodzie narodowym brutto.

Z biegiem czasu kwoty korekt i rabatów wzrosły na tyle, że nawet jeśli nie uwzględniać samego rabatu brytyjskiego, przekraczają one w aktualnych wieloletnich ramach finansowych kwotę 5 mld EUR rocznie. Sprawiło to, że system finansowania budżetu UE stał się zbyt złożony i coraz mniej przejrzysty.

Nowy wniosek dotyczący wieloletnich ram finansowych stanowi sprawiedliwy i zrównoważony pakiet przepisów. Reforma po stronie dochodów przyczyni się do dywersyfikacji źródeł dochodów i obejmie szereg zasobów, które rozłożą skutki dla państw członkowskich w sposób sprawiedliwy. Po stronie wydatków głównym punktem ciężkości budżetu Unii jest w coraz większym stopniu szeroki zakres wydatków o niepodważalnej unijnej wartości dodanej, takich jak badania naukowe i innowacje, Erasmus, obrona i kontrola granic. Podsumowując, wraz ze wprowadzeniem koszyka zasobów własnych i nowych priorytetów w zakresie wydatków budżet Unii przyniesie korzyści wszystkim państwom członkowskim w bardziej sprawiedliwy sposób, bez utrzymywania przestarzałego i skomplikowanego systemu korekt. Aby jednak zapobiec znacznemu i nagłemu wzrostowi wkładów państw członkowskich, które korzystały z korekt, proponuje się ryczałtowe obniżki ich wkładów opartych na dochodzie narodowym brutto, które będą stopniowo likwidowane do 2025 r. Podstawą do określenia tych ryczałtowych obniżek jest suma korekt przyznanych tym państwom członkowskim w 2020 r.

6. PODWYŻSZENIE PUŁAPU ZASOBÓW WŁASNYCH

Decyzja w sprawie zasobów własnych dotyczy również pułapu corocznych wezwań do wpłat na poczet zasobów własnych. Ma to na celu zapewnienie państwom członkowskim pewności i ochrony przed „niespodziankami" dla ich krajowej polityki budżetowej i planowania finansowego. Obecnie pułap ten wynosi „1,20 % sumy dochodu narodowego brutto wszystkich państw członkowskich". W związku z wyjściem Wielkiej Brytanii z UE wysokość kwoty w ramach tego pułapu zmniejszy się automatycznie o około 16 % (tj. o udział dochodu narodowego brutto Zjednoczonego Królestwa). Ponadto należy zauważyć, że poza potrzebami w zakresie płatności w wieloletnich ramach finansowych poniżej tego pułapu muszą pozostać zasoby budżetowe niezbędne do pokrycia zobowiązania finansowego związanego z pożyczkami lub instrumentami finansowymi objętymi gwarancjami udzielanymi w ramach budżetu UE. Ze względu na coraz szersze wykorzystywanie takich instrumentów, w tym na potrzeby ewentualnego instrumentu na rzecz stabilizacji strefy euro, pułap ten będzie prawdopodobnie musiał zostać zwiększony.

Włączenie Europejskiego Funduszu Rozwoju do budżetu UE będzie wymagało jednoczesnego podwyższenia pułapów ustanowionych w decyzji w sprawie zasobów własnych. Aby Unia była w stanie wypełniać w każdych okolicznościach swoje zobowiązania finansowe, nawet w okresie pogorszenia koniunktury gospodarczej, niezbędne jest zapewnienie wystarczającego marginesu między płatnościami a pułapem zasobów własnych. Komisja proponuje podwyższyć pułapy zasobów własnych na płatności i zobowiązania odpowiednio do 1,29 % i 1,35 % dochodu narodowego brutto EU-27.

Potencjalne dodatkowe wkłady Zjednoczonego Królestwa, uwzględniające jego zobowiązania podjęte jako państwo członkowskie UE, które muszą zostać wpłacone po 2020 r., mogłyby zmniejszyć potrzeby w zakresie finansowania pokrywane z zasobów własnych, w szczególności na początku okresu obowiązywania następnych wieloletnich ram finansowych.

7. PAKIET LEGISLACYJNY DOTYCZĄCY ZASOBÓW WŁASNYCH

7.1. Ramy prawne

W Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej wprowadzono istotne innowacje umożliwiające znaczne zmiany nie tylko w unijnej procedurze budżetowej, lecz także w sposobie finansowania budżetu UE. Oba postanowienia traktatu mają szczególne znaczenie w odniesieniu do wniosków Komisji.

Art. 311 akapit trzeci Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej stanowi, że Rada może „ustanawiać nowe lub uchylać istniejące kategorie zasobów własnych" w kontekście decyzji w sprawie zasobów własnych. Postanowienie to wyraźnie przewiduje możliwość tworzenia nowych zasobów własnych.

Art. 311 akapit czwarty Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej stanowi z kolei, że „Rada, stanowiąc w drodze rozporządzenia zgodnie ze specjalną procedurą ustawodawczą, ustanawia środki wykonawcze w odniesieniu do systemu zasobów własnych Unii w zakresie, w jakim zostało to przewidziane w decyzji [w sprawie zasobów własnych]". Postanowienie to wprowadza możliwość określania w rozporządzeniu wykonawczym szczególnych środków wykonawczych dotyczących systemu zasobów własnych w granicach wyznaczonych decyzją w sprawie zasobów własnych.

W obecnych wnioskach Komisja wykorzystuje w pełni te możliwości, inicjując utworzenie szeregu nowych zasobów własnych i proponując ujęcie różnego rodzaju przepisów w rozporządzeniu wykonawczym na mocy art. 311 akapit czwarty.

Podejście to ma uczynić system wystarczająco elastycznym w zakresie ram i granic ustalonych decyzją w sprawie zasobów własnych poprzez umieszczenie wszystkich praktycznych ustaleń dotyczących zasobów Unii, które powinny zostać uregulowane w ramach usprawnionej procedury, w rozporządzeniu wykonawczym, a nie w samej decyzji. Przedmiotowe wnioski odzwierciedlają intencje ustawodawcy wyrażone w Konwencie w sprawie przyszłości Europy i zatwierdzone na późniejszych konferencjach międzyrządowych[17].

Jeżeli okaże się to konieczne, niezbędne akty podstawowe i dane dotyczące zasobów własnych opartych na podatkach lub opartych na wkładach i metody ich obliczania, z których wynikają źródła dochodów, już istnieją lub zostały zaproponowane. Wszystkie one są ściśle powiązane z obszarami, które mają wyraźny wymiar polityki unijnej, takimi jak jednolity rynek lub ochrona środowiska.

7.2. Główne elementy decyzji w sprawie zasobów własnych

W decyzji w sprawie zasobów własnych określa się: (i) kategorie zasobów własnych, które mają zostać zapisane w budżecie Unii; (ii) maksymalne stawki poboru, które mają być stosowane; (iii) pułapy zasobów własnych; (iv) mechanizmy korekty (jeżeli zostaną uznane za konieczne) oraz sposób ich finansowania; oraz (v) niektóre zasady budżetowe. W decyzji wymienia się również wykaz przepisów, które mogą zostać objęte środkami wykonawczymi. I wreszcie, decyzja przewiduje środki przejściowe.

7.3. Rozporządzenie wykonawcze

Zaproponowane rozporządzenie wykonawcze zgodnie z art. 311 akapit 4 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej zawiera wszystkie praktyczne ustalenia i szczegóły techniczne dotyczące zasobów Unii, które powinny zostać uregulowane w ramach usprawnionej procedury, tak aby system stał się wystarczająco elastyczny w ramach i granicach określonych decyzją w sprawie zasobów własnych. Nie obejmuje ono aspektów systemu zasobów własnych dotyczących udostępniania zasobów własnych oraz zaspokajania potrzeb gotówkowych (zob. sekcja 6.4 poniżej).

W rozporządzeniu wykonawczym powinny zostać również ujęte przepisy o charakterze ogólnym, które mają zastosowanie do wszystkich rodzajów zasobów własnych i w przypadku których szczególnie ważny jest odpowiedni nadzór parlamentu. Przepisy te obejmują kontrolę dochodów i nadzór nad nimi oraz związane z nimi uprawnienia inspektorów Komisji.

W związku z tym w rozporządzeniu wykonawczym można znaleźć następujące przepisy określone zgodnie z wykazem sporządzonym w decyzji w sprawie zasobów własnych:

1) stawki poboru mające zastosowanie do każdej z kategorii zasobów własnych ustanowionych w decyzji. Pozwala to na ograniczoną elastyczność w granicach wyznaczonych w decyzji w sprawie zasobów własnych. Brak takiej elastyczności utrudniałby dokonywanie koniecznych i terminowych dostosowań zasobów własnych z racji uciążliwej i długiej procedury przyjmowania decyzji w sprawie zasobów własnych;

2) referencyjny dochód narodowy brutto zgodny z europejskim systemem rachunków narodowych i regionalnych (ESA) oraz przepisy na wypadek jego istotnych zmian

[17] Zob. zwłaszcza „Final report of the discussion circle on own resources" [Ostateczne sprawozdanie kręgu dyskusyjnego na temat zasobów własnych] Konwentu Europejskiego", CONV 730/03, 08/05/2003.

(udoskonalenie pomiarów dochodu narodowego brutto w kontekście zmian do europejskiego systemu rachunków narodowych i regionalnych może mieć wpływ na pułapy zasobów własnych);

3) dostosowanie na potrzeby rocznego salda budżetowego. O ile ogólna zasada przenoszenia nadwyżki jest określona w decyzji, środki wykonawcze określono w rozporządzeniu;

4) przepisy dotyczące kontroli i nadzoru, w tym dodatkowych wymogów sprawozdawczych.

W połączeniu z decyzją w sprawie zasobów własnych rozporządzenie wykonawcze gwarantuje, że wszelkie techniczne dostosowania systemu będą musiały nie tylko być zatwierdzone przez państwa członkowskie, lecz także uzyskać zgodę Parlamentu Europejskiego.

7.4. Rozporządzenie w sprawie udostępniania zasobów własnych

Oprócz środków wykonawczych, o których mowa powyżej, wymogi operacyjne dotyczące udostępniania zasobów własnych do budżetu UE i rachunków Komisji zostały określone w rozporządzeniu Rady zgodnie z art. 322 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Pakiet wniosków ustawodawczych obejmuje zatem również dodatkowe rozporządzenie w sprawie udostępniania zasobów własnych z nowymi przepisami dotyczącymi metod obliczania i udostępniania zasobów własnych opartych na wspólnej skonsolidowanej podstawie opodatkowania osób prawnych, unijnym systemie handlu uprawnieniami do emisji i odpadach opakowaniowych z tworzyw sztucznych, które nie są poddawane recyklingowi.

2018/0135 (CNS)

Wniosek

DECYZJA RADY

w sprawie systemu zasobów własnych Unii Europejskiej

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 311 akapit trzeci,

uwzględniając Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Energii Atomowej, w szczególności jego art. 106a,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Parlamentu Europejskiego,

stanowiąc zgodnie ze specjalną procedurą ustawodawczą,

a także mając na uwadze, co następuje:

(1) System zasobów własnych Unii musi zapewniać odpowiednie zasoby na kształtowanie poszczególnych polityk Unii w sposób uporządkowany, przy uwzględnieniu potrzeby ścisłej dyscypliny budżetowej. Rozwój systemu zasobów własnych może i powinien mieć – w najszerszym możliwym zakresie – swój udział w kształtowaniu polityk Unii.

(2) W dniach 7 i 8 lutego 2013 r. Rada Europejska zaapelowała do Rady o kontynuowanie prac nad wnioskiem Komisji w sprawie nowego rodzaju zasobów własnych opartych na podatku od wartości dodanej, aby uczynić go jak najprostszym i jak najbardziej przejrzystym, aby wzmocnić związek z unijną polityką dotyczącą podatku od wartości dodanej i faktycznymi wpływami z podatku od wartości dodanej oraz aby zapewnić równe traktowanie podatników we wszystkich państwach członkowskich.

(3) W czerwcu 2017 r. Komisja przyjęła dokument otwierający debatę na temat przyszłości finansów UE[18]. Komisja proponuje szereg możliwości bardziej widocznego powiązania zasobów własnych z politykami Unii, w szczególności dotyczącymi jednolitego rynku i zrównoważonego wzrostu gospodarczego. Zgodnie ze wspomnianym dokumentem przy wprowadzaniu nowych zasobów własnych należy zwrócić uwagę na przejrzystość, prostotę i stabilność tych zasobów, ich spójność z celami polityki Unii, ich wpływ na konkurencyjność i zrównoważony rozwój, a także ich sprawiedliwy podział między państwa członkowskie.

(4) Traktat lizboński wprowadził zmiany w przepisach odnoszących się do systemu zasobów własnych, które umożliwiają zmniejszenie liczby kategorii istniejących zasobów własnych i tworzenie ich nowych kategorii.

[18] COM(2017)358 final z 28 czerwca 2017 r.

(5) Obecny system określania zasobów własnych opartych na podatku od wartości dodanej był wielokrotnie krytykowany przez Trybunał Obrachunkowy, Parlament Europejski i państwa członkowskie jako zbyt skomplikowany. W związku z tym należy uprościć obliczanie tych zasobów własnych.

(6) W celu lepszego dostosowania instrumentów finansowych Unii do priorytetów politycznych, lepszego odzwierciedlenia znaczenia budżetu Unii dla funkcjonowania jednolitego rynku, lepszego wsparcia celów polityk Unii i zmniejszenia wkładów państw członkowskich do rocznego budżetu Unii opartych na dochodzie narodowym brutto konieczne jest wprowadzenie nowych kategorii zasobów własnych opartych na wspólnej skonsolidowanej podstawie opodatkowania osób prawnych, dochodach krajowych pochodzących z unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji i krajowym wkładzie obliczonym na podstawie odpadów opakowaniowych z tworzyw sztucznych niepoddawanych recyklingowi.

(7) Jednolity rynek europejski przynosi wielkie korzyści przedsiębiorstwom prowadzącym działalność w więcej niż jednym państwie członkowskim. Różnorodność systemów podatkowych w całej Unii daje jednak nieuczciwą przewagę przedsiębiorstwom, które mogą uniknąć płacenia podatku od osób prawnych tam, gdzie tworzą wartość dodaną. Wnioski ustawodawcze Komisji z 2016 r.[19] w sprawie wspólnej podstawy opodatkowania osób prawnych i wspólnej skonsolidowanej podstawy opodatkowania osób prawnych mają na celu zlikwidowanie tej nieuczciwości poprzez przywrócenie równych warunków działania. Zasoby własne powinny polegać na zastosowaniu jednolitej stawki poboru do udziału dochodów podlegających opodatkowaniu przypisanego do każdego państwa członkowskiego na podstawie unijnych przepisów dotyczących wspólnej skonsolidowanej podstawy opodatkowania osób prawnych. Zasoby własne powinny mieć zastosowanie wyłącznie do podmiotów, dla których unijne przepisy dotyczące wspólnej skonsolidowanej podstawy opodatkowania osób prawnych są obowiązkowe.

(8) Za jeden ze swoich priorytetów Unia uznaje osiągnięcie docelowej redukcji emisji gazów cieplarnianych o co najmniej 40 % w latach 1990–2030, jak zobowiązano się do tego w ramach porozumienia klimatycznego z Paryża. System handlu uprawnieniami do emisji Unii Europejskiej jest jednym z głównych instrumentów wprowadzonych, aby osiągnąć ten cel, i generuje dochody ze sprzedaży aukcyjnej uprawnień do emisji. Biorąc pod uwagę zharmonizowany charakter systemu handlu uprawnieniami do emisji Unii Europejskiej, a także finansowanie zapewniane przez Unię na rzecz łagodzenia zmiany klimatu i działań dostosowawczych w państwach członkowskich, należy w tym kontekście wprowadzić nową kategorię zasobów własnych dla budżetu UE. Ta kategoria powinna opierać się na sprzedaży aukcyjnej uprawnień przez państwa członkowskie, uwzględniając w tym przejściowy przydział bezpłatnych uprawnień dla sektora energetycznego. W celu uwzględnienia szczególnych przepisów w odniesieniu do niektórych państw członkowskich przewidzianych w dyrektywie 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady[20] na potrzeby określania wkładu do zasobów własnych nie powinno się uwzględniać uprawnień rozdzielonych wtórnie w interesie solidarności, wzrostu i zapewnienia

[19] COM(2016) 683 z 25.10.2016 r.

[20] Dyrektywa 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 października 2003 r. ustanawiająca system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych we Wspólnocie oraz zmieniająca dyrektywę Rady 96/61/WE (Dz.U. L 275 z 25.10.2003, s. 32).

połączeń międzysystemowych ani uprawnień przeznaczanych na fundusz na rzecz innowacji i fundusz na rzecz modernizacji.

(9) Zgodnie z unijną strategią dotyczącą tworzyw sztucznych budżet Unii może przyczynić się do zmniejszenia zanieczyszczenia pochodzącego z odpadów opakowaniowych z tworzyw sztucznych. Zasoby własne oparte na krajowym wkładzie proporcjonalnym do ilości odpadów opakowaniowych z tworzyw sztucznych, które nie są poddawane recyklingowi w poszczególnych państwach członkowskich, będą stanowiły zachętę do zmniejszenia zużycia jednorazowych produktów z tworzyw sztucznych oraz promowania recyklingu i gospodarki o obiegu zamkniętym. Jednocześnie, zgodnie z zasadą pomocniczości, państwa członkowskie będą mogły podjąć kroki, jakie uznają za najbardziej odpowiednie do realizacji tych celów.

(10) Należy zadbać o to, by państwa członkowskie, które korzystają z korekt, nie zostały skonfrontowane ze znacznym i nagłym wzrostem ich wkładów krajowych. Należy zatem uwzględnić tymczasowe korekty na rzecz Austrii, Danii, Niemiec, Niderlandów i Szwecji w formie ryczałtowych obniżek ich wkładów opartych na dochodzie narodowym brutto na okres przejściowy. Korekty te powinny być stopniowo wycofywane do końca 2025 r.

(11) Zatrzymanie, na poczet kosztów poboru, 20 % kwot zebranych przez państwa z tytułu tradycyjnych zasobów własnych stanowi duży odsetek zasobów własnych, które nie trafiają do budżetu Unii. Kwoty zatrzymywane przez państwa członkowskie z tradycyjnych zasobów własnych na poczet kosztów poboru powinny zostać zmniejszone z 20 % do ich pierwotnego poziomu w wysokości 10 %, by lepiej dostosować wsparcie finansowe na wyposażenie służb celnych, personel i informacje do faktycznych kosztów i potrzeb.

(12) Zgodnie z art. 311 akapit czwarty Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej Rada ustanawia środki wykonawcze w odniesieniu do systemu zasobów własnych Unii. Środki takie powinny obejmować przepisy o charakterze ogólnym i technicznym, które mają zastosowanie do wszystkich rodzajów zasobów własnych i w odniesieniu do których szczególnie ważny jest odpowiedni nadzór parlamentu. Środki te powinny obejmować szczegółowe zasady ustalania kwot zasobów własnych, o których mowa w art. 2 ust. 1, które mają być udostępniane, w tym mających zastosowanie stawek poboru w odniesieniu do zasobów własnych, o których mowa w art. 2 ust. 1 lit. b)–e), kwestie techniczne związane z dochodem narodowym brutto, przepisy i ustalenia niezbędne do kontrolowania i nadzorowania poboru zasobów własnych, w tym przepisy dotyczące inspekcji i uprawnień urzędników i innych pracowników upoważnionych przez Komisję do przeprowadzania kontroli oraz wszelkie odpowiednie wymogi sprawozdawcze.

(13) Włączenie Europejskiego Funduszu Rozwoju do budżetu UE będzie wymagało jednoczesnego podwyższenia pułapów ustanowionych w decyzji w sprawie zasobów własnych. Aby Unia była w stanie wypełniać w każdych okolicznościach swoje zobowiązania finansowe, nawet w okresie pogorszenia koniunktury gospodarczej, niezbędne jest zapewnienie wystarczającego marginesu między płatnościami a pułapem zasobów własnych. Pułap zasobów własnych należy zatem podwyższyć do poziomu 1,29 % sumy dochodu narodowego brutto państw członkowskich według cen rynkowych w przypadku środków na płatności i do poziomu 1,35 % w przypadku środków na zobowiązania.

(14) Dla zachowania spójności, ciągłości i pewności prawa należy ustanowić przepisy zapewniające płynne przejście z systemu wprowadzonego decyzją 2014/335/WE, Euratom na system przewidziany niniejszą decyzją.

(15) Do celów niniejszej decyzji wszystkie kwoty pieniężne należy wyrazić w euro.

(16) Aby zapewnić przejście na zmieniony system zasobów własnych i zbieżność w czasie z rokiem budżetowym, niniejsza decyzja powinna mieć zastosowanie od dnia 1 stycznia 2021 r. Przepisy dotyczące wkładów opartych na wspólnej skonsolidowanej podstawie opodatkowania osób prawnych nie powinny jednak podlegać stosowaniu z mocą wsteczną i powinny zostać odroczone z uwagi na fakt, że unijne przepisy dotyczące wspólnej skonsolidowanej podstawy opodatkowania osób prawnych nie zostały jeszcze przyjęte,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1
Przedmiot

W niniejszej decyzji ustanawia się zasady przydziału zasobów własnych Unii w celu zagwarantowania finansowania rocznego budżetu Unii.

Artykuł 2
Kategorie zasobów własnych

1. Na zasoby własne zapisane w budżecie Unii składają się dochody pochodzące z następujących źródeł:

   a) tradycyjne zasoby własne składające się z opłat, składek, kwot dodatkowych lub wyrównawczych, kwot lub czynników dodatkowych, ceł pobieranych na podstawie wspólnej taryfy celnej i innych ceł, które zostały lub zostaną ustanowione przez instytucje Unii w odniesieniu do handlu z państwami trzecimi, ceł na produkty objęte nieobowiązującym już Traktatem ustanawiającym Europejską Wspólnotę Węgla i Stali, a także wkładów i innych opłat przewidzianych w ramach wspólnej organizacji rynków cukru;

   b) zastosowanie jednolitej stawki poboru do części wpływów z podatku od wartości dodanej pobranych z tytułu dostaw podlegających opodatkowaniu stawką podstawową, podzielonych przez krajową podstawową stawkę podatku od wartości dodanej; rzeczywista stawka poboru nie może przekraczać 2 %;

   c) zastosowanie jednolitej stawki poboru do części dochodów podlegających opodatkowaniu przypisanej do każdego państwa członkowskiego na podstawie unijnych przepisów dotyczących wspólnej skonsolidowanej podstawy opodatkowania osób prawnych; rzeczywista stawka poboru nie może przekraczać 6 %;

   d) zastosowanie jednolitej stawki poboru do kwoty stanowiącej dochody osiągane z tytułu uprawnień, które mają być sprzedane na aukcji i o których mowa w art. 10 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2003/87/WE, i wartości rynkowej przejściowych bezpłatnych uprawnień z przeznaczeniem na modernizację sektora energetycznego, jak określono w art. 10c ust. 3 wspomnianej dyrektywy; rzeczywista stawka poboru nie może przekraczać 30 %;

e) zastosowanie jednolitej stawki poboru do masy odpadów opakowaniowych z tworzyw sztucznych niepoddanych recyklingowi; rzeczywista stawka poboru nie może przekraczać 1,00 EUR za kilogram;

f) zastosowanie jednolitej stawki poboru, którą należy określić zgodnie z procedurą budżetową z uwzględnieniem łącznej kwoty wszystkich innych dochodów, do sumy dochodu narodowego brutto wszystkich państw członkowskich.

Do celów akapitu pierwszego lit. c) jednolita stawka poboru ma zastosowanie wyłącznie do zysków podatników, dla których unijne przepisy dotyczące wspólnej skonsolidowanej podstawy opodatkowania osób prawnych są obowiązkowe.

Do celów akapitu pierwszego lit. f) jednolita stawka poboru ma zastosowanie do dochodu narodowego brutto każdego państwa członkowskiego.

Austria korzysta z obniżki brutto swojego rocznego wkładu opartego na dochodzie narodowym brutto w wysokości 110 mln EUR w 2021 r., 88 mln EUR w 2022 r., 66 mln EUR w 2023 r., 44 mln EUR w 2024 r. i 22 mln EUR w 2025 r. Dania korzysta z obniżki brutto swojego rocznego wkładu opartego na dochodzie narodowym brutto w wysokości 118 mln EUR w 2021 r., 94 mln EUR w 2022 r., 71 mln EUR w 2023 r., 47 mln EUR w 2024 r. i 24 mln EUR w 2025 r. Niemcy korzystają z obniżki brutto swojego rocznego wkładu opartego na dochodzie narodowym brutto w wysokości 2 799 mln EUR w 2021 r., 2 239 mln EUR w 2022 r., 1 679 mln EUR w 2023 r., 1 119 mln EUR w 2024 r. i 560 mln EUR w 2025 r. Niderlandy korzystają z obniżki brutto swojego rocznego wkładu opartego na dochodzie narodowym brutto w wysokości 1 259 mln EUR w 2021 r., 1 007 mln EUR w 2022 r., 755 mln EUR w 2023 r., 503 mln EUR w 2024 r. i 252 mln EUR w 2025 r. Szwecja korzysta z obniżki brutto swojego rocznego wkładu opartego na dochodzie narodowym brutto w wysokości 578 mln EUR w 2021 r., 462 mln EUR w 2022 r., 347 mln EUR w 2023 r., 231 mln EUR w 2024 r. i 116 mln EUR w 2025 r. Powyższe kwoty są mierzone w cenach z 2018 r. i dostosowywane do cen bieżących przez zastosowanie najbardziej aktualnego deflatora produktu krajowego brutto dla Unii wyrażonego w euro, podanego przez Komisję, który jest dostępny w chwili opracowywania projektu budżetu. Te obniżki brutto są finansowane przez wszystkie państwa członkowskie.

2. Dochody pochodzące z wszelkich nowych opłat wprowadzonych w ramach wspólnej polityki – zgodnie z Traktatem o funkcjonowaniu Unii Europejskiej – pod warunkiem zastosowania procedury określonej w art. 311 tego traktatu, także stanowią zasoby własne zapisane w budżecie Unii.

3. Jeżeli na początku roku budżetowego budżet nie został jeszcze przyjęty, do czasu wejścia w życie nowych stawek nadal stosuje się poprzednie stawki poboru zasobów opartych na dochodzie narodowym brutto.

Artykuł 3
Pułap zasobów własnych

1. Łączna kwota zasobów własnych przydzielonych Unii na pokrycie rocznych środków na płatności nie może przekraczać 1,29 % sumy dochodu narodowego brutto wszystkich państw członkowskich.

2. Łączna kwota rocznych środków na zobowiązania zapisana w budżecie Unii nie może przekraczać 1,35 % sumy dochodu narodowego brutto wszystkich państw członkowskich.

3. Zachowuje się odpowiedni stosunek środków na zobowiązania do środków na płatności dla zagwarantowania ich kompatybilności i umożliwienia przestrzegania w kolejnych latach pułapu określonego w ust. 1.

Artykuł 4
Zasada uniwersalności

Dochody, o których mowa w art. 2, wykorzystywane są, bez rozróżniania, na finansowanie wszystkich wydatków zapisanych w rocznym budżecie Unii.

Artykuł 5
Przenoszenie nadwyżek

Wszelkie nadwyżki dochodów Unii w stosunku do całkowitych rzeczywistych wydatków podczas roku budżetowego przenosi się na następny rok budżetowy.

Artykuł 6
Pobór zasobów własnych i udostępnianie ich Komisji

1. Zasoby własne Unii, o których mowa w art. 2 ust. 1 lit. a), pobierane są przez państwa członkowskie zgodnie z krajowymi przepisami ustawowymi, wykonawczymi lub administracyjnymi. Państwa członkowskie dostosowują te przepisy w razie potrzeby tak, by spełniały one wymagania określone w przepisach unijnych.

   Komisja analizuje odpowiednie przepisy krajowe przekazywane jej przez państwa członkowskie, przekazuje państwom członkowskim dostosowania, które uważa za niezbędne w celu zapewnienia zgodności tych przepisów z przepisami unijnymi, oraz – w razie potrzeby – składa sprawozdania władzy budżetowej.

2. Państwa członkowskie zatrzymują – na poczet kosztów poboru – 10 % kwot, o których mowa w art. 2 ust. 1 lit. a).

3. Państwa członkowskie udostępniają Komisji zasoby przewidziane w art. 2 ust. 1 niniejszej decyzji zgodnie z rozporządzeniami przyjętymi na mocy art. 322 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Artykuł 7
Środki wykonawcze

Rada, zgodnie z art. 311 akapit czwarty Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, ustanawia środki wykonawcze w odniesieniu do następujących elementów systemu zasobów własnych:

a) zasad ustalania kwot zasobów własnych, o których mowa w art. 2 ust. 1, które mają być udostępniane, w tym mających zastosowanie stawek poboru w odniesieniu do zasobów własnych, o których mowa w art. 2 ust. 1 lit. b)–e), w granicach określonych w tych punktach, jak również obliczania mającej zastosowanie stawki poboru zasobów własnych opartych na dochodzie narodowym brutto, o której mowa w art. 2 ust. 1 lit. f);

b) przepisów i ustaleń niezbędnych do kontrolowania i nadzorowania poboru dochodów, o których mowa w art. 2 ust. 1, w tym przepisów dotyczących inspekcji oraz uprawnień urzędników i innych pracowników upoważnionych przez Komisję do przeprowadzania kontroli oraz wszelkich odpowiednich wymogów sprawozdawczych;

c) referencyjnego dochodu narodowego brutto, przepisów dostosowujących dochód narodowy brutto oraz przepisów określających sposób przeliczania pułapów płatności i zobowiązań w przypadku istotnych zmian w dochodzie narodowym brutto na potrzeby stosowania art. 2 ust. 1 lit. f) i art. 3;

d) procedury obliczania i zapisywania w budżecie rocznego salda budżetowego zgodnie z art. 5.

Artykuł 8
Przepisy końcowe i przejściowe

1. Z zastrzeżeniem ust. 2 traci moc decyzja 2014/335/UE, Euratom. Wszelkie odniesienia do decyzji Rady 70/243/EWWiS, EWG, Euratom[21], decyzji Rady 85/257/EWG, Euratom[22], decyzji Rady 88/376/EWG, Euratom[23], decyzji Rady 94/728/WE, Euratom[24], decyzji Rady 2000/597/WE, Euratom[25], decyzji Rady 2007/436/WE, Euratom[26] lub decyzji 2014/335/UE, Euratom[27] uznaje się za odniesienia do niniejszej decyzji i odczytuje zgodnie z tabelą korelacji zawartą w załączniku do niniejszej decyzji.

2. Art. 2, 4 i 5 decyzji 94/728/WE, Euratom, art. 2, 4 i 5 decyzji 2000/597/WE, Euratom, art. 2, 4 i 5 decyzji 2007/436/WE, Euratom i art. 2, 4 i 5 decyzji 2014/335/UE, Euratom stosuje się nadal do obliczania i dostosowywania dochodów pochodzących ze stosowania stawki poboru do podstawy podatku od wartości dodanej określanej w sposób jednolity i mieszczącej się w przedziale od 50 % do 55 % PNB lub DNB każdego państwa członkowskiego, zależnie od danego roku, do obliczania rabatu przyznanego Zjednoczonemu Królestwu z tytułu zakłóceń równowagi budżetowej w latach 1995–2020 i do obliczania finansowania przez inne państwa członkowskie korekt przyznanych Zjednoczonemu Królestwu.

3. Państwa członkowskie zatrzymują nadal na poczet kosztów poboru 10 % kwot, o których mowa w art. 2 ust. 1 lit. a) i które powinny były zostać udostępnione przez państwa członkowskie przed dniem 28 lutego 2001 r., zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami unijnymi.

---

21 70/243/EWWiS, EWG, Euratom: decyzja Rady z dnia 21 kwietnia 1970 r. w sprawie zastąpienia wkładów finansowych państw członkowskich środkami własnymi Wspólnot (Dz.U. L 094 z 28.4.1970, s. 19).

22 85/257/EWG, Euratom: decyzja Rady z dnia 7 maja 1985 r. w sprawie systemu zasobów własnych Wspólnot (Dz.U. L 128 z 14.5.1985, s. 15).

23 Rozporządzenie Rady (EWG, Euratom) nr 1552/89 z dnia 29 maja 1989 r. wykonujące decyzję 88/376/EWG, Euratom w sprawie systemu zasobów własnych Wspólnot (Dz.U. L 155 z 7.6.1989, s. 1).

24 94/728/WE, Euratom: decyzja Rady z dnia 31 października 1994 r. w sprawie systemu zasobów własnych Wspólnot (Dz.U. L 293 z 12.11.1994, s. 9).

25 2000/597/WE, Euratom: decyzja Rady z dnia 29 września 2000 r. w sprawie systemu zasobów własnych Wspólnot Europejskich (Dz.U. L 253 z 7.10.2000, s. 42).

26 2007/436/WE, Euratom: decyzja Rady z dnia 7 czerwca 2007 r. w sprawie systemu zasobów własnych Wspólnot Europejskich (Dz.U. L 163 z 23.6.2007, s. 17).

27 Decyzja Rady z dnia 26 maja 2014 r. w sprawie systemu zasobów własnych Unii Europejskiej (2014/335/UE, Euratom) (Dz.U. L 168 z 7.6.2014, s. 105).

4. Państwa członkowskie zatrzymują nadal na poczet kosztów poboru 25 % kwot, o których mowa w art. 2 ust. 1 lit. a) i które powinny były zostać udostępnione przez państwa członkowskie między dniem 1 marca 2001 r. a dniem 28 lutego 2014 r., zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami unijnymi.

5. Państwa członkowskie zatrzymują nadal na poczet kosztów poboru 20 % kwot, o których mowa w art. 2 ust. 1 lit. a) i które powinny były zostać udostępnione przez państwa członkowskie między dniem 1 marca 2014 r. a dniem 28 lutego 2021 r., zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami unijnymi.

6. Na potrzeby niniejszej decyzji wszystkie kwoty pieniężne muszą być wyrażone w euro.

Artykuł 9
Wejście w życie

Sekretarz Generalny Rady powiadamia o niniejszej decyzji państwa członkowskie.

Państwa członkowskie bezzwłocznie powiadamiają Sekretarza Generalnego Rady o zakończeniu procedur związanych z przyjęciem niniejszej decyzji zgodnie z ich odpowiednimi wymogami konstytucyjnymi.

Niniejsza decyzja wchodzi w życie pierwszego dnia drugiego miesiąca następującego po otrzymaniu ostatniego z powiadomień, o których mowa w akapicie drugim.

Niniejszą decyzję stosuje się od dnia 1 stycznia 2021 r.

Przepisy art. 2 ust. 1 lit. c) oraz art. 2 ust. 1 akapit drugi niniejszej decyzji stosuje się jednak od dnia 1 stycznia drugiego roku następującego po dacie rozpoczęcia stosowania przepisów krajowych stanowiących transpozycję dyrektywy Rady w sprawie wspólnej skonsolidowanej podstawy opodatkowania osób prawnych.

Artykuł 10
Publikacja

Niniejsza decyzja jest publikowana w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Sporządzono w Brukseli dnia […] r.

W imieniu Rady
Ch. Vasilakos

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 2.5.2018r.
COM(2018) 321 final

KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY EUROPEJSKIEJ, RADY, EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU REGIONÓW

Nowoczesny budżet dla Unii, która chroni, wspiera i broni

Wieloletnie ramy finansowe na lata 2021-2027

{SWD(2018) 171 final}

1. NOWY, NOWOCZESNY BUDŻET DLA UNII 27 PAŃSTW

Co siedem lat Unia Europejska decyduje o swoim przyszłym długoterminowym budżecie – wieloletnich ramach finansowych. Kolejny taki budżet, obowiązujący od 1 stycznia 2021 r., będzie pierwszym budżetem Unii Europejskiej składającej się z 27 państw członkowskich.

To decydujący moment dla naszej Unii. Jest to dla państw członkowskich i instytucji Unii Europejskiej szansa na zjednoczenie się wokół jasnej wizji przyszłości Europy. Jest to czas, by jednoznacznie pokazać, że Unia jest gotowa poprzeć swoje deklaracje czynami koniecznymi do realizacji tej wspólnej wizji. Nowoczesny, ukierunkowany budżet UE przyczyni się do urzeczywistnienia pozytywnego programu działań zaproponowanego przez przewodniczącego Komisji Jeana-Claude'a Junckera w orędziu o stanie Unii wygłoszonym przed Parlamentem Europejskim w dniu 14 września 2016 r.[1]. Program ten został uzgodniony przez przywódców 27 państw członkowskich w Bratysławie w dniu 16 września 2016 r. oraz w deklaracji rzymskiej przyjętej w dniu 25 marca 2017 r. Nowoczesny, ukierunkowany budżet UE pomoże Unii działać na dużą skalę w sprawach istotnych, a na mniejszą w kwestiach mniej ważnych, zgodnie z deklaracją rzymską.

Negocjacje w sprawie przyszłych wieloletnich ram finansowych odbywają się w czasie nie tylko nowej dynamiki, ale i wielkich wyzwań dla Unii. Unia podjęła stanowcze działania w następstwie kryzysu finansowego i gospodarczego, aby położyć solidne podwaliny pod trwałe ożywienie gospodarcze. Obecnie odnotowuje się wzrost gospodarczy, powstają też nowe miejsca pracy. Coraz większy nacisk kładzie się na skuteczne i sprawiedliwe działania w sprawach, które są naprawdę istotne w codziennym życiu obywateli. Ważne jest też, aby ich skutki odczuli mieszkańcy wszystkich państw członkowskich Unii. Apel przewodniczącego Junckera o przezwyciężenie podziałów i uczynienie Unii bardziej zjednoczoną, silniejszą i bardziej demokratyczną[2] powinien więc znaleźć odzwierciedlenie w strukturze nowego budżetu.

Wybory dokonane w nadchodzących miesiącach zadecydują o kształcie Unii na kolejne dziesięciolecia. Stawka jest wysoka. Zmiany technologiczne i demograficzne prowadzą do przemian gospodarczych i społecznych. Zmiana klimatu i ograniczone zasoby zmuszają nas do zastanowienia się, w jaki sposób możemy zapewnić, by nasz styl życia był zgodny z zasadami zrównoważonego rozwoju. W wielu częściach Europy utrzymuje się wysoki poziom bezrobocia, zwłaszcza wśród młodych ludzi. Nowe zagrożenia dla bezpieczeństwa wymagają nowych rozwiązań. Kryzys uchodźczy, wywołany przez wojnę i terror w sąsiedztwie Europy, pokazał, że musimy wzmocnić naszą zdolność do zarządzania presjami migracyjnymi i zająć się podstawowymi przyczynami migracji. Sytuacja geopolityczna jest coraz bardziej niestabilna, a wartości i zasady demokracji, na jakich opiera się nasza Unia, są poddawane próbie.

Przedstawione dziś przez Komisję wnioski ustawodawcze dotyczące wieloletnich ram finansowych na lata 2021–2027 pomogą w podjęciu tych wyzwań i wykorzystaniu szans. Są one wynikiem otwartej i pluralistycznej debaty. Komisja przedstawiła warianty przyszłego budżetu UE w komunikacie z dnia 14 lutego 2018 r.[3] Uważnie wysłuchała uwag Parlamentu

---

1 Orędzie o stanie Unii 2016: „W kierunku lepszej Europy – Europy, która chroni, wzmacnia i broni".
2 Orędzie o stanie Unii 2017: „Łapiąc wiatr w żagle".
3 COM(2018) 98.

Europejskiego[4], państw członkowskich, parlamentów narodowych, beneficjentów unijnego finansowania i innych zainteresowanych stron. Podczas przeprowadzonych na początku tego roku konsultacjach publicznych zebrano ponad 11 000 odpowiedzi.

Komisja występuje z propozycją nowego, nowoczesnego długoterminowego budżetu, ściśle dostosowanego do priorytetów politycznych Unii 27 państw członkowskich. Proponowany budżet łączy nowe instrumenty ze zmodernizowanymi programami, aby efektywnie realizować priorytety Unii i sprostać nowym wyzwaniom. Wnioski Komisji pokazują też, w jaki sposób można uprościć i zreformować finansowanie budżetu, aby stworzyć silniejsze powiązanie z priorytetami politycznymi. Opracowano je z myślą o wywarciu szczególnie znaczącego wpływu na proces tworzenia zamożnej, bezpiecznej i spójnej Europy. W tym celu są one skoncentrowane na obszarach, w których Unia może zdziałać najwięcej.

W każdym obszarze Komisja proponuje poziom finansowania, który będzie potrzebny, aby zaspokoić nasze wspólne ambicje. Wnioski ustawodawcze dotyczące poszczególnych przyszłych programów finansowych zostaną przedstawione w nadchodzących tygodniach.

Propozycje Komisji uwzględniają również – w realistyczny i zrównoważony sposób – skutki, jakie ma dla budżetu, wystąpienie z Unii Zjednoczonego Królestwa. Odejście tak ważnego płatnika do budżetu UE będzie miało skutki finansowe, co trzeba uwzględnić w przyszłych ramach finansowych. Utrzymanie poziomu wsparcia, który odpowiada naszym ambicjom we wszystkich priorytetowych obszarach, wymagać będzie wniesienia dodatkowych wkładów przez wszystkie państwa członkowskie w sprawiedliwy i zrównoważony sposób. Równocześnie nie wolno szczędzić wysiłków, aby uczynić budżet UE bardziej efektywnym. Komisja proponuje oszczędności w niektórych głównych obszarach wydatkowania, a także reformy w całym budżecie, aby go usprawnić i optymalnie wykorzystać każde euro.

Europa znajduje się w trakcie największej w tym pokoleniu debaty na temat swojej przyszłości. Debata ta rozpoczęła się od Białej księgi w sprawie przyszłości Europy, opublikowanej przez Komisję w dniu 1 marca 2017 r.[5], a zakończy podczas nieformalnego spotkania przywódców w Sybinie, w Rumunii w dniu 9 maja 2019 r. Na kilka tygodni przed wyborami europejskimi przywódcy 27 państw członkowskich i Parlament Europejski będą musieli opowiedzieć się za Europą, jakiej pragną, i zapewnić Unii środki do realizacji tego celu. Osiągnięcie do tej pory znaczącego postępu w sprawie przyszłego długoterminowego budżetu stanowić będzie jasny dowód stanowczości i determinacji we wspólnym działaniu.

Rok 2019 będzie nowym początkiem dla Unii 27 państw członkowskich. Musimy być do tego przygotowani. Niewiele jest czasu na wprowadzenie nowych ram i dopilnowanie, by nowe programy były gotowe już od pierwszego dnia służyć obywatelom i przedsiębiorstwom w UE. Nowy budżet UE będzie prostszy, bardziej elastyczny i lepiej ukierunkowany. Budżet, któremu przyświecać będą zasady dobrobytu, zrównoważonego rozwoju[6], solidarności i bezpieczeństwa. Budżet dla Unii Europejskiej, która chroni, wspiera i broni. Budżet, który jednoczy, a nie dzieli. Budżet, który jest sprawiedliwy dla wszystkich państw członkowskich. Budżet na przyszłość Europy. Już teraz musimy zacząć nad nim pracować.

---

[4] Rezolucje Parlamentu Europejskiego z dnia 14 marca 2018 r. w sprawie następnych wieloletnich ram finansowych: przygotowanie stanowiska Parlamentu dotyczącego wieloletnich ram finansowych na okres po 2020 r. (2017/2052(INI)) oraz reformy systemu zasobów własnych Unii Europejskiej (2017/2053(INI)).

[5] COM(2017) 2025.

[6] Pod koniec roku Komisja przyjmie dokument otwierający debatę pt. „W kierunku zrównoważonej Europy do 2030 r., działania na rzecz realizacji celów zrównoważonego rozwoju ONZ, w tym porozumienia klimatycznego z Paryża", w którym nakreślone zostaną możliwe sposoby dalszego włączenia celów zrównoważonego rozwoju do procesu kształtowania polityki UE.

2. MODERNIZACJA BUDŻETU UE

Budżet UE od dawna stanowi istotne źródło inwestycji sprzyjających wzrostowi w całej Europie. Nawet w czasach kryzysu pozwolił on Unii wspierać wzrost i tworzenie miejsc pracy oraz zachęcać do długoterminowych inwestycji i reform gospodarczych. Utworzenie Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych (tzw. „Fundusz Junckera") dobrze pokazuje, w jaki sposób budżet UE był w stanie zapewnić niezwykle potrzebny impuls dla ożywienia gospodarczego Europy w krytycznym momencie. Budżet UE odegrał też decydującą rolę w działaniach będących odpowiedzią na wiele poważnych wyzwań, od przepływów migracyjnych na wielką skalę po zagrożenia dla bezpieczeństwa i zmianę klimatu.

Ostatnie doświadczenia obnażyły pewne słabości obecnych ram finansowych. Pomimo pewnej poprawy budżet UE jest wciąż zbyt sztywny. Brak elastyczności uniemożliwia Europie wystarczająco szybką i skuteczną reakcję w prędko zmieniającym się świecie. Złożone i zróżnicowane zasady finansowania utrudniają dostęp do unijnych funduszy i odwracają uwagę od tego, co naprawdę istotne: osiągania wyników w praktyce. Środki pieniężne są rozłożone na zbyt wiele programów i instrumentów, zarówno w obrębie budżetu, jak i poza nim. Można by w większym stopniu zmodernizować i uprościć dwie największe grupy wydatków w budżecie: wspólną politykę rolną i politykę spójności. Wiele nowych priorytetów służących Unii, która chroni, wspiera i broni, wymaga nowych, odpowiednio dostosowanych instrumentów, aby urzeczywistnić ambitne plany.

Najważniejsze przesłanie płynące z szeroko zakrojonych konsultacji prowadzonych przez Komisję jest jasne i wyraźne. Bardziej zjednoczona, silniejsza i bardziej demokratyczna Europa potrzebuje nowego, nowoczesnego budżetu. Potrzebuje też świeżego spojrzenia, aby odpowiedzieć na pytanie, w jaki sposób budżet ten może przynosić korzyści wszystkim mieszkańcom Unii. Gruntowny **przegląd wydatków**[7], jaki przeprowadziła Komisja, pomógł wskazać rozwiązania, które sprawdziły się w przeszłości i powinny zostać zachowane w następnym budżecie. Przegląd ujawnił jednak także obszary, w których konieczna jest reforma, aby uwolnić pełen potencjał budżetu UE. W oparciu o tę ocenę Komisja proponuje nowoczesne ramy oraz zestaw nowych i zreformowanych programów, o których kształcie zadecydowały następujące zasady:

- **Większy nacisk na europejską wartość dodaną**. Budżet UE jest skromny w zestawieniu z wielkością europejskiej gospodarki i budżetów krajowych. Dlatego niezwykle istotne jest inwestowanie w dziedzinach, w których Unia może zaoferować rzeczywistą europejską wartość dodaną w stosunku do wydatków publicznych na szczeblu krajowym. Łączenie zasobów może przynieść efekty, których nie mogłyby osiągnąć działające samodzielnie państwa członkowskie.[8] Przykładem mogą być nowatorskie projekty badawcze, które przyciągają najlepszych naukowców z całej Europy, lub działania pozwalające młodym ludziom i małym przedsiębiorstwom na pełne wykorzystanie możliwości jednolitego rynku i gospodarki cyfrowej. Innym przykładem na łączenie zasobów, które umożliwia bardziej skuteczne działanie, jest rola katalizatora kluczowych inwestycji strategicznych. Inwestycje te są kluczem do przyszłego dobrobytu Europy i jej wiodącej roli w osiąganiu globalnych celów zrównoważonego rozwoju. To samo dotyczy wyposażenia Unii w odpowiednie środki, aby mogła zapewnić ochronę swoim

[7] Zob. towarzyszący dokument roboczy służb Komisji SWD (2018) 171.
[8] Zob. także SWD (2018) 171, s. 7.

obywatelom w szybko zmieniającym się świecie, gdzie wiele najbardziej palących problemów ma charakter ponadgraniczny.

- **Lepiej funkcjonujący i bardziej przejrzysty budżet**. Komisja proponuje bardziej spójne, ukierunkowane i przejrzyste ramy. Struktura budżetu będzie jaśniejsza i ściślej powiązana z priorytetami. Komisja proponuje zmniejszenie liczby programów o ponad jedną trzecią, na przykład przez łączenie razem rozdrobnionych źródeł finansowania w nowych zintegrowanych programach oraz radykalne usprawnienie korzystania z instrumentów finansowych.
- **Mniej biurokracji dla beneficjentów.** Komisja proponuje uspójnienie zasad za pomocą jednolitego zbioru przepisów[9]. Dzięki temu radykalnie zmniejszy się obciążenie administracyjne beneficjentów i instytucji zarządzających. Ułatwi to uczestnictwo w unijnych programach i przyspieszy wdrażanie. Ułatwi też różnym programom i instrumentom współdziałanie celem zwiększenia wpływu budżetu UE. Komisja wystąpi ponadto z wnioskiem o uproszczenie i usprawnienie zasad pomocy państwa, aby ułatwić łączenie instrumentów z budżetu UE z finansowaniem krajowym.
- **Bardziej elastyczny, lepiej funkcjonujący budżet**. W niestabilnym środowisku geopolitycznym Europa musi być w stanie szybko i skutecznie reagować na nieprzewidziane zapotrzebowania. Komisja proponuje usprawnienie budżetu w oparciu o istniejące mechanizmy. Oznacza to zwiększenie elastyczności w obrębie programów i między nimi, wzmocnienie narzędzi zarządzania kryzysowego oraz utworzenie nowej „rezerwy Unii" umożliwiającej reagowanie na nieprzewidziane wydarzenia i nagłe sytuacje nadzwyczajne w obszarach takich jak bezpieczeństwo i migracja.
- **Budżet, który przynosi efekty**. Budżet UE można uznać za sukces tylko wówczas, gdy przynosi konkretne efekty w praktyce. Komisja proponuje położenie większego nacisku na wyniki we wszystkich programach, w tym przez wyznaczenie wyraźniejszych celów i skupienie się na mniejszej liczbie wskaźników skuteczności działania, zapewniających wyższą jakość. Ułatwi to monitorowanie i mierzenie wyników, a w razie potrzeby – wprowadzanie zmian.

Planowanie przyszłych programów to zaledwie pierwszy krok. Prawdziwym testem będzie sprawdzenie, czy programy te przynoszą efekty w praktyce. Dlatego priorytetem jest **skuteczne i wydajne wdrożenie** programów przyszłej generacji. Odpowiedzialność za to ponoszą wspólnie Komisja, państwa członkowskie, władze regionalne i wszyscy zaangażowani w zarządzanie unijnym budżetem.

Istotne jest też wzmocnienie powiązania między unijnym finansowaniem a **poszanowaniem praworządności**. UE jest wspólnotą opartą na praworządności, co oznacza również, że niezależne sądy na poziomie krajowym i unijnym mają za zadanie strzec poszanowania wspólnych przepisów i regulacji oraz ich wdrażania we wszystkich państwach członkowskich. Poszanowanie praworządności jest koniecznym warunkiem należytego zarządzania finansami i efektywnego finansowania ze środków unijnych. Dlatego Komisja występuje z propozycją nowego mechanizmu chroniącego budżet UE przed ryzykiem finansowym związanym z uogólnionymi brakami w zakresie praworządności.

[9] Zgodnie z zaleceniami grupy wysokiego szczebla niezależnych ekspertów ds. monitorowania uproszczenia dla beneficjentów europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych, zaleceniami Europejskiego Trybunału Obrachunkowego i Komitetu Regionów, jak również Parlamentu Europejskiego.

BUDŻET UE A PRAWORZĄDNOŚĆ

Na mocy obecnych przepisów wszystkie państwa członkowskie i wszyscy beneficjenci mają obowiązek wykazać, że obowiązujące ich ramy prawne dotyczące zarządzania finansami są solidne, że prawidłowo stosuje się odpowiednie przepisy UE oraz że posiadają niezbędne zdolności administracyjne i instytucjonalne. Obecne wieloletnie ramy finansowe zawierają także przepisy zapewniające, aby efektywności unijnego finansowania nie podważały niewłaściwa polityka budżetowa i gospodarcza.

Komisja proponuje teraz **wzmocnienie ochrony budżetu UE przed ryzykiem finansowym związanym z uogólnionymi brakami w zakresie praworządności w państwach członkowskich**. W sytuacji gdy takie braki stanowią przeszkodę lub zagrożenie dla należytego zarządzania finansami lub ochrony interesów finansowych Unii, musi istnieć możliwość wyciągnięcia konsekwencji związanych z unijnym finansowaniem. Wszelkie środki podejmowane w ramach tej nowej procedury będą musiały być proporcjonalne do charakteru, powagi i zakresu uogólnionych braków w zakresie praworządności. Nie wpłynie to na zobowiązania danych państw członkowskich wobec beneficjentów.

Wniosek w sprawie decyzji, czy uogólnione braki w zakresie praworządności stanowią ryzyko mające wpływ na interesy finansowe UE, będzie składany przez Komisję i przyjmowany przez Radę w drodze głosowania odwróconą kwalifikowaną większością głosów[10]. We wniosku uwzględnione będą istotne informacje, takie jak decyzje Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, sprawozdania Europejskiego Trybunału Obrachunkowego, jak również wnioski odpowiednich organizacji międzynarodowych. Przed podjęciem jakiejkolwiek decyzji państwo członkowskie otrzyma możliwość przedstawienia swoich argumentów.

[10] W trybie głosowania odwróconą kwalifikowaną większością głosów wniosek Komisji zostanie uznany za przyjęty przez Radę, chyba że zdecyduje ona większością kwalifikowaną o odrzuceniu wniosku Komisji.

3. BUDŻET NA RZECZ PRIORYTETÓW EUROPY

Przyszły długoterminowy budżet będzie budżetem, który służy realizacji unijnych priorytetów. Wnioski ustawodawcze Komisji przewidują dopasowanie struktury i programów budżetu UE, tak by były w pełni zgodne z pozytywnym programem Unii na okres po 2020 r., uzgodnionym w Bratysławie i Rzymie. Nowa struktura przyszłych wieloletnich ram finansowych zapewni większą przejrzystość, jeśli chodzi o cele unijnego budżetu oraz sposób, w jaki poszczególne jego części będą się przyczyniać do osiągania tych celów. Zapewni także elastyczność niezbędną do reagowania na zmieniające się potrzeby.

Programy zostaną skupione wokół najważniejszych tematycznych priorytetów wydatkowych. Priorytety te odpowiadać będą działom w formalnej strukturze budżetu. W obrębie każdego priorytetu programy zostaną pogrupowane według polityk, co znajdzie odzwierciedlenie w tytułach rocznego budżetu. Zapewni to większą jasność co do sposobu, w jaki programy te będą się przyczyniać do osiągania celów polityki.

W praktyce formalna struktura budżetu to jednak nie wszystko. Wiele priorytetów Unii ma złożony i wieloaspektowy charakter. Niemożliwe byłoby uwzględnienie każdego aspektu w jednym tylko programie. Wnioski Komisji przewidują, że inwestycje z wielu programów będą łączone, aby realizować kluczowe priorytety horyzontalne w obszarach takich jak gospodarka cyfrowa, zrównoważony rozwój, bezpieczeństwo, migracja, kapitał ludzki i umiejętności, a także wsparcie dla małych przedsiębiorstw i innowacji. Komisja proponuje uproszczenie tych interakcji między programami w przyszłych ramach finansowych, aby zapewnić znacznie bardziej spójne działania w odpowiedzi na stojące przed Europą wyzwania. W poniższych sekcjach przedstawiono najważniejsze reformy i programy w ramach każdego priorytetu wydatkowego.

Bardziej szczegółowe informacje na temat celów, struktury i europejskiej wartości dodanej poszczególnych programów zawarto w załączniku do niniejszego komunikatu.

Nowe wieloletnie ramy finansowe na lata 2021-2027:
Nowoczesny budżet dla Unii, która chroni, wspiera i broni

I. JEDNOLITY RYNEK, INNOWACJE I GOSPODARKA CYFROWA

1. Badania naukowe i innowacje

- „Horyzont Europa”
- Program badawczo-szkoleniowy Euratom
- Międzynarodowy eksperymentalny reaktor termojądrowy (ITER)

2. Europejskie inwestycje strategiczne

- Fundusz InvestEU
- Instrument „Łącząc Europę”
- Program „Cyfrowa Europa” (obejmujący cyberbezpieczeństwo)

3. Jednolity rynek

- Program na rzecz jednolitego rynku (obejmujący konkurencyjność oraz małe i średnie przedsiębiorstwa – COSME, bezpieczeństwo żywności, statystykę, konkurencję i współpracę administracyjną)
- Program UE w zakresie zwalczania nadużyć finansowych
- Współpraca w dziedzinie opodatkowania (FISCALIS)
- Współpraca w dziedzinie ceł (CŁA)

4. Przestrzeń kosmiczna

- Europejski program kosmiczny

II. SPÓJNOŚĆ I WARTOŚCI

5. Rozwój regionalny i spójność

- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
- Fundusz Spójności
- Wsparcie dla społeczności Turków cypryjskich

6. Unia gospodarcza i walutowa

- Program wspierania reform, w tym Narzędzie Realizacji Reform i Instrument Wsparcia Konwergencji
- Program ochrony euro przed fałszowaniem

7. Inwestowanie w ludzi, spójność społeczna i wartości

- Europejski Fundusz Społeczny+ (obejmujący integrację migrantów i zdrowie)
- Erasmus+
- Europejski Korpus Solidarności
- „Sprawiedliwość, Prawa i Wartości”
- „Kreatywna Europa” (w tym MEDIA)

III. ZASOBY NATURALNE I ŚRODOWISKO

8. Rolnictwo i polityka morska

- Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji
- Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
- Europejski Fundusz Morski i Rybacki

9. Środowisko i działanie w dziedzinie klimatu

- Program działań na rzecz środowiska i klimatu (LIFE)

IV. MIGRACJA I ZARZĄDZANIE GRANICAMI

10. Migracja

- Fundusz Azylu i Migracji

11. Zarządzanie granicami

- Fundusz Zintegrowanego Zarządzania Granicami

V. BEZPIECZEŃSTWO I OBRONA

12. Bezpieczeństwo

- Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego
- Likwidacja obiektów jądrowych (Litwa)
- Bezpieczeństwo jądrowe i likwidacja obiektów jądrowych (w tym dla Bułgarii i Słowacji)

13. Obrona

- Europejski Fundusz Obronny
- Instrument „Łącząc Europę” – mobilność wojskowa

14. Reagowanie kryzysowe

- Unijny Mechanizm Ochrony Ludności (rescEU)

VI. SĄSIEDZTWO I ŚWIAT

15. Działania zewnętrzne*

- Instrument Sąsiedztwa, Rozwoju i Współpracy Międzynarodowej (obejmujący zewnętrzne aspekty migracji)
- Pomoc humanitarna
- Wspólna polityka zagraniczna i polityka bezpieczeństwa
- Kraje i terytoria zamorskie (w tym Grenlandia)

16. Pomoc przedakcesyjna

- Pomoc przedakcesyjna

VII. EUROPEJSKA ADMINISTRACJA PUBLICZNA

17. Europejska administracja publiczna

- Wydatki administracyjne, emerytury i szkoły europejskie

INSTRUMENTY NIEUJĘTE W PUŁAPACH WRF

- Rezerwa na pomoc nadzwyczajną
- Fundusz Solidarności UE
- Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji
- Instrument Elastyczności
- Europejski Instrument Stabilizacji Inwestycji

* Europejski Instrument na rzecz Pokoju jest funduszem pozabudżetowym, nieujętym w wieloletnich ramach finansowych

I. JEDNOLITY RYNEK, INNOWACJE I GOSPODARKA CYFROWA

Inwestycje w obszarach:

- Badania naukowe i innowacje
- Kluczowa infrastruktura strategiczna
- Wsparcie jednolitego rynku
- Strategiczne projekty kosmiczne

Przyszły dobrobyt Europy zależy od decyzji inwestycyjnych, jakie dzisiaj podejmujemy. Budżet UE od dawna stanowi istotne źródło inwestycji w całej Europie. Zwiększenie obecnie inwestycji w obszarach takich jak badania naukowe, infrastruktura strategiczna, transformacja cyfrowa oraz jednolity rynek będzie miało decydujące znaczenie dla uwolnienia przyszłego wzrostu i podjęcia wspólnych wyzwań, takich jak obniżenie emisyjności i zmiany demograficzne.

Nowy europejski program badawczy **„Horyzont Europa”** pomoże Europie utrzymać się w czołówce światowych badań naukowych i innowacji. Jak podkreślono w sprawozdaniu grupy wysokiego szczebla pod przewodnictwem Pascala Lamy[11], inwestowanie w badania naukowe pozwoli Unii konkurować z innymi rozwiniętymi i wschodzącymi gospodarkami, zapewnić przyszły dobrobyt obywatelom i zachować wyjątkowy model społeczny. W oparciu o sukces programu „Horyzont 2020”, nowy program będzie wspierał doskonałość w dziedzinie badań naukowych oraz kładł większy nacisk na innowacje, na przykład przez rozwijanie prototypów, a także dzięki aktywom niematerialnym i prawnym oraz transferowi wiedzy i technologii. Nowa **Europejska Rada ds. Innowacji** zapewni punkt kompleksowej obsługi dla innowatorów o dużym potencjale, aby uczynić Europę liderem pod względem innowacji tworzących rynki.

W oparciu o sukces Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych jako katalizatora prywatnych inwestycji w całej Europie Komisja proponuje utworzenie nowego, w pełni zintegrowanego funduszu inwestycyjnego, **InvestEU**. W ten sposób stosunkowo ograniczone środki publiczne mogą być wykorzystane do zmobilizowania znaczących zasobów prywatnych na niezwykle potrzebne inwestycje. W InvestEU, w ramach jednej udoskonalonej struktury zgromadzone zostaną wszystkie centralnie zarządzane instrumenty finansowe wewnątrz UE. Głównym partnerem wykonawczym tego funduszu będzie Grupa Europejskiego Banku Inwestycyjnego, ale do realizacji programów będą się też przyczyniać inni partnerzy, tacy jak krajowe banki prorozwojowe. To nowe podejście ograniczy nakładanie się działań, uprości dostęp do finansowania i zmniejszy obciążenie administracyjne. Przewiduje się, że przy wkładzie z budżetu UE w wysokości 15,2 mld EUR[12] InvestEU przyciągnie ponad 650 mld EUR dodatkowych inwestycji w całej Europie.

Infrastruktura transgraniczna jest podstawą jednolitego rynku, ponieważ pomaga w swobodnym przemieszczaniu się towarów, usług, przedsiębiorstw i obywateli. Dzięki zreformowanemu **instrumentowi „Łącząc Europę”** Unia nadal inwestować będzie w transeuropejskie sieci transportowe, cyfrowe i energetyczne. Przyszły program będzie

[11] Zob. sprawozdanie pt. „Investing in the European Future we want – Report of the independent High Level Group on maximising the impact of EU Research and Innovation Programmes”.

[12] O ile nie określono inaczej, kwoty podawane w niniejszym komunikacie odnoszą się do cen bieżących. Wartości liczbowe wyrażone w cenach bieżących uwzględniają wpływ inflacji. Zostały obliczone przy zastosowaniu rocznej korekty o wskaźnik inflacji w wysokości 2 %.

lepiej wykorzystywał efekt synergii między infrastrukturą transportową, cyfrową i energetyczną, na przykład przez rozwijanie infrastruktury paliw alternatywnych lub zrównoważonych inteligentnych sieci stanowiących podstawę jednolitego rynku cyfrowego i unii energetycznej. Uwzględniając udane podejście zastosowane w obecnym okresie programowania, część środków przydzielonych w ramach Funduszu Spójności (11,3 mld EUR) zostanie przeniesiona do instrumentu „Łącząc Europę" z przeznaczeniem na projekty w dziedzinie transportu oferujące największą europejską wartość dodaną.

Aby zniwelować obecną lukę inwestycyjną w dziedzinie technologii cyfrowych, Komisja proponuje utworzenie nowego **programu „Cyfrowa Europa"** w celu kształtowania i wspierania transformacji cyfrowej społeczeństwa i gospodarki Europy. Zmiany technologiczne i cyfryzacja powodują przemianę naszego przemysłu, społeczeństwa, pracy i kariery, jak również edukacji i systemów opieki społecznej. Wspierając strategiczne projekty w takich wiodących dziedzinach, jak sztuczna inteligencja, superkomputery, cyberbezpieczeństwo czy cyfryzacja przemysłu, a także dzięki inwestycjom w zakresie umiejętności cyfrowych nowy program przyczyni się do dokończenia budowy jednolitego rynku cyfrowego, będącego zasadniczym priorytetem Unii. Komisja proponuje w następnych wieloletnich ramach finansowych wzrost nakładów na badania naukowe, innowacje i inwestycje cyfrowe w ramach zarządzania bezpośredniego łącznie o 64 %. Uzupełnieniem tych inwestycji będą projekty w dziedzinie badań naukowych, innowacji i technologii cyfrowych wspierane ze środków europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych.

Inwestowanie w przyszłość

W mld EUR, ceny bieżące

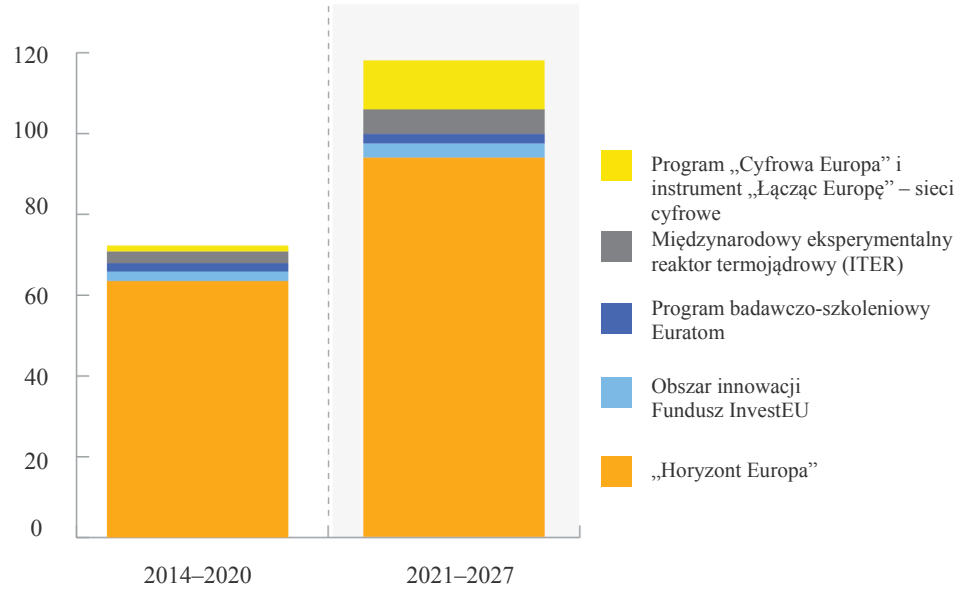

Uwaga: W porównaniu z wieloletnimi ramami finansowymi na lata 2014–2020 dla UE-27 (dane szacunkowe)

Źródło: Komisja Europejska

W pełni zintegrowany **program kosmiczny** połączy wszystkie działania w tym wysoce strategicznym obszarze. W ten sposób zapewnione zostaną spójne ramy dla przyszłych

inwestycji, umożliwiające lepszą promocję i większą elastyczność. Poprawa skuteczności ostatecznie przyczyni się do wprowadzenia nowych, powiązanych z badaniami kosmicznymi usług, które przyniosą korzyści wszystkim obywatelom UE. Z budżetu UE nadal finansowany będzie także wkład Europy w rozwój projektu **międzynarodowego eksperymentalnego reaktora termojądrowego (ITER)**, którego celem jest stworzenie źródła rentownej i przyjaznej dla środowiska energii na przyszłość.

Komisja proponuje również ustanowienie nowego, specjalnego programu, który ma wspierać sprawne funkcjonowanie **jednolitego rynku** – największego atutu Europy, jeśli chodzi o generowanie wzrostu na zglobalizowanych rynkach – oraz przyczyniać się do rozwoju **unii rynków kapitałowych**. W oparciu o powodzenie obecnego programu na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (COSME) Komisja proponuje zwiększenie wsparcia dla małych przedsiębiorstw, które są motorem naszej gospodarki, aby mogły się rozwijać i rozszerzać działalność ponad granicami. Wprowadzając narzędzia informacyjne i nowe normy oraz wspierając współpracę organów administracji, nowy program pomoże przedsiębiorstwom i konsumentom lepiej wykorzystywać potencjał jednolitego rynku.

Komisja proponuje odnowienie i wzmocnienie **programu „Cła”**, aby wspierać dalszą cyfryzację i modernizację unii celnej, która w tym roku obchodzi 50 rocznicę powstania. Równolegle **program Fiscalis** wspierać będzie pogłębioną współpracę między administracjami podatkowymi, w tym wspólną walkę z oszustwami podatkowymi i unikaniem opodatkowania.

II. SPÓJNOŚĆ I WARTOŚCI

Inwestycje w obszarach:

- Rozwój regionalny i spójność
- Dokończenie budowy unii gospodarczej i walutowej
- Zasoby ludzkie, spójność społeczna i wartości

Warunki ekonomiczne i społeczne w całej Europie ulegają poprawie i w wielu częściach Unii notuje się wysokie wskaźniki zatrudnienia. W niektórych częściach Europy wciąż jednak odczuwa się skutki kryzysu gospodarczego. Zaległości niektórych regionów zwiększyły się, częściowo na skutek globalizacji i transformacji cyfrowej. W Unii utrzymują się duże różnice, a społeczeństwo zmaga się z nowymi wyzwaniami. Budżet UE odgrywa zasadniczą rolę w przyczynianiu się do zrównoważonego wzrostu gospodarczego i spójności społecznej oraz w promowaniu wspólnych wartości i poczucia przynależności do UE.

Komisja proponuje unowocześnienie i wzmocnienie **polityki spójności**[13]. We współpracy z innymi programami fundusze te nadal oferować będą istotne wsparcie dla państw członkowskich i regionów Europy. Celem jest zwiększenie konwergencji, ograniczenie różnic gospodarczych, społecznych i terytorialnych wewnątrz państw członkowskich i w Europie, a także wsparcie realizacji priorytetów politycznych uzgodnionych w Bratysławie i Rzymie.

[13] Polityka spójności jest realizowana za pośrednictwem trzech głównych funduszy: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności.

Polityka spójności odgrywać będzie coraz ważniejszą rolę we wspieraniu trwającego procesu reform gospodarczych w państwach członkowskich. Komisja proponuje **wzmocnienie powiązania między budżetem UE i europejskim semestrem** na rzecz koordynacji polityki gospodarczej, który uwzględnia specyfikę poszczególnych regionów. Wraz z corocznymi zaleceniami dla poszczególnych krajów Komisja przedstawi specjalne wytyczne dotyczące inwestycji, zarówno przed rozpoczęciem procesu programowania, jak i w połowie tego okresu, aby zapewnić jasny plan inwestycji w reformy, które są kluczowe dla przyszłego dobrobytu.

Regiony różnią się znacznie pod względem warunków ekonomicznych i społecznych. Mimo że na wielu obszarach odnotowano istotną pozytywną konwergencję, w przypadku niektórych regionów w ostatnich latach różnice pogłębiły się, nawet w stosunkowo zamożnych państwach. Te tendencje powinny znaleźć odzwierciedlenie w polityce spójności, tak aby żaden region nie został w tyle. **Relatywny poziom produktu krajowego brutto na mieszkańca pozostanie głównym kryterium przydziału środków** – ponieważ najważniejszym celem polityki spójności jest i pozostanie pomoc państwom członkowskim i regionom w nadrobieniu zaległości pod względem gospodarczym i strukturalnym wobec reszty UE – ale inne czynniki, takie jak bezrobocie (zwłaszcza bezrobocie młodzieży), zmiana klimatu oraz przyjmowanie i integracja migrantów, również będą brane pod uwagę. Komisja proponuje też podwyższenie poziomów współfinansowania krajowego, aby lepiej odzwierciedlały obecne realia gospodarcze. Zaletą tego będzie zwiększone poczucie odpowiedzialności na szczeblu krajowym, realizacja inwestycji o większej skali i poprawa ich jakości. Należyta uwaga zostanie poświęcona specyficznym cechom regionów najbardziej oddalonych i obszarów słabo zaludnionych.

Nowe ramy prawne umożliwią też tworzenie bardziej skutecznych powiązań z innymi unijnymi programami. Państwa członkowskie będą mogły na przykład przekazać część przydzielonych im środków do funduszu **InvestEU**, aby uzyskać dostęp do gwarancji zapewnianych przez budżet UE. Będą też mogły finansować projekty opatrzone pieczęcią doskonałości, uznane w programie „**Horyzont Europa**" za projekty na międzynarodowym poziomie doskonałości w ich regionach. Dzięki temu łatwiej będzie zapewnić, by inwestycje w infrastrukturę były dobrze skoordynowane z innymi unijnymi inwestycjami w kluczowych obszarach, takich jak badania naukowe i innowacje, sieci cyfrowe, obniżenie emisyjności, infrastruktura społeczna i umiejętności.

Zgodnie z deklaracjami Komisji z grudnia 2017 r.[14] przyszłości budżetu UE nie można oddzielić od celu utworzenia bardziej stabilnej i efektywnej **unii gospodarczej i walutowej**, z korzyścią dla Unii jako całości. Na mocy Traktatów wszystkie państwa członkowskie UE są częścią unii gospodarczej i walutowej, także państwa członkowskie objęte derogacją lub klauzulą opt-out, a zatem wszystkie uczestniczą w procesie europejskiego semestru. Na mocy Traktatów euro jest walutą UE, a konwergencja i stabilność gospodarcza są celami Unii jako całości. Dlatego narzędzia służące wzmocnieniu unii gospodarczej i walutowej nie mogą być oddzielone od ogólnej architektury finansowej Unii, lecz muszą stanowić jej nieodłączną część.

BUDŻET UE A UNIA GOSPODARCZA I WALUTOWA

Stabilna strefa euro jest koniecznym warunkiem stabilności finansowej i zamożności całej Unii. Jak zapowiadano w pakiecie dotyczącym **pogłębienia europejskiej unii gospodarczej i walutowej** z dnia 6 grudnia 2017 r., Komisja proponuje nowe instrumenty budżetowe na rzecz stabilności strefy euro

[14] COM(2017) 822.

i konwergencji w kierunku strefy euro w ramach Unii. Te nowe instrumenty uzupełniać będą pozostałe fundusze UE, w tym europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne oraz InvestEU, we wspieraniu konwergencji gospodarczej, stabilności finansowej, tworzenia miejsc pracy i inwestycji.

Nowy silny **Program wspierania reform** oferować będzie wsparcie techniczne i finansowe na rzecz reform na poziomie krajowym i dysponować będzie całkowitym budżetem w wysokości 25 mld EUR. Będzie to odrębny nowy program, ale stanowiący uzupełnienie europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych. W skład programu wejdzie **Narzędzie Realizacji Reform** zapewniające bodźce finansowe *wszystkim* państwom członkowskim, aby zachęcić je do kluczowych reform wskazanych w ramach europejskiego semestru. Nacisk zostanie położony na te reformy, które w największym stopniu mogą się przyczynić do poprawy stabilności krajowych gospodarek i które wywołują pozytywne skutki uboczne w innych państwach członkowskich. Są to reformy rynków produktów i rynków pracy, systemów edukacji, systemów podatkowych, rozwój rynków kapitałowych, reformy mające na celu poprawę otoczenia biznesu, a także inwestycje w kapitał ludzki i reformy administracji publicznej. Nowy program zawierać będzie także specjalny **Instrument Wsparcia Konwergencji** oferujący pomoc państwom członkowskim spoza strefy euro, które zamierzają przyjąć wspólną walutę w okresie następnych wieloletnich ram finansowych. Środki przydzielone w ramach Instrumentu Wsparcia Konwergencji zostaną przesunięte do Narzędzia Realizacji Reform, jeżeli do końca 2023 r. kwalifikujące się państwo członkowskie nie podejmie niezbędnych kroków, by ubiegać się o wsparcie z Instrumentu Wsparcia Konwergencji. Udział we wszystkich trzech częściach składowych Programu wspierania reform będzie dobrowolny i państwa członkowskie ponosić będą pełną odpowiedzialność za przeprowadzone reformy.

Nowy **Europejski Instrument Stabilizacji Inwestycji** będzie uzupełnieniem obecnie istniejących instrumentów na poziomie krajowym i europejskim, a jego zadaniem będzie amortyzacja dużych asymetrycznych wstrząsów makroekonomicznych w strefie euro. Niedawny kryzys pokazał, że krajowe automatyczne stabilizatory samodzielnie mogą nie być w stanie poradzić sobie z dużymi wstrząsami asymetrycznymi i cięciami inwestycji, jakie często po nich następują. Oprócz istniejących mechanizmów proponuje się wprowadzenie gwarantowanych z budżetu UE pożyczek wzajemnych do kwoty 30 mld EUR. Pożyczki te będą dostępne dla państw członkowskich, które spełniają surowe kryteria kwalifikowalności w zakresie należytej polityki budżetowej i gospodarczej. Europejski Instrument Stabilizacji Inwestycji zapewniać będzie także dotacje na spłatę odsetek, aby krajowe budżety miały dość środków na utrzymanie poziomu inwestycji. Dotacje te będą finansowane z wkładów państw członkowskich strefy euro, odpowiadających ich udziałom w dochodach z tytułu emisji pieniądza (*seniorat*). Z czasem Europejski Instrument Stabilizacji Inwestycji mógłby zostać uzupełniony o dodatkowe źródła finansowania spoza budżetu UE, takie jak mechanizm zabezpieczający finansowany z dobrowolnych wkładów państw członkowskich, a także o ewentualną rolę Europejskiego Mechanizmu Stabilności i przyszłego Europejskiego Funduszu Walutowego. Europejski Instrument Stabilizacji Inwestycji będzie otwarty dla państw członkowskich spoza strefy euro, pod warunkiem że wnosić będą wkład w jego finansowanie, ustalany według klucza subskrypcji Europejskiego Banku Centralnego.

Nowe instrumenty budżetowe na rzecz stabilnej strefy euro wewnątrz Unii.

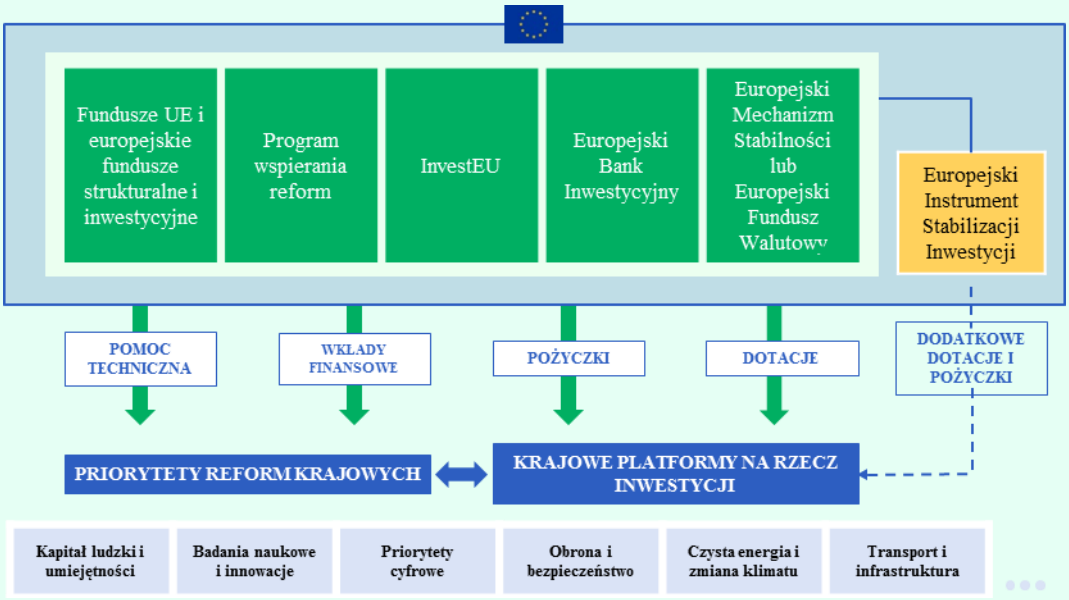

Źródło: Komisja Europejska, zaktualizowana wersja COM(2017) 822.

Budżet UE ma też decydującą rolę do odegrania, jeżeli chodzi o wywiązanie się z obietnic złożonych przez przywódców na Szczycie Społecznym w Göteborgu w listopadzie 2017 r. Oznacza to wzmocnienie wymiaru socjalnego Unii, między innymi przez wprowadzenie w życie **Europejskiego filaru praw socjalnych**. W ramach polityki spójności budżet wzmocnionego i zrestrukturyzowanego **Europejskiego Funduszu Społecznego** w omawianym okresie wynosić będzie około 100 mld EUR, a więc około 27 % wydatków na spójność. Fundusz ten zapewniać będzie ukierunkowane wsparcie na zatrudnienie młodzieży, podnoszenie i zmianę kwalifikacji pracowników, włączenie społeczne i ograniczanie ubóstwa. Aby zmaksymalizować wpływ finansowania w tym obszarze, Komisja proponuje połączenie zasobów Europejskiego Funduszu Społecznego, Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych, Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym, programu na rzecz zatrudnienia i innowacji społecznych oraz programu w dziedzinie zdrowia w jeden kompleksowy instrument.

Komisja proponuje położenie **większego nacisku na młodzież** w następnych wieloletnich ramach finansowych. W tym celu **ponad dwukrotnie zwiększony zostanie budżet programu Erasmus+** i wzmocniony zostanie Europejski Korpus Solidarności. Program Erasmus+, który jest jednym z najbardziej znanych sukcesów Unii, w dalszym ciągu wspierać będzie działania zapewniające możliwości nauki i mobilności dla młodzieży. Nacisk zostanie położony na włączenie społeczne i dotarcie do większej liczby młodych ludzi ze środowisk defaworyzowanych. Dzięki temu więcej młodych ludzi będzie mogło przenieść się do innego kraju, aby uczyć się lub pracować. Budżet silniejszego programu Erasmus+ w omawianym okresie osiągnie poziom 30 mld EUR i obejmie także kwotę 700 mln EUR na bilety Interrail dla młodzieży. Komisja proponuje również ustanowienie jednego **Europejskiego Korpusu Solidarności**, do którego włączony zostanie obecny Europejski Ochotniczy Korpus Pomocy Humanitarnej. Zapewni on Europejczykom wyjątkową możliwość zaangażowania się w działalność humanitarną na rzecz osób potrzebujących w Europie i poza nią.

Komisja występuje z wnioskiem o utworzenie nowego **Funduszu „Sprawiedliwość, Prawa i Wartości”**, obejmującego programy **„Prawa i Wartości”** oraz **„Sprawiedliwość”**.

W czasie, gdy europejskie społeczeństwo zmaga się z ekstremizmem, radykalizmem i podziałami, ważniejsze niż kiedykolwiek jest wspieranie, umacnianie i obrona sprawiedliwości, praw i unijnych wartości, które wywierają głęboki i bezpośredni wpływ na życie polityczne, społeczne, kulturalne i gospodarcze w Europie; a są to: poszanowanie ludzkiej godności, wolność, demokracja, równość, praworządność i prawa człowieka. Do zasadniczych zadań przyszłego budżetu UE należy stwarzanie możliwości angażowania się i demokratycznego uczestnictwa w życiu politycznym i społeczeństwie obywatelskim. W ramach tego nowego Funduszu za pośrednictwem programu „Sprawiedliwość" kontynuowane będzie wsparcie na rzecz tworzenia zintegrowanej europejskiej przestrzeni sprawiedliwości i współpracy transgranicznej.

Kultura jest i musi pozostać w centrum uwagi europejskiego projektu. Różnorodność kulturowa i językowa oraz dziedzictwo kulturowe są wyróżnikiem naszego kontynentu i tożsamości europejskiej. Za pomocą programu **„Kreatywna Europa"** Komisja chce w przyszłym budżecie położyć szczególny nacisk na wspieranie kultury i sektora audiowizualnego, w tym przy udziale silnego komponentu MEDIA ze zwiększonym finansowaniem, aby wspierać europejski sektor kreatywny i audiowizualny.

Unijne instrumenty zarządzania kryzysowego dowiodły swojej przydatności w ostatnich latach. Poza budżetem UE Komisja proponuje utrzymanie i wzmocnienie **Funduszu Solidarności Unii Europejskiej**, który wspiera państwa członkowskie w walce ze skutkami poważnych katastrof naturalnych, oraz **Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji**, który oferuje jednorazową pomoc pracownikom, którzy stracili pracę w związku ze znaczącą liczbą nieprzewidzianych zwolnień spowodowanych negatywnymi skutkami tendencji w światowym handlu i zakłóceniami gospodarczymi.

III. ZASOBY NATURALNE I ŚRODOWISKO

Inwestycje w obszarach:

- Zrównoważone sektory rolniczy i morski oraz bezpieczne zaopatrzenie w żywność wysokiej jakości
- Zmiana klimatu i ochrona środowiska

Zrównoważony rozwój przyświeca działaniom Unii w wielu różnych obszarach. Wynika to zarówno z konieczności, jak i wyboru. Dzięki zmodernizowanej polityce rolnej i morskiej, specjalnym funduszom na rzecz działania w dziedzinie klimatu i ochrony środowiska, a także przez uwzględnianie problematyki klimatu w całym budżecie i lepszą integrację celów środowiskowych budżet UE jest motorem zrównoważoności.

Komisja występuje z propozycją zreformowanej, unowocześnionej **wspólnej polityki rolnej**. Umożliwi ona utrzymanie w UE w pełni zintegrowanego jednolitego rynku produktów rolnych. Zapewni również dostęp do bezpiecznej, przystępnej cenowo, bogatej w substancje odżywcze i różnorodnej żywności wysokiej jakości. W zreformowanej polityce rolnej większy nacisk zostanie położony na problematykę środowiska i klimatu. Będzie ona wspierać proces przechodzenia do w pełni zrównoważonego sektora rolnego oraz dynamiczny rozwój obszarów wiejskich.

Zreformowana polityka rolna, dysponująca budżetem w wysokości 365 mld EUR[15], nadal będzie się opierać na dwóch filarach: płatnościach bezpośrednich dla rolników i finansowaniu rozwoju obszarów wiejskich. W odniesieniu do rozwoju obszarów wiejskich Komisja proponuje zwiększenie poziomu współfinansowania krajowego. Zarządzanie będzie dzielone między UE i państwa członkowskie. Komisja proponuje wprowadzenie **nowego modelu realizacji**, który zakłada przejście od obecnej polityki opartej na zachowaniu zgodności z przepisami do polityki nastawionej na wyniki, służącej osiąganiu wspólnych celów wyznaczonych na poziomie UE, ale wdrażanej w sposób bardziej elastyczny na szczeblu krajowym.

Płatności bezpośrednie dla rolników pozostaną zasadniczym elementem tej polityki, ale zostaną usprawnione i lepiej ukierunkowane. Promowany będzie **bardziej zrównoważony podział** płatności bezpośrednich, a na poziomie gospodarstw wprowadzony zostanie obowiązkowy limit na otrzymane kwoty lub płatności degresywne. Oznacza to, że wsparcie zostanie rozdzielone tak, by skierować więcej środków na pomoc dla małych i średnich gospodarstw oraz, w miarę możliwości, na rozwój obszarów wiejskich. Kontynuowana będzie **konwergencja** poziomów płatności bezpośrednich na hektar w państwach członkowskich, tak by zbliżały się one do średniej UE.

Nowa polityka wymagać będzie **wyższego poziomu ambicji w dziedzinie środowiska i klimatu**, co zakłada zaostrzenie warunków przyznawania płatności bezpośrednich, spójnie z celami środowiskowymi, wyodrębnienie znaczącej części środków na rozwój obszarów wiejskich i przeznaczenie ich na działania sprzyjające ochronie klimatu i środowiska oraz wprowadzenie dobrowolnych programów ekologicznych w budżecie na płatności bezpośrednie, przy zastosowaniu strategicznych ram nastawionych na osiąganie wyników.

Aby zaradzić kryzysom wywołanym przez nieprzewidziany rozwój sytuacji na rynkach międzynarodowych lub przez szczególne wstrząsy w sektorze rolnictwa spowodowane działaniami podejmowanymi przez państwa trzecie, utworzona zostanie **nowa rezerwa kryzysowa**.

Za pośrednictwem **Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego** z budżetu UE kontynuowane będzie wsparcie dla zrównoważonego **unijnego sektora rybołówstwa** i uzależnionych od niego społeczności nadbrzeżnych. Wspieranie **niebieskiej gospodarki** w rybołówstwie i akwakulturze, turystyce, czystej energii oceanicznej lub niebieskiej biotechnologii stanowi rzeczywistą europejską wartość dodaną, ponieważ zachęca rządy, przemysł i zainteresowane strony do rozwijania wspólnego podejścia do pobudzania wzrostu przy jednoczesnym zachowaniu środowiska morskiego.

Komisja proponuje kontynuację i wzmocnienie dobrze ugruntowanego programu działań na rzecz środowiska i klimatu, **LIFE**, z którego wspierane będą także środki promujące efektywność energetyczną i czystą energię. Dla uzupełnienia ukierunkowanych działań w dziedzinie ochrony środowiska naturalnego Komisja umacnia także efekt synergii między polityką spójności a wspólną polityką rolną celem finansowania inwestycji w środowisko naturalne i bioróżnorodność.

Bardziej ogólnie, zgodnie z porozumieniem klimatycznym z Paryża i zobowiązaniem do realizacji celów Organizacji Narodów Zjednoczonych w zakresie zrównoważonego rozwoju, Komisja proponuje wyznaczenie bardziej ambitnego celu dotyczącego **uwzględniania kwestii klimatu** we wszystkich programach UE, a mianowicie docelowego poziomu 25 % unijnych wydatków przyczyniających się do wypełniania celów klimatycznych.

[15] Dodatkowo w programie „Horyzont Europa” przewidziana zostanie kwota 10 mld EUR na wsparcie badań naukowych i innowacji w dziedzinach żywności, rolnictwa, rozwoju obszarów wiejskich i biogospodarki.

IV. MIGRACJA I ZARZĄDZANIE GRANICAMI

Inwestycje w obszarach:

- Kompleksowe podejście do zarządzania migracjami
- Wzmocnienie zarządzania granicami zewnętrznymi

Wyzwanie, jakim jest zarządzanie przepływami uchodźców i migracjami, potwierdza potrzebę działania na poziomie europejskim. Budżet UE odegrał kluczową rolę w finansowaniu wspólnych działań w odpowiedzi na różne aspekty kryzysu migracyjnego. Komisja proponuje zwiększenie wsparcia na cele wzmocnienia granic zewnętrznych, usprawnienia systemu azylowego w obrębie Unii oraz poprawy zarządzania migracjami i długoterminowej integracji migrantów.

Skuteczna ochrona granic zewnętrznych jest warunkiem koniecznym do zapewnienia bezpiecznej przestrzeni umożliwiającej swobodny przepływ osób i towarów wewnątrz Unii. Wymaga to między innymi właściwego zarządzania przepływami osób i towarów oraz zabezpieczenia integralności unii celnej. Nowy, zintegrowany **Fundusz Zarządzania Granicami** zapewni niezbędne wzmocnione wsparcie państwom członkowskim w ramach dzielonej odpowiedzialności za zabezpieczenie wspólnych granic zewnętrznych Unii. W zakres Funduszu wejdą zarządzanie granicami, wizy i sprzęt do kontroli celnych. Pomoże to zapewnić równoważność w przeprowadzaniu kontroli celnych na granicach zewnętrznych. W tym celu wprowadzone zostaną środki, by zaradzić obecnym nierównościom między państwami członkowskimi spowodowanym różnicami pod względem położenia geograficznego, zdolności i zasobów. Dzięki temu nie tylko wzmocnione zostaną kontrole celne, ale także ułatwi to legalny handel, który przyczynia się do bezpiecznej i efektywnej unii celnej.

W coraz bardziej połączonym świecie i ze względu na aktualne tendencje demograficzne i niestabilną sytuację w sąsiedztwie Europy, migracja pozostanie długoterminowym wyzwaniem dla Unii. To oczywiste, że państwa członkowskie mogą sobie lepiej poradzić z tym wyzwaniem przy finansowym i technicznym wsparciu UE. Unijny budżet odgrywa zatem decydującą rolę we wspieraniu zarządzania osobami ubiegającymi się o azyl i migrantami, w rozwijaniu zdolności poszukiwawczo-ratowniczych służących ratowaniu życia osób próbujących dostać się do Europy, w zarządzaniu skutecznymi powrotami, a także w innych działaniach, które wymagają skoordynowanych działań przekraczających możliwości indywidualnych państw członkowskich.

Komisja proponuje wzmocnienie **Funduszu Azylu i Migracji**, aby wspierać działania organów krajowych w zakresie przyjmowania osób ubiegających się o azyl i migrantów zaraz po ich przybyciu na terytorium UE, a także aby rozwijać wspólną politykę azylową i imigracyjną i zapewniać skuteczne powroty. Wsparcie na ułatwienie długoterminowej integracji po początkowej fazie przyjęcia pochodzić będzie z polityki spójności. Instrumenty wchodzące w zakres polityki zewnętrznej posłużą do działań wymierzonych w podstawowe przyczyny migracji oraz do wsparcia współpracy z państwami trzecimi w dziedzinie bezpieczeństwa i zarządzania migracjami, przyczyniając się w ten sposób do wdrożenia ram partnerstwa w dziedzinie migracji.

Działania te musi dopełniać silna i w pełni operacyjna **Europejska Straż Graniczna i Przybrzeżna (FRONTEX)** stanowiąca trzon w pełni zintegrowanego systemu zarządzania granicami UE. Komisja proponuje utworzenie stałej służby liczącej około 10 000 funkcjonariuszy straży granicznej do końca okresu finansowego. Zapewni też wsparcie

finansowe i szkolenia służące zwiększonemu komponentowi krajowej straży granicznej w państwach członkowskich. Umożliwi to również wzmocnienie zdolności operacyjnych, usprawnienie istniejących narzędzi oraz rozwijanie ogólnounijnych systemów informacyjnych dotyczących granic, zarządzania migracjami i bezpieczeństwa.

Ogółem budżet UE na zarządzanie granicami zewnętrznymi, migracjami i przepływami uchodźców zostanie znacznie zwiększony i wyniesie blisko 33 mld EUR w porównaniu z 12,4 mld EUR na lata 2014–2020.

Duży nacisk na migrację i ochronę granic zewnętrznych

W mld EUR, ceny bieżące

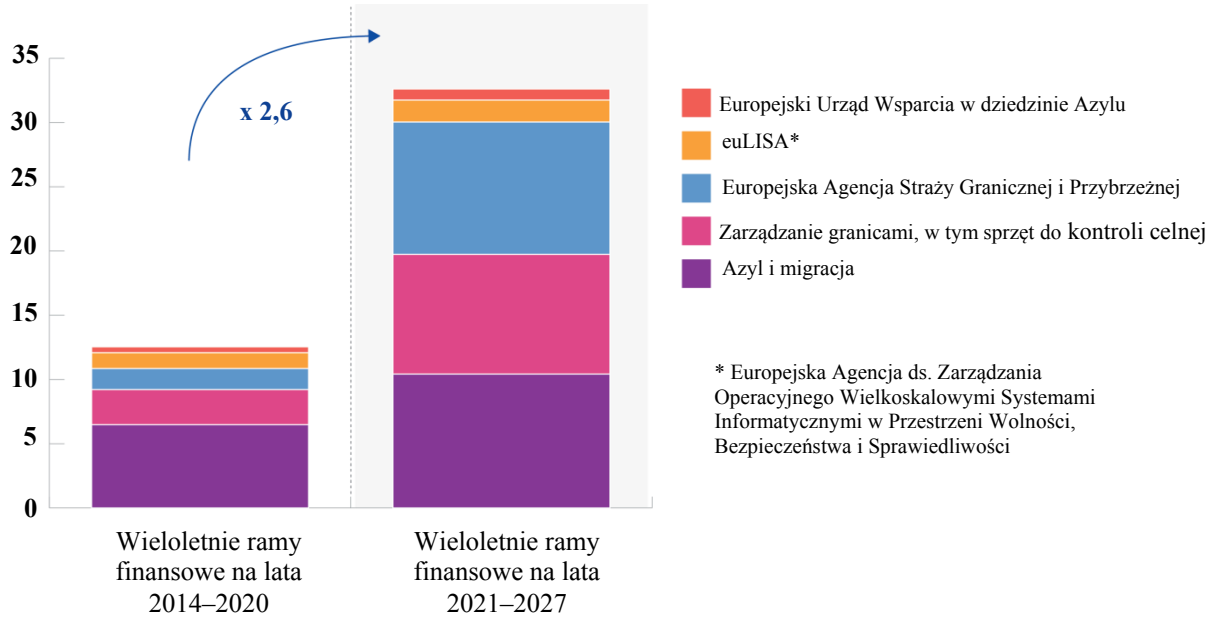

Uwaga: W porównaniu z wieloletnimi ramami finansowymi na lata 2014–2020 dla UE-27 (dane szacunkowe)

Źródło: Komisja Europejska

V. BEZPIECZEŃSTWO I OBRONA

Inwestycje w obszarach:

- Bezpieczeństwo i ochrona obywateli Europy
- Wzmocnienie zdolności obronnych Europy
- Reagowanie kryzysowe

W ostatnich latach w Europie obserwuje się bardziej nasilone i zróżnicowane zagrożenia dla bezpieczeństwa. Przybierają one postać ataków terrorystycznych, nowych rodzajów przestępczości zorganizowanej, jak również cyberprzestępczości. Kwestia bezpieczeństwa z natury posiada wymiar transgraniczny, dlatego wymaga zdecydowanych i skoordynowanych działań ze strony UE. Oprócz wyzwań w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego Europa stoi w obliczu złożonych zagrożeń zewnętrznych, z którymi żadne państwo członkowskie nie może sobie poradzić w pojedynkę. Aby móc chronić swoich obywateli, Europa potrzebuje też radykalnej zmiany w celu zwiększenia swojej strategicznej autonomii i stworzenia dobrze zaprojektowanych i sprawnych instrumentów obrony.

Komisja proponuje wzmocnić **Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego**, aby rozwijać sieci i wspólne systemy skutecznej współpracy między organami krajowymi oraz poprawić zdolność Unii do radzenia sobie z tymi zagrożeniami dla bezpieczeństwa. Działaniom tym towarzyszyć będą wysiłki na rzecz wzmocnienia **cyberbezpieczeństwa** we wszystkich programach dotyczących technologii, infrastruktury i sieci cyfrowych oraz badań naukowych i innowacji, a także ukierunkowanej obrony przed cyberprzestępczością, w szczególności za pośrednictwem Programu „Cyfrowa Europa" i „Horyzont Europa".

Komisja proponuje też wzmocnienie **Agencji Unii Europejskiej ds. Współpracy Organów Ścigania (Europol)**. Dzięki temu zwiększy się zdolność tej agencji do wspierania pracy organów krajowych oraz do zapewniania wspólnych działań europejskich w reakcji na zagrożenia dla bezpieczeństwa.

Unia kontynuować będzie ściśle ukierunkowane wsparcie finansowe na rzecz **likwidacji obiektów jądrowych i bezpieczeństwa działań w sektorze jądrowym** w niektórych państwach członkowskich (Litwa, Bułgaria i Słowacja), jak również własnych obiektów jądrowych. Budżet UE zapewni również stałe wsparcie na ochronę zdrowia pracowników i ogółu ludności, zapobiegając degradacji środowiska i przyczyniając się do bezpieczeństwa jądrowego.

W obszarze **obrony** Unia będzie musiała wziąć na siebie większą odpowiedzialność za ochronę swoich interesów i wartości oraz europejskiego stylu życia, uzupełniając działania Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego. Choć Europa nie może zastąpić wysiłków państw członkowskich w dziedzinie obronności, może je zachęcać do współpracy i wykorzystywać tę współpracę do rozwijania zdolności obronnych niezbędnych, aby sprostać wspólnym wyzwaniom w dziedzinie bezpieczeństwa. Komisja występuje z propozycją wzmocnionego **Europejskiego Funduszu Obronnego**, którego celem będzie zwiększanie konkurencyjności i zdolności innowacyjnych przemysłu obronnego w całej Unii przez wspieranie współpracy na każdym etapie cyklu przemysłowego, począwszy od badań naukowych. W ten sposób uniknie się powielania działań i zapewni korzyści skali, a ostatecznie bardziej efektywne wykorzystanie pieniędzy podatników. Komisja proponuje ponadto wzmocnienie za pomocą instrumentu „Łącząc Europę" strategicznej infrastruktury transportowej Unii, tak aby nadawała się do **mobilności wojskowej**.

Wydarzenia ostatnich lat pokazały, że Unia musi być w stanie szybko zmobilizować pomoc operacyjną, aby przeciwdziałać skutkom nieprzewidzianych zdarzeń oraz katastrof naturalnych i spowodowanych przez człowieka. Dlatego Komisja proponuje zwiększenie środków na **reagowanie kryzysowe**. W tym celu wzmocniony zostanie **Unijny Mechanizm Ochrony Ludności** (***rescEU***) i rozszerzona **rezerwa na pomoc nadzwyczajną**, aby w sytuacjach nadzwyczajnych na terytorium Unii i poza jej granicami zapewnić środki finansowe powyżej pułapów określonych w ramach finansowych. Komisja proponuje też utrzymanie **nieprzydzielonych rezerw** w niektórych programach, takich jak Fundusz Azylu i Migracji oraz Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego, do wykorzystania na wypadek kryzysu i sytuacji nadzwyczajnych.

Radykalna zmiana w obszarze bezpieczeństwa i obrony

W mld EUR, ceny bieżące

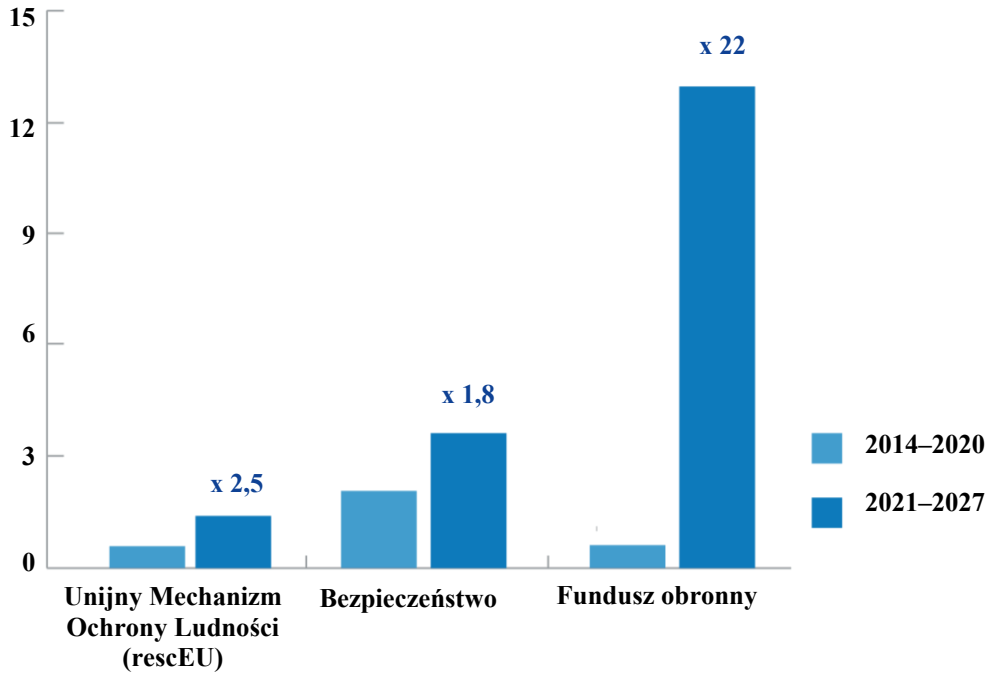

Uwaga: W porównaniu z wieloletnimi ramami finansowymi na lata 2014–2020 dla UE-27 (dane szacunkowe)

Źródło: Komisja Europejska

VI. SĄSIEDZTWO I ŚWIAT

Inwestycje w obszarach:

- Działania zewnętrzne Unii w jej sąsiedztwie, w krajach rozwijających się i w reszcie świata
- Pomoc państwom przygotowującym się do wstąpienia do Unii

Wyzwania dla działań zewnętrznych UE, w tym te określone w globalnej strategii na rzecz polityki zagranicznej i bezpieczeństwa Unii Europejskiej, w zmienionej europejskiej polityce sąsiedztwa oraz w nowym Europejskim konsensusie w sprawie rozwoju wymagają znaczącej modernizacji zewnętrznego wymiaru budżetu, aby zwiększyć jego skuteczność i widoczność. Konieczna jest też lepsza koordynacja polityki zewnętrznej i wewnętrznej służąca osiągnięciu celów zrównoważonego rozwoju oraz wdrożeniu porozumienia klimatycznego z Paryża i ram partnerstwa z państwami trzecimi w dziedzinie migracji.

Z tego względu Komisja proponuje **znaczącą restrukturyzację** instrumentów działań zewnętrznych Unii, aby zapewnić większą spójność między tymi instrumentami, zapewnić korzyści skali i efekt synergii między programami oraz uprościć procedury. Dzięki temu Unia będzie lepiej przygotowana do realizacji swoich celów i promowania własnych interesów, polityki i wartości na arenie międzynarodowej.

Proponowana nowa architektura instrumentów działań zewnętrznych Unii odzwierciedla potrzebę skupienia się na priorytetach strategicznych, zarówno pod względem geograficznym – **sąsiedztwo Europy, Afryka i Bałkany Zachodnie** oraz kraje niestabilne i najbardziej potrzebujące pomocy – jak i tematycznym – bezpieczeństwo, migracja, zmiana klimatu i prawa człowieka.

Komisja proponuje połączenie większości istniejących instrumentów w szeroki **Instrument Sąsiedztwa, Rozwoju i Współpracy Międzynarodowej** o zasięgu ogólnoświatowym. Architekturę finansową dodatkowo uprości **włączenie do unijnego budżetu Europejskiego Funduszu Rozwoju**, który jak dotąd jest najważniejszym instrumentem UE służącym do udzielania pomocy rozwojowej państwom Afryki, Karaibów i Pacyfiku oraz krajom i terytoriom zamorskim[16].

Ten szeroki instrument obejmować będzie wyodrębnione przydziały środków budżetowych na poszczególne regiony geograficzne, w tym sąsiedztwo Europy i Afrykę. Jednocześnie jednak zapewniać będzie większą elastyczność, jeżeli chodzi o reagowanie na nieprzewidziane wydarzenia, oraz szerszy wybór możliwości działania, aby lepiej służyć priorytetom Unii. Zawierać będzie również **„rezerwę na nowe wyzwania i priorytety”**, aby umożliwić elastyczność w reakcji na istniejące lub pojawiające się pilne priorytety, zwłaszcza w dziedzinach stabilności i migracji.

Opierając się na doświadczeniach europejskiego planu inwestycji zewnętrznych i Europejskiego Funduszu na rzecz Zrównoważonego Rozwoju, w nowej **architekturze inwestycji zewnętrznych** zapewniona zostanie możliwość przyciągania dodatkowych zasobów od innych darczyńców i sektora prywatnego. Pomoże to sprostać wyzwaniom

[16] Wniosek Komisji w sprawie włączenia do budżetu Europejskiego Funduszu Rozwoju jest jednym z elementów, które wymagają podwyższenia pułapu zasobów własnych. Konieczne będzie ponadto zapewnienie, aby przepisy regulujące Instrument Sąsiedztwa, Rozwoju i Współpracy Międzynarodowej zawierały mechanizmy elastyczności podobne do tych, jakie obowiązują w ramach obecnego Europejskiego Funduszu Rozwoju.

rozwojowym, uzupełniając dotacje o gwarancje budżetowe, inne instrumenty rynkowe, pomoc techniczną, łączenie dotacji ze środkami z różnych źródeł oraz możliwy udział kapitałowy instytucji finansowych, w celu skuteczniejszej realizacji unijnych celów i polityki. Dodatkowo do przeciwdziałania skutkom kryzysów gospodarczych będzie się przyczyniać **pomoc makrofinansowa**.

Instrument Pomocy Przedakcesyjnej wspierać będzie państwa kandydujące i potencjalne państwa kandydujące w procesie spełniania kryteriów przystąpienia. Przyczyni się on ponadto do osiągnięcia szerzej zakrojonych europejskich celów zapewnienia stabilności, bezpieczeństwa i dobrobytu w bezpośrednim sąsiedztwie Unii. Instrument ten będzie też związany ze strategią dla Bałkanów Zachodnich oraz odzwierciedlać będzie rozwój stosunków z Turcją.

Wraz z partnerami międzynarodowymi i państwami członkowskimi Unia w dalszym ciągu odgrywać będzie wiodącą rolę w niesieniu pomocy humanitarnej. Komisja proponuje wzmocniony **Instrument Pomocy Humanitarnej**, aby zapewniać dostosowane do potrzeb unijne wsparcie w celu ratowania i ochrony życia, zapobiegania ludzkiemu cierpieniu i łagodzenia go, a także ochrony integralności i godności społeczności dotkniętych katastrofami naturalnymi lub spowodowanymi przez człowieka.

Silna pozycja Europy w świecie

W mld EUR, ceny bieżące

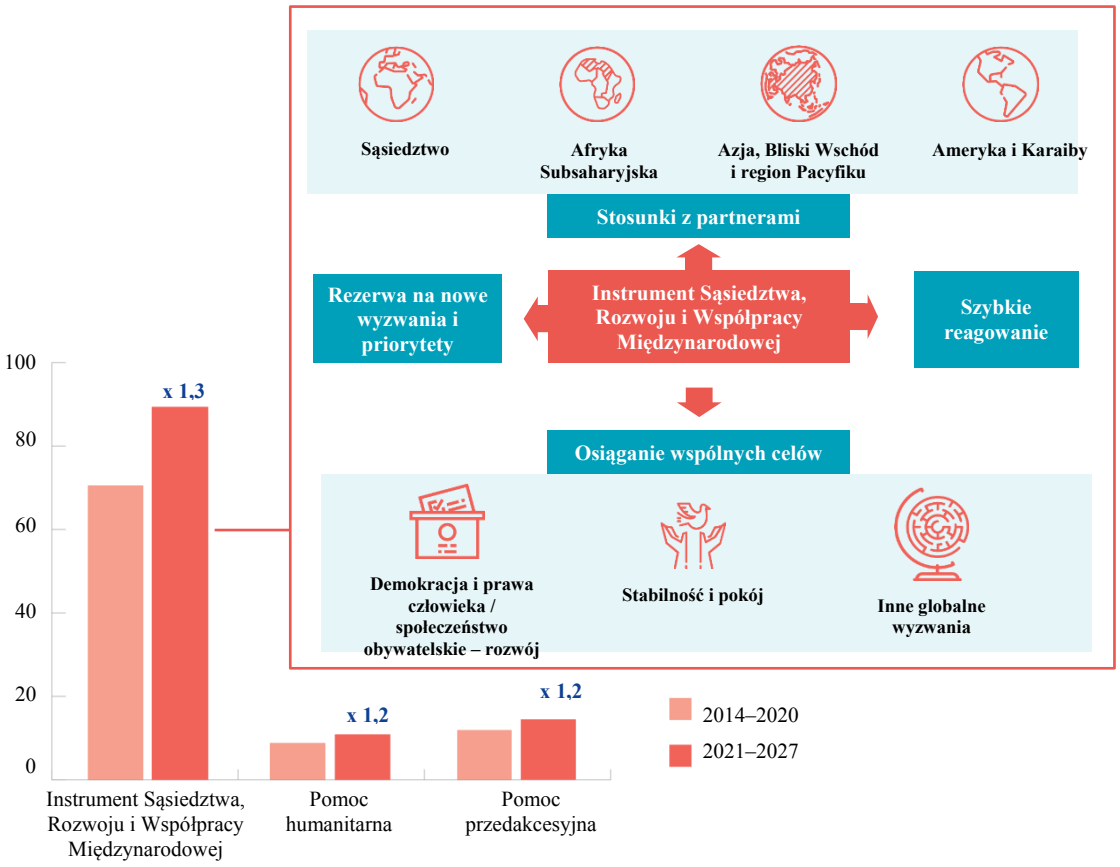

Uwaga: W porównaniu z wieloletnimi ramami finansowymi na lata 2014–2020 dla UE-27, uwzględniając Europejski Fundusz Rozwoju (dane szacunkowe)

Źródło: Komisja Europejska

Unia musi się również przyczyniać do zapobiegania kryzysom, przywracania pokoju, porządku publicznego i stabilizacji we wszystkich państwach lub regionach świata, dotkniętych konfliktem lub zamieszkami. Zgodnie z Traktatami budżet UE nie jest w stanie objąć wszystkich obszarów działania UE w dziedzinie bezpieczeństwa zewnętrznego i obrony. Ogranicza to wpływ, skuteczność i trwałość działań UE w ogóle. Aby temu zaradzić, Wysoki Przedstawiciel Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa, przy wsparciu Komisji, wystąpi z wnioskiem o utworzenie odrębnego pozabudżetowego mechanizmu finansowania – **Europejskiego Instrumentu na rzecz Pokoju**. Celem tego instrumentu będzie wyeliminowanie obecnej luki w zakresie zdolności UE do przeprowadzania misji w ramach wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony oraz do zapewniania pomocy wojskowej i obronnej odpowiednim państwom trzecim oraz organizacjom międzynarodowym i regionalnym. Instrument ten pozwoli Unii działać szybciej i na większą skalę, aby zapobiegać konfliktom, wspierać bezpieczeństwo ludzkie, przeciwdziałać niestabilności i budować bardziej bezpieczny świat.

VII. EUROPEJSKA ADMINISTRACJA PUBLICZNA

Inwestycje w obszarach:

- Efektywna i nowoczesna administracja publiczna w służbie wszystkich Europejczyków

Europejska administracja publiczna jest niewielka w porównaniu z administracjami krajowymi, a nawet wieloma administracjami regionalnymi i lokalnymi. Odgrywa jednak zasadniczą rolę, wspierając Unię w realizacji priorytetów i wdrażaniu polityk i programów we wspólnym europejskim interesie.

W ostatnich latach administracja europejska została poddana **głębokiej reformie**. W ramach porozumienia dotyczącego obecnych wieloletnich ram finansowych w grudniu 2013 r. w zreformowanym regulaminie pracowniczym wprowadzono **znaczące środki zwiększające efektywność**[17]. Instytucje zobowiązały się też do **redukcji poziomu zatrudnienia o 5 %**. Komisja wywiązała się z tego zobowiązania w pełni, a pozostałe instytucje, organy i jednostki organizacyjne również wprowadzają to ograniczenie, co prowadzi do obniżenia relatywnego udziału pracowników Komisji we wszystkich instytucjach europejskich. Trybunał Obrachunkowy stwierdził ostatnio, że redukcja personelu została na ogół osiągnięta przez wszystkie instytucje i organy UE.

Należy zauważyć, że reforma ta została przeprowadzona w okresie, gdy pracownicy Unii musieli pracować ciężej, podjąć się nowych zadań w nowych obszarach priorytetowych oraz sprostać nieprzewidzianym wyzwaniom, takim jak kryzys migracyjny i uchodźczy.

Europejska administracja publiczna powinna działać możliwie jak najbardziej efektywnie. Komisja nieustająco dąży do pełnego wykorzystania efektu synergii i możliwości zwiększenia wydajności. Administracja musi jednak dysponować odpowiednimi zasobami, aby wypełniać

[17] Wspomniana reforma objęła także zamrożenie płac na dwa lata, któremu towarzyszyło wydłużenie tygodniowego czasu pracy do 40 godzin bez dodatkowego wynagrodzenia, a ponadto wprowadzenie skromniejszej skali wynagrodzeń dla pracowników sekretariatów i pracowników biurowych oraz skrócenie urlopów wypoczynkowych. Reforma ta znacząco wpłynęła także na uprawnienia emerytalno-rentowe pracowników z uwagi na obniżenie poziomu wynagrodzenia na koniec pracy zawodowej, podwyższenie wieku emerytalnego i redukcję stopy przyrostu świadczeń emerytalnych.

swoje podstawowe funkcje. Potrzeba inwestowania w technologie informacyjne i modernizację budynków nie zniknie w przyszłości. Wystąpienie z Unii Zjednoczonego Królestwa skutkować będzie ograniczoną reorientacją niektórych funkcji w obrębie administracji, ale zakres działań nie zmieni się, a w niektórych nowych priorytetowych obszarach nastąpi ich nasilenie. Sytuacja ta nie wpłynie też na służby tłumaczeniowe pisemne i ustne w języku angielskim.

Pułap wydatków administracyjnych Unii na 2020 r. stanowi 6,7 % wieloletnich ram finansowych. Zalicza się do nich wydatki administracyjne wszystkich instytucji Unii Europejskiej, wydatki na emerytury oraz pokrycie kosztów szkół europejskich. Uwzględniając znaczące wysiłki podjęte w bieżącym okresie w szczególności przez Komisję, dalsza redukcja wydatków w tej dziedzinie mogłaby podważyć funkcjonowanie instytucji Unii Europejskiej oraz efektywne wdrażanie polityki i realizację jej celów. Silna Unia Europejska, której państwa członkowskie powierzyły wiele dodatkowych zadań, potrzebuje efektywnej i sprawnej służby cywilnej, **zdolnej przyciągnąć utalentowanych pracowników ze *wszystkich* państw członkowskich** do pracy na rzecz wszystkich Europejczyków. Komisja proponuje zatem utrzymanie wydatków administracyjnych na obecnym poziomie[18].

4. WZAJEMNE DOSTOSOWANIE PRIORYTETÓW I ZASOBÓW

Aby przekuć priorytety polityczne uzgodnione na poziomie UE w konkretne wyniki w terenie, dobrze zaprojektowane programy muszą być wyposażone w wystarczające zasoby, zdolne do wywarcia rzeczywistego wpływu. Jak wyjaśniła Komisja w swoim wystąpieniu na nieformalnym spotkaniu przywódców w lutym[19], decyzji dotyczących poziomów finansowania w przyszłym długoterminowym budżecie nie można oddzielić od ambicji Unii w każdym z priorytetowych obszarów.

Wnioski Komisji opierają się na wnikliwej ocenie zasobów potrzebnych do skutecznego osiągania celów Unii oraz ocenie efektywności i wartości dodanej wydatków w każdym obszarze. Dzięki dobrze zaprojektowanym programom, ich efektywnej realizacji i inteligentnemu łączeniu z innymi źródłami finansowania nawet skromny budżet UE może wywrzeć znaczący wpływ. Skromny budżet ma jednak swoje ograniczenia, dlatego jeśli Europa chce wspólnie realizować swój pozytywny program, musi mieć do tego odpowiednie środki.

Głównym wyzwaniem dla przyszłego budżetu UE jest zapewnienie adekwatnego wsparcia na rzecz nowych i bieżących priorytetów, a jednocześnie zaradzenie niedoborom we wkładach krajowych wynikającym z wystąpienia z Unii Zjednoczonego Królestwa. Komisja proponuje zastosowanie **zrównoważonego podejścia**. Nowe priorytety należy finansować przede wszystkim z nowych zasobów. Niedobory wynikające z wystąpienia Zjednoczonego Królestwa powinny zostać częściowo uzupełnione z nowych zasobów, a częściowo z oszczędności i przesunięć środków z bieżących programów.

Aby budżet UE mógł się znacząco przyczynić do rozwoju wielu nowych obszarów priorytetowych, w szczególności w obszarach, w których tworzone są nowe instrumenty, należy zwiększyć obecne poziomy finansowania. Inwestowanie teraz w takie obszary, jak badania naukowe i innowacje, młodzież i gospodarka cyfrowa, przyniesie ogromny zysk przyszłym pokoleniom. Dlatego Komisja proponuje znaczące zwiększenie środków w priorytetowych obszarach.

---

[18] W ramach przeglądu śródokresowego wieloletnich ram finansowych w 2023 r. Komisja rozważy możliwość utworzenia kapitałowego funduszu emerytalnego dla pracowników UE.

[19] COM(2018) 98.

Nowe i wzmocnione priorytety Unii 27 państw

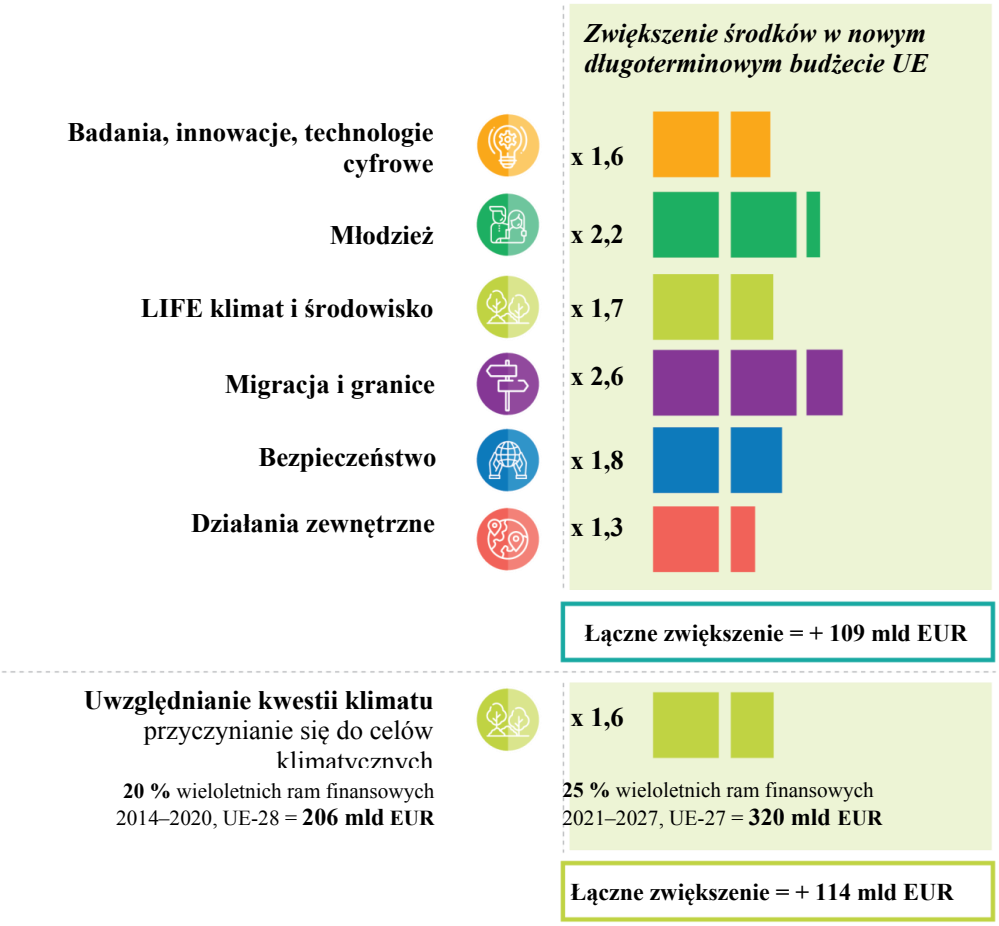

Uwaga: W porównaniu z wieloletnimi ramami finansowymi na lata 2014–2020 dla UE-27, uwzględniając Europejski Fundusz Rozwoju (dane szacunkowe)

Źródło: Komisja Europejska

Komisja jednocześnie krytycznie przeanalizowała, gdzie można dokonać oszczędności bez podważania wartości dodanej programów UE. W ramach tych starań Komisja proponuje umiarkowane zmniejszenie przydziału środków budżetowych na wspólną politykę rolną i politykę spójności, aby uwzględnić nową sytuację i uwolnić środki na inne działania. Modernizacja tych polityk umożliwi dalsze wypełnianie ich podstawowych celów, a jednocześnie realizację nowych priorytetów. Polityka spójności na przykład będzie odgrywać coraz ważniejszą rolę we wspieraniu reform strukturalnych i integracji migrantów.

Wynikiem tych zmian będzie przywrócenie równowagi budżetowej i zwrócenie większej uwagi na obszary, w których europejska wartość dodana jest największa.

Zmiany udziału najważniejszych obszarów polityki w budżecie UE

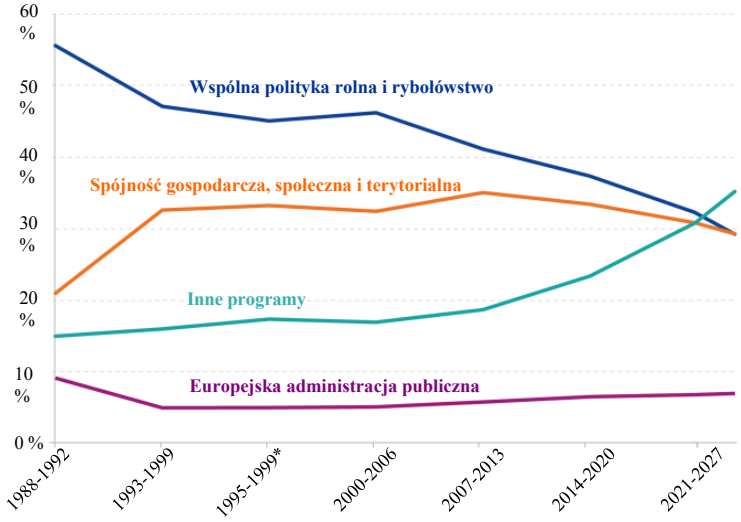

* Dostosowane z uwagi na rozszerzenie w 1995 r.

Źródło: Komisja Europejska

Ogółem, przez połączenie dodatkowych wkładów i oszczędności, Komisja proponuje wieloletnie ramy finansowe w wysokości 1 279 mld EUR w środkach na zobowiązania na lata 2021–2027, czyli równowartość 1,114 % dochodu narodowego brutto UE-27. Jest to porównywalne z wielkością obecnych ram finansowych w ujęciu realnym i z uwzględnieniem Europejskiego Funduszu Rozwoju[20].

[20] Budżet Europejskiego Funduszu Rozwoju odpowiada około 0,03 % dochodu narodowego brutto UE-27.

Wielkość budżetu UE jako odsetek dochodu narodowego brutto

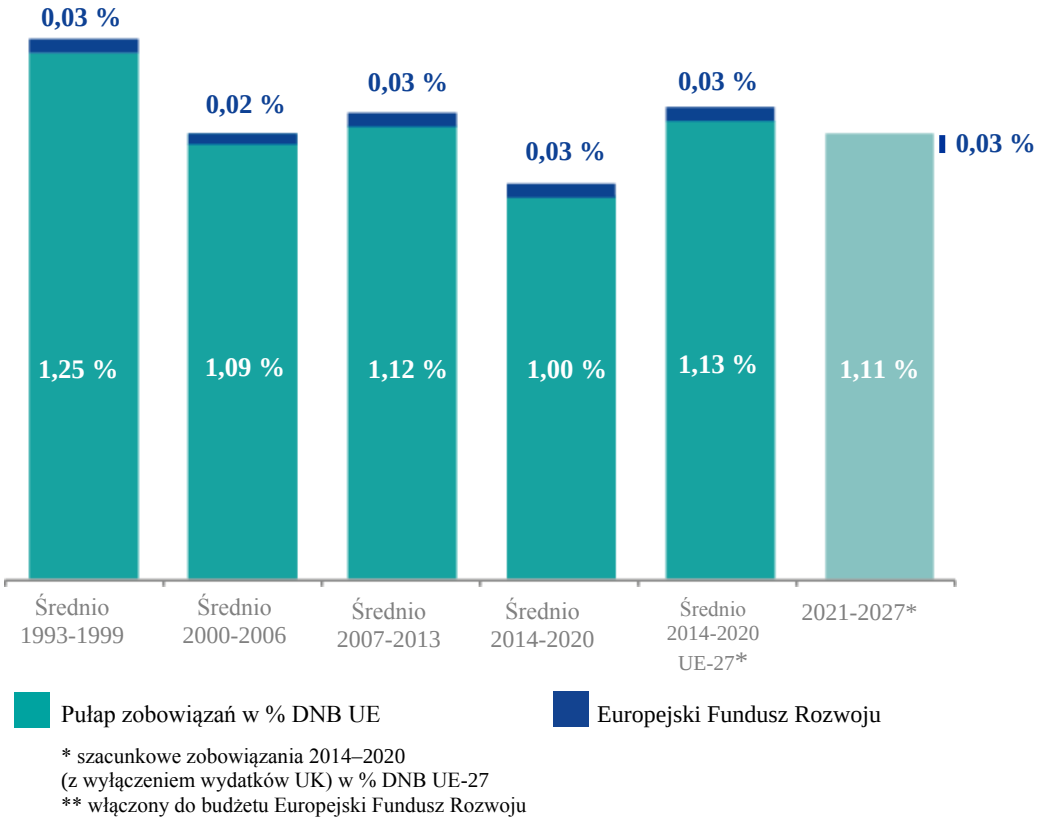

Taki poziom środków na zobowiązania przekłada się na 1 246 mld EUR w środkach na płatności, co odpowiada 1,08 % dochodu narodowego brutto UE-27, na realizację bieżących i przyszłych programów wydatkowania do 2027 r. Aby zapewnić zgodność z obowiązującym pułapem zasobów własnych, w szczególności w pierwszych dwóch latach obowiązywania następnych wieloletnich ram finansowych Komisja proponuje zmniejszenie poziomu płatności zaliczkowych w programach polityki spójności i programach rozwoju obszarów wiejskich.

Proponowane wieloletnie ramy finansowe będą obowiązywać przez siedem lat, od 2021 r. do 2027 r., a ich **przegląd śródokresowy** zostanie przeprowadzony w 2023 r. Komisja docenia zalety stopniowego dostosowywania okresu trwania wieloletnich ram finansowych do pięcioletniego cyklu politycznego instytucji Unii Europejskiej. Przejście na cykl pięcioletni w 2021 r. nie zapewniłoby jednak optymalnego dostosowania[21]. Proponowany teraz cykl siedmioletni umożliwi Komisji, która obejmie urząd po wyborach europejskich w 2024 r., przedstawienie – jeśli tak zdecyduje – nowych wieloletnich ram finansowych na okres pięciu lat, począwszy od 2028 r.

[21] Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 14 marca 2018 r., „Następne wieloletnie ramy finansowe: przygotowanie stanowiska Parlamentu dotyczącego wieloletnich ram finansowych na okres po 2020 r.”, pkt 23.

WIELOLETNIE RAMY FINANSOWE (UE-27)

(w mln EUR, ceny bieżące)

Środki na zobowiązania	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Ogółem 2021-2027
1. Jednolity rynek, innowacje i gospodarka cyfrowa	**25 421**	**25 890**	**26 722**	**26 604**	**27 000**	**27 703**	**28 030**	**187 370**
2. Spójność i wartości	**54 593**	**58 636**	**61 897**	**63 741**	**65 645**	**69 362**	**68 537**	**442 412**
w tym: spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna	48 388	49 890	51 505	53 168	54 880	56 647	58 521	373 000
3. Zasoby naturalne i środowisko	**53 403**	**53 667**	**53 974**	**54 165**	**54 363**	**54 570**	**54 778**	**378 920**
w tym: wydatki związane z rynkiem i płatności bezpośrednie	40 300	40 527	40 791	40 931	41 072	41 214	41 357	286 195
4. Migracja i zarządzanie granicami	**3 264**	**4 567**	**4 873**	**5 233**	**5 421**	**5 678**	**5 866**	**34 902**
5. Bezpieczeństwo i obrona	**3 347**	**3 495**	**3 514**	**3 695**	**4 040**	**4 386**	**5 039**	**27 515**
6. Sąsiedztwo i świat	**15 669**	**16 054**	**16 563**	**17 219**	**18 047**	**19 096**	**20 355**	**123 002**
7. Europejska administracja publiczna	**11 024**	**11 385**	**11 819**	**12 235**	**12 532**	**12 949**	**13 343**	**85 287**
w tym: wydatki administracyjne instytucji	8 625	8 877	9 197	9 496	9 663	9 951	10 219	66 028
ŚRODKI NA ZOBOWIĄZANIA OGÓŁEM	**166 721**	**173 694**	**179 363**	**182 892**	**187 047**	**193 743**	**195 947**	**1 279 408**
jako procent DNB	1,12%	1,13%	1,13%	1,12%	1,11%	1,11%	1,09%	1,11%
ŚRODKI NA PŁATNOŚCI OGÓŁEM	**159 359**	**163 969**	**177 350**	**180 897**	**184 515**	**188 205**	**191 969**	**1 246 263**
jako procent DNB	1,07%	1,07%	1,12%	1,10%	1,09%	1,08%	1,07%	1,08%
Dostępny margines	0,22%	0,22%	0,17%	0,19%	0,20%	0,21%	0,22%	0,21%
Pułap zasobów własnych jako procent DNB*	1,29%	1,29%	1,29%	1,29%	1,29%	1,29%	1,29%	1,29%

** Podane wielkości procentowe pozostają bez uszczerbku dla pułapu określonego w obowiązującej decyzji w sprawie zasobów własnych.*

NIEUJĘTE W PUŁAPACH WRF								
Instrumenty szczególne:								
Rezerwa na pomoc nadzwyczajną	637	649	662	676	689	703	717	4 734
Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji (EFG)	212	216	221	225	230	234	239	1 578
Fundusz Solidarności Unii Europejskiej (FSUE)	637	649	662	676	689	703	717	4 734
Instrument Elastyczności	1 061	1 082	1 104	1 126	1 149	1 172	1 195	7 889
Europejski Instrument Stabilizacji Inwestycji*	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Europejski Instrument na rzecz Pokoju	800	1 050	1 300	1 550	1 800	2 000	2 000	10 500
NIEUJĘTE W PUŁAPACH WRF OGÓŁEM	**3 347**	**3 648**	**3 950**	**4 253**	**4 557**	**4 812**	**4 868**	**29 434**
OGÓŁEM WRF + NIEUJĘTE W PUŁAPACH WRF	**170 068**	**177 341**	**183 313**	**187 145**	**191 604**	**198 555**	**200 816**	**1 308 843**
jako procent DNB	1,14%	1,15%	1,16%	1,14%	1,13%	1,14%	1,11%	1,14%

** W przypadku Europejskiego Instrumentu Stabilizacji Inwestycji dotacja na spłatę odsetek będzie pochodzić z zewnętrznych dochodów przeznaczonych na określony cel, odpowiadających udziałom w dochodach z tytułu emisji pieniądza. Kwoty w cenach z 2018 r. są przeliczane na ceny bieżące przez zastosowanie stałego deflatora w wysokości 2% rocznie.*

WIELOLETNIE RAMY FINANSOWE (UE-27)

(w mln EUR, ceny z 2018 r.)

Środki na zobowiązania	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Ogółem 2021-2027
1. Jednolity rynek, innowacje i gospodarka cyfrowa	**23 955**	**23 918**	**24 203**	**23 624**	**23 505**	**23 644**	**23 454**	**166 303**
2. Spójność i wartości	**51 444**	**54 171**	**56 062**	**56 600**	**57 148**	**59 200**	**57 349**	**391 974**
w tym: spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna	45 597	46 091	46 650	47 212	47 776	48 348	48 968	330 642
3. Zasoby naturalne i środowisko	**50 323**	**49 580**	**48 886**	**48 097**	**47 326**	**46 575**	**45 836**	**336 623**
w tym: wydatki związane z rynkiem i płatności bezpośrednie	37 976	37 441	36 946	36 346	35 756	35 176	34 606	254 247
4. Migracja i zarządzanie granicami	**3 076**	**4 219**	**4 414**	**4 647**	**4 719**	**4 846**	**4 908**	**30 829**
5. Bezpieczeństwo i obrona	**3 154**	**3 229**	**3 183**	**3 281**	**3 517**	**3 743**	**4 216**	**24 323**
6. Sąsiedztwo i świat	**14 765**	**14 831**	**15 002**	**15 290**	**15 711**	**16 298**	**17 032**	**108 929**
7. Europejska administracja publiczna	**10 388**	**10 518**	**10 705**	**10 864**	**10 910**	**11 052**	**11 165**	**75 602**
w tym: wydatki administracyjne instytucji	8 128	8 201	8 330	8 432	8 412	8 493	8 551	58 547
ŚRODKI NA ZOBOWIĄZANIA OGÓŁEM	**157 105**	**160 466**	**162 455**	**162 403**	**162 836**	**165 358**	**163 960**	**1 134 583**
jako procent DNB	1,12%	1,13%	1,13%	1,12%	1,11%	1,11%	1,09%	1,11%
ŚRODKI NA PŁATNOŚCI OGÓŁEM	**150 168**	**151 482**	**160 631**	**160 631**	**160 631**	**160 631**	**160 631**	**1 104 805**
jako procent DNB	1,07%	1,07%	1,12%	1,10%	1,09%	1,08%	1,07%	1,08%
Dostępny margines	0,22%	0,22%	0,17%	0,19%	0,20%	0,21%	0,22%	0,21%
Pułap zasobów własnych jako procent DNB*	1,29%	1,29%	1,29%	1,29%	1,29%	1,29%	1,29%	1,29%

**Podane wielkości procentowe pozostają bez uszczerbku dla pułapu określonego w obowiązującej decyzji w sprawie zasobów własnych.*

NIEUJĘTE W PUŁAPACH WRF								
Instrumenty szczególne:								
Rezerwa na pomoc nadzwyczajną	600	600	600	600	600	600	600	4 200
Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji (EFG)	200	200	200	200	200	200	200	1 400
Fundusz Solidarności Unii Europejskiej (FSUE)	600	600	600	600	600	600	600	4 200
Instrument Elastyczności	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	7 000
Europejski Instrument Stabilizacji Inwestycji*	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Europejski Instrument na rzecz Pokoju	753	970	1 177	1 376	1 567	1 707	1 673	9 223
NIEOBJĘTE WRF OGÓŁEM	3 153	3 370	3 577	3 776	3 967	4 107	4 073	**26 023**
WRF + NIEOBJĘTE WRF OGÓŁEM	**160 258**	**163 836**	**166 032**	**166 179**	**166 803**	**169 465**	**168 033**	**1 160 606**
jako procent DNB	1,14%	1,15%	1,16%	1,14%	1,13%	1,14%	1,11%	1,14%

** W przypadku Europejskiego Instrumentu Stabilizacji Inwestycji dotacja na spłatę odsetek będzie pochodzić z zewnętrznych dochodów przeznaczonych na określony cel, odpowiadających udziałom w dochodach z tytułu emisji pieniądza.*

Niedawne doświadczenia pokazały, że zasadnicze znaczenie ma elastyczność ram finansowych. Liczne wyzwania, z jakimi przyszło się zmierzyć Unii w ostatnich latach, wymagały **maksymalnego wykorzystania dostępnych mechanizmów elastyczności**. Budżet UE musi być wystarczająco elastyczny, aby umożliwić Unii szybkie i skuteczne reagowanie na nieprzewidziane potrzeby. Dlatego Komisja proponuje reorganizację obecnych mechanizmów elastyczności i wprowadzenie **nowej „rezerwy Unii”**.

- **Elastyczność w obrębie programów i między nimi.** Komisja wystąpi z wnioskiem o utworzenie wbudowanych rezerw, aby stworzyć elastyczność w obrębie programów. Ponadto proponuje podwyższenie z 10 % do 15 % kwoty środków, które mogą być przeniesione z jednego programu do drugiego w obrębie tego samego działu budżetu. Komisja proponuje też możliwość łączenia różnych form wsparcia finansowego, przechodzenia między różnymi trybami zarządzania, „przeprogramowania" finansowania w połowie okresu, a także dokonywania rewizji krajowych przydziałów środków, aby dostosowywać je do zmieniającej się sytuacji. Spowoduje to dalsze zwiększenie elastyczności, przy zachowaniu uczciwych warunków systemu.
- **Elastyczność między poszczególnymi działami i latami.** Oprócz zapewnienia wystarczającego poziomu nieprzydzielonych marginesów Komisja proponuje wykorzystanie w pełni łącznego marginesu na płatności wprowadzonego w obowiązujących obecnie ramach. Komisja proponuje też rozszerzenie skali i zakresu łącznego marginesu na zobowiązania w celu utworzenia **„rezerwy Unii"**. Rezerwa ta będzie finansowana z marginesów, które pozostały dostępne w ramach pułapów zobowiązań z poprzedniego roku budżetowego, a także ze środków finansowych, na które z budżetu UE zaciągnięto zobowiązania, ale które ostatecznie nie zostały wydane na realizację programów. Jest to nowe narzędzie o dużym potencjale, które umożliwi podejmowanie działań w razie wystąpienia nieprzewidzianych zdarzeń oraz w sytuacjach kryzysowych w takich obszarach jak bezpieczeństwo czy migracja. Rezerwa pomoże też przeciwdziałać gospodarczym i społecznym skutkom zakłóceń w handlu, po wyczerpaniu innych dostępnych instrumentów.
- **Instrumenty szczególne** Komisja poddała przeglądowi zakres instrumentów szczególnych, takich jak rezerwa na pomoc nadzwyczajną, Fundusz Solidarności Unii Europejskiej i Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji. Instrumenty te umożliwiają wprowadzenie dodatkowych środków finansowych do budżetu UE poza i ponad pułapami wieloletnich ram finansowych. Komisja proponuje w stosownych przypadkach rozszerzenie zakresu tych instrumentów, na przykład aby umożliwić aktywację rezerwy na pomoc nadzwyczajną w sytuacjach wyjątkowych na terenie UE. Komisja proponuje też usprawnienie procedur uruchamiania tych instrumentów oraz zwiększenie budżetu instrumentu elastyczności do 1 mld EUR (w cenach z 2018 r.[22]) rocznie.

5. NOWOCZESNY SYSTEM FINANSOWANIA BUDŻETU UE

Strona wydatków i strona dochodów budżetu to dwie strony tego samego medalu. Obie wymagają modernizacji, aby zmaksymalizować wkład unijnego budżetu w realizację priorytetów politycznych Unii. Zgodnie z zaleceniami grupy wysokiego szczebla pod przewodnictwem Mario Montiego, ujętymi w sprawozdaniu pt. „Przyszłe finansowanie UE"[23], Komisja występuje z wnioskiem o unowocześnienie i uproszczenie obecnego systemu zasobów własnych oraz o dywersyfikację źródeł dochodów.

Wraz z wystąpieniem z Unii Zjednoczonego Królestwa wygaśnie przyznany mu rabat. Wygasną także rabaty od rabatu brytyjskiego przyznane niektórym państwom członkowskim. Rabaty związane z ograniczonymi stawkami poboru zasobów własnych opartych na VAT

[22] 1,127 mld EUR w cenach bieżących.

[23] Zob. sprawozdanie pt. „Przyszłe finansowanie UE" opublikowane w styczniu 2017 r. przez Grupę Wysokiego Szczebla ds. Zasobów Własnych pod przewodnictwem Mario Montiego, powołaną wspólnie przez Parlament Europejski, Radę i Komisję.

oraz ryczałtowe obniżki wkładów opartych na dochodzie narodowym brutto wygasną automatycznie z końcem 2020 r.

Jest to okazja do uproszczenia i zreformowania systemu oraz lepszego dopasowania go do polityk i priorytetów Unii. Komisja proponuje wyeliminowanie wszystkich korekt po stronie dochodów jako element sprawiedliwego i zrównoważonego budżetu. Koszty poboru zatrzymywane przez państwa członkowskie z tradycyjnych zasobów własnych zostaną obniżone z 20 % do pierwotnego poziomu 10 %, aby lepiej dostosować wsparcie finansowe na sprzęt do kontroli celnej, personel służb celnych i informacje celne do rzeczywistych kosztów i potrzeb. Ściśle monitorowany będzie wpływ tych środków w stosunku do obciążenia kontroli celnej[24].

Dzięki zniesieniu wszystkich rabatów i ograniczeniu kosztów poboru dochodów celnych wieloletnie ramy finansowe staną się bardziej sprawiedliwe. Zniesienie rabatów oznaczać będzie jednak znaczące zwiększenie wkładów niektórych państw członkowskich w następnych wieloletnich ramach finansowych w porównaniu z bieżącą sytuacją.

Aby uniknąć znacznego i gwałtownego wzrostu wkładów tych państw członkowskich począwszy od 2021 r., proponuje się stopniowe znoszenie obecnych rabatów. W tym celu wszystkie korekty po stronie dochodów budżetu zostaną przekształcone w przejrzyste płatności ryczałtowe na państwo członkowskie. Te kwoty ryczałtowe powinny być stopniowo obniżane w przeciągu pięciu lat, aż wkłady krajowe (mierzone procentowym udziałem w dochodzie narodowym brutto) osiągną sprawiedliwy poziom porównywalny z poziomem wkładów innych państw członkowskich, które nie korzystają z rabatów.

W ramach modernizacji systemu zasobów własnych i jako uzupełnienie tradycyjnych dochodów z należności celnych i wkładów do budżetu UE opartych na dochodzie narodowym brutto Komisja proponuje **uproszczenie systemu obecnych zasobów własnych opartych na VAT**, polegające na tym, by oprzeć je wyłącznie na wpływach z tytułu dostaw podlegających opodatkowaniu stawką podstawową, przy zachowaniu pełnej zgodności z niedawnym wnioskiem Komisji w sprawie docelowego systemu podatku od wartości dodanej w UE. Komisja występuje też z propozycją silniejszego powiązania między finansowaniem budżetu a polityką Unii przez wprowadzenie **koszyka nowych zasobów własnych**. Na koszyk ten składają się udziały w dochodach z:

- **systemu handlu emisjami:** europejski system handlu emisjami jest podstawowym narzędziem działań UE w celu ograniczenia emisji gazów cieplarnianych w sposób efektywny pod względem kosztów i jest on bezpośrednio powiązany z funkcjonowaniem jednolitego rynku. Komisja proponuje przydzielenie 20 % dochodów z systemu handlu emisjami do budżetu UE, przy jednoczesnym zachowaniu mechanizmów korekcyjnych już wbudowanych w ten system;
- nowej **wspólnej skonsolidowanej podstawy opodatkowania osób prawnych**, która zostanie stopniowo wprowadzona po przyjęciu niezbędnego prawodawstwa. W ten sposób finansowanie budżetu UE zostanie bezpośrednio powiązane z korzyściami, jakie czerpią przedsiębiorstwa działające na jednolitym rynku;
- **krajowych wkładów obliczanych na podstawie ilości odpadów opakowaniowych z tworzyw sztucznych niepoddawanych recyklingowi.** Zachęci to państwa członkowskie do ograniczania ilości odpadów opakowaniowych i przyspieszy proces

[24] Państwa członkowskie, które zmagają się ze szczególnymi wyzwaniami w zakresie kontroli celnej, będą mogły skorzystać ze wzmocnionego programu „Cła". Ponadto Fundusz Zintegrowanego Zarządzania Granicami, a w szczególności jego nowy komponent dotyczący sprzętu do kontroli celnej, pomoże krajowym służbom celnym w nabyciu sprzętu. Wreszcie, Program wspierania reform strukturalnych zapewni pomoc na poprawę zdolności administracyjnych służb celnych.

przejścia do gospodarki o obiegu zamkniętym dzięki wdrożeniu europejskiej strategii w zakresie tworzyw sztucznych.

Zgodnie z wnioskami Komisji dochody z nowych zasobów własnych mogą wynieść średnio 22 mld EUR rocznie, co odpowiada około 12 % całkowitych dochodów do budżetu UE. Nowe zasoby własne przyczynią się do finansowania nowych priorytetów w budżecie. Dzięki temu możliwe będzie też odpowiednie ograniczenie wkładów krajowych opartych na dochodzie narodowym brutto.

Celem proponowanej reformy systemu zasobów własnych jest zmiana sposobu finansowania budżetu, a nie jego ogólnej wielkości. Dywersyfikacja źródeł dochodów budżetowych zwiększy odporność budżetu UE. W połączeniu ze stopniowym przywracaniem równowagi budżetowej, polegającym na przeniesieniu środka ciężkości z krajowych przydziałów na nowe priorytety, proponowane zmiany pomogą skoncentrować się w większym stopniu na europejskiej wartości dodanej i zapewnić, aby obie strony budżetu przyczyniały się do realizacji priorytetów politycznych Unii.

Włączenie do budżetu UE Europejskiego Funduszu Rozwoju wymagać będzie zwiększenia pułapów określonych w decyzji w sprawie systemu zasobów własnych Wspólnot Europejskich. Wystarczający margines między płatnościami a pułapem zasobów własnych jest konieczny do zapewnienia, aby Unia była w stanie – w każdych warunkach – wypełniać swoje zobowiązania finansowe, nawet w okresach pogorszenia koniunktury gospodarczej. Komisja występuje z wnioskiem o podwyższenie pułapów zasobów własnych do 1,29 % dochodu narodowego brutto UE-27 w przypadku środków na płatności oraz 1,35 % w przypadku środków na zobowiązania.

6. PODSUMOWANIE – NOWY POCZĄTEK DLA UNII 27 PAŃSTW

Wnioski Komisji dotyczące przyszłych wieloletnich ram finansowych rozpoczynają proces, który zadecyduje o tym, czy Unia będzie dysponować środkami umożliwiającymi jej realizację pozytywnego programu uzgodnionego w Bratysławie i Rzymie. Ostateczną decyzję w tej sprawie musi podjąć Rada, działając jednomyślnie, za zgodą Parlamentu Europejskiego.

Zrównoważone porozumienie w sprawie nowoczesnego budżetu UE pokaże, że Unia jest zjednoczona, wzmocniona i gotowa do wspólnego działania.

Wnioski przygotowano na podstawie uczciwej oceny zasobów potrzebnych Unii do realizacji wspólnych ambitnych celów. Zawierają one pragmatyczne i realistyczne podejście do wyzwania, jakim jest wspieranie priorytetów politycznych i zaradzenie finansowym skutkom wystąpienia z Unii Zjednoczonego Królestwa. Pokazują, w jaki sposób zreformowany, prostszy i bardziej elastyczny budżet pozwoli Unii na wykorzystanie każdego euro w taki sposób, by przynosiło korzyści wszystkim państwom członkowskim i wszystkim Europejczykom.

W oparciu o te podstawy w okresie między 29 maja a 12 czerwca Komisja przedstawi szczegółowe wnioski dotyczące przyszłych programów finansowych. Dalsze prace nad tymi wnioskami należeć będą do Parlamentu Europejskiego i Rady.

Negocjacje w sprawie bieżących wieloletnich ram finansowych trwały zbyt długo. W efekcie opóźnił się start kluczowych programów finansowych. Było to coś więcej niż tylko administracyjna niedogodność, oznaczało bowiem, że projekty o rzeczywistym potencjale, sprzyjające ożywieniu gospodarczemu, zostały przesunięte w czasie, a niezbędne źródła finansowania dotarły do potrzebujących z opóźnieniem.

Naszym obowiązkiem wobec wszystkich Europejczyków jest więc podejście do zbliżających się negocjacji w sprawie długoterminowego budżetu UE z jasnym celem dojścia do

porozumienia jeszcze przed wyborami do Parlamentu Europejskiego i szczytem w Sybinie zaplanowanym na dzień 9 maja 2019 r.

Komisja zrobi wszystko co w jej mocy, aby szybkie osiągnięcie porozumienia było możliwe. Przedstawiamy dziś sprawiedliwy i zrównoważony pakiet wniosków, który – jeśli zostanie przyjęty – zapewni Unii 27 państw członkowskich budżet dający efekty korzystne dla wszystkich. Pozytywny budżet dla pozytywnego programu. Nowoczesny budżet dla Unii, która chroni, wspiera i broni. Budżet, który dobrze przygotuje Unię na przyszłość.

Ogólny poziom środków na zobowiązania w podziale na programy, na cały okres obowiązywania wieloletnich ram finansowych

WIELOLETNIE RAMY FINANSOWE 2021-2027 (ZOBOWIĄZANIA)

Ceny bieżące	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2021-2027
1. Jednolity rynek, innowacje i gospodarka cyfrowa	**25 421**	**25 890**	**26 722**	**26 604**	**27 000**	**27 703**	**28 030**	**187 370**
1. Badania naukowe i innowacje	13 905	14 001	14 603	14 644	14 801	15 262	15 356	102 573
„Horyzont Europa"	13 119	13 385	13 654	13 931	14 215	14 500	14 796	97 600
w tym w ramach Funduszu InvestEU	*470*	*480*	*489*	*500*	*510*	*520*	*531*	*3 500*
w tym badania naukowe i innowacje w dziedzinie żywności, rolnictwa, rozwoju obszarów wiejskich i biogospodarki	*1 345*	*1 372*	*1 399*	*1 427*	*1 456*	*1 485*	*1 516*	*10 000*
Program badawczo-szkoleniowy Euratom	322	328	335	341	349	356	369	2 400
Międzynarodowy eksperymentalny reaktor termojądrowy (ITER)	934	768	1 103	872	746	926	722	6 070
Inne	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	3
2. Europejskie inwestycje strategiczne	6 825	7 107	7 244	6 988	7 129	7 269	7 411	49 973
Fundusz InvestEU	1 980	2 020	2 061	2 104	2 146	2 189	2 226	14 725
Instrument „Łącząc Europę" – sieci transportowe	1 725	1 760	1 795	1 831	1 869	1 906	1 944	12 830
Instrument „Łącząc Europę" – sieci energetyczne	1 163	1 186	1 210	1 235	1 260	1 285	1 311	8 650
Instrument „Łącząc Europę" – sieci cyfrowe	403	411	420	428	437	445	456	3 000
Program „Cyfrowa Europa"	1 338	1 513	1 538	1 167	1 190	1 213	1 237	9 194
Inne	27	27	28	29	29	30	30	200
Agencje zdecentralizowane	189	190	192	195	198	202	207	1 374
3. Jednolity rynek	869	883	897	911	927	944	960	6 391
Program na rzecz jednolitego rynku (w tym COSME)	827	841	856	870	884	899	912	6 089
w tym w ramach Funduszu InvestEU	*268*	*274*	*280*	*286*	*291*	*297*	*304*	*2 000*
Program UE w zakresie zwalczania nadużyć finansowych	24	24	25	26	26	27	29	181
Współpraca w dziedzinie opodatkowania (FISCALIS)	34	34	36	37	40	43	46	270
Współpraca w dziedzinie ceł (CŁA)	127	130	133	136	138	141	144	950
Inne	13	13	14	14	14	15	15	98
Agencje zdecentralizowane	112	113	114	115	116	117	118	804
4. Przestrzeń kosmiczna	2 180	2 224	2 270	2 319	2 366	2 414	2 463	16 235
Europejski program kosmiczny	2 149	2 192	2 238	2 286	2 331	2 378	2 426	16 000
Agencje zdecentralizowane	31	32	32	33	34	36	37	235
Margines	1 642	1 675	1 708	1 743	1 778	1 813	1 839	12 198
2. Spójność i wartości	**54 593**	**58 636**	**61 897**	**63 741**	**65 645**	**69 362**	**68 537**	**442 412**
5. Rozwój regionalny i spójność	35 436	36 539	37 725	38 946	40 203	41 502	42 888	273 240
Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	29 440	30 328	31 280	32 260	33 268	34 308	35 426	226 308
Fundusz Spójności	5 964	6 178	6 412	6 653	6 901	7 158	7 427	46 692
w tym wkład w instrument „Łącząc Europę" – sieci transportowe	*1 441*	*1 493*	*1 550*	*1 608*	*1 668*	*1 730*	*1 795*	*11 285*
Wsparcie dla społeczności Turków cypryjskich	32	33	34	34	35	36	36	240
6. Unia gospodarcza i walutowa *	1 350	3 653	4 956	4 659	4 162	5 165	1 168	25 113
Program wspierania reform (w tym Narzędzie Realizacji Reform i Instrument Wsparcia Konwergencji)	1 335	3 637	4 940	4 643	4 146	5 149	1 151	25 000
Program ochrony euro przed fałszowaniem	1,0	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,2	8
Inne	14	14	15	15	15	16	16	105
7. Inwestowanie w ludzi, spójność społeczna i wartości	17 197	17 823	18 582	19 489	20 620	22 022	23 798	139 530
Europejski Fundusz Społeczny+	13 141	13 545	13 978	14 424	14 882	15 356	15 848	101 174
w tym zdrowie, zatrudnienie i innowacje społeczne	*157*	*160*	*164*	*168*	*171*	*174*	*179*	*1 174*
Erasmus+	2 959	3 143	3 441	3 882	4 513	5 408	6 654	30 000
Europejski Korpus Solidarności	148	153	161	172	187	207	232	1 260
„Kreatywna Europa"	249	254	259	264	270	275	279	1 850
„Sprawiedliwość, Prawa i Wartości"	134	135	135	136	136	136	135	947
Inne	186	187	189	191	192	194	195	1 334
Agencje zdecentralizowane	379	406	419	420	440	447	454	2 965
Margines	610	621	634	647	660	673	683	4 528
3. Zasoby naturalne i środowisko	**53 403**	**53 667**	**53 974**	**54 165**	**54 363**	**54 570**	**54 778**	**378 920**
8. Rolnictwo i polityka morska	52 536	52 782	53 066	53 227	53 389	53 552	53 712	372 264
Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji (EFRG)	40 300	40 527	40 791	40 931	41 072	41 214	41 357	286 195
Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFF	11 259	11 259	11 259	11 259	11 259	11 259	11 259	78 811
Europejski Fundusz Morski i Rybacki	827	843	860	877	895	913	926	6 140
Inne	133	136	139	141	144	147	149	990
Agencje zdecentralizowane	17	17	18	18	19	19	20	128
9. Środowisko i działanie w dziedzinie klimatu	744	759	780	807	840	882	928	5 739
Program działań na rzecz środowiska i klimatu (LIFE)	703	718	738	765	799	840	887	5 450
Agencje zdecentralizowane	41	41	41	41	41	41	41	289
Margines	123	126	128	132	134	136	139	918
4. Migracja i zarządzanie granicami	**3 264**	**4 567**	**4 873**	**5 233**	**5 421**	**5 678**	**5 866**	**34 902**
10. Migracja	1 040	1 563	1 585	1 741	1 763	1 785	1 803	11 280
Fundusz Azylu i Migracji	923	1 445	1 464	1 617	1 637	1 657	1 672	10 415
Agencje zdecentralizowane	116	119	121	124	126	129	131	865
11. Zarządzanie granicami	1 917	2 689	2 968	3 165	3 324	3 552	3 716	21 331
Fundusz Zintegrowanego Zarządzania Granicami	786	1 337	1 353	1 436	1 453	1 470	1 483	9 318
Agencje zdecentralizowane	1 130	1 352	1 615	1 729	1 871	2 082	2 234	12 013
Margines	308	315	320	327	334	340	346	2 291
5. Bezpieczeństwo i obrona	**3 347**	**3 495**	**3 514**	**3 695**	**4 040**	**4 386**	**5 039**	**27 515**
12. Bezpieczeństwo	543	664	655	709	725	742	769	4 806
Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego	228	344	349	388	393	398	401	2 500
Likwidacja obiektów jądrowych (Litwa)	73	71	78	84	84	80	82	552
Bezpieczeństwo jądrowe i likwidacja obiektów jądrowych (w tym dla Bul	91	93	70	76	85	97	114	626
Agencje zdecentralizowane	152	155	158	161	164	168	171	1 128
13. Obrona	2 373	2 391	2 410	2 528	2 847	3 166	3 785	19 500
Europejski Fundusz Obronny	1 500	1 500	1 500	1 600	1 900	2 200	2 800	13 000
Mobilność wojskowa	873	891	910	928	947	966	985	6 500
14. Reagowanie kryzysowe	187	192	196	200	204	208	212	1 400
Unijny Mechanizm Ochrony Ludności (rescEU)	187	192	196	200	204	208	212	1 400
Inne	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Margines	244	248	253	258	264	269	273	1 809
6. Sąsiedztwo i świat	**15 669**	**16 054**	**16 563**	**17 219**	**18 047**	**19 096**	**20 355**	**123 002**
15. Działania zewnętrzne	13 278	13 614	14 074	14 680	15 458	16 454	17 662	105 219
Instrument Sąsiedztwa, Rozwoju i Współpracy Międzynarodowej	11 221	11 508	11 914	12 455	13 159	14 069	15 175	89 500
Pomoc humanitarna	1 478	1 509	1 539	1 571	1 602	1 634	1 667	11 000
Wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa (WPZiB)	348	361	380	408	446	496	560	3 000
Kraje i terytoria zamorskie (w tym Grenlandia)	67	69	70	71	73	74	75	500
Inne	143	146	150	153	156	159	164	1 070
Agencje zdecentralizowane	21	21	21	21	21	21	21	149
16. Pomoc przedakcesyjna	1 949	1 989	2 029	2 070	2 111	2 154	2 198	14 500
Pomoc przedakcesyjna	1 949	1 989	2 029	2 070	2 111	2 154	2 198	14 500
Margines	441	451	460	469	478	488	495	3 283
7. Europejska administracja publiczna	**11 024**	**11 385**	**11 819**	**12 235**	**12 532**	**12 949**	**13 343**	**85 287**
Szkoły europejskie i emerytury	2 398	2 508	2 622	2 739	2 869	2 998	3 124	19 259
Wydatki administracyjne instytucji	8 625	8 877	9 197	9 496	9 663	9 951	10 219	66 028
OGÓŁEM	**166 721**	**173 694**	**179 363**	**182 892**	**187 047**	**193 743**	**195 947**	**1 279 408**
W % DNB (UE-27)	*1,12%*	*1,13%*	*1,13%*	*1,12%*	*1,11%*	*1,11%*	*1,09%*	*1,11%*

** W przypadku Europejskiego Instrumentu Stabilizacji Inwestycji dotacja na spłatę odsetek będzie pochodzić z zewnętrznych dochodów przeznaczonych na określony cel, odpowiadających udziałom w dochodach z tytułu emisji pi*

Kwoty w cenach z 2018 r. są przeliczane na ceny bieżące poprzez zastosowanie stałego deflatora w wysokości 2% rocznie.

Ogólny poziom środków na zobowiązania w podziale na programy, na cały okres obowiązywania wieloletnich ram finansowych

WIELOLETNIE RAMY FINANSOWE 2021-2027 (ZOBOWIĄZANIA)

Ceny z 2018 r.	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2021-2027
1. Jednolity rynek, innowacje i gospodarka cyfrowa	**23 955**	**23 918**	**24 203**	**23 624**	**23 505**	**23 644**	**23 454**	**166 303**
1. Badania naukowe i innowacje	13 103	12 935	13 226	13 004	12 885	13 026	12 849	91 028
„Horyzont Europa"	12 362	12 365	12 367	12 370	12 375	12 376	12 381	86 596
w tym w ramach Funduszu InvestEU	*443*	*443*	*443*	*444*	*444*	*444*	*444*	*3 105*
w tym badania naukowe i innowacje w dziedzinie żywności, rolnictwa, rozwoju obszarów wiejskich i biogospodarki	*1 267*	*1 268*	*1 267*	*1 267*	*1 268*	*1 267*	*1 269*	*8 873*
Program badawczo-szkoleniowy Euratom	303	303	303	303	304	304	309	2 129
Międzynarodowy eksperymentalny reaktor termojądrowy (ITER)	880	709	999	774	650	790	604	5 406
Inne	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	2
2. Europejskie inwestycje strategiczne	6 431	6 566	6 561	6 205	6 206	6 204	6 201	44 375
Fundusz InvestEU	1 866	1 866	1 867	1 868	1 868	1 868	1 862	13 065
Instrument „Łącząc Europę" – sieci transportowe	1 626	1 626	1 626	1 626	1 627	1 627	1 627	11 384
Instrument „Łącząc Europę" – sieci energetyczne	1 096	1 096	1 096	1 097	1 097	1 097	1 097	7 675
Instrument „Łącząc Europę" – sieci cyfrowe	380	380	380	380	380	380	382	2 662
Program „Cyfrowa Europa"	1 260	1 397	1 393	1 036	1 036	1 035	1 035	8 192
Inne	25	25	25	25	25	25	25	177
Agencje zdecentralizowane	178	176	174	173	172	173	173	1 220
3. Jednolity rynek	818	815	812	809	807	806	804	5 672
Program na rzecz jednolitego rynku (w tym COSME)	779	777	775	772	770	767	763	5 404
w tym w ramach Funduszu InvestEU	*253*	*253*	*254*	*254*	*254*	*254*	*254*	*1 774*
Program UE w zakresie zwalczania nadużyć finansowych	23	23	23	23	23	23	24	161
Współpraca w dziedzinie opodatkowania (FISCALIS)	32	32	32	33	35	37	39	239
Współpraca w dziedzinie ceł (CŁA)	120	121	121	121	121	121	121	843
Inne	12	12	12	12	12	12	12	87
Agencje zdecentralizowane	106	104	103	102	101	100	98	714
4. Przestrzeń kosmiczna	2 054	2 054	2 056	2 059	2 059	2 060	2 061	14 404
Europejski program kosmiczny	2 025	2 025	2 027	2 030	2 030	2 030	2 030	14 196
Agencje zdecentralizowane	29	29	29	29	30	30	31	208
Margines	1 548	1 548	1 547	1 547	1 548	1 547	1 539	10 824
2. Spójność i wartości	**51 444**	**54 171**	**56 062**	**56 600**	**57 148**	**59 200**	**57 349**	**391 974**
5. Rozwój regionalny i spójność	33 392	33 756	34 169	34 583	35 000	35 421	35 887	242 209
Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	27 742	28 018	28 331	28 646	28 961	29 281	29 643	200 622
Fundusz Spójności	5 620	5 708	5 807	5 907	6 008	6 110	6 214	41 374
w tym wkład w instrument „Łącząc Europę" – sieci transportowe	*1 358*	*1 380*	*1 404*	*1 428*	*1 452*	*1 477*	*1 502*	*10 000*
Wsparcie dla społeczności Turków cypryjskich	30	30	30	30	30	30	30	213
6. Unia gospodarcza i walutowa *	1 272	3 375	4 489	4 137	3 623	4 409	977	22 281
Program wspierania reform (w tym Narzędzie Realizacji Reform i Instrument Wsparcia Konwergencji)	1 258	3 360	4 474	4 123	3 609	4 394	963	22 181
Program ochrony euro przed fałszowaniem	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	7
Inne	13	13	13	13	13	13	13	93
7. Inwestowanie w ludzi, spójność społeczna i wartości	16 205	16 466	16 831	17 305	17 951	18 795	19 913	123 466
Europejski Fundusz Społeczny+	12 383	12 513	12 661	12 808	12 956	13 106	13 261	89 688
w tym zdrowie, zatrudnienie i innowacje społeczne	*148*	*148*	*149*	*149*	*149*	*149*	*150*	*1 042*
Erasmus+	2 789	2 904	3 116	3 447	3 929	4 615	5 568	26 368
Europejski Korpus Solidarności	140	141	146	153	163	177	194	1 113
„Kreatywna Europa"	235	235	235	235	235	235	233	1 642
„Sprawiedliwość, Prawa i Wartości"	127	125	123	121	118	116	113	841
Inne	175	173	171	169	167	166	164	1 185
Agencje zdecentralizowane	358	375	379	373	383	381	380	2 629
Margines	574	574	574	574	575	575	572	4 018
3. Zasoby naturalne i środowisko	**50 323**	**49 580**	**48 886**	**48 097**	**47 326**	**46 575**	**45 836**	**336 623**
8. Rolnictwo i polityka morska	49 506	48 763	48 064	47 264	46 478	45 706	44 943	330 724
Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji (EFRG)	37 976	37 441	36 946	36 346	35 756	35 176	34 606	254 247
Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFF	10 609	10 401	10 197	9 997	9 801	9 609	9 421	70 037
Europejski Fundusz Morski i Rybacki	779	779	779	779	779	779	775	5 448
Inne	126	126	126	126	126	126	125	878
Agencje zdecentralizowane	16	16	16	16	16	17	17	113
9. Środowisko i działanie w dziedzinie klimatu	701	701	706	716	731	752	777	5 085
Program działań na rzecz środowiska i klimatu (LIFE)	662	663	669	680	695	717	742	4 828
Agencje zdecentralizowane	39	38	37	37	36	35	35	257
Margines	116	116	116	117	117	116	116	814
4. Migracja i zarządzanie granicami	**3 076**	**4 219**	**4 414**	**4 647**	**4 719**	**4 846**	**4 908**	**30 829**
10. Migracja	980	1 444	1 435	1 546	1 535	1 524	1 509	9 972
Fundusz Azylu i Migracji	870	1 335	1 326	1 436	1 425	1 414	1 399	9 205
Agencje zdecentralizowane	110	110	110	110	110	110	110	768
11. Zarządzanie granicami	1 806	2 484	2 689	2 811	2 893	3 032	3 110	18 824
Fundusz Zintegrowanego Zarządzania Granicami	741	1 235	1 226	1 275	1 265	1 255	1 241	8 237
Agencje zdecentralizowane	1 065	1 249	1 463	1 535	1 629	1 777	1 869	10 587
Margines	290	291	290	291	291	290	290	2 033
5. Bezpieczeństwo i obrona	**3 154**	**3 229**	**3 183**	**3 281**	**3 517**	**3 743**	**4 216**	**24 323**
12. Bezpieczeństwo	511	613	593	629	631	633	643	4 255
Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego	215	318	316	344	342	339	336	2 210
Likwidacja obiektów jądrowych (Litwa)	68	66	71	74	73	68	69	490
Bezpieczeństwo jądrowe i likwidacja obiektów jądrowych (w tym dla Bul	86	86	63	68	74	83	95	555
Agencje zdecentralizowane	143	143	143	143	143	143	143	1 001
13. Obrona	2 236	2 209	2 183	2 245	2 478	2 702	3 167	17 220
Europejski Fundusz Obronny	1 413	1 386	1 359	1 421	1 654	1 878	2 343	11 453
Mobilność wojskowa	823	823	824	824	824	824	824	5 767
14. Reagowanie kryzysowe	177	178	178	178	178	178	178	1 242
Unijny Mechanizm Ochrony Ludności (rescEU)	177	178	178	178	178	178	178	1 242
Inne	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Margines	230	229	229	229	229	230	228	1 606
6. Sąsiedztwo i świat	**14 765**	**14 831**	**15 002**	**15 290**	**15 711**	**16 298**	**17 032**	**108 929**
15. Działania zewnętrzne	12 512	12 577	12 747	13 035	13 457	14 043	14 778	93 150
Instrument Sąsiedztwa, Rozwoju i Współpracy Międzynarodowej	10 573	10 632	10 791	11 059	11 456	12 008	12 697	79 216
Pomoc humanitarna	1 393	1 394	1 394	1 395	1 395	1 395	1 395	9 760
Wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa (WPZiB)	328	333	345	363	389	424	468	2 649
Kraje i terytoria zamorskie (w tym Grenlandia)	63	63	63	63	63	63	63	444
Inne	135	135	136	136	136	136	137	949
Agencje zdecentralizowane	20	20	19	19	19	18	18	132
16. Pomoc przedakcesyjna	1 837	1 838	1 838	1 838	1 838	1 838	1 839	12 865
Pomoc przedakcesyjna	1 837	1 838	1 838	1 838	1 838	1 838	1 839	12 865
Margines	416	416	417	417	417	416	414	2 913
7. Europejska administracja publiczna	**10 388**	**10 518**	**10 705**	**10 864**	**10 910**	**11 052**	**11 165**	**75 602**
Szkoły europejskie i emerytury	2 260	2 317	2 375	2 432	2 498	2 559	2 614	17 055
Wydatki administracyjne instytucji	8 128	8 201	8 330	8 432	8 412	8 493	8 551	58 547
OGÓŁEM	**157 105**	**160 466**	**162 455**	**162 403**	**162 836**	**165 358**	**163 960**	**1 134 583**
W % DNB (UE-27)	*1,12%*	*1,13%*	*1,13%*	*1,12%*	*1,11%*	*1,11%*	*1,09%*	*1,11%*

** W przypadku Europejskiego Instrumentu Stabilizacji Inwestycji dotacja na spłatę odsetek będzie pochodzić z zewnętrznych dochodów przeznaczonych na określony cel, odpowiadających udziałom w dochodach z tytułu emisji pi*

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 2.5.2018r.
COM(2018) 323 final

2018/0137 (NLE)

Wniosek

Porozumienie międzyinstytucjonalne

pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą i Komisją w sprawie dyscypliny budżetowej, współpracy w kwestiach budżetowych i należytego zarządzania finansami

PARLAMENT EUROPEJSKI, RADA UNII EUROPEJSKIEJ I KOMISJA EUROPEJSKA,

zwane dalej instytucjami,

UZGADNIAJĄ, CO NASTĘPUJE:

1. Celem niniejszego porozumienia, przyjętego zgodnie z art. 295 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej („TFUE”), jest wdrożenie dyscypliny budżetowej oraz poprawa funkcjonowania corocznej procedury budżetowej oraz współpracy między instytucjami w kwestiach budżetowych, jak również zapewnienie należytego zarządzania finansami.

2. Na mocy niniejszego porozumienia dyscyplina budżetowa obejmuje wszystkie wydatki. Porozumienie jest wiążące dla wszystkich instytucji przez cały okres jego obowiązywania.

3. Niniejsze porozumienie nie zmienia uprawnień budżetowych właściwych dla poszczególnych instytucji, określonych w Traktatach, w rozporządzeniu Rady [(UE, Euratom) nr XXXX/20XX[1] („rozporządzenie w sprawie wieloletnich ram finansowych”)] oraz w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady [(UE, Euratom) nr XXXX/20XX][2] („rozporządzenie finansowe”)].

4. Wszelkie zmiany w niniejszym porozumieniu wymagają wspólnego porozumienia wszystkich instytucji.

5. Niniejsze porozumienie składa się z trzech części:

   – część I zawiera przepisy dotyczące wieloletnich ram finansowych i instrumentów szczególnych,

   – część II dotyczy współpracy międzyinstytucjonalnej podczas procedury budżetowej,

   – część III zawiera przepisy dotyczące należytego zarządzania finansami w ramach funduszy Unii.

6. Niniejsze porozumienie wchodzi w życie dnia XX.XX.XXXX r. i zastępuje Porozumienie międzyinstytucjonalne z dnia 2 grudnia 2013 r. pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą i Komisją w sprawie dyscypliny budżetowej i należytego zarządzania finansami[3].

[1] Dz.U. L […] z […], s. […].
[2] Dz.U. L […] z […], s. […].
[3] Dz.U. C 373 z 20.12.2013, s. 1.

CZĘŚĆ I
WIELOLETNIE RAMY FINANSOWE ORAZ INSTRUMENTY SZCZEGÓLNE

A. PRZEPISY DOTYCZĄCE WIELOLETNICH RAM FINANSOWYCH

7. Instytucje zapewniają, na potrzeby należytego zarządzania finansami, na ile to możliwe, w czasie trwania procedury budżetowej oraz w czasie przyjmowania budżetu, pozostawienie dostatecznych marginesów poniżej pułapów dla poszczególnych działów wieloletnich ram finansowych.

Aktualizacja prognoz dotyczących środków na płatności po 2027 r.

8. W 2024 r. Komisja dokona aktualizacji prognoz dotyczących środków na płatności po 2027 r.

   W aktualizacji tej uwzględnione zostaną wszystkie stosowne informacje, w tym rzeczywiste wykonanie przewidzianych w budżecie środków na zobowiązania oraz środków na płatności, jak również prognozy dotyczące wykonania. Obejmie ona także zasady opracowane w celu zapewnienia uporządkowanego kształtowania się środków na płatności względem środków na zobowiązania oraz prognoz wzrostu dochodu narodowego brutto Unii.

B. PRZEPISY DOTYCZĄCE INSTRUMENTÓW SZCZEGÓLNYCH

Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji

9. Jeżeli spełnione są warunki uruchomienia Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji określone w odpowiednim akcie podstawowym, Komisja przedkłada Parlamentowi Europejskiemu i Radzie wniosek dotyczący przesunięcia środków do odpowiednich linii budżetowych.

   Przesunięcia związane z Funduszem Dostosowania do Globalizacji dokonywane są zgodnie z rozporządzeniem finansowym.

Fundusz Solidarności Unii Europejskiej

10. Jeżeli spełnione są warunki uruchomienia Funduszu Solidarności Unii Europejskiej określone w odpowiednim akcie podstawowym, Komisja przedkłada wniosek dotyczący odpowiedniego instrumentu budżetowego zgodnie z rozporządzeniem finansowym.

Rezerwa na pomoc nadzwyczajną

11. Gdy Komisja uzna, że konieczne jest uruchomienie rezerwy na pomoc nadzwyczajną, przedstawi Parlamentowi Europejskiemu i Radzie wniosek o przesunięcie środków z rezerwy do odpowiednich linii budżetowych zgodnie z rozporządzeniem finansowym.

Instrument Elastyczności

12. Komisja przedstawia wniosek dotyczący uruchomienia Instrumentu Elastyczności po zbadaniu wszelkich możliwości realokacji środków w ramach działu wymagającego dodatkowych wydatków.

We wniosku określone zostają potrzeby wymagające sfinansowania oraz kwota. Taki wniosek można przedłożyć w odniesieniu do projektu budżetu lub projektu budżetu korygującego.

Instrument Elastyczności może zostać uruchomiony przez Parlament Europejski i Radę w ramach procedury budżetowej określonej w art. 314 TFUE.

Margines na nieprzewidziane wydatki

13. Komisja, po przeprowadzeniu dogłębnej analizy wszystkich innych możliwości finansowania, przedkłada wniosek o uruchomienie całości lub części środków w ramach marginesu na nieprzewidziane wydatki. Taki wniosek można przedłożyć w odniesieniu do projektu budżetu lub projektu budżetu korygującego.

Margines na nieprzewidziane wydatki może zostać uruchomiony przez Parlament Europejski i Radę w ramach procedury budżetowej określonej w art. 314 TFUE.

CZĘŚĆ II
POPRAWA WSPÓŁPRACY MIĘDZYINSTYTUCJONALNEJ W KWESTIACH BUDŻETOWYCH

A. PROCEDURA WSPÓŁPRACY MIĘDZYINSTYTUCJONALNEJ

14. Szczegóły współpracy międzyinstytucjonalnej w trakcie procedury budżetowej przedstawiono w załączniku.

Przejrzystość budżetu

15. Komisja przygotowuje coroczne sprawozdanie towarzyszące budżetowi ogólnemu Unii; sprawozdanie to przedstawia dostępne i niepoufne informacje dotyczące:

aktywów i zobowiązań Unii, w tym tych wynikających z operacji zaciągania i udzielania pożyczek prowadzonych przez Unię zgodnie z jej uprawnieniami na mocy Traktatów,

dochodów, wydatków, aktywów i zobowiązań Europejskiego Funduszu Rozwoju (EFR)[4], Europejskiego Instrumentu Stabilności Finansowej (EFSF), Europejskiego Mechanizmu Stabilności (EMS) i innych ewentualnych mechanizmów tworzonych w przyszłości,

- wydatków ponoszonych przez państwa członkowskie w ramach wzmocnionej współpracy w zakresie, w jakim nie są one ujęte w budżecie ogólnym Unii.

B. WŁĄCZENIE PRZEPISÓW FINANSOWYCH DO AKTÓW USTAWODAWCZYCH

16. Każdy akt ustawodawczy dotyczący programu wieloletniego przyjmowany zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą zawiera przepis, w którym prawodawca określa pulę środków finansowych dostępną w ramach programu.

Kwota ta stanowi główną kwotę odniesienia dla Parlamentu Europejskiego i Rady podczas corocznej procedury budżetowej.

Przy sporządzaniu projektu budżetu Parlament Europejski i Rada oraz Komisja zobowiązują się, że przez cały okres trwania danego programu nie dopuszczą do odstępstwa od ustalonej kwoty o więcej niż 15 %, chyba że pojawią się nowe, obiektywne, długoterminowe okoliczności, dla których podane zostanie wyraźne i precyzyjne uzasadnienie, z uwzględnieniem wyników uzyskanych przy realizacji programu, w szczególności na podstawie dokonanych ocen. Ewentualne zwiększenie wynikające z tego rodzaju zmian nie wykracza poza pułap wyznaczony dla odnośnego działu, bez uszczerbku dla wykorzystania instrumentów przewidzianych w rozporządzeniu w sprawie wieloletnich ram finansowych oraz w niniejszym porozumieniu.

[4] Jak określono w Umowie wewnętrznej między przedstawicielami rządów państw członkowskich Unii Europejskiej, zebranymi w Radzie, w sprawie finansowania pomocy unijnej na podstawie wieloletnich ram finansowych na lata 2014–2020 zgodnie z umową o partnerstwie AKP–UE oraz w sprawie przydzielania pomocy finansowej dla krajów i terytoriów zamorskich, do których stosuje się część czwartą Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.U. L 210 z 6.8.2013), i we wcześniejszych umowach wewnętrznych.

Niniejszy punkt nie ma zastosowania do środków finansowych na spójność przyjętych zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, na które państwa członkowskie wstępnie przydzieliły środki i dla których ustalono pulę środków finansowych na cały okres trwania programu, ani do dużych projektów, o których mowa w art. 21 rozporządzenia w sprawie wieloletnich ram finansowych.

17. Prawnie wiążące akty Unii dotyczące wieloletnich programów niepodlegających zwykłej procedurze ustawodawczej nie zawierają „kwot uznanych za konieczne".

Gdyby Rada pragnęła uwzględnić finansową kwotę odniesienia, uznaje się to za wskazujące wolę prawodawcy i nie wpływa na uprawnienia budżetowe Parlamentu Europejskiego i Rady określone w TFUE. Przepis ten zostaje wymieniony we wszystkich prawnie wiążących aktach Unii zawierających taką finansową kwotę odniesienia.

C. WYDATKI DOTYCZĄCE POROZUMIEŃ W SPRAWIE POŁOWÓW

18. Wydatki na porozumienia w sprawie połowów podlegają następującym zasadom szczegółowym:

Komisja zobowiązuje się regularnie informować Parlament Europejski o przygotowaniach i prowadzeniu negocjacji, z uwzględnieniem ich skutków dla budżetu.

Instytucje zobowiązują się podjąć wszelkie starania w trakcie procedury ustawodawczej odnoszącej się do porozumień w sprawie połowów, aby wszelkie procedury były realizowane jak najszybciej.

Kwoty przewidziane w budżecie na nowe porozumienia w sprawie połowów lub przedłużenie porozumień w sprawie połowów, które wchodzą w życie po dniu 1 stycznia odnośnego roku budżetowego, są zapisywane w rezerwie.

Jeżeli środki finansowe odnoszące się do porozumień w sprawie połowów (łącznie z rezerwą) okażą się niewystarczające, Komisja dostarcza Parlamentowi Europejskiemu i Radzie konieczne informacje na temat przyczyn danej sytuacji oraz środków, które mogłyby zostać przyjęte w ramach ustalonych procedur. W razie konieczności Komisja proponuje odpowiednie środki.

Co kwartał Komisja przedstawia Parlamentowi Europejskiemu i Radzie szczegółowe informacje na temat realizacji obowiązujących porozumień w sprawie połowów oraz prognozę finansową na pozostałą część roku.

19. Nie naruszając odpowiedniej procedury regulującej negocjacje porozumień w sprawie połowów, Parlament Europejski i Rada zobowiązują się, w ramach współpracy budżetowej, do osiągnięcia na czas porozumienia w sprawie odpowiedniego finansowania porozumień w sprawie połowów.

D. FINANSOWANIE WSPÓLNEJ POLITYKI ZAGRANICZNEJ I BEZPIECZEŃSTWA (WPZiB)

20. Całkowitą kwotę wydatków operacyjnych na WPZiB zapisuje się w całości w jednym rozdziale budżetu zatytułowanym „WPZiB". Kwota ta obejmuje rzeczywiste przewidywane potrzeby oszacowane w ramach opracowania projektu budżetu na podstawie prognoz sporządzanych corocznie przez Wysokiego

Przedstawiciela Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa („Wysoki Przedstawiciel"). Dopuszcza się rozsądny margines na nieprzewidziane działania. Żadnych środków nie można zapisać w rezerwie.

21. W zakresie wydatków na WPZiB ponoszonych z budżetu ogólnego Unii zgodnie z art. 41 Traktatu o Unii Europejskiej instytucje dążą, w ramach komitetu pojednawczego i na podstawie projektu budżetu przygotowanego przez Komisję, do osiągnięcia w każdym roku porozumienia w sprawie kwoty wydatków operacyjnych oraz co do podziału tej kwoty pomiędzy artykuły rozdziału budżetu. W razie braku porozumienia przyjmuje się, że Parlament Europejski i Rada zapisują w budżecie kwotę zawartą w poprzednim budżecie lub kwotę zaproponowaną w projekcie budżetu, w zależności od tego, która z nich będzie niższa.

Łączna kwota wydatków operacyjnych w ramach WPZiB zostaje rozdzielona pomiędzy artykuły rozdziału budżetu dotyczącego WPZiB zgodnie z propozycją zawartą w akapicie trzecim. Każdy artykuł obejmuje działania już przyjęte, działania przewidywane, lecz jeszcze nie przyjęte, oraz kwoty na przyszłe, tj. nieprzewidziane, działania, które Rada ma przyjąć w trakcie odnośnego roku budżetowego.

W rozdziale budżetu dotyczącym WPZiB artykuły, w ramach których mają być ujęte działania w zakresie WPZiB, mogą mieć następujące nazwy:

- najważniejsze misje, o których mowa w art. 52 ust. 1 lit. f) rozporządzenia finansowego,
- inne misje (operacje zarządzania kryzysowego, zapobieganie konfliktom, ich rozwiązywanie i działania stabilizacyjne oraz monitorowanie i wdrażanie procesów pokojowych i procesów związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa),
- nieproliferacja i rozbrojenie,
- środki nadzwyczajne,
- środki przygotowawcze i środki następcze,
- specjalni przedstawiciele Unii Europejskiej.

Ponieważ na podstawie rozporządzenia finansowego Komisja posiada uprawnienia do samodzielnego dokonywania przesunięć środków pomiędzy artykułami w ramach rozdziału budżetu dotyczącego WPZiB, zapewniona jest odpowiednio elastyczność uważana za niezbędną do szybkiej realizacji działań w ramach WPZiB. W przypadku gdyby kwota zapisana w rozdziale budżetu dotyczącym WPZiB okazała się w ciągu roku budżetowego niewystarczająca do pokrycia koniecznych wydatków, Parlament Europejski i Rada, działając na wniosek Komisji, pilnie przystępują do poszukiwania rozwiązania.

22. Każdego roku Wysoki Przedstawiciel konsultuje się z Parlamentem Europejskim w sprawie dokumentu perspektywicznego, który zostaje przekazany do dnia 15 czerwca danego roku i określa główne aspekty i podstawowe wybory w zakresie WPZiB, łącznie ze skutkami finansowymi dla budżetu ogólnego Unii, oceną środków wprowadzonych w roku n-1 oraz oceną koordynacji i komplementarności działań w ramach WPZiB i z działaniami prowadzonymi w ramach innych zewnętrznych instrumentów finansowych Unii. Ponadto Wysoki Przedstawiciel regularnie informuje Parlament Europejski poprzez wspólne spotkania konsultacyjne

organizowane co najmniej pięć razy w roku w ramach regularnego dialogu politycznego dotyczącego WPZiB, uzgadniane najpóźniej w dniu 30 listopada każdego roku. Udział w takich spotkaniach określają odpowiednio Parlament Europejski i Rada, z uwzględnieniem celu i charakteru informacji wymienianych podczas tych spotkań.

Komisja jest zapraszana do udziału w tych spotkaniach.

W przypadku gdy Rada przyjmie decyzję w dziedzinie WPZiB pociągającą za sobą wydatki, Wysoki Przedstawiciel niezwłocznie i w każdym przypadku w nieprzekraczalnym terminie pięciu dni roboczych przesyła Parlamentowi Europejskiemu szacunki dotyczące przewidywanych kosztów („oświadczenia finansowe"), w szczególności kosztów odnoszących się do ram czasowych, wykorzystania personelu, pomieszczeń i innej infrastruktury, środków transportu, potrzeb szkoleniowych i ustaleń dotyczących bezpieczeństwa.

Raz na kwartał Komisja informuje Parlament Europejski i Radę o realizacji działań w zakresie WPZiB oraz przedstawia prognozy finansowe dotyczące pozostałej części roku budżetowego.

E. ZAANGAŻOWANIE INSTYTUCJI W ZAKRESIE KWESTII DOTYCZĄCYCH POLITYKI ROZWOJOWEJ

23. Komisja rozpoczyna nieformalny dialog z Parlamentem Europejskim na temat kwestii dotyczących polityki rozwojowej, niezależnie od źródła jej finansowania.

CZĘŚĆ III
NALEŻYTE ZARZĄDZANIE FINANSAMI W ODNIESIENIU DO UNIJNYCH ŚRODKÓW FINANSOWYCH

A. PROGRAMOWANIE FINANSOWE

24. Komisja przedkłada pełne programowanie finansowe dla działów I, II (z wyjątkiem podpułapu dla „spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej"), III (dla „środowiska i klimatu" oraz „polityki morskiej i rybołówstwa"), IV, V i VI wieloletnich ram finansowych dwa razy do roku: pierwszy raz wraz z dokumentami załączonymi do projektu budżetu, a następnie po przyjęciu budżetu ogólnego Unii. Programowanie to, uporządkowane według działów, obszarów polityki i linii budżetowych, powinno określać:

a) obowiązujące prawodawstwo z rozróżnieniem na programy wieloletnie i działania roczne:

   – w przypadku programów wieloletnich Komisja powinna wskazać procedurę, w ramach której zostały one przyjęte (zwykła lub specjalna procedura ustawodawcza), okres ich trwania, całkowitą finansową pulę środków oraz część przeznaczoną na wydatki administracyjne,

   – w przypadku działań rocznych (dotyczących projektów pilotażowych, działań przygotowawczych i agencji) oraz działań finansowanych w ramach uprawnień Komisji powinna ona dostarczyć szacunki wieloletnie.

b) wnioski ustawodawcze będące przedmiotem prac: bieżące wnioski Komisji, wraz z ostatnią aktualizacją.

Komisja powinna rozważyć sposoby powiązania programowania finansowego z jej programowaniem legislacyjnym, aby zapewnić bardziej precyzyjne i wiarygodne prognozy. W przypadku każdego wniosku ustawodawczego Komisja powinna wskazać, czy jest on włączony do programowania przedłożonego w tym samym czasie co projekt budżetu lub po ostatecznym przyjęciu budżetu. Parlament Europejski i Rada powinni być informowani w szczególności o:

a) wszystkich nowych przyjętych aktach ustawodawczych oraz wszystkich wnioskach ustawodawczych będących przedmiotem prac, które jednak nie są ujęte w programowaniu przedłożonym w tym samym czasie co projekt budżetu lub po ostatecznym przyjęciu budżetu (wraz z odnośnymi kwotami);

b) prawodawstwie przewidzianym w rocznym programie działalności legislacyjnej Komisji ze wskazaniem, czy działania mogą mieć skutki finansowe.

W razie potrzeby Komisja powinna wskazać zmiany w programowaniu, jakie pociągną za sobą nowe wnioski ustawodawcze.

B. AGENCJE I SZKOŁY EUROPEJSKIE

25. Przed przedłożeniem wniosku dotyczącego utworzenia nowej agencji Komisja powinna sporządzić wiarygodną, pełną i obiektywną ocenę skutków, biorąc między innymi pod uwagę konieczną liczbę personelu o odpowiednich kwalifikacjach,

aspekty dotyczące stosunku korzyści do kosztów, pomocniczość i proporcjonalność, skutki dla działań na szczeblu krajowym i unijnym oraz skutki budżetowe dla odpowiedniego działu wydatków. Na podstawie tych informacji i bez uszczerbku dla procedur ustawodawczych obowiązujących w przypadku tworzenia agencji Parlament Europejski i Rada zobowiązują się w ramach współpracy budżetowej osiągnąć na czas porozumienie w sprawie finansowania wnioskowanej agencji.

Należy zastosować następującą procedurę:

- po pierwsze, Komisja systematycznie przedstawia podczas pierwszej rundy rozmów trójstronnych po przyjęciu jej wniosku wszelkie wnioski dotyczące utworzenia nowej agencji oraz prezentuje ocenę skutków finansowych regulacji dołączaną do projektu aktu prawnego postulującego utworzenie danej agencji, a także przedstawia konsekwencje jej utworzenia dla pozostałego okresu programowania finansowego,
- po drugie, w trakcie procesu ustawodawczego Komisja wspomaga prawodawcę w ocenie konsekwencji finansowych proponowanych zmian. Takie konsekwencje finansowe powinny być wzięte pod uwagę podczas stosownych ustawodawczych rozmów trójstronnych,
- po trzecie, przed zakończeniem procesu ustawodawczego Komisja przedstawia uaktualnioną ocenę skutków finansowych regulacji, uwzględniającą ewentualne zmiany wprowadzane przez prawodawcę; taka końcowa ocena skutków finansowych regulacji jest umieszczana w porządku obrad ostatecznych ustawodawczych rozmów trójstronnych i formalnie zatwierdzana przez prawodawcę. Umieszcza się ją również w porządku obrad następnej rundy budżetowych rozmów trójstronnych (w pilnych przypadkach w uproszczonej formie), w celu osiągnięcia porozumienia w sprawie finansowania,
- po czwarte, porozumienie osiągnięte podczas rozmów trójstronnych, z uwzględnieniem dokonanej przez Komisję oceny budżetowej w odniesieniu do treści procesu ustawodawczego, jest potwierdzane we wspólnym oświadczeniu. Takie porozumienie podlega zatwierdzeniu przez Parlament Europejski i Radę, zgodnie z ich regulaminami wewnętrznymi.

Taka sama procedura będzie stosowana w przypadku każdej zmiany aktu prawnego dotyczącego agencji, która mogłaby mieć wpływ na zasoby przedmiotowej agencji.

W przypadku znaczącej zmiany zakresu zadań agencji bez jednoczesnej zmiany aktu prawnego, na mocy którego utworzona została przedmiotowa agencja, Komisja informuje Parlament Europejski i Radę, przedkładając zmienioną ocenę skutków finansowych, tak aby umożliwić Parlamentowi Europejskiemu i Radzie osiągnięcie na czas porozumienia w sprawie finansowania agencji.

26. Odpowiednie przepisy podejścia ogólnego załączonego do wspólnego oświadczenia Parlamentu Europejskiego, Rady Unii Europejskiej oraz Komisji Europejskiej w sprawie agencji zdecentralizowanych podpisanego w dniu 19 lipca 2012 r. powinny zostać należycie uwzględnione w procedurze budżetowej.

27. W przypadku planów utworzenia nowej szkoły europejskiej przez Radę Zarządzającą należy odpowiednio zastosować podobną procedurę pod kątem skutków, jakie utworzenie szkoły wywrze na budżet ogólny Unii.

Sporządzono w Brukseli dnia [...] r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego	*W imieniu Rady*	*W imieniu Komisji*
Przewodniczący	*Przewodniczący*	*Przewodniczący*

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 2.5.2018
COM(2018) 322 final

ANNEX

ZAŁĄCZNIK

do wniosku w sprawie

ROZPORZĄDZENIA RADY

określającego wieloletnie ramy finansowe na lata 2021-2017

ZAŁĄCZNIK

Wieloletnie ramy finansowe w formie tabelarycznej

(w mln EUR – ceny z 2018 r.)

Środki na zobowiązania	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Ogółem 2021–2027
1. Jednolity rynek, innowacje i gospodarka cyfrowa	**23 955**	**23 918**	**24 203**	**23 624**	**23 505**	**23 644**	**23 454**	**166 303**
2. Spójność i wartości	**51 444**	**54 171**	**56 062**	**56 600**	**57 148**	**59 200**	**57 349**	**391 974**
W tym: Spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna	45 597	46 091	46 650	47 212	47 776	48 348	48 968	330 642
3. Zasoby naturalne i środowisko	**50 323**	**49 580**	**48 886**	**48 097**	**47 326**	**46 575**	**45 836**	**336 623**
W tym: Wydatki związane z rynkiem i płatności bezpośrednie	37 976	37 441	36 946	36 346	35 756	35 176	34 606	254 247
4. Migracja i zarządzanie granicami	**3 076**	**4 219**	**4 414**	**4 647**	**4 719**	**4 846**	**4 908**	**30 829**
5. Bezpieczeństwo i obrona	**3 154**	**3 229**	**3 183**	**3 281**	**3 517**	**3 743**	**4 216**	**24 323**
6. Sąsiedztwo i świat	**14 765**	**14 831**	**15 002**	**15 290**	**15 711**	**16 298**	**17 032**	**108 929**
7. Europejska administracja publiczna	**10 388**	**10 518**	**10 705**	**10 864**	**10 910**	**11 052**	**11 165**	**75 602**
W tym: Wydatki administracyjne instytucji	8 128	8 201	8 330	8 432	8 412	8 493	8 551	58 547
ŚRODKI NA ZOBOWIĄZANIA OGÓŁEM	**157 105**	**160 466**	**162 455**	**162 403**	**162 836**	**165 358**	**163 960**	**1 134 583**
jako procent DNB	1,12 %	1,13 %	1,13 %	1,12 %	1,11 %	1,11 %	1,09 %	1,11 %

ŚRODKI NA PŁATNOŚCI OGÓŁEM	**150 168**	**151 482**	**160 631**	**160 631**	**160 631**	**160 631**	**160 631**	**1 104 805**
jako procent DNB	1,07 %	1,07 %	1,12 %	1,10 %	1,09 %	1,08 %	1,07 %	1,08 %
Dostępny margines	0,22 %	0,22 %	0,17 %	0,19 %	0,20 %	0,21 %	0,22 %	0,21 %
Pułap zasobów własnych jako procent DNB(*)	1,29 %	1,29 %	1,29 %	1,29 %	1,29 %	1,29 %	1,29 %	1,29 %

(*)Podane wartości procentowe są bez uszczerbku dla pułapu zasobów własnych określonego w obowiązującej decyzji w sprawie zasobów własnych.

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 2.5.2018 r.
COM(2018) 324 final

2018/0136 (COD)

Wniosek

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

w sprawie ochrony budżetu Unii w przypadku uogólnionych braków w zakresie praworządności w państwach członkowskich

UZASADNIENIE

1. KONTEKST WNIOSKU

• Przyczyny i cele

Jak wyjaśniono w komunikacie Komisji z lutego 2018 r. pt. „Nowe, nowoczesne wieloletnie ramy finansowe dla Unii Europejskiej, która skutecznie realizuje swoje priorytety po 2020 r.”[1], Unia jest wspólnotą prawa i jej wartości stanowią fundament jej istnienia. Przenikają one całą strukturą prawną i instytucjonalną, a także wszystkie polityki i programy. Przestrzeganie tych wartości musi być zatem zapewnione w polityce Unii we wszystkich dziedzinach. Należy do nich także budżet UE, w przypadku którego poszanowanie podstawowych wartości jest niezbędnym warunkiem wstępnym należytego zarządzania finansami oraz skuteczności unijnego finansowania. Przestrzeganie praworządności jest ważne dla europejskich obywateli, ale także z punktu widzenia inicjatyw biznesowych, innowacji i inwestycji. Europejska gospodarka rozkwita najbardziej tam, gdzie ramy prawne i instytucjonalne są w pełni zgodne ze wspólnymi wartościami Unii.

Potencjał budżetu UE można w pełni wykorzystać tylko wówczas, gdy sprzyja temu otoczenie gospodarcze, regulacyjne i administracyjne w państwach członkowskich. Na podstawie obecnych wieloletnich ram finansowych na wszystkie państwa członkowskie i wszystkich beneficjentów nałożono już obowiązek wykazania, że istnieją należyte ramy prawne dotyczące zarządzania finansami, że prawidłowo stosuje się odpowiednie unijne rozporządzenie oraz że aktualne zdolności administracyjne i instytucjonalne zapewniają sukces finansowania różnych przedsięwzięć ze środków UE. Ponadto wpisanie warunkowości w zasady prowadzenia polityki może sprzyjać współpracy pomiędzy państwami członkowskimi w tych obszarach, w których mogą wystąpić znaczące korzyści skali lub efekty zewnętrzne. W wieloletnich ramach finansowych na lata 2014–2020 wprowadzono także nowe przepisy, aby uniknąć sytuacji, w których niewłaściwa polityka budżetowa i gospodarcza mogłyby podważyć skuteczność unijnego finansowania.

Poszanowanie zasady praworządności pozwala zyskać przekonanie, że wydatki UE w państwach członkowskich są wystarczająco chronione. Jak wyjaśniono w komunikacie Komisji z lutego 2014 r. pt. „Nowe ramy UE na rzecz umocnienia praworządności”[2], praworządność to podstawa każdej nowoczesnej demokracji konstytucyjnej. Jest to jedna z fundamentalnych zasad, która wywodzi się ze wspólnych konstytucyjnych tradycji wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej. Jako taka jest jedną z głównych wartości, na których opiera się Unia, o których mowa w art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej, jak również w preambule Traktatu i w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej. Zasada praworządności gwarantuje, że działania państwa odbywają się w granicach skutecznych i niezawodnych ram prawnych, które można skontrolować i podważyć, jeżeli zachodzi taka potrzeba, i że istnieją skuteczne środki ochrony prawnej.

Różnorodne konstytucje i systemy wymiaru sprawiedliwości państw członkowskich UE są zasadniczo dobrze ukształtowane na potrzeby zapewniania praworządności i są wyposażone w integralne zabezpieczenia chroniące obywateli przed jakimkolwiek zagrożeniem dla praworządności. Szereg ostatnich wydarzeń wykazał jednak uogólnione słabości krajowych mechanizmów kontroli i równowagi oraz pokazał, jak brak poszanowania praworządności

[1] COM(2018) 98 final.
[2] COM(2014) 158 final.

może stać się kwestią wzbudzającą poważne i powszechne obawy na terytorium Unii Europejskiej. W następstwie tych wydarzeń instytucje takie jak Parlament Europejski, jak również ogół społeczeństwa, zażądały od UE podjęcia działań w celu ochrony praworządności.

Za pomocą dostępnych instrumentów podjęto takie działania i osiągnięto rezultaty. Ze względu na powiązanie między poszanowaniem praworządności a wzajemnym zaufaniem i solidarnością finansową wśród państw członkowskich Unii Europejskiej oraz na to, że mechanizmy kontroli nie mogą być skuteczne, o ile nie są wspierane przez skuteczną kontrolę sądową i administracyjną oraz środki ochrony prawnej, w sytuacji gdy dochodzi do naruszeń, istniejące obowiązki zapewnienia skutecznych systemów kontroli powinny jednak zostać uzupełnione środkami zapewniającymi przestrzeganie zasady praworządności.

Na potrzeby ochrony interesów finansowych Unii przed ryzykiem straty finansowej spowodowanej uogólnionymi brakami w zakresie praworządności w państwie członkowskim, Unii Europejskiej należy powierzyć możliwość przyjęcia w takich przypadkach odpowiednich środków. Powinny być one przyjmowane decyzją Rady w następstwie wniosku Komisji. Decyzję uznaje się za przyjętą przez Radę, chyba że Rada większością kwalifikowaną postanowi odrzucić wniosek Komisji w terminie jednego miesiąca od jego przyjęcia przez Komisję. Parlament Europejski powinien być w pełni zaangażowany na wszystkich etapach.

Środki należy przyjmować przy pełnym poszanowaniu zasad przejrzystości i proporcjonalności. Istotne jest także zapewnienie, by konsekwencje przyjęcia środków miały wystarczające powiązanie z celem finansowania. Wskazuje się również na potrzebę zapewnienia, by konsekwencje ponosili odpowiedzialni za zidentyfikowane uchybienia. Środki powinny zatem odzwierciedlać założenie, że poszczególni beneficjenci unijnego finansowania, np. studenci Erasmusa, naukowcy lub organizacje społeczeństwa obywatelskiego, nie mogą być uznawani za odpowiedzialnych za takie naruszenia.

W niniejszym wniosku ustanawia się przepisy niezbędne do ochrony budżetu Unii w przypadku uogólnionych braków w zakresie praworządności w państwach członkowskich. Przepisy te mogłyby zostać włączone do rozporządzenia finansowego mającego tę samą podstawę prawną przy okazji przyszłego przeglądu.

- **Spójność z przepisami obowiązującymi w tej dziedzinie polityki**

Wniosek przyczyni się do zapewnienia przestrzegania zasady praworządności we wszystkich państwach członkowskich zgodnie z art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej oraz do ochrony budżetu Unii.

- **Spójność z innymi obszarami polityki Unii**

Poprzez dążenie do zapewnienia praworządności i prawidłowego wykonania budżetu Unii wniosek wspomoże wszystkie inne unijne obszary polityki, w szczególności w dziedzinach obejmujących finansowanie unijne.

2. PODSTAWA PRAWNA, POMOCNICZOŚĆ I PROPORCJONALNOŚĆ

- **Podstawa prawna**

Podstawę niniejszego wniosku stanowi art. 322 ust. 1 lit. a) Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej oraz art. 106a Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej.

- **Pomocniczość (w przypadku kompetencji niewyłącznych)**

Nie istnieje możliwość przyjęcia przepisów finansowych regulujących budżet Unii na podstawie art. 322 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej na szczeblu państw członkowskich.

- **Proporcjonalność**

We wniosku zaproponowano środki proporcjonalne do uogólnionych braków w zakresie praworządności, w tym zawieszenie oraz ograniczenie finansowania w ramach istniejących zobowiązań lub zakaz zaciągania nowych zobowiązań z określonymi kategoriami odbiorców. Proporcjonalność zostanie zapewniona w szczególności poprzez uwzględnienie powagi sytuacji, czasu, który upłynął od odnośnego działania, czasu jego trwania i jego powtarzalności, intencji i stopnia współpracy państwa członkowskiego przy eliminowaniu naruszenia praworządności oraz skutków danego uogólnionego braku dla odnośnych funduszy unijnych.

- **Wybór instrumentu**

Ponieważ celem wniosku jest przyczynienie się do prawidłowego wykonania budżetu ogólnego Unii, przyjmuje on formę odrębnego rozporządzenia, którego podstawą prawną jest art. 322 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, będący również podstawą prawną rozporządzenia finansowego[3].

3. WYNIKI OCEN RETROSPEKTYWNYCH, KONSULTACJI Z ZAINTERESOWANYMI STRONAMI I OCEN SKUTKÓW

- **Oceny retrospektywne/oceny adekwatności obowiązującego prawodawstwa**

Obecnie nie ma porównywalnego programu. Istnieje jednak doświadczenie zdobyte przy rozwiazywaniu na szczeblu Unii Europejskiej problemów dotyczących praworządności w państwach członkowskich. Doświadczenie to wykazało, że nawet jeżeli istnieją pewne instrumenty, nie zostały one opracowane z myślą o eliminowaniu sytuacji, w których wdrażanie funduszy unijnych mogłoby być zagrożone przez uogólnione braki w zakresie praworządności.

- **Konsultacje z zainteresowanymi stronami**

Nie przeprowadzono konkretnych konsultacji z zainteresowanymi stronami, ale zagadnienie to było szeroko dyskutowane, w tym na forum Parlamentu Europejskiego i Rady.

- **Wiedza ekspertów zewnętrznych**

Przy tworzeniu obecnych przepisów uwzględniono źródła zewnętrzne, w szczególności pochodzące z Rady Europy. Przy wdrażaniu zaproponowanych środków – w stosownych przypadkach – również planuje się skorzystanie z wiedzy ekspertów zewnętrznych z Rady Europy.

- **Ocena skutków**

Nie sporządzono oceny skutków, ponieważ wniosek ma służyć jedynie zapobieganiu działaniom na szkodę budżetu Unii w sytuacjach, w których uogólnione braki w zakresie praworządności w państwie członkowskim wpływają bądź mogą wpłynąć na należyte

[3] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002, Dz.U. L 298 z 26.10.2012, s. 1–96.

zarządzanie finansami i ochronę interesów finansowych Unii. Za możliwe uznano zatem albo utrzymanie *status quo* – bez szczególnej procedury finansowej w przypadku uchybień związanych z praworządnością i potencjalnie naruszających należyte zarządzanie unijnymi funduszami – albo wprowadzenie takiej procedury.

- **Prawa podstawowe**

Wniosek będzie miał pozytywny wpływ na prawa podstawowe dzięki zwiększeniu obecnego poziomu ochrony przed brakami w zakresie praworządności.

4. WPŁYW NA BUDŻET

Wniosek będzie miał pozytywny wpływ na należyte zarządzanie finansami z budżetu ogólnego Unii poprzez zwiększenie ochrony przed ewentualnymi praktykami i zaniechaniami organów publicznych lub stosowanymi przez nie środkami, które wpływają na praworządność w danym państwie członkowskim oraz które wpływają lub mogą wpłynąć na jego zdolność do wypełniania zobowiązań budżetowych.

5. ELEMENTY FAKULTATYWNE

- **Plany wdrożenia i monitorowanie, ocena i sprawozdania**

Komisja zapozna się z sytuacją w danym państwie członkowskim w celu podjęcia decyzji, czy istnieje możliwość zniesienia środków.

- **Szczegółowe objaśnienia poszczególnych przepisów wniosku**

Wniosek opiera się na komunikacie Komisji z 2014 r. pt. „Nowe ramy UE na rzecz umocnienia praworządności”[4] oraz komunikacie Komisji z lutego 2018 r. pt. „Nowe, nowoczesne wieloletnie ramy finansowe dla Unii Europejskiej, która skutecznie realizuje swoje priorytety po 2020 r.”[5], jak również na normach i zasadach wypracowanych przez Radę Europy.

W art. 1 określa się zakres przedmiotowy oraz wyjaśnia konieczność ochrony budżetu Unii przed uogólnionymi brakami w zakresie praworządności w państwie członkowskim, które wpływają lub mogłyby wpłynąć na należyte zarządzanie finansami i ochronę finansowych interesów Unii.

W art. 2 znajdują się definicje legalne.

W art. 3 określa się środki, które należy przyjąć w celu zareagowania na sytuację, w których występują uogólnione braki w zakresie praworządności. Wyjaśnia się, na jakie szczególne funkcje państwa może ta sytuacja oddziaływać i jak może negatywnie wpłynąć na należyte zarządzanie finansami w ramach unijnych funduszy.

W art. 4 wyszczególnia się rodzaje możliwych środków i wyjaśnia, że powinny być one kierowane do państw członkowskich jako odbiorców unijnych funduszy.

[4] COM(2014) 158 final.
[5] COM(2018) 98 final

W art. 5 określa się procedury, które Komisja powinna stosować przedkładając Radzie - podejmującej decyzję odwróconą kwalifikowaną większością głosów – wnioski dotyczące środków.

W art. 6 określa się procedurę zniesienia środków wówczas, gdy określona sytuacja została w danym państwie członkowskim naprawiona, oraz wskazuje się konsekwencje zniesienia środków w kontekście budżetowym.

Art. 7 odnosi się do informacji przekazywanych Parlamentowi Europejskiemu.

Art. 8 zawiera przepisy końcowe.

2017/ (COD)

2018/0136 (COD)

Wniosek

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

w sprawie ochrony budżetu Unii w przypadku uogólnionych braków w zakresie praworządności w państwach członkowskich

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 322 ust. 1 lit. a),

uwzględniając Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Energii Atomowej, w szczególności jego art. 106a,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Trybunału Obrachunkowego[6],

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą,

a także mając na uwadze, co następuje:

(1) Praworządność jest jedną z podstawowych wartości, na których opiera się Unia. Jak przywołano w art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej wartości te są wspólne dla państw członkowskich.

(2) Zasada praworządności wymaga, by wszystkie publiczne władze działały w granicach określonych przez prawo, zgodnie z wartościami, jakimi są demokracja i prawa podstawowe, oraz pod kontrolą niezależnych i bezstronnych sądów. W myśl zasady praworządności należy przestrzegać w szczególności zasady legalizmu[7], pewności prawa[8], zakazu arbitralności w działaniu władz wykonawczych[9], zasady podziału władzy[10] i skutecznej ochrony sądowej przez niezależne sądy[11, 12].

---

6 […]

7 Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 29 kwietnia 2004 r., CAS Succhi di Frutta, C-496/99 PECLI:EU:C:2004:236, pkt 63.

8 Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 12 listopada 1981 r., Amministrazione delle finanze dello Stato przeciwko Srl Meridionale Industria Salumi i innym; Ditta Italo Orlandi & Figlio i Ditta Vincenzo Divella przeciwko Amministrazione delle finanze dello Stato. Sprawy połączone 212 do 217/80, ECLI:EU:C:1981:270, pkt 10.

9 Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 21 września 1989 r., Hoechst, sprawy połączone 46/87 i 227/88, ECLI:EU:C:1989:337, pkt 19.

10 Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 10 listopada 2016 r., Kovalkovas, C-477/16, ECLI:EU:C:2016:861, pkt 36; wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 10 listopada 2016 r., PPU Poltorak, C-452/16, ECLI:EU:C:2016:858, pkt 35 oraz wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 22 grudnia 2010 r., DEB, C-279/09, ECLI:EU:C:2010:811, pkt 58.

(3) Praworządność jest zasadniczym warunkiem ochrony wszystkich podstawowych wartości, na których opiera się Unia, takich jak wolność, demokracja, równość i poszanowanie praw człowieka. Poszanowanie praworządności jest nierozerwalnie związane z poszanowaniem demokracji i praw człowieka; nie może być demokracji i poszanowania praw podstawowych bez poszanowania praworządności i odwrotnie.

(4) W każdej sytuacji, w której państwa członkowskie wykonują budżet Unii, niezależnie od rodzaju metody wdrażania, poszanowanie praworządności jest zasadniczym warunkiem zgodności z zasadą należytego zarządzania finansami zapisaną w art. 317 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

(5) Należyte zarządzanie finansami może być zapewnione przez państwa członkowskie jedynie wówczas, gdy organy publiczne działają zgodnie z prawem, naruszenia są skutecznie ścigane przez służby dochodzeniowo-śledcze, a decyzje organów publicznych mogą podlegać skutecznej kontroli sądowej dokonywanej przez niezależne sądy i Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

(6) Orany sądowe powinny działać niezależnie i bezstronnie, a służby dochodzeniowo-śledcze powinny być w stanie prawidłowo wypełniać swoje zadania. Służby te powinny być wyposażone w wystarczające zasoby i mieć odpowiednie procedury, by działać skutecznie i w pełnym poszanowaniu prawa do bezstronnego sądu. Warunki te powinny być spełnione jako minimalna gwarancja chroniąca przed bezprawnym i arbitralnym działaniem organów publicznych, które mogłoby zaszkodzić interesom Unii.

(7) Niezależność wymiaru sądownictwa oznacza między innymi, że dany organ wypełnia swe zadania sądownicze w pełni autonomicznie, nie podlegając żadnej hierarchii służbowej ani nie będąc podporządkowanym komukolwiek i nie otrzymując nakazów czy wytycznych z jakiegokolwiek źródła, oraz że jest on w ten sposób chroniony przed ingerencją i naciskami zewnętrznymi mogącymi zagrozić niezależności osądu jego członków i wpływać na ich rozstrzygnięcia. Gwarancje niezależności i bezstronności wymagają zasad, w szczególności co do składu organu, powoływania jego członków, okresu zajmowania danego stanowiska oraz powodów wyłączenia i odwołania jego członków, pozwalających wykluczyć w przekonaniu podmiotów prawa wszelką uzasadnioną wątpliwość co do niezależności tego organu od czynników zewnętrznych oraz jego neutralności w odniesieniu do pozostających w sporze interesów.

(8) Poszanowanie praworządności jest ważne nie tylko dla obywateli Unii, lecz również dla inicjatyw, innowacji i inwestycji przedsiębiorstw oraz dla prawidłowego funkcjonowania rynku wewnętrznego, który będzie się rozwijać najlepiej tam, gdzie wdrożone są należyte ramy prawne i instytucjonalne.

(9) Art. 19 Traktatu o Unii Europejskiej, w którym skonkretyzowano wartość praworządności zapisaną w art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej, wymaga, by państwa członkowskie zapewniały skuteczną ochronę sądową w dziedzinach objętych prawem Unii, w tym w dziedzinach związanych z wykonaniem budżetu Unii. Samo istnienie skutecznej kontroli sądowej służącej zapewnieniu poszanowania przepisów prawa Unii jest nierozerwalnie związane z praworządnością i wymaga niezależnych sądów[13].

---

[11] Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 27 lutego 2018 r., Associação Sindical dos Juízes Portugueses przeciwko Tribunal de Conta, C-64/16, ECLI:EU:C:2018:117, pkt 31, 40–41.

[12] Komunikat Komisji „Nowe ramy UE na rzecz umocnienia praworządności”, COM(2014) 158 final, załącznik I.

[13] Sprawa C-64/16, pkt 32–36.

Utrzymanie niezależności sądów jest zasadniczym elementem, co zostało potwierdzone w art. 47 akapit drugi Karty praw podstawowych Unii Europejskiej[14]. Odnosi się to w szczególności do kontroli sądowej ważności środków, umów lub innych instrumentów generujących wydatki publiczne lub zadłużenie, między innymi w kontekście zamówień publicznych, w których sprawie również można wszcząć postępowanie.

(10) Istnieje zatem wyraźne powiązanie między poszanowaniem praworządności a skutecznym wykonaniem budżetu Unii zgodnie z zasadami należytego zarządzania finansami.

(11) Uogólnione braki w zakresie praworządności w państwach członkowskich oddziałujące w szczególności na prawidłowość funkcjonowania organów publicznych i skuteczność kontroli sądowej mogą poważnie naruszyć finansowe interesy Unii.

(12) Na potrzeby identyfikacji tych uogólnionych braków Komisja powinna sporządzać ocenę jakościową. Taka ocena mogłaby być sporządzana na podstawie informacji ze wszystkich dostępnych źródeł i uznanych instytucji, w tym wyroków Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, sprawozdań Trybunału Obrachunkowego oraz konkluzji i zaleceń odpowiednich międzynarodowych organizacji i sieci, takich jak organy Rady Europy, europejska sieć sądów najwyższych oraz Europejska Sieć Rad Sądownictwa.

(13) Należy określić, jakie środki można przyjąć w razie uogólnionych braków, i procedurę przyjmowania tych środków. Środki te powinny obejmować zawieszenie płatności i zobowiązań, zmniejszenie finansowania w ramach istniejących zobowiązań oraz zakaz zaciągania nowych zobowiązań w odniesieniu do danych odbiorców.

(14) Przy określaniu środków, które należy przyjąć, powinna mieć zastosowanie zasada proporcjonalności, w szczególności poprzez uwzględnienie powagi sytuacji, czasu, który upłynął od odnośnego działania, czasu jego trwania i jego powtarzalności, intencji i stopnia współpracy państwa członkowskiego przy eliminowaniu uogólnionego braku w zakresie praworządności oraz skutków tego braku dla odpowiednich funduszy unijnych.

(15) Aby zapewnić jednolite wdrażanie niniejszego rozporządzenia i w świetle zasadniczego znaczenia skutków finansowych środków przyjmowanych na podstawie niniejszego rozporządzenia, należy powierzyć Radzie – działającej na podstawie wniosku Komisji – uprawnienia wykonawcze. Aby ułatwić przyjmowanie decyzji, które wymagają ochrony interesów finansowych Unii, należy stosować głosowanie odwróconą kwalifikowaną większością głosów.

(16) Przed przedłożeniem środka na podstawie niniejszego rozporządzenia Komisja powinna poinformować dane państwo członkowskie, dlaczego uznaje, że w państwie tym występuje uogólniony brak w zakresie praworządności. Państwo członkowskie powinno mieć możliwość przedstawienie swoich uwag. Komisja i Rada powinny uwzględnić te uwagi.

(17) Rada powinna uchylić środki ze skutkiem zawieszającym na podstawie wniosku Komisji, jeżeli sytuacja, która doprowadziła do ich nałożenia, została wystarczająco naprawiona.

[14] Sprawa C-64/16, pkt 40–41.

(18) Komisja powinna informować Parlament Europejski o środkach zaproponowanych i przyjętych na podstawie niniejszego rozporządzenia,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 1
Zakres przedmiotowy

Niniejsze rozporządzenie ustanawia przepisy niezbędne do ochrony budżetu Unii w przypadku uogólnionych braków w zakresie praworządności w państwach członkowskich.

Artykuł 2
Definicje

Na potrzeby niniejszego rozporządzenia stosuje się następujące definicje:

a) „praworządność” odnosi się do wartości Unii wpisanych do art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej, do których należą: zasada legalizmu, oznaczająca przejrzysty, rozliczalny, demokratyczny i pluralistyczny proces przyjmowania aktów prawnych; pewność prawa; zakaz arbitralności w działaniu władz wykonawczych; skuteczna ochrona sądowa, w tym ochrona praw podstawowych, dokonywana przez niezależne sądy; podział władzy i równość wobec prawa;

b) „uogólniony brak w zakresie praworządności” oznacza szeroko rozpowszechnioną lub powtarzającą się praktykę lub zaniechanie organów publicznych albo stosowany przez nie środek, które naruszają praworządność;

c) „jednostka rządowa” oznacza wszystkie organy publiczne na wszystkich szczeblach rządu, w tym organy krajowe, regionalne i lokalne, jak również organizacje państwa członkowskiego w rozumieniu [art. 2 pkt 42] rozporządzenia (UE, Euratom nr [...] („rozporządzenie finansowe”).

Artykuł 3
Środki

1. Odpowiednie środki są przyjmowane, w przypadku gdy uogólnione braki w zakresie praworządności w państwie członkowskim wpływają bądź mogą wpłynąć na należyte zarządzanie finansami i ochronę interesów finansowych Unii, w szczególności na:

   a) prawidłowe funkcjonowanie organów danego państwa członkowskiego wykonującego budżet Unii, zwłaszcza w kontekście udzielania zamówień publicznych lub dotacji oraz w trakcie monitorowania i kontroli;

   b) prawidłowe funkcjonowanie służb dochodzeniowo-śledczych w związku ze ściganiem nadużyć finansowych, korupcji lub innych naruszeń prawa Unii związanych z wykonaniem budżetu Unii;

   c) skuteczną kontrolę sądową działań lub zaniechań organów, o których mowa w lit. a) i b), dokonywaną przez niezależne sądy;

   d) zapobieganie i karanie nadużyć finansowych, korupcji i innych naruszeń prawa Unii odnoszących się do wykonania budżetu Unii i nakładanie na odbiorców skutecznych i zniechęcających sankcji przez sądy krajowe lub organy administracji;

e) odzyskiwanie nienależnie wypłaconych środków;

f) skuteczność i terminowość współpracy – na podstawie odpowiednich aktów prawnych i zgodnie z zasadą lojalnej współpracy – z Europejskim Urzędem ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych oraz Prokuraturą Europejską w ramach prowadzonych przez te organy dochodzeń lub postępowań przygotowawczych bądź wnoszonych i popieranych przez nie oskarżeń.

2. W szczególności następujące elementy mogą zostać uznane za uogólnione braki w zakresie praworządności:

a) zagrożenie niezależności wymiaru sprawiedliwości;

b) niezapobiegnięcie arbitralnym lub bezprawnym decyzjom organów publicznych, w tym organów ścigania, lub ich niepoprawienie albo nienałożenie za nie sankcji, utrudnianie uzyskania zasobów finansowych i ludzkich wpływające na ich prawidłowe funkcjonowanie lub niezapewnienie sytuacji braku konfliktu interesów;

c) ograniczanie dostępności i skuteczności środków ochrony prawnej, w tym przez zbyt restrykcyjne przepisy proceduralne, brak wykonywania wyroków lub ograniczanie skutecznego badania, ścigania i nakładania sankcji w przypadku naruszenia prawa.

Artykuł 4
Treść środków

1. Istnieje możliwość przyjęcia jednego lub więcej środków:

a) w przypadku gdy Komisja wykonuje budżet Unii w ramach zarządzania bezpośredniego lub pośredniego na podstawie art. 62 lit. a) i c) rozporządzenia finansowego i gdy odbiorcą jest jednostka rządowa:

1) zawieszenie płatności lub realizacji zobowiązania prawnego albo jego rozwiązanie na podstawie art. [131 ust. 3] rozporządzenia finansowego;

2) zakaz zaciągania nowych zobowiązań prawnych;

b) w przypadku gdy Komisja wykonuje budżet Unii w ramach zarządzania dzielonego zgodnie z art. [62 lit. b)] rozporządzenia finansowego:

1) zawieszenie zatwierdzenia programu lub programów lub ich zmian;

2) zawieszenie zobowiązań;

3) ograniczenie zobowiązań, w tym w drodze korekt finansowych lub przeniesienia środków do innych programów;

4) ograniczenie płatności zaliczkowych;

5) wstrzymanie biegu terminów płatności;

6) zawieszenie płatności.

2. O ile w decyzji przyjmującej środki nie stwierdzono inaczej, nałożenie odpowiednich środków nie wpływa na obowiązek jednostek rządowych, o których mowa ust. 1 lit. a), lub państwa członkowskiego, o którym mowa w ust. 1 lit. b), wdrażania programu bądź funduszu objętego środkiem, a w szczególności na obowiązek dokonania płatności na rzecz ostatecznych odbiorców lub beneficjentów.

3. Przyjęte środki są proporcjonalne do charakteru, powagi i zakresu uogólnionego braku w zakresie praworządności. Środki te dotyczą w największym możliwym zakresie działań Unii, na które wpływa lub może wpłynąć ten brak.

Artykuł 5
Procedura

1. W przypadku gdy Komisja stwierdza, że istnieją racjonalne przesłanki uznania, że warunki art. 3 zostały spełnione, przesyła pisemne powiadomienie do danego państwa członkowskiego, określające przesłanki, na których oparła swoje ustalenia.

2. Komisja może uwzględnić wszystkie istotne informacje, w tym wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, sprawozdania Trybunału Obrachunkowego oraz konkluzje i zalecenia odpowiednich organizacji międzynarodowych.

3. Komisja może zażądać dodatkowych informacji na potrzeby oceny, zarówno przed dokonaniem ustalenia na podstawie ust. 1, jak i po dokonaniu takiego ustalenia.

4. Państwo członkowskie, o którym mowa, przekazuje wymagane informacje, a także może przedłożyć uwagi w określonym przez Komisję terminie wynoszącym co najmniej 1 miesiąc od dnia powiadomienia o ustaleniu. W swoich uwagach państwo członkowskie może zaproponować przyjęcie środków naprawczych.

5. Komisja – przy podejmowaniu decyzji, czy przyjąć wniosek dotyczący decyzji w sprawie odpowiednich środków – uwzględnia otrzymane informacje i uwagi złożone przez dane państwo członkowskie, jak również odpowiedniość zaproponowanych środków naprawczych.

6. W przypadku gdy Komisja uzna, że uogólniony brak w zakresie praworządności faktycznie ma miejsce, przedstawia Radzie wniosek dotyczący aktu wykonawczego w sprawie odpowiednich środków.

7. Decyzję uznaje się za przyjętą przez Radę, chyba że Rada większością kwalifikowaną postanowi odrzucić wniosek Komisji w terminie jednego miesiąca od jego przyjęcia przez Komisję.

8. Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną, może zmienić wniosek Komisji i przyjąć zmieniony tekst jako decyzję Rady.

Artykuł 6
Zniesienie środków

1. Dane państwo członkowskie może w każdym czasie przedłożyć Komisji dowody w celu wykazania, że uogólniony brak w zakresie praworządności został naprawiony i wyeliminowany.

2. Komisja ocenia sytuację w danym państwie członkowskim. Z chwilą gdy uogólniony brak w zakresie praworządności, ze względu na który przyjęto odpowiednie środki, został wyeliminowany w pełni lub częściowo, Komisja przedstawia Radzie wniosek o pełne lub częściowe zniesienie tych środków. Zastosowanie ma procedura opisana w art. 5 ust. 2, 4, 5, 6 i 7.

3. W przypadku gdy środki dotyczące zawieszenia zatwierdzenia danego programu lub programów lub ich zmian, o czym mowa w art. 4 ust. 2 lit. b) ppkt (i), lub zawieszenia zobowiązań, o czym mowa art. 4 ust. 2 lit. b) ppkt (ii), zostają zniesione, kwoty odpowiadające zawieszonym zobowiązaniom przenosi się do budżetu

z zastrzeżeniem art. 7 rozporządzenia Rady (UE, Euratom) nr XXXX („rozporządzenie WRF”). Zawieszone zobowiązania z roku n nie mogą być ujmowane w budżecie później niż w roku n+2.

Artykuł 7
Informowanie Parlamentu Europejskiego

Komisja niezwłocznie informuje Parlament Europejski o środkach zaproponowanych lub przyjętych na podstawie art. 4 i 5.

Artykuł 8
Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie dwudziestego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskie*. Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia 1 stycznia 2021 r.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia […] r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego
Przewodniczący

W imieniu Rady
Przewodniczący